

VYHODNOCENÍ KONCEPCE

**DLE ZÁKONA Č. 100/2001 Sb.,
O POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ,
VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ**

**„Program rozvoje Ústeckého kraje
2014-2020“**

ÚSTÍ NAD LABEM

Červen 2013

OBSAH

Strana

0. ÚVOD.....	9
1. OBSAH A CÍLE KONCEPCE, JEJÍ VZTAH K JINÝM KONCEPCÍM	12
- 1.1. Obsah koncepce	12
- 1.2. Rozvojová vize a poslání	16
- 1.3. Priority a opatření	16
- 1.4. Oblasti intervence podporující naplnění opatření	19
- 1.5. Vztah k jiným koncepcím a možnost kumulace vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví s jinými záměry	20
2. INFORMACE O SOUČASNÉM STAVU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V DOTČENÉM ÚZEMÍ A JEHO PRAVDĚPODOBNÝ VÝVOJ BEZ PROVEDENÍ KONCEPCE	22
- 2.1. Ovzduší	22
- 2.2. Hluk.....	30
- 2.3. Příroda a krajina	31
- 2.4. Staré ekologické zátěže.....	34
- 2.5. Odpady.....	34
- 2.6. Voda.....	36
- 2.7. Půda.....	40
- 2.8. Využití ploch v území.....	41
- 2.9. Horninové prostředí a surovinové zdroje.....	43
- 2.10. Kulturní památky	43
- 2.11. Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta.....	44
- 2.12. Vývoj životního prostředí bez provedení koncepce.....	45
3. CHARAKTERISTIKA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V OBLASTECH, KTERÉ BY MOHLY BÝT PROVEDENÍM KONCEPCE VÝZNAMNĚ ZASAŽENY	46
4. VEŠKERÉ SOUČASNÉ PROBLÉMY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, KTERÉ JSOU VÝZNAMNÉ PRO KONCEPCI, ZEJMÉNA VZTAHUJÍCÍ SE K OBLASTEM SE ZVLÁŠTNÍM VÝZNAMEM PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ.....	48
- 4.1. Významné problémy životního prostředí v dotčeném území	48
- 4.2. Současné problémy životního prostředí vztahující se k oblastem se zvláštním významem pro životní prostředí	49
- 4.3. Současné problémy v oblasti veřejného zdraví.....	53
5. CÍLE OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ STANOVENÉ NA MEZINÁRODNÍ, KOMUNITÁRNÍ NEBO VNITROSTÁTNÍ ÚROVNI, KTERÉ MAJÍ VZTAH KE KONCEPCI A ZPŮSOB, JAK BYLY TYTO CÍLE VZATY V ÚVAHU BĚHEM JEJÍ PŘÍPRAVY, ZEJMÉNA PŘI POROVNÁNÍ VARIANTNÍCH ŘEŠENÍ	57
- 5.1. Přehled cílů ochrany životního prostředí souvisejících koncepčních materiálů ...	57
- 5.2. Stručný přehled oborových/resortních strategických dokumentů Ústeckého kraje, které byly využity při hodnocení Programu.....	64
- 5.3. Způsob stanovení referenčního hodnotícího rámce v oblasti ŽP	70
- 5.4. Sada referenčních cílů životního prostředí	73
- 5.5. Referenční cíle veřejného zdraví	73

6. ZÁVAŽNÉ VLIVY NAVRHOVANÝCH VARIANT KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	75
- 6.1. Hodnocení Programu jako celku.....	75
- 6.2. Hodnocení vize Programu.....	77
- 6.3. Hodnocení vlivů priorit a opatření	78
- 6.4. Hodnocení vlivů aktivit (oblastí intervence).....	86
- 6.5. Hodnocení vlivů Programu na referenční cíle v oblasti veřejného zdraví.....	94
7. PLÁNOVANÁ OPATŘENÍ PRO PŘEDCHÁZENÍ, SNÍŽENÍ NEBO KOMPENZACI VŠECH ZÁVAŽNÝCH NEGATIVNÍCH VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	96
8. VÝČET DŮVODŮ PRO VÝBĚR ZKOUMANÝCH VARIANT A POPIS, JAK BYLO POSUZOVÁNÍ PROVEDENO, VČETNĚ PŘÍPADNÝCH PROBLÉMŮ PŘI SHROMAŽDOVÁNÍ POŽADOVANÝCH ÚDAJŮ	100
- 8.1. Výběr zkoumaných variant	100
9. STANOVENÍ MONITOROVACÍCH UKAZATELŮ (INDIKÁTORŮ) VLIVU KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	102
- 9.1. Monitorování vlivů realizace koncepce na životní prostředí	102
- 9.2. Stanovení monitorovacích ukazatelů (indikátorů) životního prostředí.....	102
- 9.3. Stanovení monitorovacích ukazatelů (indikátorů) ochrany zdraví	105
10. POPIS PLÁNOVANÝCH OPATŘENÍ K ELIMINACI, MINIMALIZACI A KOMPENZACI NEGATIVNÍCH VLIVŮ ZJIŠTĚNÝCH PŘI PROVÁDĚNÍ KONCEPCE	106
- 10.1. Opatření k eliminaci, minimalizaci a kompenzaci negativních vlivů zjištěných při provádění koncepce	106
- 10.2. Opatření k eliminaci, minimalizaci a kompenzaci negativních vlivů aktivit/oblastí intervence	106
11. STANOVENÍ INDIKÁTORŮ (KRITÉRIÍ) PRO VÝBĚR PODPOROVANÝCH PROJEKTŮ	107
- 11.1. Environmentální hodnocení aktivit / projektů	107
- 11.2. Environmentální kritéria pro výběr projektů	107
- 11.3. Indikátory (kritéria) podpory projektů v oblasti veřejného zdraví.....	109
12. VLIVY KONCEPCE NA VEŘEJNÉ ZDRAVÍ.....	110
13. NETECHNICKÉ SHRUTÍ VÝŠE UVEDENÝCH ÚDAJŮ	112
14. SOUHRNNÉ VYPOŘÁDÁNÍ VYJÁDŘENÍ OBDRŽENÝCH KE KONCEPCI Z HLEDISKA VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A VEŘEJNÉ ZDRAVÍ.....	133
- 14.1. Přehled vyjádření obdržených k Programu.....	133
- 14.2. Vypořádání vyjádření obsahujících připomínky a doporučení	136
- 14.3. Vypořádání vyjádření obsahujících doporučení	145
- 14.4. Vyjádření neobsahující ani připomínky ani doporučení.....	149
15. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ VČETNĚ NÁVRHU STANOVISKA KE KONCEPCI	150
SEZNAM ZPRACOVATELŮ VYHODNOCENÍ KONCEPCE	159
SEZNAM POUŽITÝCH PODKLADŮ	160

PŘÍLOHY:

- Příloha č. 1: Mapa dotčeného území
- Příloha č. 2: Stanoviska dotčených orgánů ochrany přírody
- Příloha č. 3: Závěry zjišťovacího řízení
- Příloha č. 4: Posouzení vlivu koncepce na EVL a PO soustavy NATURA 2000
- Příloha č. 5: Hodnocení vlivů koncepce na zdraví
- Příloha č. 6: Vyhodnocení opatření
- Příloha č. 7: Seznam aktivit (oblastí intervence), jimž musí být věnována zvláštní pozornost

Zkratky a vysvětlivky:

AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny
AR	archeologická rezervace
CO	oxid uhelnatý
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČOV	čistírna odpadních vod
ČSN	Česká státní norma
ČSÚ	Český statistický úřad
ČR	Česká republika
DP	dobývací prostor
EIA	posuzování vlivů záměru na životní prostředí
EEA	Evropská agentura pro životní prostředí
ES	Evropská společnost
EVL	evropsky významná lokalita (Natura 2000)
EVVO	environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
EU	Evropská unie
CHKO	chráněná krajinná oblast
CHLÚ	chráněná ložisková území
CHOPAV	chráněná oblast přirozené akumulace vod
IČ	identifikační číslo
KÚ	Krajský úřad
KÚÚK	Krajský úřad ústeckého kraje
koncepce	v souvislosti s tímto dokumentem je chápán Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020, který je předmětem Vyhodnocení dle zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů
KPZ	krajinná památková zóna
MPR	městská památková rezervace
MPZ	městská památková zóna
MZÚCH	maloplošných zvláště chráněných území
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NATURA 2000	soustava chráněných území Natura 2000, která je tvořena evropsky významnými lokalitami (EVL) a ptačími oblastmi (PO)
NPR	národní přírodní rezervace
NPP	národní přírodní památka
NUTS-II	územní statistické jednotky, tzv. regiony soudržnosti.
NO _x	oxidy dusíku
OP	ochranné pásmo
OS	občanské sdružení
OZKO	oblast se zhoršenou kvalitou ovzduší
PO	ptačí oblasti (Natura 2000)
POH ČR	Plán odpadového hospodářství České republiky
PP	přírodní památka
PR	přírodní rezervace

PRÚK	Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020
PZ	památkové pásmo
PM ₁₀ / PM _{2,5}	suspendované částice do aerodynamického průměru 10µm, respektive 2,5 µm (prašný aerosol)
REZZO	registr emisí a zdrojů znečišťování ovzduší
ROP	Regionální operační program
SDŽ	střední délka života
SEA	posuzování vlivů koncepce na životní prostředí
SRUR	Strategický rámec udržitelného rozvoje
SO ₂	oxid siřičitý
SHR	severočeský hnědouhelný revír
SWOT analýza	formalizace analytických výstupů: Analýza silných a slabých stránek, hrozeb a příležitostí
TZL	tuhé znečišťující látky
UNESCO	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (anglicky United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
ÚAP ÚK	územní analytické podklady Ústeckého kraje
ÚK	Ústecký kraj
ÚSES	územní systém ekologické stability
VaV	věda a výzkum
VDB ČSÚ	Veřejná databáze Českého statistického úřadu
VKP	významný krajinný prvek
VOC	těkavé organické látky
VPR	vesnická památková rezervace
VPZ	vesnická památková zóna
WHO	Světová zdravotnická organizace (World Health Organization).
ZCHÚ	zvláště chráněná území
ZOPK	zákon o ochraně přírody a krajiny
ZPF	zemědělský půdní fond
ZÚK ÚK	Zásady územního rozvoje Ústeckého kraje
ŽP	životní prostředí

Název koncepce: Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020
(v textu vyhodnocení zkráceně také PRÚK)

Předkladatel: Ústecký kraj
Krajský úřad Ústeckého kraje
Velká Hradební 3118/48
400 02 Ústí nad Labem

Oprávněný zástupce předkladatele:

Oldřich Bubeníček
hejtman Ústeckého kraje

Ústecký kraj
Velká Hradební 3118/48
400 02 Ústí nad Labem
tel.: 475657723
e-mail: bubenicek.o@kr-ustecky.cz

Kontaktní osoba: Ing. Josef Svoboda
vedoucí odd. regionálního rozvoje
Krajský úřad Ústeckého kraje
Velká Hradební 3118/48, 400 01 Ústí nad Labem
tel.: 475657510
e-mail: svoboda.j@kr-ustecky.cz

Ing. Jan Kadraba
odd. regionálního rozvoje
Krajský úřad Ústeckého kraje
Velká Hradební 3118/48, 400 01 Ústí nad Labem
tel.: 475657559
e-mail: kadraba.j@kr-ustecky.cz

Oprávněný zástupce zpracovatele Vyhodnocení:

Ing. Jan Vojtek
společník

SPF Group, v.o.s.

Adresa: Masarykova 129/106, 400 01 Ústí nad Labem

telefon: 777 072 307

e-mail: vojtek@spfgroup.org

Držitel autorizace a odpovědný řešitel:

Ing. Bohumil Sulek, CSc.

Držitel osvědčení odborné způsobilosti ke zpracování dokumentací a posudků ve smyslu § 19 zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů; č. osvědčení: 11038/1710/OHRV/93.

Platnost osvědčení odborné způsobilosti prodloužena do 13.6.2016 Rozhodnutím o prodloužení autorizace ke zpracování dokumentace a posudku č.j.: 42243/ENV/11 vydaným MŽP dne 20.6.2011.

Adresa: Na Pláni 2863/9, 150 00 Praha 5

telefon: 602 353 194

e-mail: bob.sulek@seznam.cz

Řešitelský tým (v abecedním pořadí dle příjmení):

RNDr. Marek Banaš, PhD., autorizovaná osoba k provádění posouzení dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (číslo osvědčení 57148/ENV/09)

Mgr. Barbora Budayová

RNDr. Radim Misiáček

Mgr. Lenka Polachová

MUDr. Eva Rychlíková, osvědčení o odborné způsobilosti pro oblast posuzování vlivů na veřejné zdraví č.j. 2611-OVZ-32.1-7.1.10., pořadové číslo 2/2010

Ing. Bohumil Sulek, CSc.

0. Úvod

Východiska

Předložené Vyhodnocení vlivů koncepce „Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020“ je zpracováno na základě § 10e - §10f zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, především v rozsahu přílohy č. 9 tohoto zákona. Obsah a rozsah Vyhodnocení dále vychází ze Závěru zjišťovacího řízení podle § 10d) citovaného zákona, vydaného odborem posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence Ministerstva životního prostředí dne 27.5.2013, pod č.j. 35712/ENV/13.

Na základě žádosti předkladatele koncepce byla k rozpracovanému návrhu koncepce vydána stanoviska orgánů ochrany přírody – KÚ Ústeckého kraje – odboru životního prostředí a zemědělství, Správy Národního parku České Švýcarsko, správ CHKO Kokořínsko, Labské pískovce, Lužické hory a správy CHKO České středohoří (viz příloha č. 2 Vyhodnocení). Z uvedených stanovisek plyne, že nelze vyloučit významný vliv koncepce na lokality soustavy Natura 2000. Vliv koncepce na evropsky významné lokality (EVL) a ptačí oblasti (PO) byl proto vyhodnocen osobou, autorizovanou ke zpracování posouzení dle § 45i citovaného zákona a dokument je součástí Vyhodnocení jako příloha číslo 4. Vliv koncepce na veřejné zdraví byl vyhodnocen držitelem osvědčení o odborné způsobilosti pro oblast posuzování vlivů na veřejné zdraví a je součástí Vyhodnocení jako příloha číslo 5.

Při zpracování Vyhodnocení byla zohledněna Metodika posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí (MŽP) a metodika SEA pro Strukturální fondy EU „Handbook on SEA for Cohesion Policy 2007 – 2016“. Ke stanovení obsahu a rozsahu Vyhodnocení přispěla také stanoviska dotčených orgánů veřejné správy a dalších subjektů ke zveřejněnému Oznámení koncepce, tak jak bylo požadováno v Závěru zjišťovacího řízení.

Základním materiálem pro zpracování vyhodnocení koncepce je především pracovní verze dokumentu „Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020“ a další koncepční podklady a informace, předané zpracovatelům oznámení předkladatelem koncepce, dále konzultace s orgány veřejné správy, literární a mapové podklady a zkušenosti zpracovatelů při zpracování Vyhodnocení dalších koncepčních dokumentů. Hlavní použité materiály jsou uvedeny v závěru Vyhodnocení v kapitole „Seznam použitých podkladů“. Ke zpracování kapitoly 2. Vyhodnocení „Informace o současném stavu životního prostředí v dotčeném území a jeho pravděpodobný vývoj bez provedení koncepce“ byly využity existující podklady v souladu s § 10b, odst. 3, zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na ŽP, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhodnocení koncepce zpracoval tým pod vedením Ing. Bohumila Sulka, CSc., který je autorizovanou osobou, oprávněnou zpracovávat dokumentace a posudky podle zákona a držitelem autorizace ve smyslu § 19, odstavec 1, zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Složení týmu je uvedeno výše.

Zpracovatelem samotné koncepce „Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020“ je na základě pověření předkladatele koncepce společnost SPF Group, v.o.s., se sídlem Masarykova 129/106, 400 01 Ústí nad Labem.

Soulad uvedené koncepce s povinnostmi, vyplývajícími ze zákonných ustanovení, byl konfrontován se současně platnou legislativou. Existují-li další závažné skutečnosti, které by na posuzování koncepce mohly mít zásadní vliv, nebyly zpracovateli vyhodnocení koncepce v době jejího zpracování známy.

Předmět posouzení a vymezení území

Předmětem posouzení je „Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020“ zahrnující území Ústeckého kraje.

Území je vymezeno v hranicích Ústeckého kraje. Přestože se kraj nevyvíjí izolovaně a pro úspěšné dosažení cílů Programu jsou nezbytné vazby a vztahy s ostatními oblastmi České republiky i přilehlých i vzdálenějších území členských států Evropské unie i dalších zemí, pro účely tohoto posouzení je hodnoceno území Ústeckého kraje.

Proces posuzování, včetně zajištění přístupu k informacím a účasti veřejnosti

Procedura posouzení koncepce probíhá v působnosti Ministerstva životního prostředí České republiky. Zapojení veřejnosti probíhá v souladu s obligatorními kroky, stanovenými zákonem č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o posuzování vlivů na životní prostředí.

Dokument „Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020“ je zpracováván dle principů strategického plánování rozvojových dokumentů s významným zapojením klíčových aktérů rozvoje Ústeckého kraje do jeho přípravy.

Obligatorní kroky procedury do doby předložení Vyhodnocení

1. Oznámení koncepce ve smyslu § 10c) zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, bylo příslušnému úřadu předloženo předkladatelem koncepce 10.4.2013. Oznámení bylo v souladu s požadavkem odstavce 2, § 10c) citovaného zákona¹ příslušným úřadem zasláno dotčeným správním úřadům a dotčeným územním samosprávným celkům.
2. Dne 18.4.2013 bylo oznámení zveřejněno na úřední desce Ústeckého kraje a tímto dnem bylo zahájeno zjišťovací řízení dle § 10d) citovaného zákona.
3. Na základě vyjádření, doručených k oznámení byl příslušným úřadem vydán 27.5.2013 Závěr zjišťovacího řízení (příloha č. 3 Vyhodnocení), který mimo jiné stanovil obsah a rozsah Vyhodnocení nejen v rozsahu základních zákonných požadavků, daných §§ 2 a 10b) a přílohou č. 9 zákona, ale také nad tento rámec, se zaměřením na aspekty plynoucí ze zjišťovacího řízení. V souladu s požadavky zákona byl Závěr zjišťovacího řízení zveřejněn.

Plánované obligatorní kroky procedury po předložení Vyhodnocení

1. Zveřejnění návrhu koncepce, včetně Vyhodnocení, a jeho zaslání příslušným úřadem dotčeným správním úřadům a dotčeným samosprávným celkům dle § 10f), odstavec 2 citovaného zákona.

¹ Není-li uvedeno jinak, je dále v tomto textu zákonem vždy míněn zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů

2. Shromáždování vyjádření dotčených správních úřadů, dotčených samosprávných celků a veřejnosti po celou dobu zveřejnění návrhu koncepce.
3. Veřejné projednání návrhu koncepce dle § 10f), odstavec 4 citovaného zákona.
4. Vydání stanoviska k posouzení vlivů návrhu koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví Ministerstvem životního prostředí ČR na základě návrhu koncepce, vyjádření k němu podaných a veřejného projednání dle § 10g), odstavec 1 citovaného zákona.

1. OBSAH A CÍLE KONCEPCE, JEJÍ VZTAH K JINÝM KONCEPCÍM

1.1. Obsah koncepce

„Program rozvoje Ústeckého kraje 2014 - 2020“ (v dalším také Program, PRÚK, případně ve smyslu zákona č. 100/2001 Sb. také koncepce) je střednědobým programovým dokumentem, identifikujícím hlavní rozvojové priority k podpoře regionálního rozvoje na úrovni kraje. PRÚK specifikuje strategické cíle, opatření a rozvojové aktivity Ústeckého kraje, které bude kraj ve své samostatné působnosti podporovat. Zpracováváný PRÚK navazuje na „Program rozvoje kraje 2007-2013“.

Jedním z hlavních cílů předkladatele bylo získat konkrétní informace a rámec pro strategické rozhodování a intervence vedoucí k požadovaným změnám v Ústeckém kraji. K tomuto cíli byla provedena analýza a vytvořeny hlavní výstupy Programu.

Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020

Zpracování „Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020“ je rozděleno do několika fází.

V úvodní části Programu je popsán postup při jeho zpracování a vazba na další strategické dokumenty (platné koncepční dokumenty kraje, program rozvoje kraje, koncepční dokumenty obcí a mikroregionů v Ústeckém kraji).

V následující části jsou zpracovány analytické podklady. Byl vytvořen detailní profil kraje, jehož součástí je také územní syntéza. Ta byla provedena na základě dostupných údajů za obce a za správní obvody obcí s rozšířenou působností. Součástí profilu jsou - kromě vlastního analytického textu - také grafy, tabulky, mapy a obrázky. Klíčové závěry každé kapitoly jsou sumarizovány v krátkém strukturovaném přehledu na konci příslušné kapitoly.

Díličí kapitolou v rámci profilu kraje je analýza názorů významných subjektů. S těmito subjekty byly provedeny řízené rozhovory. Výstup je popsán výstižnou textovou charakteristikou, vycházející z informací získaných od respondentů, a je členěn tematicky.

Dalším analytickým výstupem je přehled a popis hlavních faktorů, které mají a budou mít vliv na rozvoj kraje, a které současně nemůže kraj přímo ovlivňovat. Analýza vnějších rozvojových faktorů je strukturována do 2 základních částí. Nejprve jsou stručně nastíněny globální vnější trendy, které podmíní v průběhu programovacího období celkový rámec rozvoje kraje – aniž by kraj sám (a z valné části ani sama Česká republika) mohl směřování a dopady těchto trendů jakkoli ovlivnit.

Druhá část je věnována rozboru jednotlivých faktorů vývoje „makroprostředí“ kraje, u nichž nicméně existuje – alespoň potenciálně – prostor pro aktivní reakci. Jedná se o faktory, respektive prostředí politicko-institucionální, ekonomické, sociální, technologické a environmentální. Jednotlivé oblasti reflektují dle relevance mezinárodní situaci a/nebo situaci v České republice.

Shrnující (formalizovanou) částí analýzy je SWOT analýza. Na základě informací z předchozích analytických výstupů byly definovány okruhy, které představují relativně ucelená témata. Jednotlivé problémové okruhy byly následně podrobeny SWOT analýze.

Ta představuje metodu, pomocí níž je možno klasifikovat hlavní rozvojové faktory, které jsou metodou SWOT standardně tříděny do 4 kategorií:

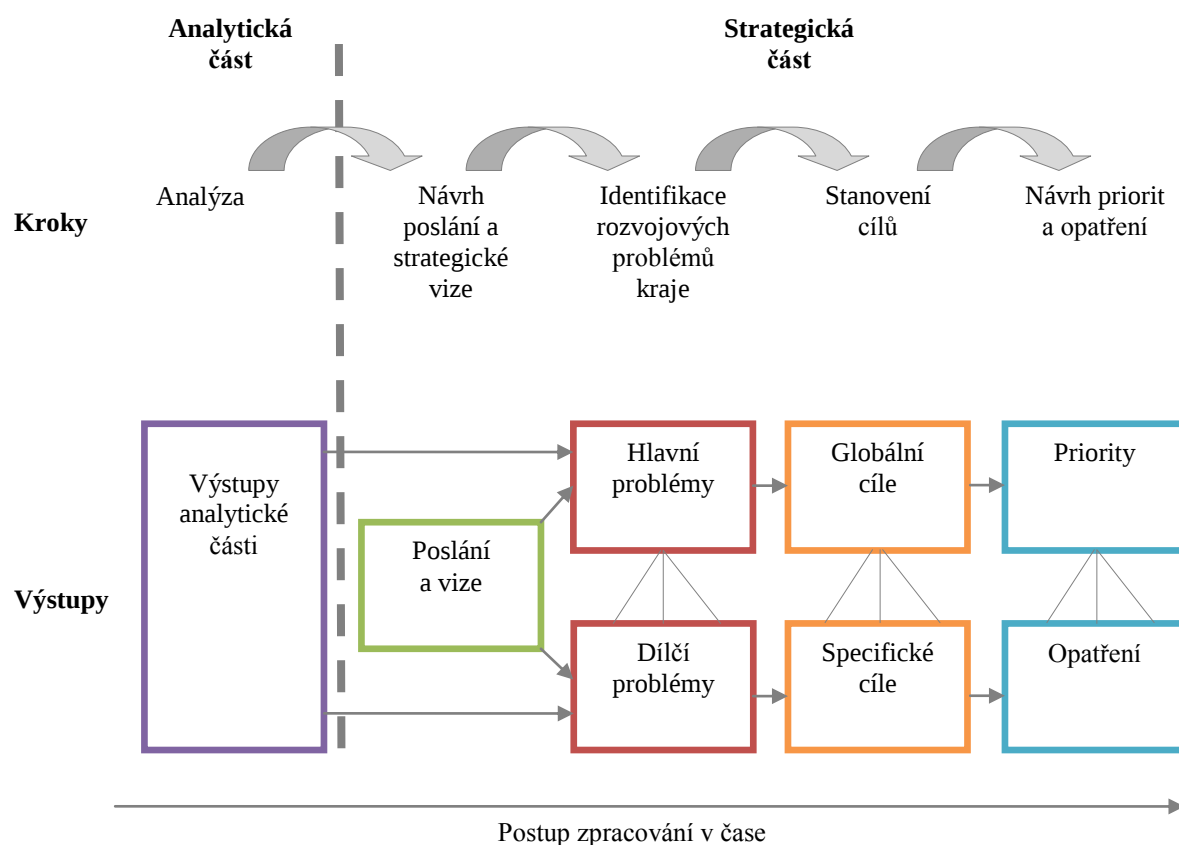
- silné stránky (S = strengths),
- slabé stránky (W = weaknesses),
- příležitosti (O = opportunities),
- hrozby (T = threats)

Návrhová část představuje klíčový výstup Programu z hlediska charakteru a zaměření budoucích intervencí kraje. Příznačné pro strategickou část je její hierarchické uspořádání s tím, že v průběhu zpracování se postupuje od nejvyšší (nejobecnější) úrovně strategické vize k nejkonkrétnější úrovni opatření.

Toto členění odpovídá logice používané například v operačních programech nebo některých strategiích na národní úrovni. Výstupy strategické části tak zahrnují tyto části:

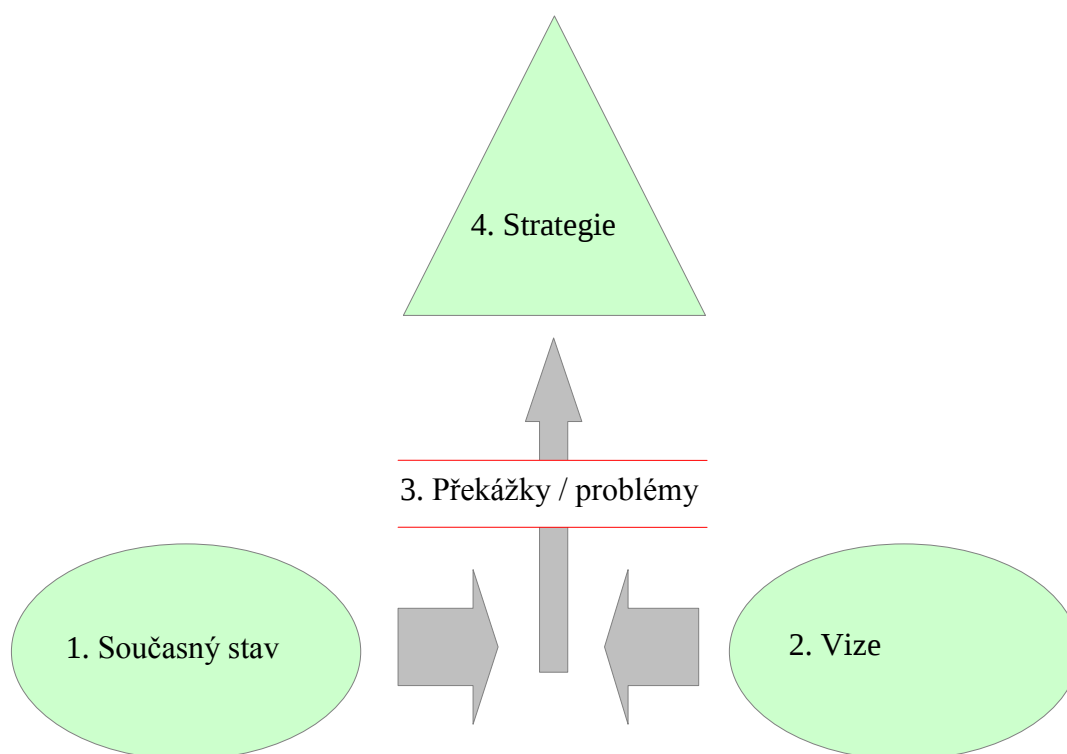
- strategická vize rozvoje kraje do roku 2020,
- identifikace rozvojových problémů,
- stanovení cílů,
- návrh priorit a opatření,
- formulace aktivit a intervencí

Při návrhu rozvojových priorit a opatření byly formulovány také cíle Programu, přičemž globálním cílům přísluší úroveň priorit, zatímco specifické cíle se váží na opatření. Provázanost jednotlivých kroků a výstupů strategické části přibližuje následující schéma a text.

Strategická vize popisuje stav kraje, jehož by mělo být v budoucnosti dosaženo (v roce 2020) a v tomto smyslu představuje zastřešující rámec celé strategické části. Vize je sice obecnou formulací žádoucího budoucího stavu, ale neměla by být chápána jako nepotřebná formalita. Diskusí a správnou formulací vize je možné si uvědomit, k čemu by měl rozvoj kraje směřovat, a tedy i které aktivity mají být realizovány v první řadě.

Formulace problémů rozvoje kraje představovala v procesu tvorby Programu významný mezník, neboť ukazuje, v jakých oblastech (tématech) se koncentrují problémy kraje a na co tedy bylo při plánování jejího dalšího rozvoje potřeba zaměřit pozornost. Problém je možné definovat jako rozpor mezi žádoucím stavem (vyjádřeným zvolenou variantou rozvojové vize) a stavem současným (popsaným ve výše citované analýze), jak například ukazuje následující schéma. Problémem přitom nemusí být jen slabá stránka kraje nebo vnější hrozba, ale také nevyužitá silná stránka či příležitost.

Formulace přiměřeně ambiciózních rozvojových cílů je prvním krokem po identifikaci hlavních a dílčích problémů. Dobře zvolené a naformulované cíle umožňují následně najít adekvátní řešení v podobě definic priorit a opatření. Pro potřeby PRÚK jsou navrženy cíle ve dvojstupňové hierarchii:

- globální cíle (odpovídající úrovni hlavních problémů),
- specifické cíle (odpovídající úrovni dílčích problémů).

Splnění zvolených globálních a specifických cílů je podmíněno realizací řady aktivit. Jejich formulace je dle míry obecnosti, respektive konkrétnosti provedena opět ve dvou úrovních:

- rozvojové priority (reagující na hlavní problémy, respektive naplňující globální cíle),
- rozvojová opatření (reagující na dílčí problémy, respektive naplňující specifické cíle).

Priority jsou zpravidla definovány jako tematické okruhy, které jsou pro další rozvoj kraje zvláště důležité. Strategický princip rozhodování předpokládá, že priority nemohou postihnout veškerou problematiku, témata a okruhy možných intervencí – je-li něco rozvojovou prioritou, pak logicky musí existovat také témata, která prioritami nejsou. Tento přístup souvisí také s žádoucí koncentrací finančních prostředků na řešení vybraných problémů a témat oproti nežádoucí plošné distribuci finančních prostředků, která v konečném důsledku nemůže přinést žádoucí změny v žádné oblasti života v kraji. Každá priorita je popsána krátkým textem, uvedením příslušného globálního cíle a výčtem opatření, která mají danou prioritu naplnit.

Ke každé z definovaných priorit je formulováno několik opatření. Opatření jsou v případě Programu formulována jako skupiny projektů a aktivit. Popis všech opatření je zpracován v jednotné struktuře, která obsahuje následující body:

- název opatření,
- cíl opatření (tj. specifický cíl),
- aktivity a intervence naplňující opatření (rozdělené podle role Ústeckého kraje při jejich plnění na aktivity realizované Ústeckým krajem jako subjektem a na aktivity, které jsou primárně úkolem jiných organizací a role Ústeckého kraje je spíše v roli iniciace, jednání, deklarace podpory apod.),
- ukazatele pro monitoring plnění opatření,
- nositelé opatření.

Zpracování Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 představuje výchozí krok pro jeho realizaci. Implementační část Programu lze rozdělit do těchto kroků:

- akční plán,
- systém implementace a monitoringu PRÚK,
- systém financování PRÚK.

Hlavní část prací na Programu probíhala během podzimu 2012. Toto Vyhodnocení posuzuje aktuální verzi návrhu Programu rozvoje se všemi úpravami předanou zpracovatelům Vyhodnocení v květnu 2013.

Přehledně lze strukturu Programu uvést takto:

Analytická část

- A1 Profil kraje
- A2 Analýza názorů významných subjektů
- A3 Analýza vnějších faktorů
- A4 SWOT analýza

Návrhová část

- B1 Strategická vize 2020
- B2 Identifikace rozvojových problémů
- B3 Stanovení cílů
- B4 Návrh prioritních os a opatření

Implementační část

- C1 Akční plán
- C2 Systém implementace PRÚK
- C3 Vyhodnocování a monitoring PRÚK

Návrh „Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020“ lze nalézt na webových stránkách <http://www.kr-ustecky.cz> ; lišta vlevo: Doporučujeme, položka Program rozvoje Ústeckého kraje.

Dále je potřeba dodat, že Program není takovým strategickým dokumentem, který by přímo zakládal financování konkrétních investičních záměrů v oblasti rozvoje Ústeckého kraje, ale především stanovuje rámec pro další rozvoj, který je považován za prioritní. Seznam projektů uvedených v koncepci je tedy nutno považovat za indikativní, respektive příkladný, nikoliv taxativní výčet.

1.2. Rozvojová vize a poslání

Vize rozvoje Ústeckého kraje do roku 2020 je navržena jako obecná definice žádoucího stavu Ústeckého kraje k tomuto časovému horizontu. V tomto smyslu zastřešuje celou návrhovou část PRÚK. Vize je navržena v podobě krátkého sloganu (motta) a následně rozpracována textovou formou, a to ve dvou pilířích.

Rozvojová vize byla formulována následujícím mottem s charakteristikou strategické vize níže:

„Ústecký kraj – bohatství v rozmanitosti“

Vize je založena na 2 pilířích, popsanych v následujícím textu:

- hospodářský rozvoj provázaný s nezbytnou sociální soudržností a posílením lidského kapitálu regionu (vzájemně provázané úkoly směřující ke zvýšení hospodářské výkonnosti kraje a tím i k „restartování“ sociálně-ekonomické situace v kraji);
- infrastruktura, vybavenost a životní prostředí (nezbytné předpoklady pro sociálně-ekonomický rozvoj kraje).

Oba pilíře by měly podpořit jednak zlepšení faktické sociálně-ekonomické situace kraje, a jednak zlepšení obrazu kraje v očích jeho obyvatel, návštěvníků a investorů. Specifikace obou pilířů je popsána v dalším textu.

1.3. Priority a opatření

Navrhované strategické intervence Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014 - 2020 k naplnění výše uvedené vize jsou popsány jako pět níže uvedených dlouhodobých priorit, z nichž každá obsahuje několik opatření.

Priorita 1 – Konkurenceschopná a stabilizovaná ekonomika

V kontextu rozvoje globalizace ekonomiky a potřeby exportního zaměření místní ekonomiky je nutné chápat zvyšování konkurenceschopnosti v evropském, respektive globálním měřítku. Konkurenceschopnost ekonomiky Ústeckého kraje musí být založena primárně na rozvoji znalostní ekonomiky, respektive na zvyšování inovační výkonnosti firem v klíčových (strategických) průmyslových odvětvích.

Podmínkou pro rozvoj znalostní ekonomiky je rozvinutá vědecko-výzkumná základna kraje, která generuje výsledky v oblasti aplikovaného výzkumu, jež jsou komerčně využitelné v místním/regionálním měřítku (sladění poptávky a nabídky po výsledcích VaV) a prostřednictvím nových produktů prodejných na globálních trzích.

Z hlediska investic musí být Ústecký kraj atraktivním místem pro lokalizaci podnikatelských – českých i zahraničních – investic, zejména těch, které jsou zaměřeny na produkci s vyšší přidanou hodnotou a jsou schopné využít potenciál regionální vědecko-výzkumné základny. Na druhou stranu je důležité, aby Ústecký kraj rovněž vytvářel podmínky a prostředí pro rozvoj malých inovačních firem typu spin-off. Se zaměřením na tento segment investic souvisí také zaměstnávání kvalifikované a vzdělané domácí a zahraniční pracovní síly, která se na vytváření produkce s vysokou přidanou hodnotou podílí.

Důležitou součástí regionální ekonomiky musí být oborově diverzifikovaný segment dynamických malých a středních firem v průmyslu i službách. Tyto firmy tvoří „vestavěný stabilizátor ekonomiky“. Jejich konkurenceschopnost je založena na aplikaci inovací v širokém slova smyslu (nikoliv pouze technologické firmy). Povědomí o silných stránkách kraje z hlediska investorů, ale i vědců, kvalifikovaných pracovníků nebo návštěvníků cestovního ruchu, respektive všech cílových skupin důležitých pro rozvoj ekonomiky kraje, musí zajišťovat efektivní marketing. Dílčí, tematicky zaměřený marketing/prezentace kraje musí být nahrazen komplexním systémem marketingu s jasně definovanými cílovými skupinami, produkty a způsobem jejich propagace.

Tato priorita je dále rozpracována do následujících opatření:

- Opatření 1.1 Konkurenceschopnost regionální ekonomiky
- Opatření 1.2 Význam a efektivita výzkumu a vývoje
- Opatření 1.3 Efektivita regionálního trhu práce
- Opatření 1.4 Udržitelný cestovní ruch

Priorita 2 – Sociální kapitál a kvalita veřejných služeb

Kvalita lidských zdrojů a související úroveň a rozsah sociální infrastruktury představuje základní předpoklad pro úspěšný, dlouhodobý rozvoj a konkurenceschopnost Ústeckého kraje. Obecně lze konstatovat, že kraj se vyznačuje nízkým sociálním kapitálem a koncentrací sociálních problémů. Při hledání řešení uvedených problémů je pak třeba definovat problémy, v jejichž důsledku k uvedenému stavu došlo a zároveň analyzovat nakolik je v moci kraje tyto problémy svým strategickým přístupem a cílenými intervencemi řešit.

Je zřejmé, že řešení problematiky sociální soudržnosti se opírá o tři pilíře. Zatímco dva pilíře „vzdělání a kvalifikace“ a „pracovní příležitosti“ je třeba chápat jako pilíře základní, třetí pilíř sociálních služeb by měl být spíše nadstavbový a soustředit se kromě řešení kritických případů především na prevenci a realizaci opatření následné podpory směřujících k začlenění ohrožených osob zpět do společnosti.

Uvedené problémy představují oblast, pro kterou existuje široké spektrum dotačních příležitostí v rámci strukturálních fondů EU. Většina aktivit však nemá charakter projektů dle zásad projektového řízení. Proto se často musí řešit problémy vyplývající ze vzájemné nekompatibility přístupů při realizaci aktivit v oblasti lidských zdrojů a veřejných služeb a čerpání dotací. Typickým příkladem je rozpor mezi nutností jasného časového vymezení projektů financovaných z fondů EU a potřebou časově neomezených aktivit v oblasti lidských zdrojů a vzdělávání.

Tato priorita je dále rozpracována do následujících opatření:

- Opatření 2.1 Eliminace a prevence sociálního vyloučení
- Opatření 2.2 Zefektivnění vzdělávacího systému
- Opatření 2.3 Sociální a zdravotnické služby
- Opatření 2.4 Kultura, sport a volný čas
- Opatření 2.5 Veřejná správa

Priorita 3 – Infrastruktura a životní prostředí

Nedostatky páteční dopravní infrastruktury kraje a protipovodňové ochrany v záplavových územích jsou velmi aktuální a vyžadují okamžitá řešení s ohledem na stanovené krajské priority. V rámci řešení dopravní problematiky jsou v této oblasti identifikovány problémy vztahující se k vnějšímu napojení kraje, tedy takové, které mají vliv na pozici kraje v rámci České republiky a Evropy.

V souvislosti s postupným útlumem těžby hnědého uhlí a snižováním jeho podílu především na výrobě elektrické energie se bude muset Ústecký kraj připravit na řešení vyplývajících problémů a důsledků.

Mimořádně rozsáhlé území Ústeckého kraje je devastováno povrchovou těžbou hnědého uhlí, v menším rozsahu pak i těžbou dalších surovin (kaolinu, stavebního kamene nebo štěrkopísků) a výstavbou dopravní infrastruktury. Chybějící prvky územního systému ekologické stability a dalších krajinných prvků zmírňujících erozi způsobují vodní a větrnou erozi zemědělské půdy, mají negativní vliv na vodní režim v krajině a zvyšují riziko povodní. Souvisejícím problémem je nízké zastoupení lesních porostů v Ústeckém kraji, z nichž je navíc ještě významná část, především v Krušných horách, ve špatném zdravotním stavu. Ústecký kraj se také potýká s problémy nadlimitního znečištění vodních toků a nízkou retenční schopností krajiny.

Tato priorita je dále rozpracována do následujících opatření:

- Opatření 3.1 Páteční infrastruktura kraje
- Opatření 3.2 Dostupnost jednotlivých částí kraje
- Opatření 3.3 Zásobování energiemi a infrastruktura životního prostředí
- Opatření 3.4 Kvalita životního prostředí
- Opatření 3.5 Revitalizace devastovaných částí kraje

Priorita 4 – Atraktivní města

Dědictvím měst v Ústeckém kraji je výrazné narušení jejich urbanistického a architektonického rázu. Zatímco četná historická jádra měst prošla v posledních dvou desetiletích částečnou revitalizací, problematický je především stav a vybavenost rezidenčních okrsků vnitřních měst. To se týká i kvality veřejných prostranství, veřejné zeleně a veřejné infrastruktury mimo území, která prošla revitalizací. Specifickou komplikací rozvoje některých měst v oblasti SHR je existence Chráněných ložiskových území, okrajově zasahujících do jejich intravilánu. Dalším zásadním problémem mnohých měst v Ústeckém kraji je existence mimořádně početných a rozsáhlých lokalit typu brownfields. Jedná se jak o opuštěné, nevyužité průmyslové a dopravní areály, tak i o rezidenční objekty.

Existence poměrně velkého množství obytných zón s projevy fyzické i sociální deprivace je dlouhodobým problémem většiny měst Ústeckého kraje. Koncentrace sociálně slabých obyvatel je provázána s fyzickou deprivací příslušných lokalit (podfinancovanost domovního i bytového fondu, soustředění sociálně slabých obyvatel ve fyzicky zanedbaných lokalitách, které jsou pro ně cenově dostupnější). Kvalitu životního prostředí a atraktivitu měst snižují negativní dopady automobilové dopravy.

Tato priorita je dále rozpracována do následujících opatření:

- Opatření 4.1 Veřejná prostranství a občanská vybavenost
- Opatření 4.2 Revitalizace městských brownfieldů
- Opatření 4.3 Revitalizace upadajících rezidenčních lokalit
- Opatření 4.4 Environmentálně šetrnější doprava ve městech

Priorita 5 – Životaschopné venkovské části kraje

Jedním z hlavních problémových témat Ústeckého kraje je zhoršující se životaschopnost jeho venkovských částí. Venkovskými částmi se myslí periferní území venkovského typu, tedy daleko od největších center kraje a s převahou venkovských obcí a menších měst (například Šluknovsko a České Švýcarsko, některé části Krušných hor a Českého středohoří, Doupovsko). Snížená vitalita těchto území se odvíjí především od jejich vyliďňování, stárnutí, útlumu hospodářských aktivit, zhoršující se finanční situace malých obcí a podobně, přičemž tyto faktory jsou vzájemně provázané.

Tato priorita je dále rozpracována do následujících opatření:

- Opatření 5.1 Hospodářská aktivita na venkově
- Opatření 5.2 Služby a veřejná vybavenost na venkově
- Opatření 5.3 Zemědělství a péče o krajinu

1.4. Oblasti intervence podporující naplnění opatření

Jednotlivá opatření obsahují příkladné (vzorové) aktivity a oblasti intervence, které podporují naplnění těchto opatření. Těchto aktivit a oblastí intervence je v Programu v současné době uvedeno 240. Současně je zřejmé, že se jejich počet může měnit v závislosti na dalších návrzích v průběhu platnosti koncepce do roku 2020.

Ty z aktivit, které potenciálně mohou mít významný (negativní) vliv na životní prostředí a veřejné zdraví, jsou v tomto Vyhodnocení explicitně uvedeny (příloha č. 7.) a jejich potenciální vlivy jsou v textu podrobně popsány (kapitola 6.).

Ostatní aktivity jsou dohledatelné v samotném Programu na stranách 32-62 části B, včetně podrobnějšího popisu. Nicméně ani tento popis není dostačující k přesnému vyhodnocení vlivů aktivit na životní prostředí. To může nastat až v případě procesů, spojených s jejich realizací, tak jak je uvedeno podrobněji níže v tomto Vyhodnocení (navržená procedura posuzování pro předkladatele, procedury donorů – finančních zdrojů, zákonné procedury dle stavebního zákona, respektive zákonů číslo 100/2001 Sb. a číslo 114/1992 Sb., v obou případech ve znění pozdějších předpisů).

1.5. Vztah k jiným koncepcím a možnost kumulace vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví s jinými záměry

1.5.1. Vazby na další strategické dokumenty dle zpracovatelů koncepce

Vzhledem ke svému zaměření má Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 vztah k řadě dokumentů na národní, regionální, krajské i místní úrovni. Vychází tedy nejen z národních strategických dokumentů, ale zohledňuje i strategické dokumenty zpracované v kraji na regionální (případně i subregionální a municipální) úrovni.

Primárně se Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 vztahuje ke Strategii rozvoje Ústeckého kraje. Při jejím zpracování byl mimo jiné využit Regionální operační program regionu soudržnosti NUTS-II Severozápad 2007-2013, jehož profil posloužil – po důsledné aktualizaci – jako základ pro analytickou část Programu.

Základním rozvojovým dokumentem na národní úrovni je Strategie regionálního rozvoje České republiky na roky 2007 – 2013, respektive nově zpracovaná Strategie regionálního rozvoje ČR na léta 2014-2020 (dále jen Strategie regionálního rozvoje ČR). Strategie rozvoje kraje naplňuje, tam kde je to z hlediska krajské úrovně relevantní, vizi, globální cíl, priority a opatření Strategie regionálního rozvoje ČR. Z dalších dokumentů na národní úrovni lze uvést například další platné operační programy. Jejich role se však – vzhledem ke končícímu programovému období – snižuje.

Na druhé straně musely být respektovány připravované dokumenty na úrovni EU pro příští programové období, z nichž mezi nejdůležitější patří:

- EVROPA 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění (tzv. Strategie Evropa 2020);
- Další dokumenty ke stěžejním iniciativám Strategie Evropa 2020;
- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu, Fondu soudržnosti, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a dalších.

Hlavními dokumenty na **krajské** úrovni, s nimiž byl Program srovnáván, byly následující platné koncepční dokumenty Ústeckého kraje:

- Strategie udržitelného rozvoje ÚK na léta 2006-2020
- Územní energetická koncepce ÚK
- Integrovaný krajský program ke zlepšení kvality ovzduší ÚK
- Plán odpadového hospodářství ÚK
- Koncepce Environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty ÚK
- další platné koncepční dokumenty, které byly brány při zpracování Programu v úvahu, jsou uvedeny v kapitole 5.1. Vyhodnocení

1.5.2 Doplnění souvisejících relevantních strategických dokumentů

V této kapitole mohou být uvedeny další relevantní strategické dokumenty, které mohou mít vliv na provádění Programu i dopad na podporované území. Jedná se především o regionální i národní koncepcí, vztahující se k problematice životního prostředí, které byly vzaty v úvahu při samotném posuzování vlivů koncepce na ŽP a veřejné zdraví, neboť cíle navrhované v rámci Programu by měly být v souladu cíli vybraných strategických a programových dokumentů.

Protože přehled cílů všech relevantních koncepcí je podrobně uveden v kapitole č. 5 tohoto Vyhodnocení a jejich obsah byl použit při tvorbě referenčních cílů životního prostředí (hlavní metoda Vyhodnocení koncepce), nejsou v této podkapitole duplicitně uváděny.

V souvislosti s využitím relevantních strategických dokumentů lze konstatovat, že bude docházet především ke kumulaci pozitivních, ale částečně i potenciálních negativních vlivů strategických cílů Programu s vlivy ostatních strategických dokumentů. V praxi se to může projevit především při implementaci aktivit, které podporují jednotlivé globální a specifické strategické cíle koncepce.

V konkrétní rovině, to tedy znamená, že při přípravě a realizaci každého jednotlivého projektu musí proti potenciální negativní kumulaci vlivu na úrovni implementace projektu působit následující postupy:

1. Důsledná, nikoliv formální aplikace environmentálních kritérií pro výběr projektů, ať už standardních pro konkrétní použité finanční zdroje, nebo environmentálních kritérií uvedených v tomto Vyhodnocení (viz kapitola číslo 11).
2. Důsledné využití procedur posuzování vlivů záměru na životní prostředí (EIA) v těch případech, kdy je aplikace EIA relevantní
3. Důsledné využití procedury posuzování vlivu záměru na EVL a ptačí oblasti podle zákona č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o ochraně přírody a krajiny, v těch případech, kdy je jeho aplikace relevantní.
4. Důsledné uplatňování stavebního zákona (včetně nástrojů územního plánování), tam, kde projekty nebudou podléhat zákonu č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

2. INFORMACE O SOUČASNÉM STAVU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V DOTČENÉM ÚZEMÍ A JEHO PRAVDĚPODOBNÝ VÝVOJ BEZ PROVEDENÍ KONCEPCE

Základní charakteristiky stavu životního prostředí v dotčeném území

Ústecký kraj je vymezen okresy Děčín, Litoměřice, Ústí nad Labem, Louny, Chomutov, Teplice a Most. Leží na severu Čech, společnou hranici má s kraji Karlovarským, Plzeňským, Středočeským a Libereckým. Společnou mezinárodní hranici má s německou spolkovou zemí Sasko. Samosprávných obcí je v Ústeckém kraji 354. Přírodní podmínky jednotlivých částí kraje, ať už z hlediska nerostného bohatství, úrodnosti a využitelnosti půd pro zemědělství a lesnictví, zdrojů pitné vody, dopravní prostupnosti nebo obyvatelnosti krajiny a jejího rázu, mají významný vliv na lidské aktivity a potenciál jejich využití.

V kraji lze vyčlenit čtyři oblasti, které se od sebe významně odlišují. Je to oblast s vysoce rozvinutou průmyslovou výrobou, která je soustředěna především v Podkrušnohoří (na území bývalých okresů Chomutov, Most, Teplice a částečně Ústí nad Labem). Z hospodářských odvětví zde má významné postavení energetika, těžba uhlí, strojírenství, chemický a sklářský průmysl. Další oblastí je Litoměřicko a Lounsko (zemědělská oblast), kterou lze charakterizovat nižším zastoupením průmyslu a naopak nadprůměrným výskytem menších venkovských sídel. Oblast Krušných hor je velmi řídko osídleným horským pásem s omezenými hospodářskými aktivitami. Oblast Děčínska není ani územím s koncentrací těžkého průmyslu ani oblastí zemědělskou. Její severní část Šluknovsko je charakteristická svou odlehlostí. (Zdroj: KÚÚK).

Rozloha Ústeckého kraje: 533 500 ha
Počet obyvatel: 828 026 (2013)

2.1. Ovzduší

2.1.1. Emisní situace

Kvalita ovzduší v regionu je ovlivňována velkými i malými zdroji znečišťování. Zdroje, emitující do ovzduší znečišťující látky, jsou celostátně sledovány v rámci Registru emisí zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO). Zdroje se zařazují do kategorií podle tepelného příkonu nebo výkonu, kde dílčí soubory představují následující zdroje znečišťování (zařazení dle již neplatného zákona 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší):

- REZZO 1 – zvláště velké a velké stacionární zdroje znečišťování
- REZZO 2 – střední stacionární zdroje znečišťování
- REZZO 3 – malé stacionární zdroje znečišťování
- REZZO 4 – mobilní zdroje znečišťování.

Z mezikrajského hlediska je Ústecký kraj specifický vysokou koncentrací tepelných elektráren a obecně velkých znečišťovatelů ovzduší, s čímž souvisí nejvyšší absolutní produkce emisí NO_x a SO₂ v porovnání s jinými kraji. Velké zdroje emisí jsou umístěny převážně v severní části kraje. Ve zbývajících částech kraje převládá lehký průmysl a zemědělství. Ovšem i těchto území se znečištění ovzduší dotýká. Jak je zřejmé z následující tabulky, je v přepočtu na 1 obyvatele v Ústeckém kraji také nejvyšší produkce těkavých organických látek a nadprůměrná je (společně s Moravskoslezským krajem) také produkce oxidu uhelnatého.

Tabulka 2.1 Emise znečišťujících látek na jednoho obyvatele podle krajů v roce 2009

Území	Emise tuhé	Oxid siřičitý (SO ₂)	Oxidy dusíku (NO _x)	Oxid uhelnatý (CO)	Těkavé organické látky (VOC)
Česká republika	3,0	16,6	12,4	19,8	11,0
Hl. m. Praha	0,5	1,3	2,4	1,5	8,3
Středočeský	4,0	17,2	11,6	16,8	12,5
Jihočeský	4,5	15,4	5,4	13,6	11,3
Plzeňský	3,8	18,9	5,2	12,5	11,5
Karlovarský	4,2	29,7	26,0	11,5	12,3
Ústecký	3,7	74,5	66,3	15,5	14,1
Liberecký	2,7	6,4	2,8	11,7	10,8
Královéhradecký	3,8	10,7	3,4	12,8	11,4
Pardubický	3,5	22,6	18,6	13,0	12,1
Kraj Vysočina	4,7	5,2	3,8	13,8	12,2
Jihomoravský	1,5	3,4	3,6	5,7	9,3
Olomoucký	2,4	7,1	4,7	8,5	9,9
Zlínský	1,9	9,3	4,6	6,1	10,3
Moravskoslezský	3,6	17,6	14,9	89,1	10,4

Zdroj: veřejná databáze ČSÚ

Poznámka: V tabulce jsou zahrnuty emise REZZO 1-3 (stacionární zdroje), Měrnou jednotkou je kg/1 obyvatele.

Tabulka 2.2 Emise ze zdrojů znečišťování ovzduší (Ústecký kraj REZZO 1, Ústecký kraj REZZO 1-3) (Zdroj: Statistická ročenka České republiky 2012, ČSÚ).

Registr emisí a zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO)	Rok	Emise tuhé	Oxid siřičitý (SO ₂)	Oxidy dusíku (NO _x)	Oxid uhelnatý (CO)	Těkavé organické látky (VOC)
Ústecký kraj 1	2008	2,1	57,6	55,3	7,2	4,2
	2009	1,9	60,2	54,8	7,5	4,0
	2010	2,0	55,6	50,3	8,4	4,0
Ústecký kraj 1-3	2008	3,4	59,7	56,0	12,8	12,0
	2009	3,1	62,3	55,4	12,9	11,8
	2010	3,4	58,0	51,0	14,9	11,8

Významnými zdroji emisí v Ústeckém kraji jsou především elektrárny, teplárny, povrchové doly a provozy chemického, strojírenského a papírenského průmyslu a průmyslu stavebních hmot. Z hlediska znečišťování ovzduší nabývají na významu mobilní zdroje, vzhledem k rychlému rozvoji automobilové silniční dopravy. Podíl mobilních zdrojů se téměř rovná podílu velkých stacionárních zdrojů znečištění (36 % ku 39 %). Emise z automobilové dopravy vedou ke zhoršené kvalitě ovzduší ve všech velkých městech kraje (obzvláště v případě kongescí) a podél nejzatíženějších silničních tahů.

Takřka dominantním zdrojem emisí SO₂ a NO_x jsou velké stacionární zdroje znečištění, tedy především zmíněné uhelné elektrárny a teplárny. Ty jsou zároveň hlavním zdrojem emisí tuhých znečišťujících látek (TZL). Výrazný podíl na celkových emisích TZL mají však také mobilní zdroje a malé zdroje (především lokální topeniště). Emise škodlivin největších znečišťovatelů v Ústeckém kraji v letech v roce 2010 jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 2.3 Emise škodlivin největších znečišťovatelů v Ústeckém kraji v roce 2010
(uvedeno v tunách)

	SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	CO
Elektrárna Ledvice	9851	3852	113	-
Elektrárna Počeradý	7319	13650	391	1702
Elektrárny Prunéřov	17335	16793	635	1518
Elektrárny Tušimice	724	1148	63	-
Teplárna Komořany (United Energy a.s.)	4081	833	86	274
Teplárna Trmice (Dalkia a.s.)	1881	1372	14	373
Energy Ústí nad Labem a.s.	479	272	6	37
Teplárna Chomutov (ACTHERM, s.r.o.)	873	333	3	22
Unipetrol RPA, s.r.o. (Litvínov)	6053	5946	294	1006
Rafinérie Litvínov (Česká Rafinérská a.s.)	2922	448	146	4
Lovochemie a. s., Lovosice	1062	519	22	34
Mondi Štětí a.s.	699	1131	129	1313
AGC Flat Glass Czech a.s. Řetenice	453	2159	105	21
Lafarge Cement a.s., Čížkovice	147	485	10	908
Spalovna průmyslových odpadů Trmice	831	7654	250	1187

Zdroj: KÚÚK (2011), IRZ (2012)

Pozn.: PM₁₀= polétavý prach.

Největším producentem emisí CO v kraji je automobilová doprava, množství emisí však postupně klesá, a to pravděpodobně v souvislosti s obměnou vozového parku. Výše emisí CO u velkých stacionárních zdrojů kolísá podle objemu výroby. Hlavním producentem těkavých organických látek a NH₃ jsou malé stacionární zdroje znečištění.

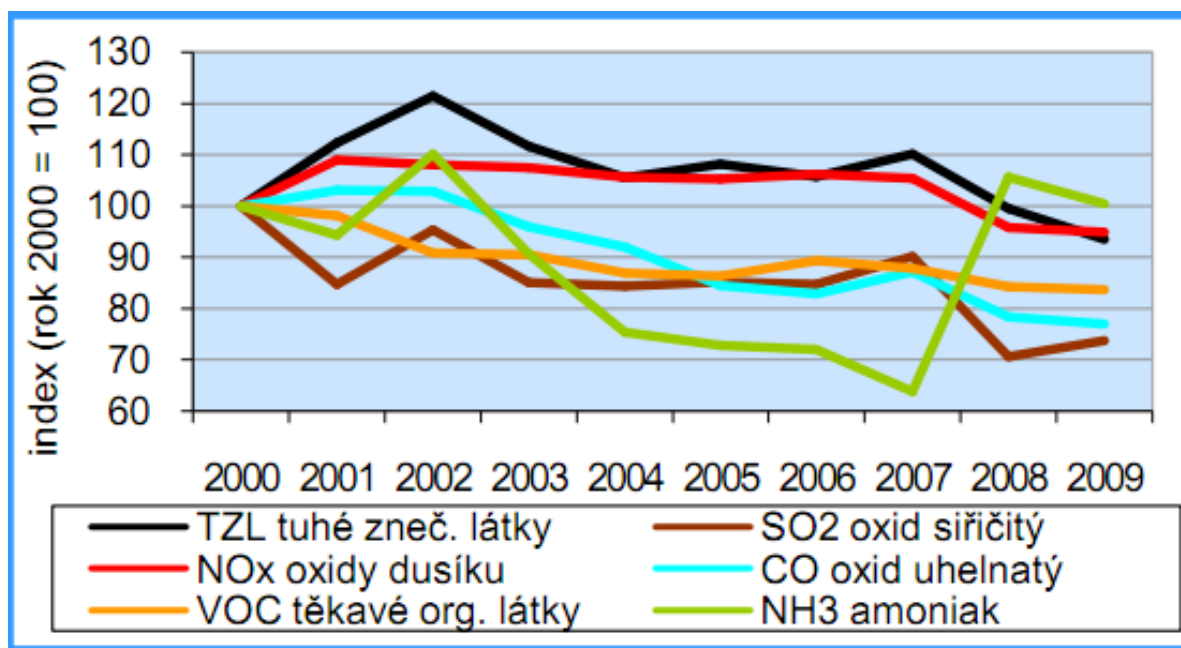
Okresem s nejnižší produkcí znečištění ovzduší je Děčín, který je z hlediska měrných emisí (t/km²) jediným okresem Ústeckého kraje srovnatelným s průměrem České republiky. Druhé nejnižší hodnoty měrných emisí byly zaznamenány v okrese Litoměřice.

Celkové množství znečišťujících látek emitovaných do ovzduší na území Ústeckého kraje vykazuje za období posledních 10 let klesající tendenci (KÚÚK 2011). Nejvýraznější pokles byl zaznamenán u emisí oxidu siřičitého, produkovaného téměř výhradně velkými stacionárními zdroji znečištění ovzduší (uhelnými elektrárnami a teplárnami). Emise tuhých znečišťujících látek (TZL) a CO zůstávají v posledních letech na stejné úrovni (kolísající podle objemu výroby velkých znečišťovatelů), emise NH₃ se po růstu v roce 2009 vrátily na úroveň roku předchozího roku (KÚÚK 2011).

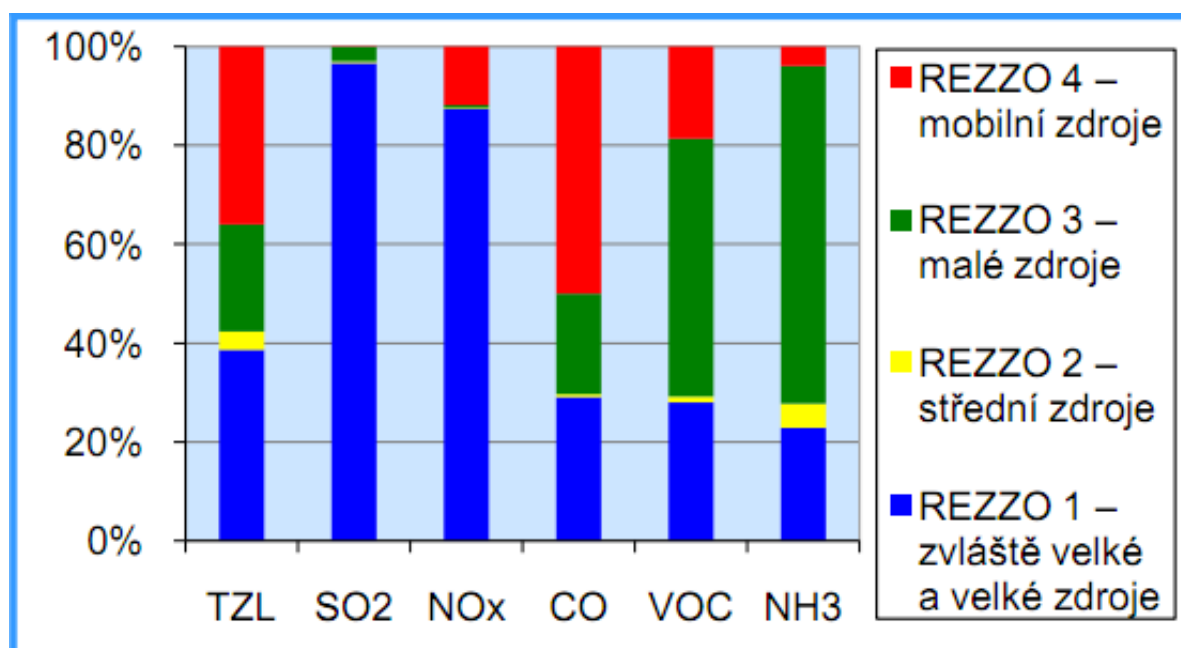
Zatímco produkce emisí z velkých stacionárních zdrojů kolísá podle objemu produkce a v některých kategoriích v souvislosti s ekologickými opatřeními producentů klesá, projevily se v posledních letech trend zvýšeného znečišťování ovzduší malými stacionárními zdroji, a to především lokálními topeništi. Někteří majitelé rodinných domů se z důvodu vyšších cen elektřiny a zemního plynu vracejí k topení tuhými palivy, hlavně pak uhlím a někdy i domácím odpadem. Problematická možnost regulace těchto zdrojů umožňuje spalování v nevhodných kotlích s nízkou účinností, ve kterých vede spalování odpadů k produkci nebezpečných látek. Nízké komíny rodinných domů neumožňují optimální rozptýlení zplodin, a tak v době inverzních stavů dochází k prudkému zhoršení kvality ovzduší v dotčených lokalitách.

Meziroční odchylky emisních hodnot jsou způsobeny střídáním mírnějších a chladnějších zimních období (energetika), rozdílnými podmínkami rozptylu (meteorologická situace) a realizacemi technických opatření ke snížení emisí ze stávajících zdrojů. V níže uvedeném grafu je provedeno srovnání vývoje emisí základních znečišťujících látek v Ústeckém kraji a v dalším grafu je pak uvedena struktura zdrojů emisí podle registru zdrojů znečištění ovzduší (REZZO).

Graf 2.1 Vývoj emisí základních znečišťujících látek v Ústeckém kraji [index, rok 2000 = 100], 2000–2009 (Zdroj: Cenia)

Graf 2.2 Struktura zdrojů emisí v Ústeckém kraji [%], 2009 (Zdroj: Cenia)

Se záměrem redukce znečištění ovzduší a obzvláště zamezení překračování imisních limitů jsou KÚÚK připravovány a pravidelně aktualizovány příslušné rozvojové dokumenty. Aktuální Integrovaný krajský program ke zlepšení kvality ovzduší Ústeckého kraje (DHV CR, 2012) navrhuje následující opatření ke zlepšení kvality ovzduší:

- Rozvoj environmentálně příznivého území
- Ekologizace konkrétních bodových zdrojů znečišťování ovzduší
- Ekologizace dopravy
- Omezení prašnosti z plošných a liniových zdrojů
- Zvýšení plynulosti silniční dopravy a budování obchvatů měst a obcí
- Čištění povrchu komunikací, vč. pořízení nesilniční techniky
- Omezení automobilové dopravy
- Snížení energetické náročnosti objektů
- Rozvoj environmentálně příznivé infrastruktury
- Podpora rozvoje veřejné dopravy
- Nahrazování (doplňování) bodových zdrojů znečišťování ovzduší alternativními zdroji energie
- Podpora výstavby infrastruktury pro cyklistickou a pěší dopravu, úprava stávající infrastruktury
- Informační opatření a technická pomoc
- Zavedení nízkoemisních zón.

2.1.2. Imisní situace

Přestože se celkové emise hlavních znečišťujících látek v Ústeckém kraji v minulých letech poměrně výrazně snížily a kvalita ovzduší se v důsledku uvedené skutečnosti zlepšila, koncentrace škodlivin v ovzduší stále výrazně převyšují průměr EU. Nejhuře jsou imisemi postiženy oblasti nejbližší hlavním zdrojům znečištění. V Ústeckém kraji se tyto zdroje soustřeďují především v okresech Chomutov, Most, Teplice a Louny, kde se nacházejí největší zpracovatelé vytěženého uhlí – především tepelné elektrárny, ale také chemické a hutní podniky. Zásadním problémem se v posledních letech stal opětovný lokální nárůst znečištění ovzduší oxidy dusíku, oxidem uhelnatým, polyaromatickými uhlovodíky a zejména polétavým prachem (PM₁₀) ve velkých městech a v blízkosti zatížených komunikací v důsledku rostoucí intenzity automobilové dopravy.

Stav ovzduší v severní části Ústeckého kraje je v současné době klíčovým problémem životního prostředí. Znečištění ovzduší může na jedné straně negativně ovlivnit rozvoj vybraných částí kraje (snížení atraktivity území pro zaměstnance, stěhování obyvatel - pro něž patří kvalita životního prostředí mezi životní priority - mimo kraj) a současně může být tato situace limitující pro některé z rozvojových aktivit Programu, jejichž povolení ohrožuje to, že by mohly mít (byť i nevelký) vliv na další zhoršení kvality ovzduší (například problematika příspěvku ke stávající imisní zátěži v ovzduší v zatížených oblastech, vlivy související dopravy a podobně).

Koncentrace škodlivin v ovzduší je mimo jiné závislá na meteorologické situaci, proto je tento faktor v jednotlivých sezónách i letech různě významný. V důsledku meteorologické situace došlo v roce 2010 opakovaně k výraznému nárůstu plochy kraje se zhoršenou kvalitou ovzduší, což se projevovalo především nadlimitními koncentracemi prachu (PM₁₀). Denní imisní limit PM₁₀ byl v roce 2010 překročen na více než polovině území kraje, především pak v jeho jižní části (Poohří, Polabí) a v centrální části kraje (zdroj: DHV CR, 2012).

Tabulka 2.4 Koncentrace částic PM₁₀ v ovzduší v Ústeckém kraji 2000 – 2011 (Zdroj: Hodnocení vlivů na veřejné zdraví, viz příloha č. X Vyhodnocení).

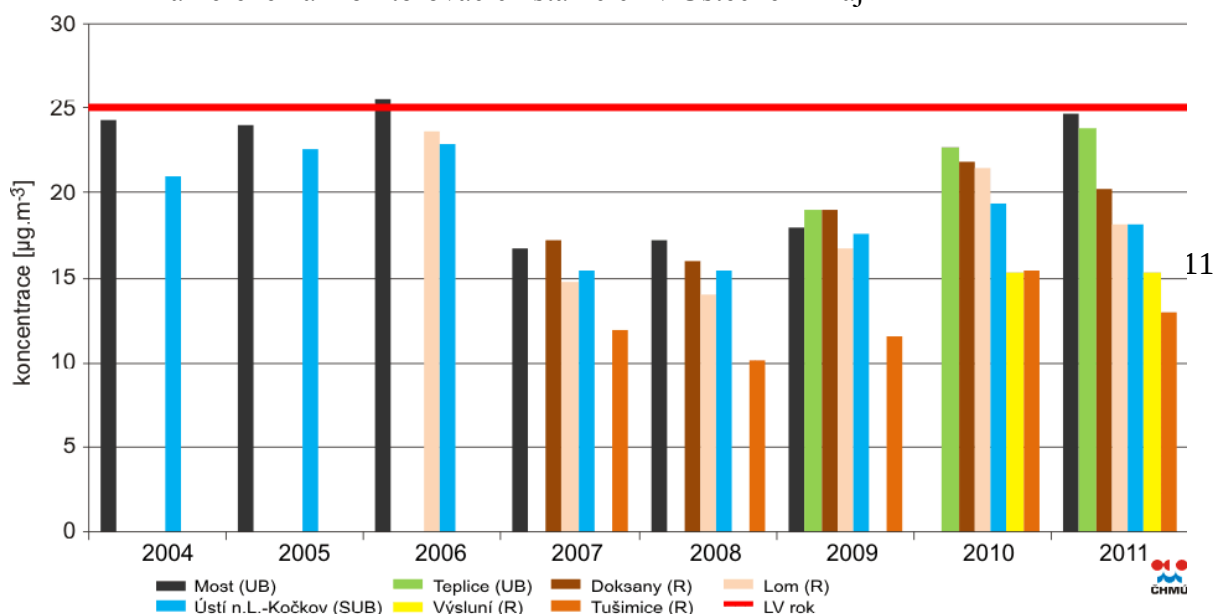
PM ₁₀	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Děčín	27,0	35,0	34,0	50,3	42,0	38,2	38,6	29,6	31,8	33,4	34,5	35,5
Chomutov	32,0	43,0	47,0	41,8	30,9	32,2	32,1	25,1	24,4	26,0	30,2	30,1
Most	24,0	24,0	23,0	36,7	39,2	43,1	40,7	30,8	29,2	31,6	35,5	38,1
Teplice	29,0	38,0	35,0	46,4	39,4	40,5	43,3	30,6	20,0*	27,4	32,2	32,9
Ústí n.L. město	36,0	42,0	43,0	50,1	44,5	42,0	43,9	32,5	33,2	31,7	33,0	35,9
Litoměřice	36,0*	33,0*	38,0*	41,4*	31,1	34,3	38,4	26,9	27,6	28,9	30,7	31,9
Louny(Strojetice)	24,0	27,0	31,0	-	-	30,0*	25,9*	17,3*	15,0*	17,9*	23,1*	21,4*
Průměr	28,7	34,8	35,5	45,1	37,9	38,4	39,5	29,3	29,2	29,8	32,7	34,1

K překračování 24hodinového imisního limitu nejčastěji dochází v zimních měsících a souvisí s aktuálními meteorologickými a rozptylovými podmínkami, které nejvíce ovlivňují koncentraci PM₁₀. Žádný výrazný nový zdroj prašnosti se v Ústeckém kraji v tomto roce nebyl uveden do provozu. K překročení ročního imisního limitu PM₁₀ v roce 2011 nedošlo na žádné stanici v Ústeckém kraji.

Nejvyšší průměrné roční koncentrace PM₁₀ byly naměřeny na stanicích Most (38,1 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$), Ústí nad Labem-Všebořická (36,2 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$), Ústí nad Labem-město (35,9 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$), Děčín (35,5 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$) a Lom (33,7 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$). Průměrná roční koncentrace na městských lokalitách je 33,3 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$, zatímco na venkovských lokalitách je 26,5 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$. V městských lokalitách je vyšší průměr PM₁₀ způsoben dopravou, lokálním vytápěním a zanedbáním úklidu silnic a chodníků. Ve venkovských oblastech je zdrojem PM₁₀ zejména lokální vytápění a zemědělství (Zdroj: ČHMÚ).

Suspendované částice frakce PM_{2,5} byly v Ústeckém kraji měřeny na sedmi lokalitách. K překročení limitní roční průměrné koncentraci (25 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$) nedošlo ani na jedné z těchto stanic, na dvou městských stanicích se naměřené hodnoty k limitní hodnotě 25 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ přiblížily. Nejvyšší roční průměrná koncentrace PM_{2,5} byla naměřena na lokalitě Most, kde dosáhla hodnoty 24,7 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ a na lokalitě Teplice, kde dosáhla hodnoty 23,8 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ (Zdroj: ČHMÚ). Přehledně jsou naměřené koncentrace PM_{2,5} znázorněny v následujícím grafu.

Graf 2.3 Hodnoty průměrných ročních koncentrací suspendovaných částic frakce PM_{2,5} naměřené na monitorovacích stanicích v Ústeckém kraji

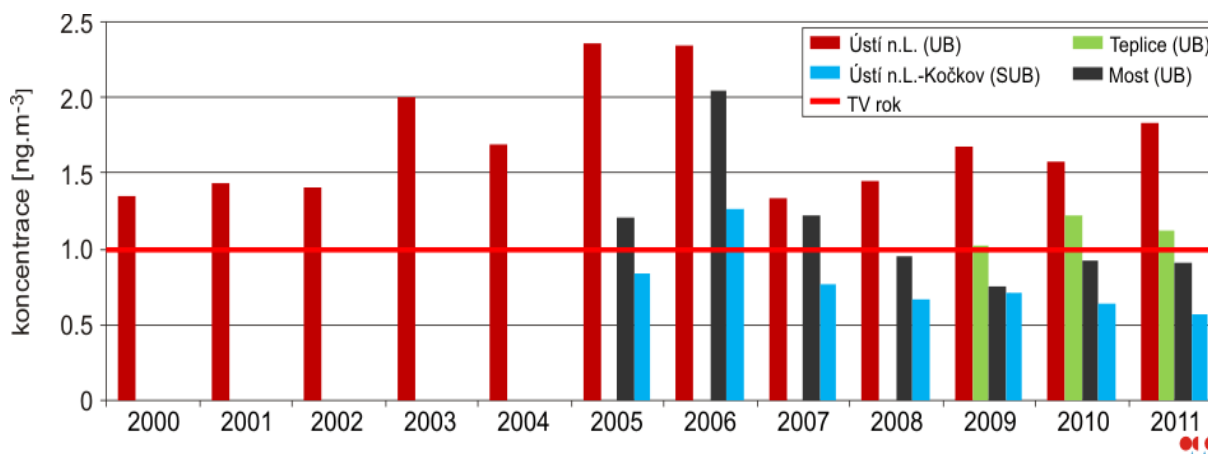
Tabulka 2.5 Koncentrace částic PM_{2,5} v Ústeckém kraji 2004 – 2011 (Zdroj: Hodnocení vlivů na veřejné zdraví, viz příloha č. 4 Vyhodnocení)

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
			11,9	10,2	11,5	15,4	12,9
24,3	24,0	25,6	16,6	17,3	18	21,5	24,7
26,3	27,1	26,8	18,8		18,9	22,7	23,8
21,0	22,5	22,9	15,4	15,5	17,6	19,3	18,1
			17,2	15,9	19	21,8	20,2
23,9	24,5	25,1	16,0	14,7	17,0	20,1	19,9

Koncentrace oxidu dusičitého (NO₂) byla v Ústeckém kraji měřena v roce 2011 celkem na 28 lokalitách (z toho 17 lokalit ČHMÚ). Ani na jedné ze stanic nedošlo v tomto roce k překročení ročního nebo hodinového imisního limitu. Na stanici Ústí nad Labem-Všebořická, která je výrazně ovlivněna dopravou, byla naměřena nejvyšší roční průměrná koncentrace NO₂ na úrovni 38,1 µg.m⁻³. Nicméně i tato hodnota znamená pokles oproti předchozím letům (Zdroj: ČHMÚ).

Koncentrace benzo(a)pyrenu byly v Ústeckém kraji měřeny na 4 lokalitách (3x městská a 1x předměstská). Na dvou městských lokalitách byl překročen imisní limit pro roční průměrnou koncentraci benzo(a)pyrenu, a to na stanici Ústí nad Labem-ZÚ Pasteurova (rok 2011 – 1,8 ng.m⁻³, 2010 – 1,6 ng.m⁻³, 2009 – 1,7 ng.m⁻³, 2008 – 1,5 ng.m⁻³, 2007 – 1,3 ng.m⁻³) a na stanici Teplice (2011– 1,1 ng.m⁻³, 2010 – 1,2 ng.m⁻³, 2009 – 1,0 ng.m⁻³) (Zdroj: ČHMÚ). Přehledně jsou naměřené koncentrace benzo(a)pyrenu znázorněny v následujícím grafu.

Graf 2.4 Průměrné roční koncentrace benzo(a)pyrenu, zóna Ústecký kraj, 2000–2011 (Zdroj: ČHMÚ).

Cílový imisní limit na ochranu zdraví pro troposférický ozon nebyl poprvé překročen za tříleté období 2009–2011 ani na jedné lokalitě. Troposférický ozon se měří celkem na devíti lokalitách, z toho jsou čtyři venkovské, čtyři městské a jedna předměstská. Podobně jako na celém území České republiky dochází i zde k poklesu počtu překročení maximální denní

U oxidu siřičitého nedošlo v roce 2011 k překročení imisního limitu ani na jedné stanici, a to ani limitu pro ochranu zdraví (povolený počet překročení pro 24hodinový imisní limit 3x za rok, povolený počet překročení pro hodinový imisní limit 24x za rok), ani limitu pro ochranu ekosystémů (roční průměrná koncentrace a zimní období).

Následující tabulka prezentuje roční průměrné koncentrace benzo(a)pyrenu v ovzduší v Ústeckém kraji v letech 2004 – 2011.

Tabulka 2.6 Roční průměrné koncentrace benzo(a)pyrenu v ovzduší v Ústeckém kraji 2004 – 2011 (Zdroj: Hodnocení vlivů na veřejné zdraví, viz příloha č. 4 Vyhodnocení).

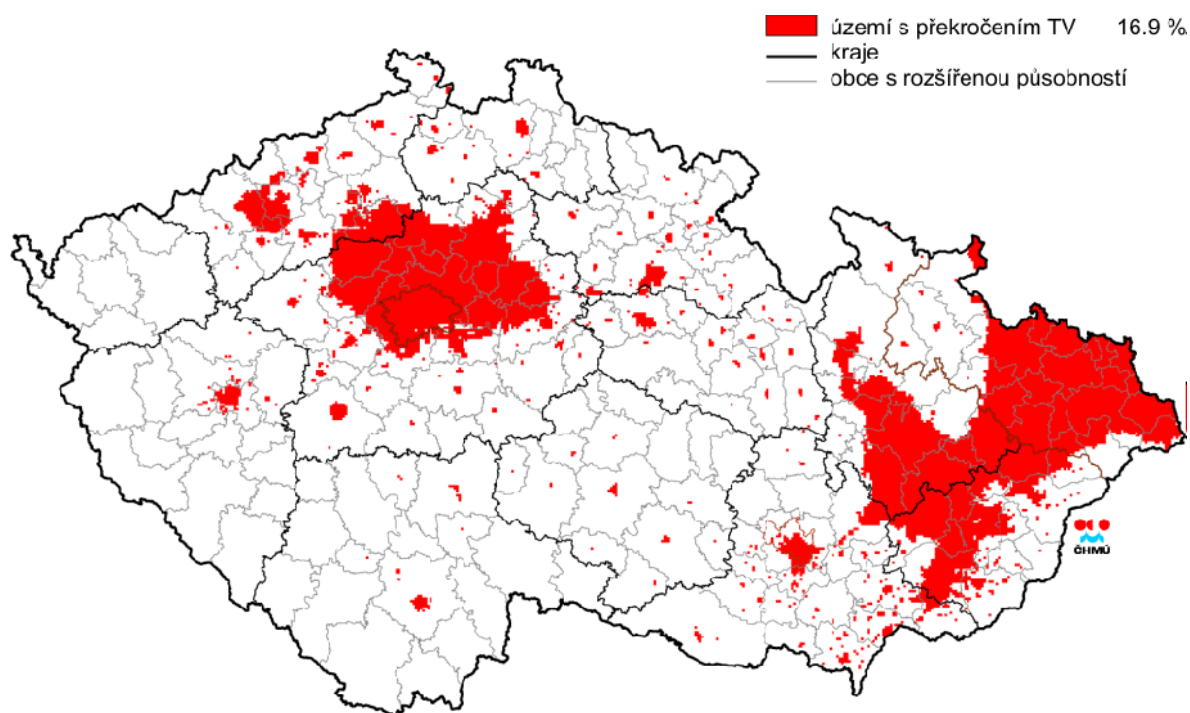
Roční průměrné koncentrace benzo(a)pyrenu v ovzduší v Ústeckém kraji 2004 - 2011								
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Most	0,2	1,2	2	1,2	1	0,8	0,9	0,9
Teplice	1,1,	1,4	2,6	1,5		1,0	1,2	1,1
Ústí n/L	1,7	0,8	1,3	1,3	1,4	1,8	1,6	1,8

Benzen se měří na 5 stanicích a ani na jedné nedošlo k překročení ročního imisního limitu ($5 \mu\text{g.m}^{-3}$). Nejvyšší hodnota byla naměřena na stanici Ústí nad Labem-Všebořická $1,9 \mu\text{g.m}^{-3}$. Koncentrace na monitorovacích stanicích v posledních letech obecně odpovídají umístění stanice a jejich hodnoty dosahují maximálně poloviny hodnoty imisního limitu.

Těžké kovy (olovo, arzen, kadmium a nikl v prašném aerosolu) se měří na pěti stanicích a ani u jednoho kovu nedošlo na žádné stanici k překročení příslušného imisního limitu. Pouze na stanici Lom dochází k malému nárůstu arzenu, jinak u všech kovů je na všech stanicích zaznamenáván klesající trend jejich koncentrací (Zdroj: ČHMÚ).

Celkově byly imisní koncentrace v roce 2011 na území Ústeckého kraje srovnatelné s předchozím rokem.

Obrázek 2.1 Vyznačení oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší (s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví bez zahrnutí přízemního ozonu) , 2011 (Zdroj: ČHMÚ).

Část území Ústeckého kraje je hodnocena jako oblast se zhoršenou kvalitou ovzduší (OZKO). OZKO představuje území v rámci zóny nebo aglomerace, kde je překročena hodnota imisního limitu u jedné nebo více znečišťujících látek. Vymezení OZKO a jejich případné změny provádí Ministerstvo životního prostředí jedenkrát za rok a zveřejňuje je ve Věstníku Ministerstva životního prostředí. V obrázku na předchozí straně jsou znázorněna území s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví bez zahrnutí přízemního ozonu.

Hodnocení stávající úrovně znečištění ovzduší v České republice v současnosti také vychází z map úrovně znečištění konstruovaných v síti 1 x 1 km. Tyto mapy obsahují v každém čtverci 1×1 km hodnotu klouzavého pětiletého průměru koncentrací pro jednotlivé znečišťující látky, které mají stanoven imisní limit (kromě ozonu a CO). Každoročně je zveřejňuje MŽP prostřednictvím ČHMÚ na internetových stránkách. Předmětné mapy lze nalézt na: <http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/isko/ozko/11petileti/11petileti.zip>.

Přehled všech znečišťujících látek, které se uvádějí do map klouzavých pětiletých průměrů imisních koncentrací v České republice:

- arsen - roční průměrná koncentrace [ng.m^{-3}]
- NO_2 - roční průměrná koncentrace [$\mu\text{g.m}^{-3}$]
- PM_{10} - roční průměrná koncentrace [$\mu\text{g.m}^{-3}$]
- benzen - roční průměrná koncentrace [$\mu\text{g.m}^{-3}$]
- benzo(a)pyren - roční průměrná koncentrace [ng.m^{-3}]
- PM_{10} - 36. nejvyšší hodnoty 24hod. průměrné koncentrace v kalendářním roce [$\mu\text{g.m}^{-3}$]
- SO_2 - 4. nejvyšší hodnoty 24hod. průměrné koncentrace v kalendářním roce [$\mu\text{g.m}^{-3}$]
- $\text{PM}_{2,5}$ - roční průměrná koncentrace [$\mu\text{g.m}^{-3}$]
- olovo - roční průměrná koncentrace [ng.m^{-3}]
- nikl - roční průměrná koncentrace [ng.m^{-3}]
- kadmium - roční průměrná koncentrace [ng.m^{-3}].

2.2. Hluk

Nejvýznamnějším zdrojem hluku v Ústeckém kraji je silniční doprava. Nejvyšší počet obyvatel na území kraje dotčených nadlimitním hlukem (ukazatel L pro rušení spánku je 60 dB) z dopravy na nejvíce frekventovaných silnicích žije v Děčíně (3 887 obyvatel), Teplicích (3 579 obyvatel) a v Ústí nad Labem (2 401 obyvatel). Celodenně (L = 70 dB) je hlukem z dopravy dotčeno 1 902 obyvatel Děčína, 1 972 obyvatel Teplic a 1 368 obyvatel v Ústí nad Labem (ÚAP ÚK 2011).

Zatížení obyvatel vysokou hladinou hluku je největší v zástavbě podél hlavních dopravních tahů silnic I. třídy (ÚAP ÚK 2011). Právě na silnicích první třídy je nejvíce problematických úseků vedoucích přes hustě zastavěné oblasti sídel, přičemž intenzita provozu na těchto úsecích je poměrně vysoká.

Pro snížení nadlimitního působení hluku na okolní obytné prostředí a zároveň zlepšení dopravních parametrů příslušných silničních tahů tak bude nezbytné postupné přebudování sítě silnic I. třídy tak, aby došlo k minimalizaci vlivů dopravy na těchto tazích na hustě zastavěné oblasti sídel. U velké části problematických úseků jsou již připravovány projekty přeložek stávajících komunikací.

Po případné realizaci plánovaných silničních staveb je možné očekávat razantní pokles počtu nadlimitním hlukem dotčených obyvatel v Děčíně i v Teplicích. Částečný pokles je možno očekávat také v Ústí nad Labem.

V oblasti Severočeského hnědouhelného revíru (SHR) je výrazným zdrojem hluku také těžba hnědého uhlí (mimo jiné hluk z pásových dopravníků).

2.3. Příroda a krajina

Krajina Ústeckého kraje je velmi rozmanitá. Z geomorfologického hlediska spadá území Ústeckého kraje především do dvou velkých, velmi odlišných celků – Krušnohorské soustavy a České tabule. Krušné hory dosahují na samé západní hranici kraje nejvyššího bodu v kraji (hranice s Karlovarským krajem vede těsně pod vrcholem hory Klínovec - 1244 m n. m.).

Z východu na ně navazuje Děčínská pahorkatina, která se rozkládá na obou březích Labe. Masiv Krušných hor odděluje od druhého nejvýraznějšího horstva v kraji - Českého středohoří - rozsáhlá Mostecká pánev vyplněná terciárními a kvartérními sedimenty. Neovulkanický reliéf Českého středohoří s charakteristickými kuželovitými a kupovitými vrchy rozděluje na dvě části údolí řeky Labe, které má místy (Porta Bohemica) antecedentní ráz. Na reliéf Krušnohorské soustavy z J a JV navazuje Česká tabule zabírající Polabí a dolní Poohří. Na S a SV zasahuje na území kraje celek Západních Sudet tvořený zde Šluknovskou pahorkatinou a Lužickými horami. Na J a JZ území kraje zasahuje do celku Plzeňské pahorkatiny.

Velký rozdíl panuje mezi relativně chladným podnebím Krušných hor (jejichž vrcholové partie mají poměrně vysoké srážkové úhrny) a teplými a suchými oblastmi jižně od Českého středohoří (na Žatecku jsou nejnižší průměrné srážkové úhrny v ČR). Právě suché (ale s relativně rovnoměrným rozložením srážek v průběhu roku) a teplé podnebí dolního Poohří a Polabí vytváří velmi dobré podmínky pro zemědělskou výrobu.

Nejvýznamnějšími řekami jsou Labe (do jehož povodí spadá s výjimkou Šluknovska celé území kraje) a Ohře (levostranný přítok Labe). Mezi relativně větší přítoky Labe patří Bílina, Ploučnice a Kamenice. Šluknovský výběžek odvodňuje do povodí Odry řeka Mandava.

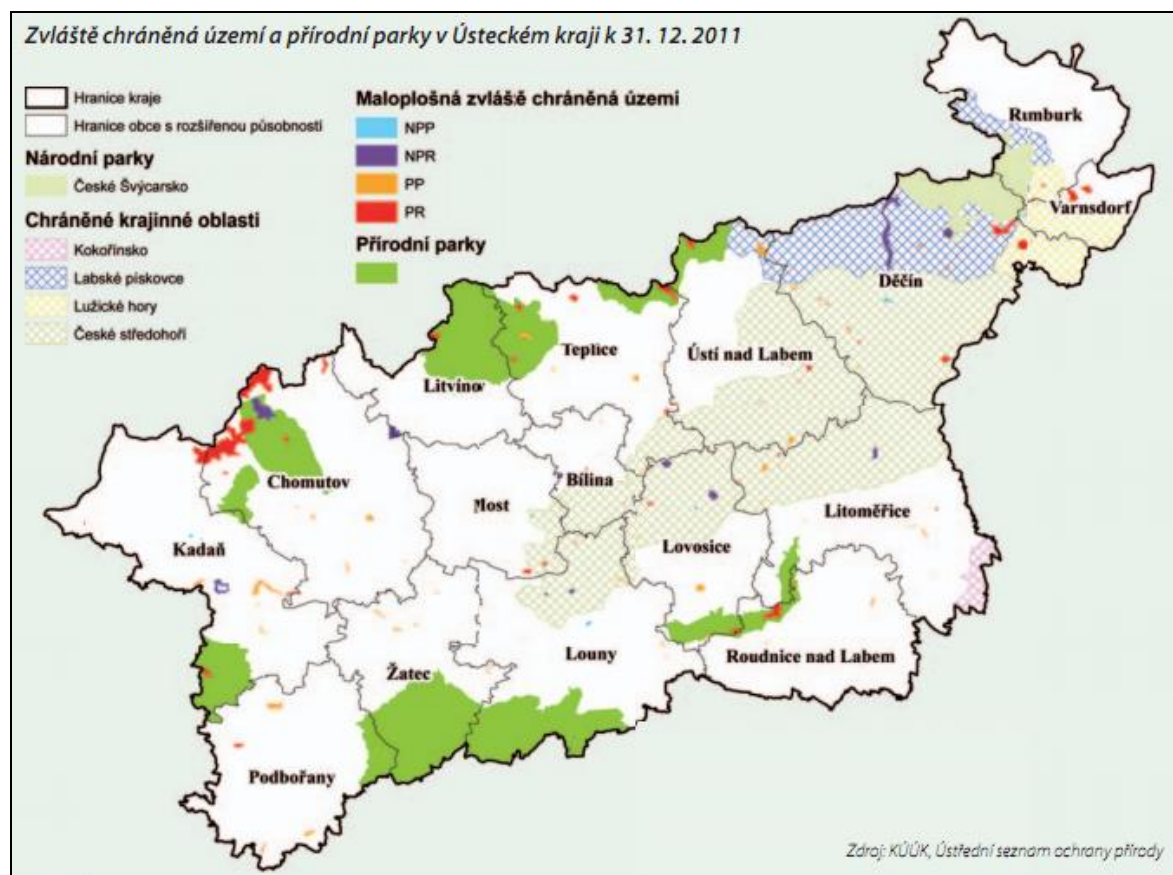
Na území Ústeckého kraje se nachází, respektive do něj zasahuje 5 velkoplošných zvláště chráněných území – Národní park (NP) České Švýcarsko, Chráněná krajinná oblast (CHKO) Labské pískovce, CHKO České středohoří, okrajově CHKO Lužické hory a CHKO Kokořínsko. Celková výměra velkoplošných chráněných území činí 140 871 ha, což představuje 25,4 % území kraje. Zvláště chráněná území a přírodní parky v Ústeckém kraji jsou znázorněny v obrázku na následující straně.

Národní park České Švýcarsko navazuje na německý NP Saské Švýcarsko a předmětem jeho ochrany je geomorfologicky nejpestřejší část České křídové tabule se skalními městy, bloky, věžemi a pilíři protkanými hlubokými roklemi a soutěskami. Unikátem je zde především skalní útvar Pravčické brány. Cenná je flóra vyskytující se na dnech depresí, kde má své biotopy řada podhorských a horských druhů. NP je situován uprostřed původní CHKO Labské pískovce, která zaujímá téměř celou severní část okresu Děčín s výjimkou Šluknovského výběžku (do kterého zasahuje jen zčásti) a která v dnešní podobě plní funkci ochranného pásma národního parku.

Na CHKO Labské pískovce na jihu přímo navazuje CHKO České středohoří, které je s rozlohou 1 063 km² největším velkoplošným chráněným územím v Ústeckém kraji (a druhou největší CHKO v ČR) a zasahuje do 6 okresů Ústeckého kraje (Most, Teplice, Louny, Ústí nad Labem, Litoměřice a Děčín). Kromě neovulkanického reliéfu s množstvím charismatických útvarů je území specifické pestrou faunou a florou, v níž se střídají typická stepní a lesostepní společenstva nižších nadmořských výšek a jižních expozic se severskými a alpskými druhy, které jsou reliktem dob ledových.

Spolu s CHKO Labské pískovce, NP České Švýcarsko a na východně navazující CHKO Lužické hory tvoří CHKO České středohoří rozsáhlou spojitou oblast velkoplošně chráněných území vyplňujících přibližně polovinu z východní části Ústeckého kraje. CHKO Lužické hory zasahuje do východních partií okresu Děčín, kde tvoří na krajské poměry rozsáhlé souvislé zalesněné území s pestrým reliéfem a hojným zastoupením cenné lidové architektury. CHKO Kokořínsko známé především pestrým pískovcovým reliéfem zasahuje na území kraje jen plošně nevýznamnou částí (okres Litoměřice).

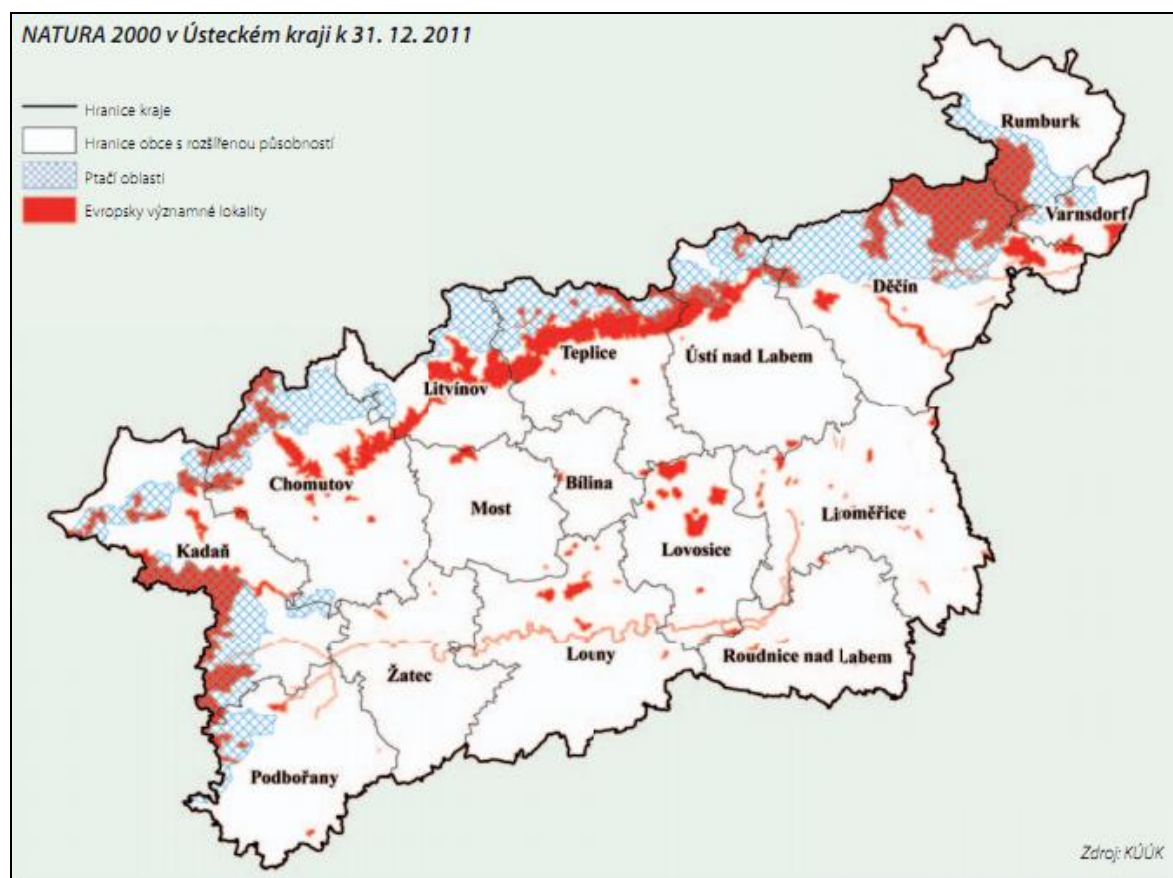
Obrázek 2.2 Zvláště chráněná území a přírodní parky v Ústeckém kraji (Zdroj: Cenia)

V Ústeckém kraji bylo k 31. 12. 2010 vyhlášeno celkem 141 maloplošných zvláště chráněných území (MZCHÚ) o celkové výměře 3 929 ha. Z toho 12 MZCHÚ (celková rozloha 1 297 ha) má statut národní přírodní rezervace (NPR), 13 má statut národní přírodní památky (NPP) - rozloha 110 ha, 53 má statut přírodní rezervace (PR) - rozloha 1 755 ha a 63 má statut přírodní památky (PP) o rozloze 767 ha. Největší počet MZCHÚ byl vyhlášen v okrese Děčín (34), nejvyšší rozloha všech vyhlášených MZCHÚ byla rovněž dosažena v okrese Děčín (1 231 ha), který vlivem vyhlášení rozsáhlé NPR Kaňon Labe (443 ha) v roce 2010 předstihl okres Chomutov (ÚAP ÚK, 2011).

Na území Ústeckého kraje je vyhlášeno celkem 98 evropsky významných lokalit (EVL) soustavy chráněných území Natura 2000. Skutečný počet EVL je však vyšší protože legislativně vyhlášené lokality se mnohdy skládají z více vzájemně nespojitých částí. Na území Ústeckého kraje je vyhlášeno také 5 ptačích oblastí (PO) soustavy Natura 2000. Z tohoto počtu se 3 PO (Východní Krušné hory, Labské pískovce, Nádrž vodního díla Nechranice) nacházejí na území Ústeckého kraje v celém rozsahu a 2 PO na území Ústeckého kraje zasahují z území Karlovarského kraje (Novodomské rašeliniště – Kovářská, Doupovské hory). Podrobnější údaje o soustavě Natura 2000 v Ústeckém kraji jsou uvedeny v naturovém hodnocení, které tvoří přílohu č. 4 Vyhodnocení.

Obrázek 2.3 Mapka lokalit soustavy NATURA 2000 v zájmovém území (Zdroj: AOPK ČR)

Za účelem ochrany krajinného rázu je na území kraje vyhlášeno 7 přírodních parků – Doupovská pahorkatina, Údolí Pruněrovského potoka, Bezručovo údolí (vše okres Chomutov), Východní Krušné hory (okresy Teplice a Ústí nad Labem), Džbán (zčásti okres Louny), Dolní Poohří (okres Litoměřice) a Loučeňská hornatina (okresy Most a Teplice).

Na území Ústeckého kraje se nacházejí mimořádně rozsáhlá území devastovaná antropogenní činností, především pak povrchovou těžbou hnědého uhlí v oblasti SHR (v menším rozsahu pak těžbou dalších surovin, především kaolinu, šterkopísku a stavebního kamene). Povrchovou těžbou hnědého uhlí došlo k rozsáhlé přeměně původní krajiny a krajinného rázu, k likvidaci původní sídelní struktury a řady přírodně a archeologicky cenných lokalit. Pozůstatkem těžby v kraji bude celkem 6 rozsáhlých zbytkových jam a mnoho rozsáhlých výsypek.

Se zvyšující se intenzitou těžby docházelo v minulosti i ke zvyšování intenzity rekultivace devastovaných území. Za minulého režimu byla v rámci politiky striktní ochrany ZPF prováděna především zemědělská rekultivace, v posledních desetiletích dochází k nárůstu podílu lesnických rekultivací (mimo jiné v souvislosti s mimoprodukční – hygienickou a rekreační funkcí lesa v devastované, ale hustě obydlené oblasti SHR).

V rámci politiky útlumu těžby hnědého uhlí a souvisejících negativních vlivů na životní prostředí došlo na počátku 90. let k zavedení územních ekologických limitů těžby a k rozhodnutí o ukončení těžby na některých, ne zcela vyuhlených ložiscích (Chabařovice, Most), která od té doby procházejí rekultivací. Zbytkové jámy mají po postupném ukončení těžby projít hydrickou rekultivací (zaplavení). Výsledné vodní útvary mají s okolními plochami sloužit především rekreaci. Zatím bylo ukončeno napuštění velkolomu Chabařovice (jezero Milada), v pokročilé fázi napouštění je velkolom Most (jezero Most).

Otázkou je potenciálně větší uplatnění přírodě blízkých způsobů rekultivace (především sukcesní rekultivace), které jsou však realizovatelné spíše na menších plochách.

2.4. Staré ekologické zátěže

Staré ekologické zátěže patří v Ústeckém kraji k závažným problémům životního prostředí. V Ústeckém kraji je podle Systému evidence kontaminovaných míst lokalizováno celkem 488 ekologických zátěží, z nichž většina nebyla podle této evidence hodnocena. V Ústeckém kraji se vykytuje 11 % starých ekologických zátěží celé České republiky. Jedná se převážně o zátěže z oblasti chemického a těžebního průmyslu, o uzavřené, technicky nevyhovující skládky odpadů, a o území dlouhodobě (většinou v minulosti) provozovaných průmyslových podniků. V případě skládek je největším problémem jejich rekultivace a zabezpečení, narážející na nedostatek finančních prostředků obcí, které byly jejich provozovateli. Ústecký kraj patří, společně s Moravskoslezským krajem mezi kraje, v nichž je tento problém dominantní.

Odstraňování starých ekologických zátěží probíhalo v posledních letech především v lokalitách Lovochemie Lovosice – laguny Lukavec, SEZ - Měď Povrly a.s., Kovošrot Děčín (SITA CZ a.s.), bývalé Válcovny trub a.s. Chomutov, kde v některých místech sanace stále probíhá. Dále sanace proběhla v lokalitách starých ekologických zátěží – Unipetrol Litvínov, Spolek pro chemickou a hutní výrobu a.s. v Ústí nad Labem, Ferox Děčín, Roudnické strojírny a slévárny a.s. (LABYRINT CZ s.r.o.), Kovošrot Děčín (SITA CZ a.s.), Chemopetrol Litvínov (areál Čepa a.s.) a další (Zdroj KÚÚK).

Specifickým problémem území s bývalou i současnou povrchovou těžbou hnědého uhlí je nutnost zabezpečení starých likvidovaných důlních děl z hlediska jejich vlivu na povrch a zamezení nekontrolovatelného výstupu důlních plynů a dále devastace dolovaných území s omezenými možnostmi těžebních organizací a státu při odstraňování a nápravě způsobených škod.

2.5. Odpady

Odpadové hospodářství Ústeckého kraje je dlouhodobě ovlivněno relativně velkým množstvím průmyslových zařízení a přetrvávající expanzí nových výroben, což je charakterizováno především zvýšenou produkcí stavebních a průmyslových odpadů.

Ustálená celková produkce odpadů Ústeckého kraje při hranici 2,5 mil. tun odpadů za rok, vzrostla před koncem minulého desetiletí na zhruba 3,2 mil. tun odpadů za rok a roční produkce nebezpečných odpadů se téměř zdvojnásobila. Tento stav byl způsoben především nárůstem objemu odpadů vznikajících v souvislosti se sanacemi starých ekologických zátěží (jedná se zejména o sanaci Tlakové plynárny v Úžíně a sanace areálů Unipetrol RPA a Spolchemie).

V roce 2010 se celková produkce odpadu vrátila na průměrnou hodnotu 2,6 mil. tun odpadů za rok a v roce 2011 na hodnotu 2,5 mil. tun odpadů za rok. Množství nebezpečného odpadu se stejně jako v roce 2008 a 2009 navyšovalo. Od roku 2009, kdy bylo zaznamenáno 160 544 tun nebezpečného odpadu, vzrostlo množství nebezpečného odpadu na 282 355 tun v roce 2011.

V tabulce níže je uveden procentuální podíl odpadů odstraněných skládkováním ve srovnání mezi kraji ČR za rok 2010. V Ústeckém kraji se skládkuje druhý největší podíl nebezpečného odpadu (NO). Na prvním místě se umístil kraj Královéhradecký. Co se týče ostatních odpadů (OO), Ústecký kraj skládkuje mírně nadprůměrné množství oproti ostatním krajům.

Tabulka 2.7 Podíl odpadů odstraněných skládkováním na celkové produkci odpadů v jednotlivých krajích v roce 2010 (% hm. z celkové produkce skupiny odpadů). Zdroj: Šestá hodnotící zpráva o plnění Plánu odpadového hospodářství ČR za rok 2010.

	Podíl 2010 (%)			
	NO	OO	KO	CP
Hlavní město Praha	0,000	1,586	12,581	1,537
Středočeský kraj	2,381	26,756	95,819	24,885
Jihočeský kraj	5,598	15,475	76,001	15,040
Plzeňský kraj	1,960	13,253	65,065	12,921
Karlovarský kraj	4,985	18,535	85,832	18,175
Ústecký kraj	7,569	20,080	76,571	19,053
Liberecký kraj	0,473	15,481	42,989	14,357
Královéhradecký kraj	14,138	14,695	38,556	14,672
Pardubický kraj	3,262	30,605	81,952	27,844
Vysočina	0,893	26,061	59,415	23,248
Jihomoravský kraj	1,061	14,448	46,319	13,756
Olomoucký kraj	5,662	17,803	78,134	17,351
Zlínský kraj	0,458	18,392	56,639	17,060
Moravskoslezský kraj	1,109	10,919	62,055	10,284
CELKEM	2,743	14,184	59,470	13,542

Průměrné množství komunálního odpadu, které vyprodukuje občan Ústeckého kraje, je asi 300 kg za rok. Energeticky je využíváno zanedbatelné množství komunálního odpadu (pouhých 90 tun), především z toho důvodu, že v kraji neexistuje zařízení na jeho energetické využívání. Pro srovnání - materiálově bylo v Ústeckém kraji v roce 2010 využito na 143 000 t komunálního odpadu. Ústecký kraj dosud nepřijal do svého Plánu odpadového hospodářství změnu z Plánu odpadového hospodářství ČR týkající se podpory výstavby spaloven komunálního odpadu ze státních prostředků (Zdroj: Ekologické centrum Most).

Tabulka 2.8 Produkce komunálního odpadu v Ústeckém kraji (Zdroj: ČSÚ).

	2009	2010	2011
Produkce komunálního odpadu celkem	279 723	256 231	264 726
v tom:			
běžný svoz	203 920	185 400	189 810
svoz objemného odpadu	40 502	31 756	35 724
odděleně sbírané složky	28 697	34 513	34 558
odpady z komunálních služeb (z čištění ulic, tržišť, parků atd.)	6 604	4 562	4 634
Komunální odpad na 1 obyvatele v kg	335	307	320

Hlavními producenty odpadů Ústeckého kraje jsou Mondi Štětí, a.s., AGC Automotive Czech a.s. (Bílina), ACTHERM, spol. s r.o. (provozovna Chomutov) a dále stavební a sanační firmy. K největším producentům nebezpečných odpadů patří především společnosti provádějící sanační práce. Jsou to zejména: Dekonta, a.s. (Tlaková plynárna Úžín, Ústí nad Labem), AVE CZ odpadové hospodářství (Unipetrol RPA, Litvínov), GEOSAN GROUP, a.s. (Spolchemie, Ústí nad Labem), Purum s.r.o. (bývalý areál ROSS, Roudnice nad Labem). Kromě produkce stavebních a demoličních odpadů ze sanačních prací jsou dalšími významnými producenty nebezpečných odpadů: Spolek pro chemickou a hutní výrobu, a.s. (organická halogenovaná rozpouštědla, promývací kapaliny a matečné louhy), Eurosup spol. s r. o. průsaková voda ze skládky Lukavec), Magnesium Elektron CZ s.r.o. (solné strusky), Alcan Děčín Extrusions s.r.o. (hořlavé stěry).

Mezi nejvýznamnější zařízení na odstraňování odpadů patří skládky: Všebořice – Podhoří (Ústí nad Labem), Tušimice (Kadaň), Celio (Litvínov), Modlany (Teplice), SONO (Lovosice), Orlík (Děčín) a dále spalovna nebezpečných odpadů SITA CZ a.s. (Ústí nad Labem). Nejvýznamnější zařízení na využívání odpadů představují: Lafarge Cement, a. s. (Čížkovice) – energetické využití odpadů a výroba paliva z odpadů, AGC Flat Glass Czech a.s. (Teplice) – recyklace skla, NEXTA s.r.o. (Teplice) - recyklace stavebních odpadů, kompostárna Ahníkov (Chomutov) a kompostárna EKODENDRA, s.r.o. (Teplice), CANNONNER a.s. (Horní Jiřetín) – recyklace kovů, Papírna APIS (Česká Kamenice). Mezi nejvýznamnější zpracovatele autovraků patří firmy: Boris Košťák - AQUA SERVIS (Žatec) a Stanislav Mazan (Teplice).

2.6. Voda

2.6.1. Jakost povrchových vod

Kvalita vody v tocích na území Ústeckého kraje se pozvolna zlepšuje, k místnímu zhoršování kvality dochází pod výpustmi čistíren odpadních vod velkých měst a průmyslových podniků. Se zdokonalováním technologií čištění je možno očekávat další zlepšování.

Nejhorší je situace u řeky Bíliny, do níž jsou vypouštěny vody z čistíren chemických podniků pánevní oblasti a čerpané důlní vody (ÚAP ÚK 2011). Řeka Bílina patří dlouhodobě mezi nejvíce znečištěné vodní toky v ČR, v třídách jakosti vody je klasifikována jako řeka s velmi silně znečištěnou vodou (tedy v nejhorší třídě jakosti, viz ČSÚ, CENIA, MŽP 2010).

Silně znečištěnou řekou podle stejné klasifikace (ČSN 75 7221) byla ve stejném období Chomutovka, velmi znečištěný je také Teplický potok a Blšanka. Přes opakované překračování limitů pro různé znečišťující látky se koncentrace těchto látek ve vodě řeky Bíliny i jiných silně znečištěných tocích postupně snižují.

Drobnější vodní toky bývají velmi často výrazně ovlivňovány chybějícím čištěním odpadních vod u menších obcí. Postupnou dostavbou kanalizační sítě a čistíren odpadních vod u obcí nad 2000 obyvatel dojde ke zlepšování kvality i u těchto menších vodních toků (ÚAP ÚK 2011). Graficky je kvalita vody v tocích Ústeckého kraje znázorněna v následujícím obrázku.

Obrázek 2.4 Jakost vody v tocích Ústeckého kraje, 2008–2009 (Zdroj: Cenia).

2.6.2. Povodně

V posledním desetiletí zasáhly povodně Ústecký kraj v roce 2002, 2006, 2010, 2011 a 2013.

Východní část Ústeckého kraje byla v roce 2010 opakovaně zasažena vydatnou srážkovou činností působící povodňové situace. Obzvláště povodně v povodí řeky Kamenice z června 2010 a v povodí Ploučnice, Kamenice, Mandavy a jiných toků v srpnu 2010 vedly k velkým rozlivům a velkým škodám na majetku. Výši povodňových škod ovlivnila nedůsledná protipovodňová ochrana (absence protipovodňových opatření schopných odolat často i relativně menším kulminačním průtokům, než jaké zasáhly příslušná povodí při výše zmíněných povodních) i vysoká koncentrace staveb a obydlí v oblastech rozlivu vodních toků, vznikající zde od počátků industriální revoluce (kdy byly právě vodní toky osami rozvoje průmyslu a sídel).

Za těchto podmínek byla vysoká četnost extrémních srážkových úhrnů (považovaných některými klimatology za projev takzvaného malého pluvíálu²) varováním před hrozbou budoucích škod, které nebudou výrazně nižší už jen proto, že drtivá většina povodněmi postižených majitelů nemovitostí z finančních důvodů nemovitosti v ohrožených územích raději opraví, než aby se přemístili mimo záplavová území³.

V době těsně před dokončením Vyhodnocení v červnu 2013 zasáhla Ústecký kraj, ale i další kraje České republiky a rozsáhlou oblast střední Evropy další povodňová epizoda, blíží se charakterem a úrovni nejhorší povodni v posledních 50ti letech z roku 2002. V Ústeckém kraji bylo zasaženo 83 obcí. Škody po povodni nebyly v době zpracování Vyhodnocení vyčísleny, ani nebyl vyhodnocen účinek stávajících protipovodňových opatření. Je však zřejmé, že v některých oblastech byla dosavadní opatření nedostatečná (například Střekov), v jiných neproveditelná (zpětná vlna z Labe zvyšující mimo jiné i hladinu Kamenice v Hřensku). Z prvních odhadů lze očekávat vyšší škody, než v roce 2006, kdy povodeň zasáhla 50 obcí Ústeckého kraje.

Pro minimalizaci povodňových škod (mimo jiné zamezením výstavby v lokalitách ohrožených záplavami) a realizaci protipovodňových opatření jsou stanovována záplavová území. Ta již byla stanovena (nebo probíhá proces jejich stanovování) u všech vodohospodářsky významných toků na území Ústeckého kraje ve správě podniků Povodí Ohře a Povodí Labe. Rozsáhlejší záplavová území se nacházejí především u Labe⁴ a Ohře na Litoměřicku, u ostatních toků se jedná spíše o plochy dílčího významu (ÚAP ÚK, 2011).

Na ochranu před povodněmi byla navržena řada protipovodňových opatření, sestávajících mimo jiné z kombinace úpravy břehů, protipovodňových zdí, hrází a případně mobilních hrazení. Návrhy protipovodňových opatření se týkají prakticky všech obcí podél řeky Labe, největší rozsah navrhovaných opatření je mezi Křešicemi a Lovosicemi⁵ (ÚAP ÚK, 2011).

Výše zmíněná opatření jsou vesměs regulačního rázu. Otázkou je však realizace takových opatření, která zvýší retenční kapacitu krajiny a omezí tak okamžitý odtok srážkové vody a tím pádem rychlost a intenzitu povodňové vlny. K tomu je především zapotřebí zabránění dalšího masivního růstu zpevněných ploch, respektive jejich negativního vlivu na odtokové poměry (např. realizací zatravněných střech, jímek na srážkovou vodu, retenčních nádrží, kde se kupříkladu srážková voda zadržuje k následnému využití) a revitalizace vodních toků.

2.6.3. Vodní hospodářství

V domech připojených na kanalizaci žilo v roce 2011 85,2 % z celkového počtu obyvatel kraje (oproti roku 2009, kdy hodnota činila 77,5%). Čištěno bylo 98,6 % odkanalizovaných odpadních vod.

² Malým pluvíalem je v klimatologii nazýváno klimatické období trvající zpravidla několik desítek let, v jehož průběhu je výrazně vystupňovaná srážková činnost způsobující zvýšenou četnost velkých vod (Vašků 1997).

³ Mj. protože v inkriminovaných oblastech mají nemovitosti extrémně nízkou hodnotu a často jsou reálně neprodejné, oprava nemovitosti poškozené velkou vodou je také zpravidla lacinější, než koupě či stavba nové nemovitosti mimo záplavové území.

⁴ Právě na Litoměřicku došlo při povodních v srpnu 2002 k největšímu rozlivu na území ČR, kdy povodňová vlna na Labi zaplavila téměř celou levobřežní oblast mezi Nučnicí, Lovosicemi a železniční tratí č. 090.

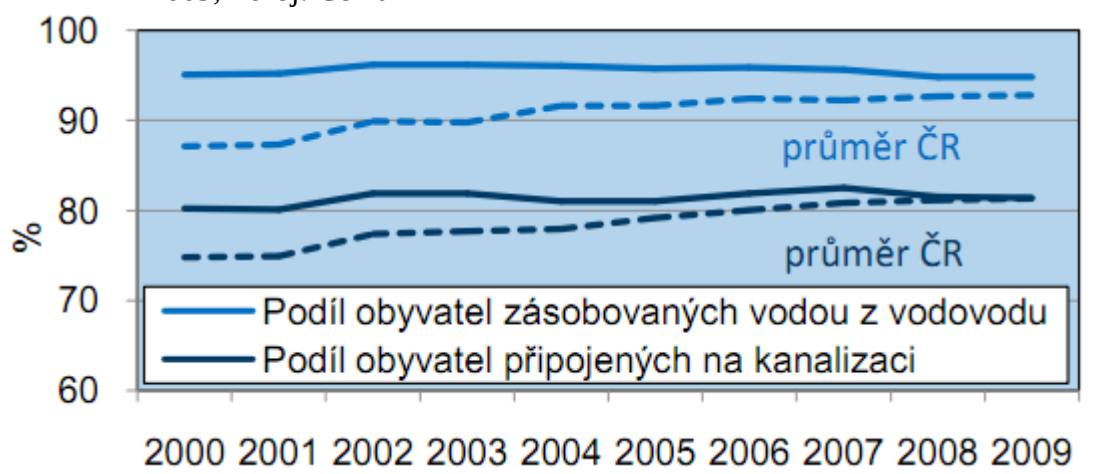
⁵ Ty byly již z větší části realizovány.

Za významné akce vedoucí ke snížení množství znečištění vypouštěného v odpadních vodách v roce 2011 lze považovat dokončení rekonstrukce ČOV Varnsdorf a ČOV Podbořany, výstavbu ČOV Litvínov a ČOV Benešov nad Ploučnicí a realizaci rekonstrukce ČOV Louny, ČOV Bílina a ČOV Želénky.

Celkový objem vyrobené pitné vody pokračoval v dlouhodobém poklesu meziročním snížením. V roce 2011 se vyrobilo o 2 322 tis. m³ méně vody než v roce 2010. Zároveň se počet obyvatel zásobovaných pitnou vodou z vodovodu meziročně zvýšil. Spotřeba pitné vody v domácnostech se snížila o 1,9 % tedy o 466 tis. m³. V průmyslovém odvětví se v roce 2011 spotřebovalo o 329 tis. m³ vody méně (8,1%), a v zemědělství o 86 tis. m³ vody méně (13,4%), než v roce 2010.

Graficky je zásobování pitnou vodou a připojení na kanalizaci v Ústeckém kraji, v porovnání s průměrem České republiky, znázorněno v následujícím grafu. Podíly ztrát z vody vyrobené pro veřejnou potřebu v Ústeckém kraji jsou pro jednotlivé roky prezentovány v níže uvedené tabulce.

Graf 2.5 Zásobování pitnou vodou a připojení na kanalizaci v Ústeckém kraji [%], 2000–2009, Zdroj: Cenia

Tabulka 2.9 Podíl ztrát z vody vyrobené pro veřejnou potřebu v Ústeckém kraji [%], 2000–2009, Zdroj: Cenia

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
27,9	27,0	27,0	27,9	25,5	24,8	25,0	24,5	24,5	26,2

2.6.4. Voda pro koupání

V Ústeckém kraji je kvalita vody určená ke koupání velmi dobrá. Většina rekreačních vod měla v roce 2012 vodu vhodnou ke koupání, tedy stupeň číslo 1 z pětistupňové škály hodnocení. Výrazně méně se v roce 2012 vyskytovaly vody vhodné ke koupání se zhoršenými smyslově postižitelnými vlastnostmi, stupeň číslo 2. V roce 2012 dosáhlo 2. stupně Jezero Chmelař u všech měření. Jen ojediněle se v roce 2012 vyskytovaly vody se zhoršenou jakostí vod, 3. stupeň. Při jednom měření byl tento stupeň určen u rekreační vody Jetřichovice, 3x za sezónu roku 2012 byl 3. stupeň naměřen na Varvažově.

2.6.5. Odpadní vody

Průmyslové podniky v Ústeckém kraji mají zajištěno čištění odpadních vod na úrovni legislativou požadovaných standardů. Dominantní podíl na znečištění vod v regionu mají komunální (splaškové) odpadní vody. A to jak vzhledem k množství odpadních vod, tak i vzhledem k hodnotám přiváděného organického znečištění a vnosu dusíku a fosforu do povrchových vod.

Převážná část obcí nad 2 000 ekvivalentních obyvatel (EO) má vybudovanou veřejnou kanalizaci. Všechny obce nad 10 000 EO mají vybudovanou kanalizaci ukončenou na mechanicko-biologické ČOV. Počet obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu dosahoval podle ČSÚ v roce 2011 hodnoty 82,5 % z celkového počtu obyvatel kraje.

2.7. Půda

Plošně rozsáhlé jsou v Ústeckém kraji zemědělsky výnosné černozemě (Dolní Poohří) a hnědé půdy. V horských pohraničních oblastech převládají podzoly.

Hlavní ohrožení půdy v posledních letech představuje kvantitativní úbytek ploch, tedy zábor zemědělských pozemků pro antropogenní činnost. V Ústeckém kraji se jedná zejména o rozšiřování zastavěných ploch měst a sídel do okolní krajiny (hlavně pak výstavbou areálů pro výrobu a skladování a rezidenční zástavbou) a zábor zemědělské půdy při rozšiřování území těžby (hlavně pak štěrkopísků). V letech 2008 až 2010 ubývalo z půdního fondu v regionu měsíčně deset hektarů.

V roce 2010 došlo v Ústeckém kraji také k významnému záboru rozsáhlých zemědělských ploch pro účely výstavby fotovoltaických elektráren, protože naprostá většina solárních panelů v Ústeckém kraji stojí na zemědělské půdě (přibližně 240 ha).

Neudržováním zemědělských ploch dochází k zarůstání hlavně ploch trvalého travního porostu a postupné změně na zemědělsky neobhospodařovatelné plochy s vysokou zelení (především oblast Chomutovska, Teplicka a Ústecka). Ohrožení kvality půdy představuje znečištění půdy, úbytek organické hmoty, utužování půdy těžkou zemědělskou technikou, nevhodné zemědělské hospodaření či nevhodná a nefunkční protierozní opatření. Na rozsáhlých zemědělských celcích orné půdy je nedostatek liniové zeleně.

Všechny tyto negativní jevy mají vliv na vodní režim v krajině a zasakovací schopnost srážkových vod, což může vést k maximalizaci odtoku a zvýšení rizik a škod povodní i změnám poměrů v území (hlavně právě při povodních) a vyššímu ohrožení půdy vodní a větrnou erozí (KÚÚK 2011).

Důležitým, i když ne zcela účinným nástrojem při ochraně ZPF jsou platby za zábor zemědělské půdy. Stávající praxe však ukazuje, že tyto platby investory (obzvláště v lukrativních lokalitách v zázemí velkých, ekonomicky prosperujících měst) od záboru půdy zpravidla neodradí. Prostřednictvím dotací jsou podporovány aktivity na zakládání větroldámů a další doprovodné zeleně za účelem ochrany půdy proti vodní a větrné erozi (KÚÚK 2011)⁶.

⁶ Větrná eroze se týká zvláště rovinatých oblastí s relativně nízkými srážkovými úhrny – Žatecka, Roudnicka, Litoměřicka.

Díky dokončení rekultivací území devastovaných těžbou hnědého uhlí dochází průběžně (a v budoucnosti bude docházet) k navracení ploch dřívějšího záboru pro zemědělské a lesní hospodaření, a to především na Chomutovsku, Mostecku a Ústecku.

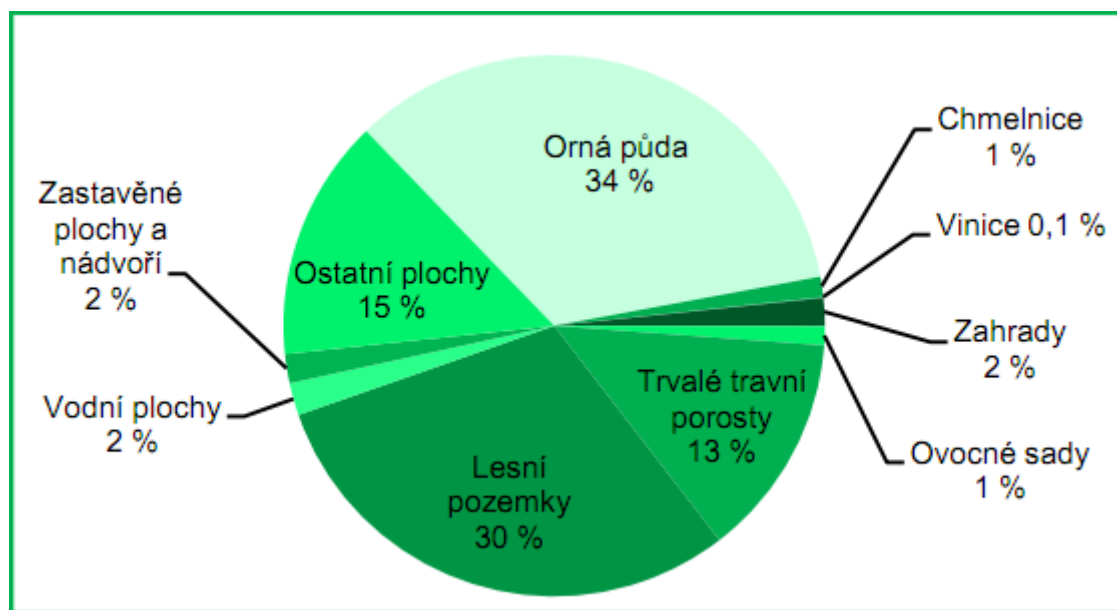
Tabulka 2.10 Výměry vybraných druhů pozemků v Ústeckém kraji v období let 1989 a 2000 až 2011 (Zdroj: Český zeměměřičský úřad).

Druh pozemku	Plocha (ha)												
	1989	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Orná půda	207 149	187 996	187 525	187 088	186 800	186 099	185 533	184 428	183 898	183 487	183 046	182 497	181 941
Trvalé trvalé porosty	50 995	68 563	68 770	69 079	69 303	69 681	70 083	70 931	71 186	71 223	71 428	71 835	72 233
Ovocné sady	6 778	6 516	6 468	6 434	6 348	6 242	6 218	6 178	6 116	6 040	6 006	6 020	6 013
Zahrady	8 688	8 680	8 684	8 698	8 724	8 754	8 778	8 803	8 830	8 870	8 903	8 908	8 912
Vínice	356	363	373	373	373	387	389	389	390	390	391	394	395
Chmelnice	6 595	6 510	6 536	6 502	6 466	6 453	6 430	6 387	6 359	6 356	6 363	6 267	6 188
Zemědělská půda celkem	280 561	278 628	278 356	278 174	278 014	277 616	277 431	277 116	276 779	276 367	276 138	275 921	275 682

2.8. Využití ploch v území

Základní struktura využití území v Ústeckém kraji je znázorněna v následujícím grafu.

Graf 2.6 Struktura využití území v Ústeckém kraji [%], 2009 (Zdroj: Cenia).

V Ústeckém kraji je z celorepublikového hlediska, navzdory zemědělskému charakteru jižní části kraje (obzvláště Polabí a Poohří), lehce podprůměrný podíl orné půdy na celkové rozloze kraje (34, 2% oproti 38,1 % pro celou ČR)⁷. To je zapříčiněno především zábořem orné půdy pro těžbu hnědého uhlí v pánevních oblastech a poměrně velkou členitostí povrchu kraje a velkým sklonem svažitých partií místních pohoří (které tak nemohou být obhospodařovány těžkou technikou).

⁷ Data pocházejí z bilance půdy k roku 2010 (viz VDB ČSÚ 2012). Tabulka porovnávající bilanci půdy podle krajů v r. 2010 je v přílohách (Tabulka č. 43).

Podle bilance půdy v jednotlivých okresech je evidentně dominantní zemědělský charakter krajiny v okresech Litoměřice a Louny. Podíl zemědělské půdy v ostatních okresech je o desítky procent nižší. Ještě výraznější rozdíl mezi zmíněnými okresy a zbytkem kraje je v podílu orné půdy na celkové rozloze okresu (okr. Litoměřice i Louny 58,2 % respektive 60,6 % v roce 2000. Nejnižší podíl zemědělského půdního fondu na celkové rozloze Ústeckého kraje měl vzhledem k záboru ZPF těžebními plochami okres Most (cca 29,8 %).

Tradičně velká je rozloha sadů a chmelnic. Ovocné sady se nalézají především na jižně exponovaných svazích Českého Středohoří. Kraj je charakteristický mimořádně vysokým podílem chmelnic (především na Žatecku, Lounsku, Litoměřicku a Roudnicku). Zajímavý je také výskyt plošně nezanedbatelných vinic, které patří také ke specifickým (i když objemem produkce ne tak významným) místního zemědělství. Vinice se zde nalézají především na Žernosecku (Porta Bohemica), Litoměřicku a Mostecku⁸ (podoblast Litoměřická) a na Roudnicku (podoblast Mělnická).

Mírně nadprůměrný je podíl trvalých travních porostů (13,5 %). To je mimo jiné pozůstatkem dříve rozšířeného pastevectví, důsledkem odlesnění vrcholových partií Krušných hor, zemědělských rekultivací krajiny devastované těžbou hnědého uhlí a zatravňování nevyužívané orné půdy.

Mírně podprůměrný je podíl lesních ploch (30,2 %). Relativně menší rozloha lesních ploch je důsledkem historicky rozvinutého zemědělství, které i vzhledem k příznivým klimatickým podmínkám zasahovalo i do místních pohoří (především pak Českého Středohoří). I když v některých částech pohoří v posledních desetiletích dochází k rapidnímu poklesu zemědělské výroby a zemědělského využití (rapidní útlum pastevectví, postupný zánik sadů), někdejší činnost se na krajinném pokryvu podepisuje určitou setrvačností. Při absenci údržby ploch nevyužívaných pastvin a sadů je možné očekávat budoucí nárůst lesních ploch v důsledku sukcese.

Podíl rozlohy lesů byl výrazně podprůměrný (16,7 %, respektive 15,6 %) v okresech Litoměřice a Louny, výrazně nadprůměrný byl podíl rozlohy lesů v okrese Děčín (49,3 %). Mimořádný podíl ostatních ploch na celkové ploše okresu byl vzhledem k plochám těžby v okresech Most (přibližně 33 %), Teplice (zhruba 25 %) a Chomutov (17 %).

V kraji je relativně průměrný podíl vodních ploch, který zatím z velké části připadá na místní vodní nádrže (hlavně plošně rozsáhlou vodní nádrž Nechanice na Ohři, dále menší nádrže v Krušných horách – Přísečnice, Křimov, Kamenička, Jirkov a Fláje). Rostoucí je rozloha vodních ploch vzniklých hydričnou rekultivací či samovolným zatopením zbytkových jam po těžbě hnědého uhlí. Podle stávajících plánů rekultivace území devastovaných povrchovou těžbou hnědého uhlí má postupně dojít ke vzniku 6 mimořádně rozsáhlých umělých jezer⁹.

Z republikového hlediska je velmi vysoký rozsah i poměr ostatních ploch, připadajících především na těžební plochy v oblasti SHR, dále na nezastavěné plochy sídel a průmyslových areálů. V souvislosti s rozšiřujícím se zábořem zemědělských a jiných ploch v důsledku postupu povrchové těžby hnědého uhlí jejich rozloha narůstá.

⁸ Kde je zajímavostí pěstování vinné révy jako rekultivační plodiny na Čepirožské výsypce u Mostu.

⁹ V současné době je již ukončené napouštění jezera Milada vytvořeného ve zbytkové jámě někdejšího velkolomu Chabařovice u Ústí nad Labem, dokončuje se napouštění jezera Most vznikajícího ve stejnojmenném velkolomu.

V posledních dvou desetiletích se však i díky zpomalení těžby z důvodu zavedení územních ekologických limitů těžby hnědého uhlí a exploataci některých ložisek a velké rozlohy rekultivovaných ploch trend nárůstu rozlohy ostatních ploch zastavil, mezi lety 2000 a 2010 byl dokonce zaznamenán mírný pokles rozlohy ostatních ploch v kraji (VDB ČSÚ, 2012).

Relativně průměrný je podíl zastavěných ploch v kraji. Je možné předpokládat mírný nárůst rozlohy zastavěných ploch v budoucnosti, hlavně v souvislosti se suburbanizací a prostorovým růstem městské zástavby, případně i vznikem a rozvojem průmyslových zón, případně i díky přeměně dílčích zastavěných ploch na jiné druhy využití (zemědělské, lesní a jiné v souvislosti s likvidací některých nevyužívaných průmyslových ploch, takzvaných brownfieldů).

2.9. Horninové prostředí a surovinové zdroje

Horninové prostředí Ústeckého kraje je charakterizováno rozsáhlými ložisky hnědého uhlí v Severočeské hnědouhelné pánvi, ložisky písků a štěrkopísků v oblasti Litoměřicka a Lounska, kameniva v Českém středohoří a Šluknovském výběžku, kaolínu v oblasti Podbořan a pyroponosné horniny v oblasti Třebenic. V Severočeské hnědouhelné pánvi, která se rozprostírá od Ústí nad Labem až ke Kadani, se nachází největší ložiska hnědého uhlí.

Těžba hnědého uhlí probíhá především na dole Bílina - Velkolom M. Gorkij a v oblasti Chomutovska v dole Nástup Tušimice, tyto lokality jsou ve vlastnictví Severočeských dolů a.s. Dále probíhala těžba uhlí v oblasti Mostecká na dolech ČSA, Vršany a Dolní Jiřetín - Centrum, které jsou ve vlastnictví společnosti Czech Coal a.s. Těžební lokalitu ČSA spravuje Litvínovská uhelná a.s., těžební lokalitu Vršany organizace Vršanská uhelná a.s. Hlubinný důl Dolní Jiřetín – Centrum provozuje společnost Důl Kohinoor a.s., Dolní Jiřetín. Díky těžbě hnědého uhlí je Ústecký kraj největším producentem nerostných surovin v ČR a zajišťuje téměř 78 % veškeré domácí těžby.

2.10. Kulturní památky

Na území Ústeckého kraje se nachází množství kulturních památek, i když byla oblast významně ovlivněna zásahy do krajiny. V Ústeckém kraji se nachází 6 578 objektů, které jsou památkově chráněny. Kromě kostelů, hradů, zámků a dalších budov sem spadají také boží muka, kapličky, ohradní zdi, brány, věže, sochy a sousoší a další nemovitosti.

Památky UNESCO

Na území Ústeckého kraje se nenacházejí kulturní památky zapsané na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO (památky UNESCO).

Národní kulturní památky

V Ústeckém kraji se nachází 16 nemovitých národních kulturních památek: Františkánský klášter Čtrnácti sv. Pomocníků, Zámecký komplex Benešov nad Ploučnicí, Libochovice (zámek), Malá pevnost (Terezín), Národní hřbitov Terezín, Ploskovice (zámek), Rotunda svatého Jiří (Říp), Tereziánské krematorium, Říp, Kostel svatého Mikuláše (Louny), Krásný Dvůr (zámek), Kostel Nanebevzetí Panny Marie (Most), Duchcov (zámek), Klášter Osek, Pomník obětem katastrofy na dole Nelson a Královské pole s pomníkem Přemysla Otáče.

Památkové rezervace, památkové zóny a ochranná pásma (PR, PZ a OP)

Zákon o Památkové péči pracuje s pojmy památková rezervace (PR), památková zóna (PZ) a ochranné pásmo (OP). Ostatní pojmy jako městská památková rezervace (MPR), vesnická památková rezervace (VPR), městská památková zóna (MPZ), vesnická památková zóna (VPZ), krajinná památková zóna (KPZ) a archeologická rezervace (AR) jsou pojmy pomocné.

Velikou skupinu mezi památkově chráněnými objekty v Ústeckém kraji tvoří památky církevní. Celkem jich je – včetně drobné architektury - více než dva tisíce, z toho 343 památkově chráněných kostelů, 15 klášterních areálů a 280 kaplí. Zdaleka nejpočetnější je skupina památkově chráněných obytných a zemědělských staveb. Celkem jich je 2 767 a patří sem mimo jiné 1 612 domů, 447 chalup a 164 zemědělských usedlostí.

Méně početná je architektura hradní a zámecká. V Ústeckém kraji je chráněno 46 hradů, 108 zámků a 11 tvrzí. Stejně jako v případě sakrálních památkových objektů i u profánních jsou kromě celých areálů zámků na seznamech zpravidla zapsány i jednotlivé ohradní zdi, brány, zvonice a podobně, takže celkový počet památkově chráněných objektů zahrnutých mezi hradní a zámeckou architekturu čítá více než tisíc položek.

Další skupinu tvoří archeologická naleziště a hradiště. V Ústeckém kraji je 21 hradišť, 15 tvrzišť a 4 archeologické lokality, mezi které patří také, v kraji jediná, archeologická rezervace v Bílině. V Ústeckém kraji se nalézá pět městských památkových rezervací, a to Kadaň, Litoměřice, Terezín, Ústěk a Žatec a vedle toho dalších 17 městských památkových zón. Dále také 3 vesnické památkové rezervace: Rumburk, Starý Týn, Zubnice a 13 vesnických památkových zón. (Zdroj KÚÚK).

Technické památky

V Ústeckém kraji lze nalézt také řadu zachovalých technických památek. Většina z nich se vyskytuje v okolí Labe, které je ideálním místem pro nádrže, zdymadla a mosty. Mezi tyto památky patří například soubor technických památek Flájský plavební kanál v Českém Jiřetíně, Masarykova zdymadla v Ústí nad Labem, Vodní nádrž Janov v Litvínově, Kamenný most v Děčíně, Císařské schody pod Lovošovem, Železniční viadukt v Železně či zřícenina bývalého mlýna Windsor v Šířejovicích.

2.11. Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

Pro Ústecký kraj je zpracován Program ekologické výchovy, vzdělání a osvěty. Význam EVVO spočívá především v tom, že je – v případě některých problémů ŽP – jediným, případně jedním z mála použitelných nástrojů umožňujících jejich řešení.

Týká se to především problematiky emisí z domácích topenišť (spalování odpadů), ochrany přírody, třídění komunálních odpadů, ale také podpory úspor spotřeby energií a dalších kroků v oblasti energetiky. Podpora EVVO v regionu tedy musí být nedílnou součástí dalších opatření.

2.12. Vývoj životního prostředí bez provedení koncepce

Program rozvoje Ústeckého kraje byl projednáván s řadou klíčových aktérů rozvoje kraje v relativně dlouhém období, během kterého byly zvažovány různé alternativy dílčích částí Programu. Výsledkem projednávání je předložení koncepce v jediné variantě. Kromě navržené varianty lze definovat variantu nulovou, která by znamenala zachování stávajícího stavu, bez realizace Programu.

V takovém případě by vývoj životního prostředí pokračoval ve stávajících trendech, které však může Program ovlivnit jen zprostředkovaně a pouze částečně. Nelze totiž předpokládat implementaci všech 240 aktivit (oblastí intervence) do konce výhledového horizontu koncepce. A to především z toho důvodu, že implementace projektů bude závislá na financování z různých zdrojů, například strukturálních fondů EU s dosud neujasněným financování budoucího programového období.

Zařazení aktivit (projektů) do seznamu záměrů koncepce má především ten důvod, aby bylo zřejmé, jakými prostředky se koncepce bude především realizovat. Není to tedy záruka, že se ve skutečnosti zařazený projekt opravdu realizovat bude, respektive že se nebudou realizovat projekty jiné, které také odpovídají konkrétnímu specifickému strategickému cíli. V takovém případě tedy dojde nikoliv k realizaci projektu, uvedeného v koncepci, ale projektů jiných, bez možnosti odhadnout před jeho konkretizací, které z nich budou mít větší vliv na životní prostředí a jak se tato skutečnost projeví ve vývoji stavu životního prostředí v kraji.

V hypotetickém a v běžném životě nereálném případě – tedy v případě, že by nebyl realizován žádný z projektů uvedených v seznamu aktivit Programu, respektive že by nebyly podporovány žádné aktivity zaměřené na rozvoj Kraje (taková situace však nemůže nastat, neboť realizace většiny záměrů nezávisí na jejich zařazení do Programu), ubíral by se vývoj stavu životního prostředí v Ústeckém kraji pravděpodobně níže uvedeným směrem:

- Redukovaly by se rozvojové aktivity ÚK
- Rozvojové aktivity by se prosazovaly pravděpodobně živelněji, bez koordinace ze strany veřejné správy, ve větší míře v závislosti na zájmech a finančních možnostech investorů
- Podle charakteru projektů, které by nebyly součástí Programu, tvořícího systém, by mohlo dojít k většímu tlaku na další poškozování životního prostředí.

3. CHARAKTERISTIKA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V OBLASTECH, KTERÉ BY MOHLY BÝT PROVEDENÍM KONCEPCE VÝZNAMNĚ ZASAŽENY

„Program rozvoje Ústeckého kraje 2014 - 2020“ se týká celého dotčeného území Ústeckého kraje, jak se opakovaně uvádí na řadě míst Programu i jeho Vyhodnocení. Je tedy možno předpokládat potenciální vliv opatření koncepce na celé dotčené území.

Dopady realizace Programu se však mohou lišit nejen podle charakteru jednotlivých opatření, ale také podle citlivosti lokalit, potenciálně dotčených aktivitami, jimž příslušná prioritní oblast tvoří rámec. Tuto problematiku řeší důsledné uplatňování environmentálních kritérií pro výběr aktivit (viz kapitola 11) a vzhledem k tomu, že pomocí těchto environmentálních kritérií budou eliminovány (nebudou podpořeny) aktivity, které by mohly mít významný negativní vliv na životní prostředí, neměly by být realizací Programu žádné oblasti významně negativně zasaženy.

Nicméně je však třeba uvést, že v zájmovém území existují „citlivé“ oblasti, v nichž je potřebné vyhodnocovat případné dopady aktivit, potenciálně navrhovaných k podpoře v rámci Programu, z hlediska jejich možných nepříznivých vlivů na životní prostředí zvlášť důsledně. Jedná se konkrétně o následující oblasti:

- Oblasti se zvláště zhoršeným stavem životního prostředí

Z analýzy stavu životního prostředí vyplynulo, že postižení některých složek životního prostředí, především ovlivnění kvality ovzduší škodlivinami z průmyslu, dopravy a lokálních topenišť a ovlivnění hlukové (akustické) situace hlukem z dopravy, průmyslu a těžby, zejména v severní části Ústeckého kraje, může potenciálně mít nepříznivý vliv na životní prostředí a zdraví obyvatel.

V této souvislosti lze tedy považovat vybrané oblasti (severní části kraje zasažené těžbou uhlí a zvýšenými koncentracemi znečišťujících látek v ovzduší a centra zejména velkých měst zasažená znečištěním ovzduší a hlukem) za území, v nichž je potřeba věnovat pozornost jak negativním, tak především případným pozitivním dopadům koncepce. Pozornost je třeba věnovat také omezením, které stav životního prostředí pro rozvoj Ústeckého kraje může znamenat ve smyslu blokování jeho přirozeného či aktivně podpořeného rozvoje (negativní image Kraje).

- Oblasti se zvýšenými požadavky na ochranu přírody a krajiny¹⁰

Jedná se především o zvláště chráněná území (části 5 velkoplošných ZCHÚ v kraji) a o území evropsky významných lokalit a ptačích oblastí soustavy NATURA 2000 dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, případně další cenná přírodní území, která nejsou vyhlášena jako zvláště chráněná (přírodní parky, prvky ÚSES, významné krajinné prvky a další).

Lokality významné z hlediska ochrany přírody a krajiny jsou v tomto textu uvedeny v kapitole 2.3. Informace o lokalitách soustavy Natura 2000 jsou navíc podrobně uvedeny v příloze č. 4 tohoto Vyhodnocení. Vymezení těchto území je důležité zejména z hlediska jejich potenciálního ohrožení aktivitami Programu (aktivity, oblasti intervence, projekty, záměry).

¹⁰ Viz také požadavek Závěru zjišťovacího řízení

Vzhledem k tomu, že v rámci Vyhodnocení koncepce nelze detailně hodnotit jednotlivé aktivity (viz níže v kapitole 6.3.), jsou v základním hodnocení zvláště zvažovány dopady na výše uvedené ZCHÚ, lokality soustavy Natura 2000 i další chráněné části přírody, tam kde je z charakteru uvedené aktivity zřejmé, že by potenciálně mohla mít negativní vliv na životní prostředí (viz také výběr referenčních cílů životního prostředí).

Je však nezbytné uvést, že vedle citovaných environmentálních kritérií pro výběr aktivit, je další pojistkou proti provádění potenciálně nevhodných záměrů v oblastech, které by mohly být jeho realizací významně zasaženy (v této souvislosti myšleny především oblasti s více znečištěním životním prostředím a lokality ochrany přírody a krajiny), také samostatné posouzení vlivů aktivit (záměrů) na životní prostředí podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů nebo podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, či podle stavebního zákona v těch případech, kdy navržená aktivita výše citovaným zákonům nepodléhá.

4. VEŠKERÉ SOUČASNÉ PROBLÉMY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, KTERÉ JSOU VÝZNAMNÉ PRO KONCEPCI, ZEJMÉNA VZTAHUJÍCÍ SE K OBLASTEM SE ZVLÁŠTNÍM VÝZNAMEM PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

4.1. Významné problémy životního prostředí v dotčeném území

V této stati jsou uvedeny hlavní stávající problémy životního prostředí v dotčeném území tak, jak byly identifikovány zpracovatelem Vyhodnocení na základě analýzy stávajícího stavu životního prostředí a směřování strategických cílů Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020.

Ovzduší

- znečištění ovzduší ze stacionárních zdrojů, především suspendovanými částicemi frakce PM₁₀ a PM_{2,5}, oxidy dusíku, oxidem siřičitým, oxidem uhelnatým a přízemním ozónem, způsobené koncentrací velkých zdrojů znečišťování ovzduší (elektrárny, teplárny, povrchové doly a průmyslové provozy)
- znečištění ovzduší tuhými znečišťujícími látkami a těkavými organickými látkami (například benzo(a)pyrenu) v důsledku spalování nekvalitních paliv v zastaralých domácích topeništích
- emise z dopravy, včetně druhotného znečištění, a to zejména v kategorii suspendovaných částic frakce PM₁₀ a PM_{2,5}, ale i oxidů dusíku, oxidu uhelnatého, benzo(a)pyrenu v okolí komunikací zatížených intenzivní automobilovou dopravou a v sídlech, mimo jiné také v důsledku nevyhovující kvality a nedostatečné kapacity komunikací a v důsledku chybějících obchvatů obcí

Hluk

- hluk z automobilové dopravy v okolí komunikací, zatížených intenzivní automobilovou dopravou, zejména v intravilánech měst a obcí a podél zatížených komunikací
- hluk z povrchové těžby, především v severní části kraje

Příroda a krajina

- narušený vodní režim, snížená retenční schopnost krajiny, nedostatečně zabraňující zrychlenému odtoku v případě povodňových stavů
- velkoplošné terénní úpravy v důsledku těžby surovin, rekultivací po těžbě, výstavba obchodních a logistických středisek, průmyslových zón, průmyslových a liniových staveb
- vodní a větrná eroze

Voda

- stav znečištění vodních toků

Půda

- existence neobhospodařovaných pozemků s následnou ruderalizací krajiny a snižováním estetiky krajinného rázu
- pokračující úbytek zemědělské půdy v důsledku výstavby rezidenčních, průmyslových i liniových staveb, zvláště významný v kraji s nízkým podílem zemědělské půdy v důsledku velkoplošné těžby nerostných surovin.

Horninové prostředí, staré ekologické zátěže

- zabezpečení starých likvidovaných důlních děl z hlediska jejich vlivu na povrch

- devastace vytěžených a poddolovaných území, odstraňování a náprava škod,
- staré ekologické zátěže v lokalitách bývalých i dosud provozovaných průmyslových zařízení

Odpadové hospodářství

- odstraňování nebezpečných odpadů průmyslových výrobních a ze sanací starých ekologických zátěží.

4.2. Současné problémy životního prostředí vztahující se k oblastem se zvláštním významem pro životní prostředí

NATURA 2000

Jakákoliv koncepce nebo záměr, které mohou samostatně nebo ve spojení s jinými koncepcemi nebo záměry významně ovlivnit některou z lokalit soustavy Natura 2000 (území evropsky významné lokality nebo ptačí oblast), podléhá hodnocení vlivů koncepce nebo záměru na toto území a stav jeho ochrany. Možnost významného vlivu Programu na lokality soustavy Natura 2000 byla posouzena orgány ochrany přírody.

Oznámení Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 bylo prostřednictvím předkladatele zasláno orgánům ochrany přírody s žádostí o stanovisko k jejím možným vlivům na území soustavy Natura 2000 podle § 45i odstavec 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (ZOPK), ve znění pozdějších předpisů. Jednalo se o tyto orgány ochrany přírody:

- Správa NP České Švýcarsko (Stanovisko ze dne 14.1.2013, č.j.: 159/ZPZ/2013/N-1757)
- Správa CHKO České středohoří (Stanovisko ze dne 24.1.2013, č.j.: SR/0040/CS/2013-2)
- Správa CHKO Kokořínsko (Stanovisko ze dne 10.1.2013, č.j.: 0036/KK/2012/AOPK)
- Správa CHKO Labské pískovce (Stanovisko ze dne 11.1.2013, č.j.: 00076/LP2013)
- Krajský úřad Ústeckého kraje (Stanovisko ze dne 14.1.2013, č.j.: SNPCS 00162/2013).

Uvedené orgány ochrany přírody svými stanovisky dle §45i ZOPK nevykloučily významný vliv Programu na lokality soustavy Natura 2000. Kopie jednotlivých stanovisek orgánů ochrany přírody dle § 45i ZOPK byly přílohou Oznámení Programu a jsou obsaženy v příloze číslo 2 Vyhodnocení.

Vzhledem k tomu, že orgány ochrany přírody svým stanoviskem nevykloučily potenciálně významný vliv Programu na evropsky významné lokality (EVL) a ptačí oblasti (PO), byl Program dále podroben hodnocení vlivů dle § 45i) výše citovaného zákona (v dalším textu též naturové hodnocení). Naturové hodnocení je součástí procesu SEA a je přílohou č. 4 Vyhodnocení.

Jak vyplývá z rozboru obsahu hodnoceného Programu provedeného v naturovém hodnocení (naturové hodnocení viz příloha číslo 4 Vyhodnocení), realizace některých aktivit (oblastí intervence) navržených v seznamu aktivit / oblastí intervence, naplňujících stanovené priority, by mohlo ovlivnit lokality Natura 2000. Přitom je třeba vést v patrnosti, že seznam aktivit / oblastí intervence přináší z celého Programu sice nejpodrobnější, ale přesto pouze základní a obecné informace o uvažovaných aktivitách a jejich případných prostorových průmětech.

Jedná se o aktivity navržené především v rámci opatření Priority 3: Infrastruktura a životní prostředí. Aktivity ostatních priorit byly převážně hodnoceny 0 dle stupnice naturového hodnocení, s výjimkou jednotkových počtů aktivit s potenciálně negativním vlivem na lokality EVL a PO – viz příloha č. 4 Vyhodnocení). Ostatní části hodnoceného Programu přinášejí analýzu stavu rozvoje kraje, návrh obecněji pojaté vize a seznam a popis priorit a opatření, které nepřinášejí riziko konkrétních negativních dopadů na lokality soustavy Natura 2000.

Z výše uvedených důvodů byla pozornost naturového hodnocení dle § 45i ZOPK zaměřena především na vyhodnocení indikovaných aktivit (oblastí intervence). Jako konkrétní metodu pro vyhodnocení vlivů Programu na lokality Natura 2000 autor naturového hodnocení zvolil tabelární bodové vyhodnocení v koncepci navržených (vybraných potenciálně problémových) aktivit, s doprovodným komentářem. Významnost vlivů byla hodnocena podle stupnice, jež je navržena metodickým doporučením MŽP ČR.

Pro většinu aktivit, které nemohly být hodnoceny jako neutrální (hodnocení „0“) uvedených v hodnocené koncepci, nebylo možné na základě dostupných informací o těchto záměrech (zejména z důvodu nejasné prostorové lokalizace navržené aktivity a neznalosti jejího rozsahu) určit významnost vlivu, a proto bylo těmto aktivitám přiřazeno označení „?“ dle stupnice naturového hodnocení. U takových projektů by tak mohlo potenciálně dojít jak k nulovému, tak k negativnímu (někdy i pozitivnímu) ovlivnění konkrétních EVL/PO, respektive jejich předmětů ochrany.

Přitom není vyloučeno, že při podrobném hodnocení vlivů skutečných záměrů na EVL/PO, bude na základě podrobných údajů o projektu jeho vliv vyhodnocen jako významně negativní. V případě každé takové aktivity („?“ dle stupnice naturového hodnocení) proto musí být v rámci procesu budoucího schvalování projektu/záměru jeho možné vlivy podrobně vyhodnoceny v průběhu dalšího posuzování záměru dle §45i ZOPK, případně v rámci posouzení vlivů záměru na životní prostředí podle zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V rámci hodnocení vlivů Programu na evropsky významné lokality a ptačí oblasti dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, bylo zjištěno, že z celkového počtu aktivit (oblastí intervence), navržených v 5 prioritách lze očekávat u naprosté většiny aktivit (156) nulový vliv (0 dle stupnice naturového hodnocení) na evropsky významné lokality a ptačí oblasti.

V případě 50 aktivit navržených ve všech 5 prioritách bylo konstatováno, že míru jejich negativního vlivu nelze za současné situace dostatečně přesně vyhodnotit (nedostatečná podrobnost podkladových dat k posouzení), přičemž u těchto aktivit byl konstatován možný negativní vliv na EVL a/nebo PO (označeno ? dle stupnice naturového hodnocení).

V případě 34 aktivit a oblastí intervence navržených ve všech prioritách bylo konstatováno, že míru jejich vlivu nelze za současné situace přesně vyhodnotit (nedostatečná podrobnost informací k posouzení, ?? dle stupnice hodnocení), přičemž byl u těchto aktivit vyloučen možný negativní vliv na EVL a/nebo PO soustavy Natura 2000 (?? dle stupnice hodnocení). Rozsah vlivu byl u těchto aktivit následně upřesněn v rozmezí +1 až 0 u 28 aktivit, +2 až +1 u 4 aktivit a +2 až 0 u dvou aktivit.

V rámci jednotlivých priorit je situace následující:

- V případě 44 aktivit a oblastí intervence předložených v rámci Priority 1 - Konkurenceschopná a stabilizovaná ekonomika byl konstatován nulový vliv na evropsky významné lokality a ptačí oblasti (0 dle stupnice naturového hodnocení). V případě 5 předložených oblastí intervence byl konstatován možný negativní vliv na EVL a/nebo PO (? dle stupnice naturového hodnocení, v rozsahu +1 až -2 u tří aktivit a 0 až -2 u dvou aktivit).
- V případě 68 aktivit a oblastí intervence definovaných v rámci Priority 2 - Sociální kapitál a kvalita veřejných služeb byl konstatován nulový vliv na evropsky významné lokality a ptačí oblasti (0 dle stupnice naturového hodnocení). V případě 3 aktivit a oblastí intervence byl konstatován možný negativní vliv na EVL a/nebo PO (? dle stupnice naturového hodnocení, 0 až -2).
- V případě Priority 3 - Infrastruktura a životní prostředí byl konstatován nulový vliv na evropsky významné lokality a ptačí oblasti (0 dle stupnice naturového hodnocení) u 8 navržených oblastí intervence. V případě 31 oblastí intervence byl konstatován možný negativní vliv na EVL a/nebo PO (? dle stupnice naturového hodnocení), přičemž na základě dostupných informací není možné míru vlivu nyní konkrétně vyhodnotit. U 10 z těchto aktivit byl konstatován očekávaný dopad v rozsahu vlivu 0 až -2, u devíti z nich v rozsahu vlivu +2 až -2, u sedmi z nich v rozsahu vlivu +1 až -2 a u čtyř v rozsahu vlivu +1 až -1 a u jedné aktivity v rozsahu -1 až -2. U 16 aktivit a intervencí bylo konstatováno, že míru jejich vlivu nelze za současné situace přesně vyhodnotit (nedostatečná podrobnost podkladových dat k posouzení), přičemž u těchto aktivit je vyloučen možný negativní vliv na EVL a/nebo PO (?? dle stupnice hodnocení). U 10 z těchto aktivit a intervencí byl možný vliv stanoven v rozsahu +1 až 0, u čtyř aktivit v rozsahu vlivu +2 až +1 a u dvou aktivit v rozsahu +2 až 0.
- V případě Priority 4 - Atraktivní města byl u 36 aktivit a intervencí konstatován nulový vliv (0 dle stupnice hodnocení) na evropsky významné lokality a ptačí oblasti. U pěti předložených aktivit a intervencí (? dle stupnice hodnocení) byl konstatován možný negativní vliv na EVL a/nebo PO, přičemž u čtyř aktivit z nich byl vliv stanoven v rozsahu +1 až -2 a u jedné aktivity v rozsahu vlivu 0 až -2. V případě jedné navržené aktivity bylo konstatováno, že míru jejího vlivu nelze za současné situace přesně vyhodnotit (nedostatečná podrobnost podkladových dat k posouzení), přičemž u této aktivity je vyloučen možný negativní vliv na EVL a/nebo PO (?? dle stupnice hodnocení), který se předpokládá v rozsahu +1 až 0.
- V případě Priority 5 - Životaschopné venkovské části kraje byl u 15 aktivit a intervencí konstatován nulový vliv (0 dle stupnice hodnocení) na evropsky významné lokality a ptačí oblasti. U sedmi předložených aktivit a intervencí byl konstatován možný negativní vliv na EVL a/nebo PO (? dle stupnice hodnocení), přičemž u pěti aktivit z nich byl vliv stanoven v rozsahu 0 až -2 a u dvou aktivit v rozsahu +2 až -2. V případě jedné navržené aktivity bylo konstatováno, že míru jejího vlivu nelze za současné situace přesně vyhodnotit (nedostatečná podrobnost podkladových dat k posouzení), přičemž u této aktivity je vyloučen možný negativní vliv na EVL a/nebo PO (?? dle stupnice hodnocení) který se předpokládá v rozsahu +1 až 0.

Z výše uvedeného srovnání vyplývá, že největší počet navržených aktivit a intervencí s možným negativním vlivem na EVL či PO byl konstatován v rámci rozvojové priority 3 - Infrastruktura a životní prostředí (celkem 31-krát). Důvodem je skutečnost, že se často jedná o aktivity, zahrnující projekty nové výstavby, modernizace či rekonstrukce silnic a železnic a další infrastruktury, jež ze své podstaty představují potenciální riziko negativního ovlivnění některých předmětů ochrany EVL a PO či jejich celistvosti.

Existuje zde riziko fragmentace prostředí, zábor části biotopů, riziko kontaminace prostředí, zvýšené riziko kolize se živočichy v důsledku vyšší frekvence dopravy a podobně. Dále jsou zde zahrnuty další aktivity a intervence, jejichž vliv nyní nelze přesně vyhodnotit z důvodu nedostatečné podrobnosti podkladových dat, nicméně jejichž realizace se ve vztahu k předmětům ochrany či stavu PO a EVL může do budoucna ukázat jako negativní či významně negativní.

U jedné navržené aktivity bylo konstatováno, že její realizace bude pravděpodobně znamenat a priori negativní vliv na lokality Natura 2000 (? dle stupnice hodnocení), a to v rozsahu vlivu -1 až -2). Konkrétní míru negativního vlivu ovšem nelze z důvodu nedostatečného množství podkladových informací v rámci hodnoceného Programu nyní vyhodnotit. Konkrétně se jedná o aktivitu „Zlepšení plavebních podmínek Labské vodní cesty v úseku Ústí nad Labem – státní hranice pro nákladní, osobní i rekreační plavbu včetně související infrastruktury“, zahrnující záměr „Plavební stupeň Děčín“.

Na základě studia dostupných informací bylo shledáno, že realizace této aktivity bude mít mírně negativní až významně negativní vliv na předměty ochrany či celistvost EVL Labské údolí (losos atlantský, bobr evropský, vydra říční, přírodní stanoviště 3260, 3270, 91E0), EVL Dolní Ploučnice (losos atlantský, vydra říční), EVL Horní Ploučnice (losos atlantský, vydra říční), EVL Doupovské hory (losos atlantský), EVL Hradiště (losos atlantský), EVL Ohře (losos atlantský), EVL České Švýcarsko (vydra říční), EVL Horní Kamenice (vydra říční) a EVL (SCI) Elbtal zw. Sch. und Mühlberg (přírodní stanoviště 3260, vydra říční). Míra negativního vlivu na lokality Natura 2000, respektive konkrétní předměty ochrany bude záviset na zvolení konkrétní finální varianty záměru „Plavební stupeň Děčín“ (na konkrétním umístění jednotlivých prvků aktivity a způsobu jejich provedení).

Uvedená problematika je blíže řešena v podrobných naturových hodnoceních jednotlivých záměrů (viz informační systém EIA a Tabulka 1 naturového hodnocení, které je nedílnou součástí Vyhodnocení jako příloha číslo 4).

Významný negativní vliv aktivit a intervencí Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 (-2 dle stupnice hodnocení) nebyl a priori konstatován u žádné z navržených aktivit.

Pozitivní vliv byl konstatován u aktivit a intervencí, jejichž cílem je zlepšení stavu životního prostředí (stabilizace krajinných ekosystémů, rekonstrukce čistíren odpadních vod a podobně).

U těch navržených aktivit a intervencí (50), u nichž bylo konstatováno, že nelze za současné situace přesně vyhodnotit míru jejich vlivu na EVL a PO (z důvodu nedostatečné podrobnosti podkladových dat k posouzení), nicméně zároveň byl u těchto aktivit konstatován možný negativní vliv na EVL a PO (viz aktivity označené „?“ v Tabulce 1 naturového hodnocení) je nezbytné přenést povinnost podrobného hodnocení vlivu dle § 45i ZOPK do dalších fází správních řízení – projednávání konkrétních záměrů. Některé z konkrétních záměrů realizovaných v rámci těchto aktivit a intervencí již prošly procesem EIA, včetně zpracování naturového hodnocení dle §45i ZOPK, případně k nim již bylo vydáno stanovisko v rámci procesu EIA.

Riziko možného negativního vlivu u těchto 50 aktivit a intervencí bylo konstatováno vzhledem k tomu, že konkrétní projekty (záměry) v rámci uvedených aktivit a intervencí jsou či do budoucna mohou být situovány přímo do lokalit soustavy Natura 2000 nebo do jejich blízkosti. Zároveň lze u těchto 50 aktivit a intervencí potenciálně očekávat možné riziko negativního ovlivnění předmětů ochrany EVL/PO, respektive jejich biotopů (nejčastěji v důsledku nutných stavebních aktivit, záboru části biotopů, zvýšené intenzity využívání území a podobně). Mezi těchto 50 aktivit a intervencí byly zařazeny také ty, u nichž zcela chybějí informace o jejich přesnější lokalizaci, přičemž nelze vyloučit jejich umístění do prostoru lokalit Natura 2000 či do jejich blízkosti.

Detaily o jednotlivých možných vlivech navržených aktivit a intervencí (respektive konkrétních projektů) na evropsky významné lokality, ptačí oblasti a konkrétní doporučení pro minimalizaci těchto vlivů jsou uvedeny v Tabulce 1 naturového hodnocení, které je nedílnou součástí Vyhodnocení jako příloha číslo 4.

Autor naturového posudku závěrem konstatuje, že na základě vyhodnocení předložené koncepce v souladu s § 45h,i zákona č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů lze konstatovat, že Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 **nebude mít významný negativní vliv na celistvost a předměty ochrany evropsky významných lokalit a ptačích oblastí.**

4.3. Současné problémy v oblasti veřejného zdraví

Zdraví obyvatel Ústeckého kraje

V Ústeckém kraji žilo ke dni 31.12.2011 celkem 827 026 obyvatel, z toho 408 951 mužů a 419 075 žen. Je jedním z „nejmladších“ krajů České republiky, obyvatel do 15 let zde k uvedenému datu žilo 127 990, nad 65 let 122 843. Situace mezi okresy kraje se ale liší. Nejmladšími okresy jsou Teplice, Most a Ústí nad Labem, kde se rodí více dětí, než starších osob umírá.

Střední délka života (SDŽ) pro muže se v Ústeckém kraji v průběhu let prodlužuje. Od roku 1982 do roku 2011 vzrostla o šest roků, v roce 2011 je však o pět let kratší, než střední délka života u mužů v Praze. V porovnání s Českou republikou jde zhruba o dva roky. Rozdíl mezi Českou republikou a Ústeckým krajem se v průběhu let nepatrně zvyšuje. Rozdíly v rámci kraje mezi okresy Ústeckého kraje jsou velké a mezi nejhorším - Chomutovem - a nejlepším - Litoměřicemi – je to dva a půl roku. Okresy s nejkratší střední délkou života u mužů, kromě Chomutova, jsou ještě Teplice, Most a Ústí nad Labem.

Kojenecká úmrtnost se za posledních dvacet let se snížila v kraji o řád. Nicméně ve srovnání s ostatními kraji je stále dlouhodobě nejvyšší. Lze to vysvětlovat vlivem tlaku životního prostředí. V mnohých epidemiologických studiích je kojenecká úmrtnost vázána ke kvalitě ovzduší a hledá se i tam, kde jsou v současnosti koncentrace PM již nízké. Snížená kojenecká úmrtnost může souviset se zlepšenou prenatální a perinatální péčí poskytovanou v kraji na specializovaných zdravotnických pracovištích.

Preventivní skrínink vrozených vývojových vad v situaci, kdy hrozí porod postiženého dítěte, vede celkově ke zlepšení výstupů těhotenství po indikovaném přerušení těhotenství u těžkých vad. Vrozené vady jsou velmi častou příčinou úmrtí kojenců a novorozenců. Indikovaná umělá přerušení těhotenství by se měla promítnout do statistik umělých přerušení těhotenství.

Tento indikátor však má dlouhodobě snižující se trend, který se za posledních pět let téměř nemění, a to jak v Ústeckém kraji, tak v České republice a krajích, se kterými byly hodnoty porovnány, to znamená Prahou, Jihomoravským a podobně průmyslovým Moravskoslezským krajem. Vlivy prostředí zjevně promítnuty do tohoto indikátoru nejsou.

Standardizovaná úmrtnost vypovídá o úmrtnosti na 100 000 obyvatel za předpokladu stejného věkového složení, jako má Evropa. Standardizovaná délka života mezi okresy kraje se jak u žen, tak u mužů, významně liší. Mezi nejhorším okresem v roce 2011 Chomutovem a nejlepším Ústím nad Labem je více, než dvouletý rozdíl. Nerovnosti v tomto ukazateli vypovídají o pravděpodobných velkých rozdílech v kvalitě života populace kraje.

Nejčastější příčinou úmrtí jsou kardiovaskulární onemocnění. Standardizovaná úmrtnost na kardiovaskulární nemoci u mužů a u žen je v Ústeckém kraji vysoká. Tento parametr zdraví bývá dáván do souvislosti s kouřením, dlouhodobým působením znečištění ovzduší částicemi v ovzduší, zejména jemnými a ultra jemnými, se způsobem života a genetikou. Během 15 let, mezi roky 1995 – 2010, se úmrtnost na kardiovaskulární nemoci u mužů snižuje, mezi kraji je však dlouhodobě nejvyšší (až na rok 2010).

Standardizovaná úmrtnost na nádorová onemocnění u mužů v Ústeckém kraji je v mezikrajském srovnání opět dlouhodobě nejvyšší v České republice. V některých letech od roku 1995 – 2010 byl Ústecký kraj předstižen krajem Karlovarským. Standardizovaná úmrtnost v Ústeckém kraji na nádorová onemocnění u žen je opět dlouhodobě nejvyšší v České republice. Mezi nejlepším a Ústeckým krajem je u žen rozdíl o 80 zemřelých. U mužů je však rozdíl menší a činí 70 zemřelých mužů.

Celkově lze říci, že ukazatele zdravotního stavu obyvatel celého kraje jsou často horší, než ukazatele pro celou republiku, a to i v nejrozšířenějších onemocněních (diabetes, astma, nádory). V rámci kraje však existují významné rozdíly mezi okresy, kdy pohraniční okresy jsou ve srovnání s krajem i republikou horší a vykazují horší hodnoty, než ostatní okresy.

Znečištění ovzduší

V Ústeckém kraji přes významnou ekologizaci v devadesátých letech přetrvává znečištění částicemi prachu vyjádřenými jako suspendované částice frakce PM₁₀ a frakce PM_{2,5}. Se znečištěním prachem jsou spojeny karcinogenní polycyklické aromatické uhlovodíky, reprezentované benzo(a)pyrenem. Koncentrace troposférického ozónu překračují také imisní cíl. Kraj je zařazen do oblasti s překročenými limitními koncentracemi znečišťujících látek.

Tabulka 4.1 Koncentrace částic PM₁₀ v ovzduší v Ústeckém kraji 2000 – 2011 (ISKO, ČHMÚ)

PM ₁₀	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Děčín	27,0	35,0	34,0	50,3	42,0	38,2	38,6	29,6	31,8	33,4	34,5	35,5
Chomutov	32,0	43,0	47,0	41,8	30,9	32,2	32,1	25,1	24,4	26,0	30,2	30,1
Most	24,0	24,0	23,0	36,7	39,2	43,1	40,7	30,8	29,2	31,6	35,5	38,1
Teplice	29,0	38,0	35,0	46,4	39,4	40,5	43,3	30,6	20,0*	27,4	32,2	32,9
Ústí n.L. město	36,0	42,0	43,0	50,1	44,5	42,0	43,9	32,5	33,2	31,7	33,0	35,9
Litoměřice	36,0*	33,0*	38,0*	41,4*	31,1	34,3	38,4	26,9	27,6	28,9	30,7	31,9
Louny (Strojetice)	24,0	27,0	31,0			30,0*	25,9*	17,3*	15,0*	17,9*	23,1*	21,4*
průměr	28,7	34,8	35,5	45,1	37,9	38,4	39,5	29,3	29,2	29,8	32,7	34,1

V současné době se hlavní význam klade na zohlednění velikosti částic, která je rozhodující pro průnik a depozici v dýchacím traktu. Účinek prachových částic na organismus je závislý na složení, tvaru a velikosti částic, které ho tvoří. Čím menší je částice, tím je nebezpečnější. Větší částice (nad 100 μm) sedimentují velmi rychle a do dýchacích cest se prakticky nedostanou. Částice, jejichž velikost je mezi 100 – 10 μm , jsou většinou zachyceny v horních cestách dýchacích, částice menší než 10 μm (PM_{10}) pronikají do dolních partií dýchacích cest, a bývají proto také nazývány thorakálními částicemi. Zatěžují samočisticí schopnosti plic. V kategorii nejjemnějších částic $\text{PM}_{2,5}$ mají částice průměr menší než 2,5 μm . Částice frakce $\text{PM}_{2,5}$ se považují za příčinu největšího poškozování lidského zdraví. Usazují se hluboko v plicích, blokují reprodukci buněk a působí respirační nemoci. Frakce $\text{PM}_{2,5}$ zvyšuje škodlivé účinky SO_2 a tím se zvyšuje náchylnost k chronickým onemocněním respiračního traktu.

Tabulka 4.2 Koncentrace částic $\text{PM}_{2,5}$ v ovzduší v Ústeckém kraji 2004 – 2011

$\text{PM}_{2,5}$	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Tušimice				11,9	10,2	11,5	15,4	12,9
Lom	24,3	24,0	25,6	16,6	17,3	18	21,5	24,7
Teplice	26,3	27,1	26,8	18,8		18,9	22,7	23,8
Kočkov	21,0	22,5	22,9	15,4	15,5	17,6	19,3	18,1
Doksany				17,2	15,9	19	21,8	20,2
průměr	23,9	24,5	25,1	16,0	14,7	17,0	20,1	19,9

Závěry studií o účincích ultra jemných částic jsou následující:

- Špatně rozpustné částice způsobují na danou hmotu signifikantně větší poškození plicním zánětem, než hrubé částice. Dávka odpovídá jejich vysoce specifickému povrchu spíše, než hmotě těchto částic
- Ultra jemné uhlíkaté částice relevantní inhalovaným koncentracím mohou způsobit zánětlivou reakci. Ultra jemné částice se ochotně přemísťují do epitelu a intersticia mezi buňkami. Předpokládá se, že mohou být přemístěny do mimoplicních orgánů. Tento předpoklad je však třeba ještě více ověřit.
- Modulačními faktory, které zvyšují vliv částic, je věk a snížená odolnost nebo senzitivizace dýchacího systému.
- Kombinovaná expozice oxidačním plynům může efekt zvýšit. Podle US EPA 2004 může jít o ultra jemné částice, obsahující elementární a organický uhlík vznikající akumulací při výrobě oceli a při koksování.

Zdravotní vlivy krátkodobé expozice částicím $\text{PM}_{2,5}$

- zvýšení počtu zánětlivých onemocnění
- nepříznivé účinky na kardiovaskulární systém
- zvýšení spotřeby léčiv
- zvýšení počtu hospitalizací
- zvýšení úmrtnosti.

Zdravotní vlivy dlouhodobé expozice

- snížení plicních funkcí u dětí i dospělých
- růst onemocnění dolních cest dýchacích
- zvýšení chronických obstrukčních onemocnění plic
- snížení předpokládané délky dožití (převážně v důsledku úmrtnosti na srdečně-cévní a plicní onemocnění).

Hluk

Hluk narušuje aktivity a interferuje s individuálními záměry, jako je koncentrace, komunikace, relaxace a spánek. Vedle psychosociálního efektu má komunální hluk zejména kardiovaskulární dopady. Nesluchové poruchy jsou zkoumány v četných studiích v laboratořích i empiricky. Vedle znečištění ovzduší je hluk dalším vlivem dopravy, který může způsobit seriózní zdravotní problémy. Zpráva EEA hovoří o tom, že v největších evropských městech jsou tři z pěti obyvatel exponováni poškozujícím hluku z dopravy. A dokonce i na venkově je 24 milionů Evropanů exponováno poškozujícím hluku i během noci. Takový stav může způsobit jak fyzické, tak psychické problémy.

Specifické účinky komunálního hluku

- Nemožností komunikovat
- Hlukově indukovanou ztrátou sluchu
- Rušením spánku
- Kardiovaskulárním a psychosociálním efektem
- Performance redukční vliv
- Rušení odpovědí
- Vliv na sociální chování

Charakteristiky hluku

- Frekvence
- Celková hladina akustického tlaku
- Variace během času

Poškozování hlukem

- Poškození sluchu
- Interference s hladinou řeči
- Vyrušování ze spánku a odpočinku
- Psychofyzilogický vliv
- Duševní zdraví a omezení vyjadřování
- Vliv na residenční chování a obtěžování obyvatel
- Interference se zamýšlenými aktivitami

Posouzení vlivu Programu na veřejné zdraví je provedeno ve studii Hodnocení vlivů na veřejné zdraví Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014 - 2020 (Rychlíková a kol., 2013), která je v plném rozsahu uvedena v příloze číslo 5 Vyhodnocení. Stručně je posouzení vlivu Programu na veřejné zdraví uvedeno v kapitole č. 12 Vyhodnocení.

5. CÍLE OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ STANOVENÉ NA MEZINÁRODNÍ, KOMUNITÁRNÍ NEBO VNITROSTÁTNÍ ÚROVNI, KTERÉ MAJÍ VZTAH KE KONCEPCI A ZPŮSOB, JAK BYLY TYTO CÍLE VZATY V ÚVAHU BĚHEM JEJÍ PŘÍPRAVY, ZEJMÉNA PŘI POROVNÁNÍ VARIANTNÍCH ŘEŠENÍ

V této kapitole je uveden výběr hlavních koncepčních materiálů a jejich cílů, které byly využity pro stanovení referenčních cílů životního prostředí Programu. Vzhledem k tomu, že jako hlavní problematické oblasti z hlediska realizace Programu byly v analytické části identifikovány znečištění ovzduší, hluk a ochrana přírody a krajiny, do níž se promítají také environmentální rizika povodní, byly pro stanovení environmentálních referenčních cílů vybrány především cíle takto zaměřených dokumentů.

5.1. Přehled cílů ochrany životního prostředí souvisejících koncepčních materiálů

Ve stručném přehledu koncepčních materiálů jsou uvedeny především ty cíle, které jsou relevantní k obsahu a posouzení Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014 – 2020.

Strategický rámec udržitelného rozvoje 2010+

Strategický rámec udržitelného rozvoje (SRUR) tvoří dlouhodobý rámec pro politická rozhodování v kontextu mezinárodních závazků, které ČR přijala v souvislosti s členstvím v EU, OECD a OSN, respektující zároveň specifické podmínky ČR. Slouží jako východisko pro zpracování koncepčních materiálů (sektorových politik či akčních programů) a pro strategické rozhodování v rámci státní správy a územní veřejné správy a pro jejich spolupráci se zájmovými skupinami. Stanovené principy, cíle a prioritní osy jsou nastaveny s ohledem na tři základní oblasti rozvoje společnosti – ekonomickou, sociální a environmentální. Regionální aspekty rozvoje ČR jsou řešeny v prioritní ose 3 Rozvoj území s cílem zvýšit ekonomický a environmentální potenciál a konkurenceschopnost regionů na úroveň vyspělých regionů EU a snižovat nepřiměřené regionální disparity. Vzhledem k obecnosti dokumentu jej lze pro stanovení referenčních cílů ŽP použít pouze rámcově. Vzhledem k důrazu SRUR na posílení role měst a zabezpečení udržitelného rozvoje venkova lze však nalézt shodu mezi cíli SRUR a PRÚK.

Gestor: Ministerstvo životního prostředí
Časový rámec: 2010 – 2030

Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 – 2020

V současnosti aktuálně zpracovaný (duben 2013) základní koncepční dokument na národní úrovni ve sféře regionálního rozvoje a jeho podpory na období po roce 2013. Strategie představuje hlavní východiska pro formulaci regionálních potřeb a specifík pro programování období 2014+ politiky ekonomické, sociální a územní soudržnosti EU. Vedle tradičně analyzovaných faktorů regionálního rozvoje je kladen důraz na faktory „nové“ – demografické změny, klimatické změny, energetickou soběstačnost, komplexně pojatou územní soudržnost, dostupnost služeb atd. Analytické postupy byly zvoleny tak, aby bylo možné vymezit státem podporovaná území na základě funkční typologie a územních vazeb provedené na nižší než krajské úrovni (na mikroregionální úrovni, příp. na úrovni obcí s rozšířenou působností). Specifické nástroje a formy podpory tak budou vymezovány například pro urbanizovaná území, tzv. vnitřní periferie, příhraniční periferie atd.

Důraz je kladen na průřez regionální dimenze do sektorových politik, využití vnitřního potenciálu území a regionálních aktérů, integrované přístupy řešení problémů reflektující typ regionů a funkční územní vazby a vztahy. Cíle, priority a nástroje pro regionální politiku jsou nastaveny tak, aby bylo v rozvinutých oblastech a aglomeracích umožněno posílení regionální konkurenceschopnosti, na druhé straně tak, aby upadající a problémové oblasti mohly být stabilizovány a vytvořeny v nich podmínky pro nastartování budoucího udržitelného růstu. Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 – 2020 byla jedním z vodítek zpracování Programu. Vzhledem k zaměření na všechny oblasti regionálního rozvoje však nepatřila mezi hlavní zdroje tvorby referenčních cílů životního prostředí.

Gestor: Ministerstvo pro místní rozvoj

Časový rámec: 2014 – 2020, předpokládané dokončení a schválení dokumentu říjen 2012

Státní politika životního prostředí ČR 2012-2020

Tematické oblasti politiky:

- Ochrana a udržitelné využívání zdrojů včetně ochrany přírodních zdrojů, zajištění ochrany vod a zlepšování jejich stavu, předcházení vzniku odpadů, zajištění jejich maximálního využití a omezování jejich negativního vlivu na životní prostředí, ochranu a udržitelné využívání půdního a horninového prostředí.
- Ochrana klimatu a zlepšení kvality ovzduší s cílem snižování emisí skleníkových plynů a omezování negativních dopadů změny klimatu na území ČR, snížení úrovně znečištění ovzduší a podpory efektivního a vůči přírodě šetrného využívání obnovitelných zdrojů energie a energetických úspor.
- Ochrana přírody a krajiny spočívající především v ochraně a posílení ekologických funkcí krajiny, zachování přírodních a krajinných hodnot a zlepšení kvality prostředí ve městech.
- Bezpečné prostředí zahrnující jak předcházení následkům přírodních nebezpečí (povodně, sucha, svahové nestability, eroze, apod.), tak i předcházení vzniku antropogenních rizik.

Státní politika životního prostředí byla jedním ze základních dokumentů, na jejichž základě byly formulovány referenční cíle životního prostředí, které sloužily jako podklad pro Vyhodnocení Programu. Pro Vyhodnocení pak poskytla důležitý základ pro návrhy úpravy Programu v oblasti prevence a ochrany před povodněmi (viz tematická oblast Bezpečné prostředí).

Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR 2005

Cíle strategie:

1. Ochrana biologické rozmanitosti
2. Udržitelné využívání složek biologické rozmanitosti
3. Spravedlivé a rovnoměrné rozdělování přínosů, plynoucích z využívání genetických zdrojů.

Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR 2005 byla explicitně využita k formulaci referenčních cílů ŽP, které sloužily jako podklad pro Vyhodnocení PRÚK. Strategie byla zdrojem pro referenční rámec „Ochrana „hot-spot“ oblastí biodiverzity, včetně jeho rozpracování do dílčích podoblastí.

Aktualizace Státního programu ochrany přírody a krajiny ČR

Cíle:

1. Krajina

- 1.1. Udržet a zvyšovat ekologickou stabilitu krajiny – s mozaikou vzájemně propojených biologicky funkčních prvků a částí, schopných odolávat vnějším negativním vlivům včetně změn klimatu
- 1.2. Udržet a zvyšovat přírodní a estetické hodnoty krajiny
- 1.3. Zajistit udržitelné využívání krajiny jako celku především omezením zástavby krajiny, zachováním její prostupnosti a omezením další fragmentace s přednostním využitím ploch v sídelních útvarech, případně ve vazbě na ně
- 1.4. Zajistit odpovídající péči o optimalizovanou soustavu ZCHÚ a vymezený ÚSES jako o nezastupitelný základ přírodní infrastruktury krajiny, zajišťující zachování biologické rozmanitosti a fungování přírodních, pro život lidí nezbytných procesů.

2. Lesní ekosystémy

- 2.1. Zvýšit druhovou rozmanitost lesních porostů směrem k přirozené druhové skladbě, zvýšit strukturální rozrůzněnost lesa a podíl přirozené obnovy druhově a geneticky vhodných porostů a posílit mimoprodukční funkce lesních ekosystémů.

3. Vodní a mokřadní ekosystémy

- 3.1. Obnovit přirozené hydro-ekologické funkce krajiny a posílit schopnosti krajiny odolávat a přizpůsobovat se očekávaným klimatickým změnám
- 3.2. Zajistit udržitelné využívání vodního bohatství jako celku ve vazbě na dosažení dobrého ekologického stavu vod podle Směrnice 60/2000/ES
- 3.3. Zachovávat a zvýšit biologickou rozmanitost vodních a mokřadních ekosystémů obnovením volné prostupnosti vodního prostředí a omezením jeho další fragmentace.

4. Horské ekosystémy

- 4.1. Dosažení udržitelného využívání horských ekosystémů, které by zaručilo zachování a biologické rozmanitosti
- 4.2. Rozvoj ekologicky přijatelných forem cestovního ruchu v horských územích respektujících krajinný ráz a přírodní hodnoty území
- 4.3. Zpomalení nebo zastavení úbytku biologických a kulturně historických fenoménů horské krajiny, a to zejména v souvislosti s nepřiměřeně vysokou antropogenní zátěží.

5. Agro-ekosystémy, půda

- 5.1. Zabezpečení ochrany půdy jako nezastupitelného a neobnovitelného přírodního zdroje, s uplatněním principů udržitelného rozvoje a s ohledem na ostatní složky životního prostředí, omezení negativního trendu snižování rozlohy kvalitní zemědělské půdy, snížení negativního působení ohrožujících činitelů na půdu, které ohrožují poskytování ekosystémových služeb půdními ekosystémy (produkční a ekologické funkce půdy)
- 5.2. Trvalé zvýšení různorodosti zemědělsky obhospodařovaných ploch a přilehlých pozemků, které jsou součástí zemědělsky využívané krajiny.

6. Travní ekosystémy

Zachovat, případně obnovit druhově a morfologicky pestré travní porosty jako nedílnou součást zemědělského hospodaření v krajině.

7. Urbánní ekosystémy

7.1. Zajištění vyšší kvality života v sídlech zapojením přírodních nebo přírodě blízkých prvků do struktury sídel.

8. Chráněná území

8.1. Optimalizovat soustavu ZCHÚ z hlediska reprezentativního podchycení nejceněnějších částí přírody a krajiny, vymezení a nastavení režimu ochrany

8.2. Zlepšit péči o chráněná území

8.3. Integrovat ZCHÚ do života regionů s důrazem na trvale udržitelné využívání, zejména v oblasti cestovního ruchu, a zlepšení životních podmínek místních obyvatel.

9. Druhy

9.1. Udržení dostatečně početných a tím i geneticky kvalitních populací původních planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů, schopných dlouhodobé samostatné existence. Minimalizace rizik zavádění nových invazních nepůvodních druhů v ČR, omezení dalšího rozšiřování již přítomných invazních nepůvodních druhů a jejich regulace a odstraňování v přírodně hodnotných územích, a to i s ohledem na probíhající a očekávané změny podnebí.

10. Legislativní nástroje

10.1. Zjednodušit, zpřehlednit a zefektivnit právní úpravu ochrany přírody a krajiny včetně doplnění chybějících nástrojů k naplňování mezinárodních mnohostranných a dvoustranných úmluv v ochraně přírody a krajiny a odstranění nejvýznamnějších rozporů mezi předpisy upravujícími využívání biologické rozmanitosti, zejména ekosystémů.

10.2. Sjednotit výkon státní správy a posílit odbornost orgánů ochrany přírody a krajiny.

11. Ekonomické nástroje

11.1. vyvážený systém ekonomických nástrojů především v oblasti dotační, náhradové a daňové, který přispěje k naplňování cílů ochrany přírody a krajiny.

12. Odborné informační nástroje

12.1. Podporovat rozhodování státní správy v ochraně přírody a krajiny aktuálními a hodnověrnými údaji o stavu, změnách a vývojových trendech složek přírody a krajiny v ČR

12.2. Zajistit sběr, zpracování, vyhodnocování, rozšiřování a péči o údaje o přírodě a krajině v ČR s využitím služeb Informačního systému ochrany přírody a Portálu ochrany přírody a krajiny (eNature)

13. Práce s veřejností

13.1. Informovat, vzdělávat a radit veřejnosti (především výše citovaným cílovým skupinám) v různých aspektech ochrany přírody a krajiny v České republice, zvyšovat povědomí o principech ochrany přírody a krajiny v ČR a aktivně zapojovat veřejnost do podpory ochrany přírody a krajiny.

Informovat zejména o:

a) stavu přírodního prostředí v ČR (sledování stavu biotopů, rostlin a živočichů atd.)

- b) zvláště chráněných území (národní parky, chráněné krajinné oblasti i maloplošná ZCHÚ), jejich stavu a předmětu ochrany na těchto lokalitách, jeho hodnotách odborných, historických a dalších
- c) uskutečněných opatřeních, která provádějí státní i nevládní organizace s cílem zajistit uchování či zlepšení stavu přírody a krajiny a zapojovat veřejnost do procesů přijímání opatření k ochraně přírody a krajiny
- d) možnostech financování opatření v přírodě a krajině, to znamená o různých dotačních programech (národních či ES) a případně o dalších možnostech financování opatření pro ochranu přírody a krajiny
- e) možnostech šetrného využití přírody a krajiny ke sportu, rekreaci a turistice, o výkonu státní správy v oblasti ochrany přírody a krajiny
- f) možnostech spolupráce s kulturně vzdělávacími institucemi (například zoo, botanické zahrady, hvězdárny a planetária, muzea, knihovny)
- g) spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi.

Státní program ochrany přírody a krajiny poskytl jak základ pro formulaci části referenčních cílů životního prostředí, tak i pro vyhodnocení priorit, opatření a aktivit z hlediska jejich vlivů na přírodu a krajinu.

Státní surovinová politika České republiky (2012)

Hlavní cíle:

1. Vytvářet podmínky k zajištění potřeb České republiky nerostnými surovinami
2. Vytvářet podmínky pro využití disponibilních zásob nerostných surovin
3. Posilovat surovinovou bezpečnost stát
4. Zajistit důslednou ochranu ložisek vyhrazených nerostů
5. V maximální možné míře využívat domácí zdroje surovin
6. Vytvářet podmínky pro úspěšnou realizaci ekonomické diplomacie v oblasti nerostných surovin
7. Podporovat materiálově úsporné technologie

Státní surovinová politika ČR byla nepominutelným základem pro formulaci Programu rozvoje kraje, který je bezkonkurenčně nejvýznamnějším krajem z hlediska těžby nerostných surovin. Vzhledem k tomu, že Program neřeší otázku těžby, pouze využití území po těžbě, bylo k surovinové politice přihlédnuto zejména jako k pomocnému dokumentu.

Klíčový problém dalšího rozvoje těžby, tedy otázka územních limitů těžby hnědého uhlí, je bez ohledu na schválené strategické dokumenty nadále předmětem politických jednání.

Státní energetická koncepce ČR (2012)

Strategické priority:

1. Vyvážený mix zdrojů založený na jejich širokém portfoliu, efektivním využití všech dostupných tuzemských energetických zdrojů a udržení přebytkové výkonové bilance ES s dostatkem rezerv. Udržování dostupných strategických rezerv tuzemských forem energie.
2. Zvyšování energetické účinnosti a dosažení úspor energie v hospodářství i v domácnostech.
3. Rozvoj síťové infrastruktury ČR v kontextu zemí střední Evropy, posílení mezinárodní spolupráce a integrace trhů s elektřinou a plynem v regionu včetně podpory vytváření účinné a akceschopné společné energetické politiky EU.

4. Podpora výzkumu, vývoje a inovací zajišťující konkurenceschopnost české energetiky a podpora školství, s cílem nutnosti generační obměny a zlepšení kvality technické inteligence v oblasti energetiky.
5. Zvýšení energetické bezpečnosti a odolnosti ČR a posílení schopnosti zajistit nezbytné dodávky energií v případech kumulace poruch, vícenásobných útoků proti kritické infrastruktuře a v případech déle trvajících krizí v zásobování palivy.

Státní energetická koncepce ČR se dotýká řady opatření Programu, ať už mají vztah k tradičním způsobům výroby energie, tak i k obnovitelným zdrojům. Při vyhodnocování priorit, opatření a aktivit PRÚK byly vzaty v úvahu především její schválené principy.

Plán odpadového hospodářství ČR

Plán odpadového hospodářství ČR (POH ČR) stanoví, v souladu s principy udržitelného rozvoje, cíle a opatření pro nakládání s odpady na území ČR. POH ČR se vztahuje na nakládání se všemi odpady s výjimkou odpadů vyjmenovaných v § 2 odstavec 1 písmena a) až h) zákona o odpadech. POH ČR je podkladem pro zpracování plánů odpadového hospodářství krajů. Závazná část POH ČR je závazným podkladem pro rozhodovací a jiné činnosti příslušných správních úřadů, krajů a obcí v oblasti odpadového hospodářství.

Vzhledem k charakteru PRÚK, který je strategickým dokumentem s relativně obecným stanovením postupu na úrovni cílů, priorit a opatření, byla s principy Plánu odpadového hospodářství ČR srovnána a k hodnocení použita pouze ta dotčená opatření, priority a aktivity, které jsou úrovni konkrétnosti srovnatelné (viz např. aktivita „energetické využití odpadu“ a další).

Dopravní politika České republiky

Specifické cíle:

1. Dosažení vhodné dělby přepravní práce mezi druhy dopravy zajištěním rovných podmínek na dopravním trhu
2. Zajištění kvalitní dopravní infrastruktury
3. Zajištění financování v sektoru dopravy
4. Zlepšování vnitřní a vnější bezpečnosti dopravy
5. Podpora rozvoje dopravy v regionech

Dopravní politika je vzhledem ke svému charakteru rámcem spíše pro dotčené priority a opatření programu, než pro stanovené referenční cíle životního prostředí. I specifické cíle Dopravní politiky ČR mohou být na jedné straně zcela v souladu s návrhem Programu, na straně druhé se mohou dostat do rozporu s konkrétními podmínkami, např. ochrany přírody a krajiny v konkrétním území.

Národní program snižování emisí ČR

Globálním cílem Programu je snížit, s důrazem na podporu nových environmentálně šetrných technologií a využití potenciálu energetických úspor, zátěž životního prostředí látkami poškozujícími ekosystémy a vegetaci a vytvořit předpoklady pro regeneraci postižených složek životního prostředí a pro snižování rizik pro lidské zdraví, která plynou ze znečištění ovzduší a tím přispět k naplnění strategického cíle Environmentálního pilíře Strategie udržitelného rozvoje České republiky

Specifické cíle Programu jsou:

- plnit od určeného termínu (roku 2010) stanovené hodnoty národních emisních stropů pro oxid siřičitý, oxidy dusíku, těkavé organické látky a amoniak,
- přispět ke snížení úrovně znečištění ovzduší PM10 pod platné imisní limity,
- přispět ke snížení úrovně znečištění ovzduší benzo(a)pyrenem pod platný cílový imisní limit

Národní program snižování emisí se stal základem pro formulaci prvních dvou referenčních cílů životního prostředí.

Akční plán zdraví a životního prostředí České republiky

Na základě rozboru příčin nemocnosti a úmrtnosti a potenciálního ohrožení společnosti byly stanoveny hlavní zdravotní problémy:

1. srdeční cévní choroby,
2. nádorová onemocnění,
3. úrazy,
4. narušování přirozené obměny populace,
5. patologické změny imunity,
6. duševní nemoci,
7. drogové závislosti,
8. HIV/AIDS a jiné významné infekce,
9. vrozené a systémové vady dětí.

Na základě rozboru rizik spojovaných s vysokou nemocností a úmrtností byla jako priorita stanovena změna životního stylu, a to zejména ve smyslu:

10. pozitivní změny výživových zvyklostí,
11. snižování prevalence kuřáctví,
12. omezování a zvládání nadměrného stresu,
13. zlepšení reprodukčního zdraví,
14. snížení spotřeby alkoholu,
15. optimalizace pohybové aktivity.

Z analýzy vývoje stavu životního prostředí v České republice v období 1990-1996 vyplývají prioritní problémy politiky životního prostředí trvalého charakteru:

16. ochrana klimatu cestou snižování emisí "skleníkových" plynů,
17. ochrana ozónové vrstvy Země,
18. ochrana biologické a krajinné rozmanitosti,
19. zvyšování povědomí občanů o významu ochrany životního prostředí.

Ve střednědobém horizontu je prvořadou prioritou oblast ochrany vod a půdy a bude narůstat význam dalších aktivit:

20. postupné zvyšování schopnosti krajiny zadržovat vodu a odolnosti krajiny vůči vodní erozi,
21. pokračující rekonstrukce lesních porostů v oblastech poškozených emisemi,
22. pokračující obnova území devastovaných hornickou činností,
23. zajištění takové struktury využívání území, která povede ke zlepšení přírodní infrastruktury a bude podmínkou efektivní složkové ochrany (ochrana vod, horninové prostředí, půdy a klimatu a snižování hluchosti).

Jak vyplývá z vyhodnocení vývoje stav složek životního prostředí v České republice v období 1990-1996 jsou z regionálního hlediska i nadále prioritními oblastmi:

24. severní Čechy,
25. severní Morava,
26. hlavní město Praha,
27. a novou prioritou se stávají oblasti postižené záplavami.

Akční plán zdraví a životního prostředí České republiky je jedním ze základních dokumentů pro Vyhodnocení vlivů PRÚK na veřejné zdraví, stanovující mj. referenční cíle veřejného zdraví. Ty jsou podrobně popsány v příloze č. 5 Vyhodnocení: Hodnocení vlivů koncepce na veřejné zdraví.

Program rozvoje venkova

- První osa Programu rozvoje venkova je zaměřena na podporu konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a posílení dynamiky podnikání v zemědělské výrobě a v navazujícím potravinářství. Prioritní oblastí je modernizace zemědělských podniků, dále pozemkové úpravy a přidávání hodnoty zemědělským produktům.
- Osa II je zaměřena na zlepšování životního prostředí a krajiny.
- Osa III podporuje rozvoj životních podmínek ve venkovských oblastech a diverzifikaci ekonomických aktivit na venkově.
- Osa IV Leader je osou metodickou a je uskutečňována prostřednictvím realizace cílů jednotlivých opatření os I - III. Hlavním přínosem osy IV Leader je způsob, jakým jsou akce rozvoje venkova realizovány a vzájemně propojeny.

Program rozvoje venkova byl jedním ze zdrojů pro formulaci priority č. 5 Programu a současně i pro její vyhodnocení. Význam strategického rozvoje venkovského prostoru prostřednictvím MAS v novém programovém období výrazně vzroste. Nový dokument pro příští programové období dosud nebyl zpracován ani schválen.

5.2 Stručný přehled oborových/resortních strategických dokumentů Ústeckého kraje, které byly využity při hodnocení Programu

Regionální operační program NUTS II Severozápad

Prioritní osy:

- Regenerace a rozvoj měst
- Integrovaná podpora místního rozvoje
- Dostupnost a dopravní obslužnost
- Udržitelný rozvoj cestovního ruchu
- Technická asistence

Vzhledem k tomu, že ROP NUTS II Severozápad byl vytvořen pro stávající programové období, byl při vyhodnocení použit jen rámcově (nově připravovaný IROP dosud nebyl schválen ani zpracován).

Strategie udržitelného rozvoje ÚK 2006-2020

Oblasti a priority:

Ekonomická oblast

- Rozvoj nových a stávajících malých a středních podniků s růstovým a inovativním potenciálem a se sídlem v Ústeckém kraji.
- Ekonomické oživení a zvýšení konkurenceschopnosti Ústeckého kraje s podporou existujících stabilizovaných podniků a s novými investicemi zejména do zavádění moderních environmentálně šetrných technologií.
- Rozvojem tradičních odvětví primárního sektoru v Ústeckém kraji (zemědělství, lesnictví, rybolov), zajišťujících udržitelné využívání krajiny, umožnit rozvoj následného zpracovatelského průmyslu ve venkovských oblastech kraje tak, aby výsledné produkty určené k místní spotřebě i k exportu měly co největší přidanou hodnotu.
- Omezovat dopravní potřeby přímo u zdroje (snižováním přepravních nároků vznikajících v důsledku vynucené mobility související s neudržitelným strategickým a územním plánováním)
- Vytvoření a rozvoj základní i doplňkové infrastruktury cestovního ruchu včetně destinačního managementu a příslušných služeb.

Sociální oblast

- Rozvoj zaměstnanosti a zaměstnatelnosti občanů v Ústeckém kraji
- Průběžně a systematicky vytvářet podmínky pro zvyšování vzdělanosti a kvalifikace obyvatelstva Ústeckého kraje v souvislosti se zvýšením konkurenceschopnosti na trhu práce
- Revitalizace obcí a měst Ústeckého kraje s důrazem na obnovu zastaralého bytového fondu, výstavbu nových bytů a rekonstrukci chátrajících kulturních a technických památek.
- Zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva vytvořením systému prevence a následné zdravotní péče zejména u typů onemocnění se zvýšeným výskytem v populaci Ústeckého kraje.
- Posilování sociálního kapitálu Ústeckého kraje. Zlepšení reprodukčního chování, dostatečná integrace minoritních skupin obyvatelstva a omezení výskytu sociálně nežádoucích jevů v populaci Ústeckého kraje

Environmentální oblast

- Zvýšení pořízených investic na ochranu životního prostředí, zejména pro oblasti ochrany přírody a krajiny a ochrany ovzduší.
- Zvyšování kvality ovzduší v souvislosti s prevencí ochrany zdraví obyvatelstva snižováním produkce emisí znečišťujících látek ze stacionárních a liniových zdrojů znečišťování ovzduší.
- Efektivní a dostatečně rychlá revitalizace nevyužívaných zdevastovaných ploch a objektů ("brownfields") Ústeckého kraje, sanace starých ekologických zátěží a omezení živelné výstavby na "zelené louce" mimo kompaktně zastavěná území měst a obcí.
- Snižování produkce odpadů a předcházení jejich vzniku společně s důrazem na environmentálně šetrné nakládání s odpady.
- Diverzifikaci "land-use", systémem dílčích opatření a kontinuální péčí dlouhodobě zajistit zlepšení ekologických funkcí krajiny Ústeckého kraje

Správa věcí veřejných

- Zintenzivnění činností vedoucích k zapojení veřejnosti do plánování a rozhodování na krajské i místní úrovni
- Vytváření grantových programů Ústeckého kraje na podporu aktivit nestátních neziskových a dalších organizací směřujících k prosazování konkrétních principů udržitelného rozvoje v praxi. Zejména v souvislosti se zvyšováním informovanosti veřejnosti o oblasti životního prostředí a udržitelného rozvoje.
- Zlepšení přístupu obcí k integrované ochraně životního prostředí.
- Vytvoření managementu udržitelného rozvoje pro zajištění provázanosti ekonomické, sociální a environmentální oblasti strategických rozvojových dokumentů a pro koordinaci plnění jejich cílů.
- Snížení celkové zadluženosti obcí při zvyšování efektivity výdajů z veřejných rozpočtů a při využívání finančních prostředků z vnějších zdrojů.

Vzhledem k provázanosti PRÚK a Strategie rozvoje Ústeckého kraje 2006-2020, která je pro Program základem, byly pro dokument Vyhodnocení využity pouze vybrané environmentální principy Strategie. Vzhledem k širší použitých referenčních cílů životního prostředí byla Strategie využita především při dílčím vyhodnocování aktivit.

Zásady územního rozvoje Ústeckého kraje

Základní cíle:

- 1) Vytvářet nástroji územního plánování na území kraje předpoklady pro vyvážený vztah mezi třemi pilíři udržitelného rozvoje: požadovaný směr hospodářského rozvoje, úroveň životního prostředí srovnatelná s jinými částmi ČR a standardy EU a zlepšení parametrů sociální soudržnosti obyvatel kraje.
- 2) Stanovovat a dodržovat limity rozvoje pro všechny činnosti, které by mohly přesahovat meze únosnosti území (tj. podmínky udržitelného rozvoje), způsobovat jeho poškození a/nebo bránit rozvoji jiných žádoucích forem využití území.

Územně analytické podklady Ústeckého kraje 2011 - 1. aktualizace

Územně analytické podklady soustavně pořizuje Krajský úřad Ústeckého kraje pro svoji činnost ve smyslu zákona č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu. Jedná se o systémový monitoring území kraje plně aktualizovaný v pravidelných časových řadách a prováděný na základě indikátorů (= sledovaných jevů s garancí správnosti, úplnosti a celistvosti poskytovatelů údajů) stanovených stavebním zákonem a jeho prováděcími předpisy.

Územně analytické podklady Ústeckého kraje byly využity k formulaci referenčních cílů životního prostředí, které sloužily jako podklad pro Vyhodnocení PRÚK. Základní dokumenty v oblasti územního plánování byly využity zejména při hodnocení aktivit jak v rámci samotné SEA, tak i v rámci naturového hodnocení.

Územní energetická koncepce Ústeckého kraje

Cíle koncepce:

1. Maximální efektivnost
2. Zajištění maximální šetrnosti vůči životnímu prostředí
3. Dokončení transformace a liberalizace energetického hospodářství

Územní energetická koncepce Ústeckého kraje se dotýká řady opatření Programu v oblasti tradičních způsobů výroby energie, i v oblasti obnovitelných zdrojů. Při vyhodnocování dotčených priorit, opatření a aktivit PRÚK byly vzaty v úvahu schválené principy koncepce.

Plán dopravní obslužnosti 2012-2016

Obecné cíle:

Ústecký kraj má zájem na kvalitním fungování veřejné dopravy. Veřejná doprava v tomto pojetí představuje více, než jen sociální službu pro ty, kteří nemají jinou volbu, ale cílem je dosažení celkové dopravní dostupnosti kraje tak, aby veřejná doprava představovala atraktivní alternativu k dopravě individuální.

Dopravní plán Ústeckého kraje je vzhledem ke svému charakteru rámcem spíše pro dotčené priority a opatření programu, než pro stanovené referenční cíle životního prostředí. Jeho obecné cíle jsou respektovány obsahem Programu.

Krajský program pro zlepšení specifických problémů Ústeckého kraje

Cílem programu je formulovat v základních souvislostech stávající parametry ovlivňující kvalitu ovzduší, identifikovat hlavní problémové okruhy a navrhnout reálná opatření ke zlepšení kvality ovzduší tak, aby byly v této oblasti vytvořeny odpovídající podmínky pro provoz lázeňství v předmětných městech. Vzhledem k zaměření PRÚK byl KP pro zlepšení specifických problémů ÚK použit pouze okrajově.

Integrovaný krajský program snižování emisí Ústeckého kraje

Základní nástroje Programu snižování emisí se rozdělují do následujících skupin:

1. Technická a technologická opatření,
2. technickoorganizační opatření,
3. administrativní opatření,
4. evidence stacionárních zdrojů znečišťování,
5. inventarizace emisí,
6. schválené zásady spolupráce kraje s orgány obcí a dalšími orgány veřejné správy,
7. dohody orgánu kraje s provozovateli zdrojů znečišťování ovzduší a dalšími subjekty,
8. práce s veřejností – snižování emisí produkovaných domácnostmi a využívání ekonomických nástrojů,
9. využívání ekonomických nástrojů.

Dokument byl využit při formulování referenčních cílů životního prostředí v oblasti ochrany ovzduší i při hodnocení těchto priorit, opatření a aktivit, které by mohly mít vliv na kvalitu ovzduší v kraji.

Integrovaný krajský program zlepšení kvality ovzduší Ústeckého kraje

Cíl programu:

V souladu s § 7 odst. 6 zákona č. 86/2006 Sb., o ochraně ovzduší a v rozsahu přílohy č. 3 tohoto zákona vypracovat programy ke zlepšení kvality ovzduší pro znečišťující látky, u kterých jsou překračovány imisní limity a meze tolerance, a to za účelem plnění limitních hodnot ve lhůtách uvedených v NV č. 350/202 Sb., kterým se stanoví imisní limity a podmínky a způsob sledování, posuzování, hodnocení a řízení kvality ovzduší.

Dokument byl využit při formulování referenčních cílů životního prostředí v oblasti ochrany ovzduší i při hodnocení těch priorit, opatření a aktivit, které by mohly mít vliv na kvalitu ovzduší v kraji.

Plán oblasti povodí Ohře a dolního Labe

Hlavním cílem plánování v oblasti vod je vymezení a vzájemné sladění těchto veřejných zájmů:

- ochrana vod jako složky životního prostředí,
- ochrana před povodněmi a dalšími škodlivými účinky vod,
- trvale udržitelné užívání vodních zdrojů a hospodaření s vodami pro zajištění požadavků na vodohospodářské služby, zejména pro účely zásobování pitnou vodou.

Uvedená koncepce byla explicitně využita k formulaci referenčních cílů životního prostředí, které sloužily jako podklad pro Vyhodnocení PRŮK

Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Ústeckého kraje (PRVKÚK)

Dne 17. prosince 2008 byla schválena nová Pravidla pro změnu PRVKÚK a byl zrušen limit měrných investičních nákladů pro odvádění splaškových vod na 1 obyvatele ve výši 70 000 Kč, který byl schválen Usnesením Zastupitelstva Ústeckého kraje č. 17/4Z/2005 z 20. 4. 2005 v bodu 3. Hlavní zásady pro podporu investic z dotačních titulů. K jednotlivým změnám PRVKÚK bude přistupováno individuálně podle konkrétních místních podmínek a aktuálního stavu. Zrušením limitu není nijak dotčena povinnost předkladatelů žádosti o změnu PRVKÚK hledat optimální řešení z hlediska ekonomického, technického a ekologického. Nadále zůstávají v platnosti další dřívější hlavní zásady, a to zejména:

- U obcí do 300 obyvatel musí být provedeno porovnání reálných variant zásobování pitnou vodou zohledňující nebezpečí znehodnocování jakosti vody ve vodovodním přivaděči při omezené spotřebě
- V obcích, kde bude podporována výstavba nebo dostavba vodovodu, bude zároveň řešeno nakládání se splaškovými vodami.
- U obcí do 2000 ekvivalentních obyvatel bude provedeno porovnání reálných variant řešení nakládání se splaškovými vodami.

Program rozvoje vodovodů a kanalizací Ústeckého kraje byl použit při vyhodnocování vlivů PRŮK na vodní hospodářství. Vzhledem k charakteru problematiky, která není považována za prioritní (ve srovnání s jinými oblastmi ŽP), byl PRVKÚK použit pouze rámcově.

Plán odpadového hospodářství Ústeckého kraje

Účelem plánu je:

- předcházení vzniku odpadů, omezování jejich množství a nebezpečných vlastností a nakládání s nimi podle zákona o odpadech a zákona o obalech a dalších souvisejících předpisů, v souladu s principy udržitelného rozvoje, a za účelem plnění mezinárodních a vlastních závazků ČR a Ústeckého kraje;
- stanovení podmínek pro vytvoření funkčního systému hospodaření s odpady v kraji a zajištění dynamického, vnitřně provázaného rozvoje celého systému odpadového hospodářství, určení směrů a cílů pro budoucí nakládání s odpady a stanovení zásad, opatření, postupů a nástrojů k jejich dosažení, při zachování environmentální, sociální a ekonomické rovnováhy a zachování standardů ochrany lidského zdraví;

- vytvoření podkladu pro zpracování navazujících plánů odpadového hospodářství původců odpadů (§ 43 odst. 12 zákona o odpadech).

Vzhledem k charakteru PRÚK, který je strategickým dokumentem s relativně obecným stanovením postupu na úrovni cílů, priorit a opatření, byly s principy Plánu odpadového hospodářství Ústeckého kraje srovnána a k hodnocení použita pouze ta dotčená opatření, priority a aktivity, které jsou úrovni konkrétnosti srovnatelné.

Aktualizace strategie rozvoje cestovního ruchu Ústeckého kraje (2010-2015)

Cílem strategie je najít a specifikovat vhodná řešení a nástroje, které by měl Ústecký kraj jako subjekt v příštích letech realizovat pro rozvoj cestovního ruchu na svém území při respektování specifík a potenciálu jednotlivých částí kraje.

Vzhledem k tomu, že PRÚK se zaměřuje na udržitelný cestovní ruch, byla aktualizovaná strategie cestovního ruchu Ústeckého kraje využita jako základ především pro tvorbu samotného Programu, nikoliv k jeho vyhodnocení.

Koncepce rozvoje cykloturistiky v Ústeckém kraji

Prioritní oblasti a jejich opatření:

1. **Infrastruktura**
 - a) Dokončení výstavby sítě páteřních cyklistických tras
 - b) Cykloturistické značení
 - c) Doplnková infrastruktura/vybavení cyklotras
2. **Marketing**
 - a) Marketingová příprava cykloturistických produktů
 - b) Realizace cykloturistických produktů
- c) **Organizace a koordinace**
 - a) Koncepční činnost
 - b) Organizace a koordinace

Koncepce cykloturistiky byla využita především pro identifikaci plánovaných aktivit tvorby páteřní sítě cyklistických tras. Nicméně i toto použití bylo pro Vyhodnocení považováno pouze za rámcové, neboť aktivity nelze hodnotit podle informací uvedených v jiných dokumentech (viz komentář k hodnocení aktivit v dokumentu Vyhodnocení).

Dlouhodobý záměr vzdělání a rozvoje vzdělávací soustavy v Ústeckém kraji 2012-2016

Základní cíle:

1. Základní struktura sítě páteřních škol má být postavena na školách působících v tradičních sídlech, kde bude dle potřeby zachován větší počet a širší škála škol v návaznosti na požadavky trhu práce (zejména zaměstnavatelských svazů a investorů). Určujícím parametrem bude vývoj počtu žáků a ekonomičnost provozu škol. Cílem je zachování především škol polyfunkčních (Páteřních škol Ústeckého kraje) s úplnou vzdělávací nabídkou, tedy od všeobecně vzdělávacích oborů vzdělání s maturitou po obory tříleté a nástavbové. V ostatních lokalitách vytvořit jednu větší krajskou školu dle možností s úplnou původní vzdělávací nabídkou.

2. Optimální počet žáků v jednom samostatném právním subjektu vykonávajícím činnosti školy by měl být 600 a více žáků. Snahou škol by mělo být udržení dostatečného průměrného počtu žáků na nabízené obory vzdělání, tedy alespoň 30 žáků v oborech tříletých a 90 při sdružování žáků v oborových shlucích (RVP – ŠVP- oborové skupiny) do společných tříd. Pro třídy čtyřletých oborů vzdělávání by tento počet neměl klesnout pod 90 žáků. Otevírání prvních ročníků v oborech s nižším celkovým počtem žáků (nejde o obory vzdělání nově zapsané do rejstříku škol a školských zařízení) bude možné v jednotlivých školách pouze s doporučujícím stanoviskem odboru školství, mládeže a tělovýchovy krajského úřadu.
3. Při tvorbě lokálních projektů zajistit spolupráci ředitelů, maximálně využít aktivity samotných škol při realizaci soustavy páteřních škol. Školy při zpracování návrhů budou vycházet zejména z Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Ústeckém kraji 2008/2010, vlastních strategických materiálů výročních zpráv a sebehodnocení.
4. Zapojit zaměstnavatelské subjekty do tvorby projektů páteřních škol dle příslušných spádových lokalit.
5. Veškeré realizované procesy musí vycházet z platné legislativy a mohou být realizovány na základě platných rozhodnutí správce rejstříku škol a školských zařízení, tj. MŠMT

Pro hodnocení PRÚK byla tato koncepce využita jen okrajově.

Aktualizace koncepce environmentální výchovy vzdělávání a osvěty v Ústeckém kraji

Cíle koncepce:

1. Zakotvení EVVO v dokumentech kraje
2. Personální a institucionální zajištění (management) EVVO
3. Vytvořený systém financování EVVO
4. Rozvoj průřezových aktivit EVVO v Ústeckém kraji

Koncepce EVVO byla jedním ze zdrojů referenčního cíle životního prostředí č. 9 i důležitým podkladem pro hodnocení řady priorit, opatření i aktivit. EVVO je jednou z klíčových podmínek pozitivního rozvoje v oblasti životního prostředí.

Závěr

Všechny výše uvedené koncepční dokumenty na celostátní i regionální úrovni byly různým způsobem a v různé míře použity k hodnocení a přípravě dokumentu Vyhodnocení vlivů PRÚK na životní prostředí a veřejné zdraví. Ve vybraných případech byly některé z koncepcí využity pro formulaci či úpravu referenčních cílů životního prostředí či referenčních cílů veřejného zdraví, které byly základním nástrojem pro hodnocení dokumentu PRÚK.

5.3. Způsob stanovení referenčního hodnotícího rámce v oblasti ŽP

Základní rámec pro vyhodnocení souladu cílů koncepce s požadavky na ochranu životního prostředí tvoří referenční cíle ochrany životního prostředí. Referenční cíle ochrany životního prostředí především umožňují posoudit, jak mohou jednotlivé globální cíle a specifické strategické cíle ovlivnit naplnění cílů ochrany životního prostředí a zda je ovlivňují pozitivně, negativně nebo jsou vůči plnění cílů neutrální¹¹.

¹¹ Analogie platí i pro referenční cíle ochrany veřejného zdraví

Následně mohou sloužit jako základ pro sledování (monitoring) dopadů implementace Programu na životní prostředí pomocí stanovených indikátorů a jako rámec pro určení environmentálních kritérií výběru potenciálních projektů.

Obvykle se pro stanovení referenčního hodnotícího rámce a tím i sestavení vybrané sady referenčních cílů pro konkrétní strategický dokument postupuje tím způsobem, že se vychází především z cílů a priorit komunitárních a národních koncepčních dokumentů, které mají k předmětnému strategickému dokumentu vztah (například koncepce v oblasti životního prostředí a podobně). Dalšími zdroji pro formulaci referenčního hodnotícího rámce zpravidla jsou analýza stavu životního prostředí (ŽP) dotčeného území a identifikace významných problémů v oblasti ŽP.

V případě posuzovaného Programu byly pro stanovení referenčních cílů životního prostředí významně využity především regionální koncepce v oblasti životního prostředí a cíle ochrany lokalit soustavy Natura 2000 (viz naturové hodnocení). Tímto způsobem byl identifikován seznam referenčních cílů, u nichž byla nalezena přímá vazba k jednotlivým cílům Programu.

Při posuzování Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 byl z hlediska využití referenčních cílů životního prostředí zvolen následující postup:

5.3.1. Vyhodnocení vize a poslání

Vzhledem k charakteru vize a poslání bylo použito pouze slovní hodnocení bez ohledu na formulaci referenčních cílů.

5.3.2. Hodnocení globálních a specifických cílů

Jednotlivé hierarchické úrovně problémů, cílů a priorit/opatření koncepce spolu obsahově souvisejí (viz kapitola 1 – Obsah koncepce). Globální cíle reagují na hlavní problémy a přísluší jim úroveň priorit, zatímco specifické cíle se vážou na dílčí problémy a jsou rozpracovány do opatření, které zahrnují následně aktivity a intervence. Popis globálních a specifických cílů tak není potřeba samostatně hodnotit, neboť jsou vyhodnoceny prostřednictvím priorit a opatření.

Nicméně stojí za úvahu upravit název a tím i obsah stávajícího specifického cíle „Odstranit významná ekologická rizika v krajině, zvýšit kvalitu vody ve vodních tocích, obnovit vodohospodářské systémy v krajině a zajistit udržitelné využití lesů“ tak, aby zahrnul environmentální rizika, včetně povodní.

5.3.3. Hodnocení priorit a opatření

Popis priorit a opatření je ze své podstaty natolik obecný, že by veškerá tabelární hodnocení došla k závěru, že jejich dopad je vzhledem k vymezeným referenčním cílům životního prostředí neutrální, případně jej nelze vyhodnotit. Opatření navíc mohou mít různý dopad na životní prostředí podle specifikace aktivit (oblastí intervence), které tato opatření charakterizují. Jedná se o seznam příkladný (indikativní), nikoliv taxativní. Proto jsou ve Vyhodnocení slovně podrobněji vyhodnocena především ta opatření, která mohou zakládat potenciální problémy z hlediska vlivů na životní prostředí.

Při hodnocení lze účelně využít podrobný popis problémových okruhů a hlavních problémů z Problémové analýzy (kapitola 3 návrhové části Programu), neboť problémové okruhy a hlavní problémy se transformují do formulace priorit a opatření, dílčí problémy pak do aktivit. Při hodnocení nebyla (vzhledem k obecnému charakteru opatření) použita celá sada referenčních cílů životního prostředí, ale především porovnání se třemi oblastmi životního prostředí, jejichž význam pro vlivy Programu na životní prostředí vyplynul z analýzy a závěru zjišťovacího řízení. Jedná se o vlivy priorit a opatření na ovzduší, na úroveň hlukové zátěže a vlivy na přírodu a krajinu, do nichž se promítá také vliv na environmentální riziko povodní.

5.3.4. Hodnocení aktivit (oblastí intervence)

Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 uvádí seznam celkem 240 aktivit (oblastí intervence), které naplňují opatření jednotlivých priorit. Aktivity uvedené v rámci Priority 1 Konkurenceschopná a stabilizovaná ekonomika a Priority 2 Sociální kapitál a kvalita veřejných služeb, Priorita 4 Atraktivní města a Priorita 5 Životaschopnost venkovské krajiny jsou z hlediska vlivů na životní prostředí většinou mírně pozitivní nebo neutrální. Výjimku tvoří šest aktivit Priority 1, jedna aktivita v rámci Priority 2, čtyři aktivity v rámci Priority 4 a pět aktivit v rámci Priority 5, kterým je nutno věnovat zvláštní pozornost z hlediska možných vlivů na životní prostředí.

Také zbývající Priorita 3 Infrastruktura a životní prostředí zahrnuje aktivity/oblasti intervence, které mohou mít potenciálně významný vliv na životní prostředí. V případě priority 3 jde o relativně velký počet – dvacet jedna – aktivit, které zpracovatelé Vyhodnocení indikovali jako ty aktivity, jimž je potřeba při přípravě a realizaci věnovat z hlediska možných vlivů na životní prostředí zvýšenou pozornost.

V těchto případech jsou aktivity posouzeny vzhledem k celé sadě referenčních cílů životního prostředí. Doplněn je také přehled vlivů na evropsky významné lokality a ptačí oblasti (viz naturové hodnocení – příloha č. 4 Vyhodnocení), neboť aktivity s vlivy na ŽP (především na referenční cíle v oblasti ochrany přírody a krajiny) jsou často i aktivitami s potenciálními vlivy na naturové lokality.

Je však potřeba uvést, že tyto aktivity jsou uvedeny pochopitelně jen jako příklad aktivit příslušného opatření. V Programu rozvoje kraje nejsou a ani nemohou být uvedeny bližší podrobnosti o jejich přesné lokalizaci, kapacitách, a dalších faktorech, které rozhodují o konkrétních vlivech na životní prostředí. Pod uvedeným jménem aktivity si tedy lze ve vybraných případech představit činnosti, jejichž dopady na životní prostředí mohou být značně rozdílné podle charakteru základních údajů a konkrétní lokalizace.

O povolení aktivit na úrovni záměrů musí být rozhodnuto pouze na základě standardních procedur územního a stavebního řízení (územního plánování), respektive v části případů nepochybně také na základě posouzení záměru ve smyslu dílu 2 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

V této souvislosti je nezbytné uvést, že zařazení aktivit/projektů do Programu v žádném případě nezakládá nárok jejich schválení ve smyslu příslušných předpisů České republiky. Každý z nich bude muset projít nezbytnou procedurou, odpovídající jeho charakteru.

5.4. Sada referenčních cílů životního prostředí

Níže uvedená sada referenčních cílů ochrany životního prostředí představuje rámec pro Vyhodnocení koncepce. V případě Opatření se jedná především o referenční cíle zaměřené na tři klíčové oblasti životního prostředí v Ústeckém kraji: kvalitu ovzduší (viz referenční cíle 1 a 2), hluk (viz referenční cíl 3), a přírodu a krajinu (viz referenční cíle 4 a 5 a v souvislosti s environmentálními riziky povodní také částečně referenční cíl 6). Při vyhodnocování aktivit (oblastí intervence) podporujících opatření je ve Vyhodnocení v tabelární formě posouzeno, nakolik mohou aktivity ovlivnit naplňování referenčních cílů ochrany životního prostředí, to znamená, zda je ovlivňují pozitivně, negativně či jsou vůči nim neutrální.

Při hodnocení byl dále vzat v úvahu požadavek orgánů ochrany přírody z předchozích procedur SEA, na nichž se autoři Vyhodnocení podíleli a Závěr zjišťovacího řízení (respektive připomínky dotčených orgánů veřejné správy), týkající se podrobnějšího členění referenčního cíle 4 „Chránit ohniska („hot-spots“) biodiverzity“. Proto byly při hodnocení vzaty v úvahu také vlivy koncepce na:

- ochranné podmínky ZCHÚ
- územní integritu EVL a ptačích oblastí (viz příloha č. 4 Vyhodnocení)
- biotopy s výskytem zvláště chráněných druhů
- přírodní stanoviště
- průchodnost krajiny a její fragmentaci (včetně vlivy na ÚSES) tam, kde to konkrétnost či podrobnost opatření či aktivity umožňovala.

Tabulka 5.1 Referenční cíle ochrany životního prostředí

Referenční cíle ochrany životního prostředí pro SRÚK	
1	Snižovat emise prioritních znečišťujících látek - oxidů dusíku a síry, tuhých znečišťujících látek – především suspendovaných částic a těkavých organických látek
2	Snižovat koncentrace suspendovaných částic v ovzduší (především velikosti PM ₁₀ , respektive PM _{2,5}) a dalších škodlivin pod úroveň platných limitů
3	Snižovat zátěž populace v sídlech z expozice hlukem
4	Chránit ohniska („hot-spots“) biodiverzity (viz také podrobnější členění výše)
5	Chránit krajinný ráz a funkci místní krajiny
6	Chránit zemědělskou půdu před zábořem i důsledky intenzivního hospodaření (větrná eroze)
7	Chránit povrchové a podzemní vody
8	Snížit produkci odpadů, zejména nebezpečných, a likvidovat staré zátěže (včetně skládek odpadů)
9	Využít prvky systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) pro potřeby ochrany životního prostředí, především v oblasti snížení znečišťování ovzduší a nakládání s odpady

5.5. Referenční cíle veřejného zdraví

Pro hodnocení vlivů Programu na veřejné zdraví byly využity referenční cíle zdravotních a sociálních politik, které byly zohledněny v celkovém hodnocení vlivů koncepce na veřejné zdraví (viz kapitola číslo 12 a příloha číslo 5 Vyhodnocení).

Pro stanovení referenčních cílů veřejného zdraví byl po inventuře strategických dokumentů zohledněn již zpracovaný krajský dokument „Zdravý kraj České republiky – Ústecký kraj“, který byl přijat Radou kraje v roce 2006 a který vychází z „Dlouhodobého programu zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR – Zdraví pro všechny v 21. století“. Cíle dokumentu „Zdravý kraj České republiky – Ústecký kraj“ použité pro hodnocení jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 5.2 Zdravotní politika a její cíle se vztahem k hodnocené koncepci

Cíle dokumentu „Zdravý kraj České republiky – Ústecký kraj“ použité pro hodnocení koncepce „Program rozvoje Ústeckého kraje“ (PRÚK)	
Číslo	Název cíle
1	CÍL 3: „Zdravý start do života“
2	CÍL 4: „Zdraví mladých“
3	CÍL 5: „Zdravé stárnutí“
4	CÍL 7: „Prevence infekčních nemocí“
5	CÍL 8 : „Prevence neinfekčních nemocí“
6	CÍL 9: „Snížení výskytu poranění způsobených násilím a úrazy“
7	CÍL 10: „Zdravé a bezpečné životní prostředí“
8	CÍL 11: „Zdravější životní styl“
9	CÍL 12: „Snížení škod způsobených alkoholem, drogami a tabákem“
10	CÍL 13 Zdravé místní životní podmínky
11	CÍL 19: Věda a výzkum v zájmu zdraví (přidáno nad rámec programu)

Vyhodnocení Programu z hlediska vlivů na veřejné zdraví je uvedeno souhrnně v kapitole 12 a v plném rozsahu ve specializované studii Hodnocení vlivů na veřejné zdraví „Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014 - 2020“ (Rychlíková a kol., 2013), která je připojena v příloze číslo 5 tohoto Vyhodnocení.

6. ZÁVAŽNÉ VLIVY NAVRHOVANÝCH VARIANT KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 je předkládán v jedné variantě. Tato varianta vznikla na základě dlouhodobého komplexního procesu přípravy Programu ve spolupráci s klíčovými aktéry rozvoje kraje.

6.1. Hodnocení Programu jako celku

Při hodnocení vlivů Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 na životní prostředí je potřeba vzít v úvahu nejen potenciální dopady koncepce na životní prostředí ve smyslu zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ale také vzájemnou interakci stavu životního prostředí s deklarovanou ambicí rozvoje kraje v navržených scénářích. V této souvislosti se jedná především o současnou nevyhovující kvalitu životního prostředí v části Ústeckého kraje, která je nepochybně jedním z limitů dalšího rozvoje kraje, a to ať už přímo – omezením možností implementace aktivit, které by mohly mít negativní vliv na ŽP v silně zatíženém území části kraje, tak i zprostředkovaně – tedy možným negativním vývojem image oblasti, jako průmyslového území s nekvalitním (vnímáno „nezdravým“) životním prostředím.

A to přesto, že skutečnost je nebo může být postupně v celém kraji nebo aktuálně v některých jeho částech jiná. Například pro jižní části kraje (obzvláště Polabí a Poohří) je typický zemědělský charakter s tradičně velkou rozlohou sadů (především na jižně exponovaných svazích Českého Středohoří) a chmelnic (především na Žatecku, Lounsku, Litoměřicku a Roudnicku). Celou ¼ rozlohy kraje také tvoří velkoplošná zvláště chráněná území - NP České Švýcarsko a CHKO Labské pískovce, České středohoří, Lužické hory a Kokořínsko.

Působení fenoménu „průmyslové území s nekvalitním životním prostředím“ však stále přetrvává, přestože se stav životního prostředí v některých sektorech životního prostředí zlepšil, jak dokládá kapitola 2. Informace o současném stavu životního prostředí v dotčeném území a jeho pravděpodobný vývoj bez provedení koncepce. Výše uvedené riziko dalšího setrvání nebo dokonce dalšího zhoršení stávajícího image kraje je přitom v přímém rozporu s rozvojovou vizí Programu „Ústecký kraj – bohatství v rozmanitosti“ která je založena na níže uvedených 2 pilířích:

- hospodářský rozvoj provázaný s nezbytnou sociální soudržností a posílením lidského kapitálu regionu (vzájemně provázané úkoly směřující ke zvýšení hospodářské výkonnosti kraje a tím i k „restartování“ sociálně-ekonomické situace v kraji);
- infrastruktura, vybavenost a životní prostředí (nezbytné předpoklady pro sociálně-ekonomický rozvoj kraje).

Analýza

Profil kraje (část A1 Programu) popisuje všechny významné fenomény, mající vliv na rozvoj Ústeckého kraje. Problematické životního prostředí věnuje analytická část Programu – podle názoru zpracovatelů vyhodnocení – ve srovnání s jinými částmi analýzy poněkud menší pozornost, než odpovídá jejímu významu. Za určitý nedostatek lze považovat zaměření především na problematiku ovzduší (byť ta patří mezi nejvýznamnější problémy životního prostředí Ústeckého kraje) na úkor pozornosti, věnované ostatním složkám životního prostředí. Pro účely Vyhodnocení, využití Profilu pro návrhovou část či schválení PRÚK však tato skutečnost nehraje významnou roli.

Pod prizmatem povodňové situace v červnu 2013 se ukazuje, že v analytické části Programu není dostatečně zdůrazněna problematika rizika povodní. Zpracovatelé Vyhodnocení však konstatují, že by – při dokončování Vyhodnocení dříve než v červnu 2013 – považovali rozsah, věnovaný této problematice za dostatečný, neboť by nedokázali predikovat opakování letošní výjimečné povodňové situace již po 11 letech od předchozí povodně obdobného charakteru. Proto je potřeba brát všechny zmínky o nedostatečném důrazu, věnovaném problematice povodní v tomto Vyhodnocení, s ohledem na uvedenou skutečnost. Nicméně Program bude schvalován v období krátce po povodních a je zřejmé, že tato problematika bude o to více v zájmu veřejnosti i dalších klíčových aktérů kraje.

Část Analýza vnějších faktorů (část A2 PRÚK) velmi podrobně hodnotí potenciál vnějších faktorů, ovlivňujících rozvoj Ústeckého kraje. Mezi hlavní faktory je zařazena i degradace životního prostředí a v části Environmentální prostředí jsou přehledně uvedena základní rizika v této oblasti (autoři Vyhodnocení mají pouze pochybnosti o samotném termínu „Environmentální prostředí“). V rámci popisu faktoru degradace životního prostředí jsou – na rozdíl od ostatního textu – zřetelně odhadnuta rizika klimatických změn, vedoucí mimo jiné i k nestandardnímu průběhu počasí (povodně, sucha).

Část Analýza názorů vybraných aktérů (část A3 PRÚK) vychází z uskutečněného kvalitativního průzkumu pomocí metody řízených rozhovorů se zástupci těchto aktérů, a tudíž pouze reflektuje jejich názory. Tato část proto není hodnocena, neboť není cílem Vyhodnocení reagovat na názory respondentů. Při hodnocení celého Programu je však zřejmé, že názory respondentů byly přiměřeně vzaty v úvahu při zpracování Programu.

SWOT analýza

Ve formalizované části analýzy, SWOT analýze kraje, je problematika životního prostředí zahrnuta do jednoho z pěti okruhů dílčích SWOT analýz, a to do okruhu „Krajina, venkov a životní prostředí“. Její obsah je přiměřený problematice stavu ŽP, jen ve slabých stránkách je podceňen vliv znečištění ovzduší tuhými znečišťujícími látkami, projevující se v koncentracích PM₁₀, případně PM_{2,5}, mimo jiné s dopady na lidské zdraví (jsou zdůrazňovány jiné škodliviny).

Problematika zhoršeného zdraví obyvatel i odchodu mladých a vzdělaných obyvatel mimo kraj, v obou případech částečně způsobené i stavem životního prostředí, je pak řazena do okruhu „Obyvatelstvo, sociální soudržnost a sociokulturní prostředí“.

V dílčí SWOT analýze kapitoly 2.3. Infrastruktura a vybavenost je uvedena jako příležitost „Rozvoj Labe jako multimodálního dopravního tahu s hospodářským významem (železnice, silnice, dobudování labské vodní cesty, logistická centra) za předpokladu stejné koncepce na německé straně“, aniž by bylo upozorněno na rizika pro životní prostředí, plynoucí ze záměrů na splavnění.

V rámci souhrnné SWOT analýzy byly následně všechny identifikované faktory klasifikovány podle jejich významu (to znamená podle důležitosti pro rozvoj kraje). Je vyhodnocen význam jednotlivých **silných a slabých stránek** a výroky jsou zařazeny do kategorie zjištění s velkým, středním a menším významem. Z výše uvedeného hlediska je význam silných a slabých stránek v oblasti životního prostředí vyhodnocen dostatečně a v souladu s názorem zpracovatelů Vyhodnocení.

V případě **příležitosti a hrozeb** byla zjištění klasifikována také podle pravděpodobnosti, s jakou může dojít k jejich naplnění. V této souvislosti se zpracovatelé Vyhodnocení neztotožňují zcela s hodnocením zjištění v oblasti EVVO, neboť zvýšení environmentálního vědomí obyvatel prostřednictvím EVVO je zařazeno do kategorie menší důležitosti pro rozvoj kraje. Dle názorů autorů Vyhodnocení je zvýšení environmentálního vědomí veřejnosti považováno za nezbytnou podmínku pozitivního vývoje v oblasti životního prostředí, neboť je zřejmé, že část problematiky životního prostředí (například znečišťování ovzduší z lokálních topenišť, problematika nakládání s odpady a další) jsou řešitelné především nástroji EVVO.

V případě výstupů **hrozeb** souhrnné SWOT analýzy se projevuje totéž, na co bylo upozorněno již v hodnocení Analýzy. „Další nárůst povodňových rizik v důsledku klimatických změn“ je zařazen do kategorie střední důležitosti pro rozvoj kraje, a při srovnání bodového hodnocení jen na 1/3 nejvýše hodnoceného zjištění (hrozby). Je zřejmé, že po epizodě z června 2013 by tato hrozba měla být přehodnocena a zařazena minimálně do kategorie velké, ne-li zásadní důležitosti pro řízení kraje.

Návrhy a doporučení zpracovatele SEA

Analýza

V případě, že by z jakéhokoliv důvodu v budoucnu došlo k úpravě Programu (například v rámci jeho aktualizace), doporučujeme doplnit profil v části týkající se životního prostředí, například s využitím kapitoly 2 Vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí a zdůraznit problematiku environmentálních rizik klimatických změn) s dopady na povodně.

SWOT analýza

Zpracovatelé Vyhodnocení ve svém doporučení explicitně neformulují ani neupravují výroky SWOT analýzy, neboť jsou jim známy principy tvorby strategických dokumentů a nemají ambice SWOT analýzu měnit bez znalostí celého procesu její tvorby. Doporučují však použít analýzu stavu životního prostředí Ústeckého kraje jako základ pro doplnění profilu a SWOT analýzy zpracovateli koncepce v budoucnosti v míře, kterou budou považovat za účelnou z hlediska cílů uvedených částí koncepce.

Nicméně však – i při zohlednění textu, uvedeného k tomuto tématu v hodnocení Analýzy – zpracovatelé Vyhodnocení navrhnou, aby byl přehodnocen význam hrozby „Další nárůst povodňových rizik v důsledku klimatických změn“ a toto zjištění bylo v souhrnné SWOT analýze zařazeno do kategorie velké nebo zásadní důležitosti pro řízení kraje.

6.2. Hodnocení vize Programu

Z hlediska vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví není vize Programu rozvoje Ústeckého kraje v rozporu s navrhovanými referenčními cíli ochrany životního prostředí a veřejného zdraví.

Motto vize „Ústecký kraj – bohatství v rozmanitosti“ evokuje, že cílem Programu není jednostranný (pouze) ekonomický rozvoj.

Jeden ze dvou pilířů vize podmiňuje již ve svém názvu, „Infrastruktura, vybavenost a životní prostředí“, nezbytnost rozvoje kraje, kvalitním životním prostředím, jak vyplývá z podrobného rozpracování tohoto pilíře v textu Programu.

I druhý pilíř „Hospodářský rozvoj a kapitál“ (v číslování Programu zařazen jako první) zřetelně deklaruje, že rozvoj kraje je podmíněn nabídkou atraktivnějšího území pro život schopných a vzdělaných lidí, což bez kvalitního životního prostředí není možné. Také přístup k zajištění energetických potřeb a podpora revitalizace brownfields ukazuje na vhodné nasměrování vize.

Návrhy a doporučení zpracovatele SEA

- K obsahu strategické vize nejsou doporučovány žádné změny či doplnění.
- Pouze v případě popisu pilíře „Infrastruktura, vybavenost a životní prostředí je potřeba zvážit, zda je cíl stanovený do roku 2020 „... kvalita ovzduší se mírně zlepší...“ dostatečně ambiciózní, a zda nebude vhodné doplnit do popisu tohoto pilíře také pasáž, věnovanou problematice opatření na ochranu před povodněmi.

6.3. Hodnocení vlivů priorit a opatření

Při hodnocení environmentálních vlivů koncepce vzal zpracovatel SEA v úvahu také princip předběžné opatrnosti a tam, kde by dle jeho názoru mohlo dojít během implementace opatření (aktivit / oblastí intervence) k nepříznivým vlivům, byla v souladu s tímto principem formulována doporučení, jak těmto nepříznivým vlivům předejít, například způsobem hodnocení při výběru aktivit.

Jak již bylo uvedeno výše, priority a opatření jsou hodnoceny zejména vůči vlivu na tři problémové oblasti, kterým musí být - na základě analýzy a požadavků závěru zjišťovacího řízení – věnována zvláštní pozornost (kvalita ovzduší, hluk a ochrana přírody a krajiny (včetně vlivů na environmentální rizika, včetně povodní), zatímco aktivity (oblasti intervence podporující opatření) jsou posuzovány vůči celé sadě referenčních cílů životního prostředí. Tedy hodnocením, nakolik tyto aktivity přispívají k naplňování referenčních cílů ochrany životního prostředí, či zda s nimi nejsou v rozporu. Pro hodnocení priorit, opatření a aktivit byla použita stupnice, která je uvedena v následující tabulce.

Tabulka 6.1 Stupnice hodnocení vlivů na životní prostředí (ŽP)

Stupnice hodnocení	
+ 2	silný pozitivní vliv opatření (aktivity) na oblast ŽP, respektive referenční cíl ŽP
+ 1	slabý pozitivní vliv opatření (aktivity) na oblast ŽP, respektive referenční cíl ŽP
0	bez vlivu (neutrální dopad)
- 1	slabý negativní vliv opatření (aktivity) na oblast ŽP, respektive referenční cíl ŽP
- 2	silný negativní vliv opatření (aktivity) na oblast ŽP, respektive referenční cíl ŽP
X	vliv nelze hodnotit

Číselné vyjádření hodnocení podle výše uvedené tabulky představuje celkový výsledek systematického hodnocení priorit, opatření a oblastí intervence, které všude tam, kde to bylo možné a účelné, bralo v úvahu klasifikaci vlivů dle Směrnice 2001/42/EC, která kategorizuje možné environmentální vlivy podle jejich pravděpodobného charakteru a působení, a to vzhledem k následujícím charakteristikám:

- a) pozitivnímu nebo negativnímu působení na životní prostředí a udržitelný rozvoj,
- b) přímému nebo nepřímému (sekundárnímu) charakteru,
- c) trvání, pravděpodobnosti, nevratnosti,
- d) kumulativnímu charakteru a synergickému spolupůsobení jiných vlivů,
- e) oblasti předpokládaného dopadu (lidské zdraví, příroda, složky životního prostředí, lokální (bodové) nebo plošné dopady, přeshraniční a globální působení a podobně).

V rámci posuzování byly brány v úvahu možné vlivy přímé, nepřímé, sekundární, kumulativní, synergické, krátkodobé, dočasné, dlouhodobé a permanentní.

Hodnocení opatření se promítá do výsledného hodnocení příslušné priority. Obdobně je hodnocení opatření provázáno i s hodnocením aktivit, neboť aktivity (oblasti intervence) jsou příkladným vyjádřením formy naplňování opatření. Přehled hodnocení priorit a opatření je součástí přílohy č. 6 tohoto Vyhodnocení.

Pokud se týká jednotlivých aktivit, ty byly hodnoceny samostatně pomocí matic a pro přehlednost byly výsledky hodnocení zapracovány do souhrnného seznamu aktivit, který reprezentuje agregované hodnocení celého týmu zpracovatele SEA (hodnotící tabulky jednotlivých expertů týmu jsou k dispozici u zpracovatele SEA). Přehled projektů, které mohou mít potenciálně významný vliv na životní prostředí, a kterým je tedy třeba věnovat pozornost při posuzování samotných projektů v rámci následných procedur dle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, zákona o ochraně přírody a krajiny, respektive stavebního zákona, je součástí přílohy č. 7 tohoto Vyhodnocení.

Při hodnocení vlivu priorit a opatření na životní prostředí se postupovalo tak, že vybraní členové týmu zpracovatele SEA provedli vlastní kompletní hodnocení všech matic. Úkolem každého experta bylo samostatně a nezávisle ohodnotit (na základě detailního studia koncepce) jednotlivé priority i opatření koncepce vzhledem k uvedeným klíčovým oblastem životního prostředí Ústeckého kraje, respektive aktivity vzhledem k referenčním cílům ochrany životního prostředí a výsledky svého hodnocení zaznamenat do matice (tabulky).

Pokud existovaly velké rozdíly mezi jednotlivými hodnotiteli, byly sjednoceny v diskusi nad výsledky. Je však třeba zdůraznit, že cílem diskuse nebyla unifikace individuálních názorů expertů na danou problematiku, ale rozbor daného problému a vyjasnění individuálních názorů. Výsledkem diskuse tak mohla být korekce původního expertního hodnocení a do určité míry potlačení subjektivity hodnocení.

Na základě hodnocení jednotlivých členů týmu bylo pro každé pole matice zpracováno agregované hodnocení jako aritmetický průměr hodnocení všech členů týmu. Výsledná hodnota pak byla zaokrouhlena na celé číslo a vložena do příslušného pole odpovídající matice agregovaných (výsledných) hodnocení. V případě, že došlo k velkému rozptylu nebo při hodnocení byly indikovány různé hodnoty vlivů (například z důvodu nejasnosti opatření či aktivity), byl použit také rozptyl hodnocení, například v rozpětí -1/+1, -1/0 a podobně).

Hodnocení vlivů jednotlivých opatření na životní prostředí vychází jak z provedeného zkoumání, tak i z rozsáhlé diskuse týmu posuzovatele k vlivům Programu na naplňování referenčních cílů ochrany životního prostředí. Obecný popis postupu hodnocení je uveden v kapitole č. 8 Vyhodnocení.

K prioritám a k nim příslušným opatřením, je níže v této kapitole zpracován slovní komentář hodnocení. Tabelární forma agregovaného hodnocení je uvedena v příloze č. 6 Vyhodnocení.

Souhrnné vyhodnocení vlivu priorit a opatření na životní prostředí

Z předchozího textu je zřejmé, že většina priorit i opatření je natolik obecně formulována (byť k nim v Programu existují i dílčí popisy), že nelze vždy zcela jednoznačně určit jejich potenciální vlivy na vybrané oblasti životního prostředí. Za určitých okolností (a dle jednotlivých aktivit a oblastí intervence, naplňujících příslušné opatření) může být vliv pozitivní, za jiných okolností negativní.

Z vyhodnocení priorit a opatření nicméně vyplývají některé obecné skutečnosti, které jsou popsány v dalším textu. Nejsou v něm rozebírána všechna opatření, ale pouze ta, která by za jistých okolností mohla podporovat aktivity s potenciálně negativními vlivy na životní prostředí, nebo ta, které vyžadují doplňující komentář.

Z tabelárně provedeného hodnocení vyplývá, že **opatření Programu rozvoje Ústeckého kraje na období 2014-2020 nejsou v rozporu s požadavky na ochranu životního prostředí** a mezi navrženými opatřeními není žádné, které by mělo jednoznačně potenciálně významný negativní vliv na životní prostředí. Analogicky platí totéž pro priority, které opatření zastřešují. Jak již ovšem bylo uvedeno výše, i zde budou možné vlivy na životní prostředí záležet na konkrétním provedení a lokalizaci aktivit, kterými budou uvedená opatření naplňována, a na následných procedurách hodnocení aktivit/projektů, které musí schválení projektů s potenciálně významnými negativními vlivy na životní prostředí podmiňovat.

Níže je uveden komentář k vybraným opatřením.

Opatření Priority 1 - Konkurenceschopná a stabilizovaná ekonomika

- Opatření 1.1 Konkurenceschopnost regionální ekonomiky
- Opatření 1.2 Význam a efektivita výzkumu a vývoje
- Opatření 1.3 Efektivita regionálního trhu práce
- Opatření 1.4 Udržitelný cestovní ruch

Celkové hodnocení této priority se pohybuje v neutrálních nebo mírně pozitivních či potenciálně mírně negativních hodnotách. Je to především z toho důvodu, že prioritou reaguje na stávající zranitelnou strukturu regionální ekonomiky, vyplývající z přetrvávajících strukturálních problémů a její trvalé závislosti na tradičních, málo progresivních odvětvích. To se do jisté míry rovná ekonomice, postavené na těžbě surovin (hnědého uhlí) a související energetice (tepelné elektrárny). Priorita se zaměřuje na podporu odvětví s inovativním potenciálem, rozvoj inovačního servisu pro podnikatele, transfer technologií z centrální úrovně, a především na zavádění technologií snižujících energetickou náročnost.

Výše uvedená priorita sekundárně vytváří předpoklady, že odborníci, kteří se věnují inovacím, případně implementují nové technologie, mají obvykle šetrnější vztah k životnímu prostředí a považují kvalitu životního prostředí za podstatnou součást kvality života. Na druhé straně je součástí priority i opatření 1.4 Udržitelný cestovní ruch, které obsahuje nejen aktivity zaměřené na podporu turistické železniční dopravy, ale také realizaci vybraných infrastrukturních projektů územně zacílených na části kraje s vysokým potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu.

Opatření 1.1 Konkurenceschopnost regionální ekonomiky

Jak již bylo uvedeno výše, rozvoj ekonomiky, promítající se do inovativních oborů, může ve svém důsledku přinést pozitivní dopady. V případě tohoto opatření se může konkrétně jednat o snižování energetické náročnosti výroby a zvyšování poptávky vzdělaných odborníků po kvalitním životním prostředí. Případné negativní dopady může přinést rozvoj infrastruktury pro malé a střední podnikání.

Opatření 1.2 Význam a efektivita výzkumu a vývoje

Opět potenciální neutrální a mírně pozitivní vliv na životní prostředí blízky dopadům předchozího opatření (transfer technologie, podpora inovativních činností, vzdělávání). Potenciálně mírně negativní vlivy může přinést rozvoj inovativních technologií a atrakce podnikání s vysokou přidanou hodnotou, zejména z hlediska lokalizace.

Opatření 1.3 Efektivita regionálního trhu práce

Uvedené opatření má neutrální vliv na životní prostředí.

Opatření 1.4 Udržitelný cestovní ruch

Uvedené opatření může mít potenciálně neutrální, mírně pozitivní i mírně negativní vlivy na životní prostředí. Pozitivní dopady lze očekávat v případě podpory železniční a vodní turistické dopravy, případně podpory cykloturistiky. Opatrnost je potřeba při realizaci vybraných infrastrukturních projektů.

Doporučení k Prioritě 1:

Při podpoře činností, včetně inovativních, je vždy nezbytné srovnávat přínosy s potenciální zátěží životního prostředí, byť jde pochopitelně o pokrok ve srovnání se stávajícím zaměřením ekonomiky v kraji i s dosud používanými technologiemi. V případě umístění inovativních technologií by mělo být preferováno využívání brownfields.

V případě opatření 1.4. Udržitelný cestovní ruch je potřeba zvažovat realizaci všech infrastrukturních projektů na podporu cestovního ruchu z hlediska požadavků na ochranu přírody a krajiny.

Opatření Priority 2 – Sociální kapitál a kvalita veřejných služeb

Opatření 2.1 Eliminace a prevence sociálního vyloučení

Opatření 2.2 Zefektivnění vzdělávacího systému

Opatření 2.3 Sociální a zdravotnické služby

Opatření 2.4 Kultura, sport a volný čas

Opatření 2.5 Veřejná správa

Uvedená priorita vychází z identifikovaného problému, charakterizovaného nízkým sociálním kapitálem a koncentrací sociálních problémů. V části kraje se koncentrují rozsáhlé skupiny sociálně vyloučených obyvatel, v důsledku nezdravého životního stylu i stavu životního prostředí se mimo jiné zhoršuje i jejich zdravotní stav. Řada rodin dále žije na příjmové hranici a sociálním vyloučením je ohrožena. Je zřejmé, že v uvedených skupinách lze z důvodu úrovně vzdělání i žebříčku hodnot obtížně vzbudit zájem o problematiku životního prostředí. Opatření uvedené priority tak mají převážně mírně pozitivní až neutrální vliv na životní prostředí, především v důsledku zlepšení situace v oblasti vzdělání i zdravotnictví. Mírně pozitivní vliv na životní prostředí a veřejné zdraví budou mít především opatření 2.2. Zefektivnění sociálního systému a 2.3. Sociální a zdravotní služby. Také v případě opatření 2.5. Veřejná správa lze očekávat, že vzdělanější úředníci i veřejnost budou mít lepší vztah k životnímu prostředí.

Opatření 2.1 Eliminace a prevence sociálního vyloučení

Opatření 2.4 Kultura, sport a volný čas
mají z hlediska vlivů na ŽP neutrální vliv.

Opatření 2.2 Zefektivnění vzdělávacího systému

Opatření 2.3 Sociální a zdravotní služby

Opatření 2.5 Veřejná správa

budou mít mírně pozitivní dopady na referenční cíle životního prostředí. K jednoznačně pozitivnímu hodnocení opatření 2.2. by přispělo zařazení oblasti intervence, zaměřené na podporu „Environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty“ zejména v oblastech nakládání s vodou, energiemi a odpady, respektive znečišťování ovzduší z lokálních topenišť.

Doporučení k Prioritě 2:

Přesunutí „Environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty“ do systému vzdělávání v rámci opatření 2.2.

Opatření Priority 3 – Infrastruktura a životní prostředí

Opatření 3.1 Páteční infrastruktura kraje

Opatření 3.2 Dostupnost jednotlivých částí kraje

Opatření 3.3 Zásobování energiemi a infrastruktura životního prostředí

Opatření 3.4 Kvalita životního prostředí

Opatření 3.5 Revitalizace devastovaných částí kraje

Podpora infrastruktury je obvykle nejproblematictější částí rozvojových strategií a programů z hlediska vlivů na životní prostředí. I v tomto případě patří některá opatření uvedené priority mezi ta problematictější, nicméně vzhledem k tomu, že součástí priority jsou i opatření, zaměřená na životní prostředí, lze očekávat protichůdný dopad této priority na vybrané referenční cíle životního prostředí. Uvedená skutečnost je dokumentována počtem aktivit, které byly v rámci hodnocení oblastí intervence na životní prostředí zařazeny do seznamu aktivit, kterým je potřeba věnovat zvýšenou pozornost (18 vybraných aktivit tvoří těsně nadpoloviční většinu všech 35 vybraných aktivit z 240 celkově uvedených), tak i opatřeními s významně pozitivním vlivem na životní prostředí.

Opatření 3.1 Páteří infrastruktura kraje

Ze všech opatření Priority 3 mohou přinést nejvíce potenciálních komplikací z hlediska možných vlivů na vybrané referenční cíle životního prostředí aktivity opatření 3.1. Jedná se především o obchvaty měst, dokončení úseků, modernizace a zvýšení kapacity rychlostních silnic a silnice I. třídy. Na jedné straně je nutné vzít v úvahu pozitivní aspekty zlepšení dopravní infrastruktury, především z hlediska vlivů na ovzduší (snížení kongescí v dopravě) a hluk (snížení hlukové zátěže obyvatel díky obchvatům měst) a podobně. Na druhé straně se dopady mohou projevovat především v oblasti potenciálního tlaku na přírodu a zábor zemědělské půdy.

Diskutabilní je také zlepšení plavebních podmínek Labské vodní cesty v úseku Ústí nad Labem – státní hranice, s dopady na ochranu přírody a krajiny, bez rizik není ani výstavba cyklostezek, přes jejich jinak prokazatelně pozitivní dopady. Pro všechny aktivity tohoto opatření platí společné pravidlo nezbytného posouzení vlivů záměrů na životní prostředí podle stavebního zákona, či ve vybraných případech podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů (v lokalitách s vlivem na soustavu Natura 2000 také podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů).

Pozitivní intervencí je naopak podpora (integrované) hromadné dopravy.

Opatření 3.2 Dostupnost jednotlivých částí kraje

Opatření může přinést neutrální až mírně pozitivní vlivy na referenční cíle životního prostředí. Pozitivně se může projevit optimalizace využití silniční, železniční a cyklistické dopravy, zabráňující jednostrannému rozvoji pouze silniční sítě, včetně zachování železniční dopravy v odlehlých částech kraje.

Opatření 3.3 Zásobování energiemi a infrastruktura životního prostředí

Toto opatření rozvíjí příslušný specifický cíl způsobem, s potenciálně významnými pozitivními dopady na životní prostředí. Jedná se jak o aktivity zaměřené na snižování energetické náročnosti (využití odpadního tepla, rozumná podpora obnovitelných zdrojů energie, snižování spotřeby energie), tak i snižování znečišťování ovzduší z malých zdrojů znečišťování a osvětlu v oblasti odpadového hospodářství a nakládání s energiemi. Obezřetnosti je potřeba v rámci podpory energetického využívání odpadu, které vyžaduje posouzení vlivů konkrétních projektů na životní prostředí.

Opatření 3.4 Kvalita životního prostředí

Toto opatření přináší aktivity s potenciálně nejvýznamnějšími pozitivními dopady na životní prostředí v rámci celého Programu. Obsahuje podporu EVVO, zaměřenou obecně i konkrétně například na osvětlové aktivity v oblasti snižování znečišťování ovzduší z malých zdrojů v domácnostech, a dále cílenou podporu zlepšování kvality vody, lesa, přírody (zvyšování biodiverzity) a další.

Součástí opatření je také zvyšování retenční schopnosti krajiny a podpora výstavby protipovodňových opatření. V popisu problémových okruhů Programu je konstatováno, že v minulosti byla vybudována nebo se budují protipovodňová opatření, která zajistila protipovodňovou ochranu v blízkosti vodních toků. Epizoda z června 2013 prokázala, že opatření proti povodním dosud nezajistila dostatečnou bezpečnost. Při přípravě a realizaci záměrů a projektů v rámci tohoto opatření musí být přihlédnuto k opatřením uvedeným v rámci Plánu povodí.

Je zřejmé, že bude nějakým způsobem docházet k přehodnocování protipovodňových opatření, zejména v letos postižených oblastech. V této souvislosti je potřebné zdůraznit, že protipovodňová opatření mohou přinášet pozitivní i negativní dopady. Je proto potřeba podporovat aktivity, které uvádí Program, například zvyšování retenční schopnosti krajiny prostřednictvím ochrany mokřadů, zadržování vody v krajině, obnovu vodohospodářských systémů a podobně. Vzhledem k charakteru povodní v Ústeckém kraji (hlavní podíl zvýšenou hladinou Labe) lze očekávat i technická protipovodňová opatření. Takové záměry je ovšem potřeba podrobit hodnocení vlivů jejich dopadů na životní prostředí.

Opatření 3.5 Revitalizace devastovaných částí kraje

Problémová analýza identifikuje problematiku do několika základních bodů, které zahrnují zejména devastaci rozsáhlých ploch kraje těžbou hnědého uhlí, likvidaci krajinných dominant v CHKO České středohoří těžbou kameniva, potenciální dopady v případě změn limitů těžby uhlí, vysoké emise škodlivin do ovzduší ze stacionárních zdrojů (včetně lokálních topenišť a dopravy) a existenci velkého počtu rozsáhlých brownfieldů, včetně existence environmentálních zátěží. Je zřejmé, že aktivity uvedeného opatření mají z hlediska vlivů na životní prostředí pozitivní potenciál. Revitalizace brownfieldů může přinést snížení tlaku na využívání zemědělské půdy pro výstavbu, je však nezbytné hodnotit jak způsob provádění revitalizace, tak nové využití devastovaných ploch i brownfieldů z hlediska vlivů na životní prostředí.

Doporučení k Prioritě 3:

Vzhledem k rozdílnému potenciálnímu působení oblastí intervence opatření této priority je optimálním doporučením postup, uváděný v dalších částech Vyhodnocení, zejména v souvislosti s hodnocením aktivit. Ten je založen na skutečnosti, že všechny záměry prošly, nebo budou muset projít, zákonnými procedurami dle stavebního zákona, ve vybraných případech také dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, případně dalších. Dalším doporučením, uváděným ve Vyhodnocení, je implementace procedury hodnocení vlivů projektů, které by měly být podpořeny v rámci Programu z rozpočtu předkladatele, na životní prostředí.

Obezřetnosti je potřeba i v těch případech, kdy dochází primárně ke snížení negativních vlivů na životní prostředí (snížení expozice obyvatel hlukem a emisemi výstavbou obchvatů obcí a měst, snížení objemu skládkovaného odpadu jeho energetickým využíváním, apod.), ale aktivity mohou současně přinést i související negativní dopady – zábor půdy, vlivy na přírodu, znečišťování ovzduší a podobně.

Opatření Priority 4 – Atraktivita města

- Opatření 4.1 Veřejná prostranství a občanská vybavenost
- Opatření 4.2 Revitalizace městských brownfieldů
- Opatření 4.3 Revitalizace upadajících rezidenčních lokalit
- Opatření 4.4 Environmentálně šetrnější doprava ve městech

Uvedená priorita reaguje na identifikovaný problémový okruh, charakterizovaný snížením atraktivity měst v kraji, reprezentovaný fyzickou i sociální deprivací obytných zón, existencí brownfieldů, včetně vzniku rezidenčních brownfieldů, tlakem na výstavbu „na zelené louce“ namísto jejich využívání, a zatížením měst automobilovou dopravou s dopady na ovzduší, hluk a bezpečnost.

V rámci této priority se navržená opatření zaměřují na zlepšení situace, proto lze očekávat potenciálně pozitivní vlivy na životní prostředí.

Opatření 4.1 Veřejná prostranství a občanská vybavenost

Opatření bude mít neutrální nebo mírně pozitivní vliv na životní prostředí – mezi indikátory figuruje mimo jiné počet regenerovaných objektů a ploch.

Opatření 4.2 Revitalizace městských brownfieldů

Opatření zaměřené na využití dosavadních brownfieldů, prevenci vzniku dalších městských brownfieldů a snížení tlaku na stavby „na zelené louce“ bude mít významný pozitivní vliv na životní prostředí.

Opatření 4.3 Revitalizace upadajících rezidenčních lokalit

Opatření bude mít neutrální nebo mírně pozitivní vliv na životní prostředí

Opatření 4.4 Environmentálně šetrnější doprava ve městech

Opatření s jednoznačně pozitivními cíli snížit negativní vlivy dopravy ve městech bude mít ve většině případů pozitivní vliv na životní prostředí. Týká se to především aktivit, zaměřených na podporu hromadné a cyklo dopravy. Pouze v případě budování obchvatů a průtahů měst je situace obdobná, jako v případě priority 3 a je nutno vzít v úvahu jak pozitivní aspekty snížení vlivů na ovzduší (snížení kongescí v dopravě) a hluk, tak potenciální tlak na přírodu a zábor zemědělské půdy.

Doporučení k Prioritě 4:

Doporučení k této prioritě je obdobné, jako v případě Priority 3. Zejména v případě Opatření 4.4. Lze doporučit důsledné dodržování procedur dle stavebního zákona, ve vybraných případech také dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Doplnujícím nástrojem je využití procedury hodnocení vlivů projektů, které by měly být podpořeny v rámci Programu z rozpočtu předkladatele, na životní prostředí.

Opatření Priority 5 – Životaschopné venkovské části kraje

Opatření 5.1 Hospodářská aktivita na venkově

Opatření 5.2 Služby a veřejná vybavenost na venkově

Opatření 5.3 Zemědělství a péče o krajinu

Priorita reaguje na jedno z hlavních problémových témat Ústeckého kraje, kterým je zhoršující se životaschopnost jeho venkovských částí. Tedy území venkovského typu, daleko od největších center kraje a s převahou venkovských obcí a menších měst. Snížená vitalita těchto území se odvíjí především od jejich vyliďňování, stárnutí, útlumu hospodářských aktivit, zhoršující se finanční situace malých obcí a podobně, přičemž tyto faktory jsou vzájemně provázané. Vyliďňování obcí, pak mimo jiné přináší i negativní dopady v oblasti péče o krajinu

Opatření 5.1 Hospodářská aktivita na venkově

Toto opatření je určeno pro obce do 5 000 obyvatel. Vzhledem k charakteru aktivit může přinést především mírně pozitivní a neutrální vlivy na životní prostředí.

Opatření 5.2 Služby a veřejná vybavenost na venkově

Uvedené opatření je obdobně, jako opatření předchozí, zaměřeno na podporu obcí do 5 000 obyvatel na venkově. I v tomto případě bude mít především mírně pozitivní či neutrální dopady. Obezřetnosti je potřeba pouze při realizaci záměrů zaměřených na budování infrastruktury v oblasti zásobování vodou a čištění odpadních vod.

Opatření 5.3 Zemědělství a péče o krajinu

Vzhledem k tomu, že opatření obsahuje aktivity zaměřené na podporu mimoprodukčních funkcí zemědělství a využití zemědělské půdy pro ekologickou stabilitu krajiny, lze v souvislosti s realizací opatření očekávat především pozitivní vlivy na životní prostředí.

Doporučení k Prioritě 5:

Při přípravě a výstavbě infrastruktury zásobování pitnou vodou a čištění odpadních vod je potřeba současně posoudit vlivy výstavby na životní prostředí (zejména na přírodu a krajinu a zábor zemědělské půdy).

6.4. Hodnocení vlivů aktivit (oblastí intervence)

Opatření obsahují příkladný výčet aktivit a intervencí, které ilustrují naplňování opatření a které jsou rozdělené podle role Ústeckého kraje při jejich plnění. Jedná se na jedné straně o vlastní aktivity Ústeckého kraje, zpracované v konkrétnější podobě, a na druhé straně okruhy aktivit zajišťovaných primárně jinými subjekty v kraji, zpracované v abstraktnější podobě).

Uvedení aktivit do Programu však není zárukou jejich financování, ani jejich schválení nebo realizace. Současně je třeba zdůraznit, že v rámci Programu mohou být v budoucnu podporovány i jiné aktivity/intervence či jinými slovy také jiné projekty/záměry, které v Programu v současnosti uvedeny nejsou. Aktivity (nebo z nich odvozené projekty a záměry) budou muset podle svého charakteru projít výběrem v rámci Programu, a některé z nich také zákonnými procedurami dle stavebního zákona, případně zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, případně zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, popřípadě dalších.

Aktivity jsou v Programu charakterizovány většinou pouze jménem, všechny další charakteristiky se vztahují skupinově k opatření, která skupiny aktivit (intervencí) naplňují. Tyto charakteristiky jsou tedy společné pro všechny aktivity v rámci opatření, pokud nelze jednoznačně některou z charakteristik přiřadit ke konkrétní aktivitě dle jejího charakteru. V rámci opatření jsou tedy dále uvedeny tyto charakteristiky: příslušný specifický cíl společný pro všechny aktivity, ukazatelé pro monitoring plnění, a nositelé opatření (v části se jedná o Ústecký kraj, v části o jiné nositele).

Nejsou tedy uvedeny žádné specifické údaje typu kapacit projektu, jeho přesné lokalizace anebo podrobné charakteristiky či verze zpracované (projektové) dokumentace. Aktivity proto nelze jednoznačně konkretizovat, a tudíž ani nelze posoudit naprosto přesně jejich vlivy na životní prostředí, tak jako tomu je například ve výše zmíněných procedurách EIA, naturového hodnocení, územního či stavebního řízení a podobně.

Také je potřeba vzít v úvahu, že ani „obecně známé“ aktivity, k nimž existuje projektová dokumentace (například projekt splavnění Labe), která je k dispozici orgánům veřejné správy, případně i veřejnosti prostřednictvím informačních systémů, nemohou být jednoznačně ztotožněny s aktivitami uvedenými v Programu, neboť ten neobsahuje podrobnější informace, které by k takovému kroku mohly sloužit. Na druhou stranu však lze jednoznačně konstatovat, že forma příkladného výčtu aktivit a intervencí, jako skupin projektů, je zcela v souladu s principy strategického plánování a odpovídá metodice.

Úkolem zpracovatele SEA tedy není vyhodnotit jednoznačný vliv jednotlivých aktivit a intervencí (skupin projektů) na životní prostředí, neboť k tomu účelu nejsou (ani nemohou být) v Programu k dispozici dostatečné údaje jednoznačně identifikující každou aktivitu/intervenci, nemluvě o tom, že pod řadou aktivit se mohou skrývat různorodé projekty jak z hlediska územního, tak i z hlediska kapacit a dopadů na životní prostředí. Na základě principu předběžné opatrnosti proto upozorňujeme především na ty aktivity, které by mohly mít potenciálně (významný) negativní vliv na životní prostředí.

K uvedenému účelu slouží především porovnání potenciálních dopadů aktivit a intervencí se stanovenými referenčními cíli životního prostředí a odlišení těch aktivit, jimž musí být v patřičných zákonných procedurách věnována zvýšená pozornost. Dalším cílem je upozornit jak předkladatele koncepce, tak i nositele intervencí, aby při jejich schvalování očekávali větší nároky na posouzení vlivů na životní prostředí, respektive aby při jejich přípravě hledali taková řešení, která budou minimalizovat jejich vlivy na životní prostředí.

Obdobný postup zvolil i zpracovatel naturového hodnocení, který odlišil část z uvedených aktivit, u nichž sice nelze jednoznačně určit jejich vliv na evropsky významné lokality a ptáčí oblasti, ale u kterých se dá předpokládat, že by potenciálně mohly mít negativní vliv. Projekty, vycházející z takových aktivit či intervencí proto budou ve stadiu schvalovacích řízení pravděpodobně vyžadovat naturové hodnocení podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 je zařazeno celkem 240 aktivit a intervencí. Z toho je:

- 49 aktivit zařazeno do priority 1
- 71 aktivit zařazeno do priority 2
- 55 aktivit zařazeno do priority 3
- 42 aktivit zařazeno do priority 4
- 23 aktivit zařazeno do priority 5

Při vyhodnocování vlivů aktivit na životní prostředí a veřejné zdraví vycházel zpracovatel Vyhodnocení z jejich posouzení postupem, uvedeným v kapitole č. 6.3. Vyhodnocení. Posouzení vlivů aktivit tedy bylo provedeno vůči stanoveným referenčním cílům životního prostředí.

Protože uvedení všech 240 aktivit, které naplňují jednotlivá opatření Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020, by neúměrně (a bezdůvodně) zvýšilo počet stran Vyhodnocení a znepráhlednilo souhrnné tabulky i text, jsou v tabulce v příloze č. 7 a v textu níže explicitně uvedeny pouze ty aktivity, které by – dle autorů Vyhodnocení – mohly potenciálně mít negativní vliv na životní prostředí (respektive referenční cíle životního prostředí), nebo u nichž nelze vliv určit, ale z důvodu předběžné opatrnosti je na takovou aktivitu upozorněno.

Tabelární forma agregovaného hodnocení je uvedena v příloze č. 7, slovní komentář k tabulce v příloze je uveden níže v tomto textu.

Souhrnné vyhodnocení vlivu aktivit na životní prostředí

Aktivity Priority 1 – Konkurenceschopná a stabilizovaná ekonomika

Celkem 49 aktivit zahrnutých do Priority 1 zahrnuje především aktivity zaměřené na inovace, znalostní ekonomiku, podporu inovačního průmyslu a podobně.

Aktivity, jimž musí být věnována zvýšená pozornost z hlediska potenciálních vlivů na životní prostředí (v závorce číslo opatření):

- Rozvoj infrastruktury pro zlepšení podmínek zejména malého a středního podnikání (O 1.1)
- Atrakce investic s vysokou přidanou hodnotou, které na sebe váží výzkum a vývoj (O 1.2)

Výše uvedené aktivity/intervence je potřeba sledovat z toho důvodu, že projekty v nich obsažené mohou mít za určitých okolností vliv na referenční cíle životního prostředí – ovzduší, hluk, případně přírodu a krajinu (záleží na typu projektu a jeho lokalizaci).

V případě opatření 1.4. Udržitelný cestovní ruch je potřeba vzít v úvahu potenciální rizika některých infrastrukturálních opatření na podporu cestovního ruchu. Již z názvu opatření je zřejmé, že infrastruktura se bude týkat takového cestovního ruchu, který nesníží atraktivitu prostředí a neovlivní předměty ochrany ani zvláště chráněná území, která jsou atraktivitou cestovního ruchu sama o sobě. Nicméně pozornost je potřeba věnovat následujícím aktivitám:

- Realizace vybraných infrastrukturálních projektů územně zacílených na části kraje s vysokým potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu (O 1.4)
- Realizace menších projektů turistické infrastruktury ve vybraných oblastech s potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu (O 1.4)

Projekty obsažené v obou aktivitách mohou mít potenciálně negativní vlivy na přírodu a krajinu (biodiverzitu), například mohou přinést expanzi nepůvodních a invazních druhů (typicky sekundární jev výstavby cyklistických stezek), zabírat plochu přírodních ekosystémů, rušit chráněné druhy živočichů, apod. Proto musí být potenciální projekty, tvořící tuto aktivitu, posouzeny v rámci citovaných procedur z hlediska vlivů na ŽP.

- Podpora turistické dopravy na vybraných železničních tratích a vodních tocích (O 1.4 ve vazbě na opatření 3.2)

Projekty podporované v rámci této aktivity mohou mít potenciálně negativní vliv na přírodu a krajinu v tom případě, dojde-li k úpravám a rozšíření vodních toků či okolí železničních tratí.

- Rozvoj nových, inovativních a komplexních produktů cestovního ruchu (O 1.4)

V případě projektů, tvořících tuto aktivitu je potřeba sledovat, zda svým umístěním nebo rozsahem nebudou mít negativní vlivy na přírodu a krajinu (nelze určit o jaké typy komplexních produktů se bude jednat).

Závěr:

Aktivity uvedené v seznamu projektů v rámci Priority 1 nemají potenciální negativní vliv na životní prostředí. Výjimkou mohou být výše uvedené aktivity, kterým musí být věnována zvýšená pozornost.

Aktivity Priority 2 – Sociální kapitál a kvalita veřejných služeb

Uvedená priorita obsahuje převážně opatření s neutrálním a pozitivním vlivem na vybrané referenční cíle.

Aktivity, jimž musí být věnována zvýšená pozornost z hlediska potenciálních vlivů na životní prostředí (v závorce číslo opatření):

- Výstavba sociálního bydlení dostupného pro osoby ze sociálně vyloučených lokalit, které jsou schopné dodržovat pravidla občanského soužití (O 2.1)

Z charakteru aktivity je zřejmé, že se bude jednat primárně o výstavbu v intravilánech měst a obcí. Zvýšené pozornosti a vyhodnocení je potřeba pouze v případech, kdy by byla výstavba v kolizi s požadavky na ochranu přírody a krajiny, zejména došlo-li by k výstavbě mimo území měst a obcí.

Závěr:

Aktivity uvedené v seznamu projektů v rámci Priority 2 nemají potenciální negativní vliv na životní prostředí. Výjimkou může být výše uvedená aktivita, které musí být věnována zvýšená pozornost.

Aktivity Priority 3 – Infrastruktura a životní prostředí

Celkem 55 aktivit zahrnutých do Priority 3 představuje různorodé aktivity dopravní infrastruktury a životního prostředí. Uvedené aktivity tohoto opatření byly identifikovány jako aktivity s potenciálně největším negativním dopadem na životní prostředí.

Aktivity, jimž musí být věnována zvýšená pozornost z hlediska potenciálních vlivů na životní prostředí (v závorce číslo opatření):

- Systematický rozvoj sítě páteřních cyklostezek včetně související infrastruktury (O 3.1)
- Nefinanční podpora rozvoje sítě lokálních cyklostezek (O 3.2)

Obdobně jako v případě priority 1 může mít výstavba cyklostezek (ať už páteřních či lokálních) vedle pozitivních také negativní vlivy na přírodu a krajinu, například v podobě expanze nepůvodních a invazních druhů, záboru ploch přírodních ekosystémů, rušení chráněných druhů živočichů a podobně. Proto musí být potenciální projekty, tvořící tuto aktivitu, posouzeny v rámci citovaných procedur z hlediska vlivů na ŽP .

- Budování silničních obchvatů měst zvláště na silnicích II. třídy (O 3.1)
- Dokončení chybějících úseků dálnice D8 a rychlostní silnice R7 (O 3.1)
- Modernizace a zvýšení kapacity silnice I/13 (O 3.1)

- Modernizace a přizpůsobování sítě silnic II. a III. tříd potřebám území a dle průběžně aktualizované Pasportizace komunikací Ústeckého kraje („Bílé knihy“) (O 3.2)

V případě budování silničních obchvatů a dokončení úseků rychlostních silnic i silnic ostatních tříd je nutné vzít v úvahu jak pozitivní aspekty zlepšení dopravní infrastruktury, především z hlediska vlivů na ovzduší (snížení kongescí v dopravě) a hlukovou situaci (snížení hlukové zátěže obyvatel díky obchvatům měst), tak i negativní vlivy na přírodu a krajinu (zejména fragmentace krajiny, zábor biotopů, hluk a emise ve volné krajině) a zábor zemědělské půdy. Část aktivit již byla podrobena posuzování vlivů na životní prostředí, v rámci ostatních k takovému kroku v indikovaných případech musí dojít.

Problematika dostavby dálnice D8 prošla řadou protichůdných kroků, včetně zrušení stavebního povolení pro úsek Lovosice – Řehlovice 11.3. 2013 (nebylo zdůvodněno nezahrnutí podmínek EIA, nebyly vydány výjimky z ochrany zvláště chráněných druhů). Výstavba dálnice v předmětném úseku již probíhá a je proto pravděpodobné, že stavební povolení k výstavbě dálničního tělesa bude v přepracované podobě znovu vydáno. Účelem posouzení tohoto Programu není řešit detailní podmínky, za nichž je tato investice možná a v souladu s požadavky na ochranu životního prostředí. Nicméně lze tuto aktivitu považovat za jednu z nejproblematictějších ze všech aktivit/oblastí intervence, uvedených v Programu.

- Modernizace páteřních železničních tratí (O 3.1)

Projekty podporované v rámci této aktivity mohou mít potenciálně negativní vliv na přírodu a krajinu v tom případě, dojde-li k úpravám v okolí železničních tratí, případně úpravy povedou ke zvýšení rychlosti (a následně hlučnosti) provozu. Část úprav páteřních železničních tratí již byla podrobena posuzování vlivů na životní prostředí.

- Zlepšení plavebních podmínek Labské vodní cesty v úseku Ústí nad Labem – státní hranice pro nákladní, osobní i rekreační plavbu včetně související infrastruktury (O 3.1)

Problematika zlepšení plavebních podmínek Labské vodní cesty prochází v poslední době nejen posuzováním vlivů na životní prostředí, ale také celospolečenskou diskusí na základě technických, ekonomických a environmentálních hledisek. Účelem posouzení tohoto Programu není řešit detailní podmínky, za nichž je tato investice možná a v souladu s požadavky na ochranu životního prostředí. Nicméně lze tuto aktivitu považovat za nejproblematictější ze všech aktivit/oblastí intervence, uvedených v Programu.

- Nefinanční podpora logistických center a terminálů pro kombinovanou dopravu vodní – silniční – železniční (O 3.1)

Obdobně jako v ostatních případech ani tato aktivita neuvádí potenciální lokalizaci výstavby logistických center a terminálů. Jakýkoliv záměr uvedeného charakteru musí být podroben posuzování vlivů na životní prostředí.

- Finanční podpora výstavby a obnovy vodohospodářské infrastruktury, zvyšování retenční schopnosti krajiny a zvyšování protipovodňové ochrany území z krajského Fondu vodního hospodářství (O 3.3)

- Podpora budování protierozních a protipovodňových opatření v krajině (O 3.4)

Z názvu těchto aktivit nevyplyvá přesná lokalizace a charakter jednotlivých projektových záměrů. Potenciálně se však může jednat o projekty, zásadním způsobem ovlivňující vodní režim prostředí, a proto u nich nelze vyloučit možnost negativního vlivu na přírodu a krajinu.

- Rozvoj infrastruktury pro třídění a znovuvyužití odpadu a integrovaných systémů nakládání s odpadem (O 3.3)

- Energetické využívání odpadu (O 3.3)

Z názvu těchto aktivit nevyplývá přesná lokalizace ani charakter jednotlivých projektových záměrů. Potenciálně se však může jednat o projekty, které vzhledem ke své lokalizaci a charakteru, mohou mít negativní vlivy jak na přírodu a krajinu, tak na zábor půdy, tak i na ovzduší a hluk. Lze však předpokládat, že záměry budou podrobeny posuzování vlivů na životní prostředí. V této souvislosti se jedná především o energetické využití odpadu, které bývá jedním z nejproblematictějších typů posuzování vlivů na ŽP.

- Budování, rekonstrukce a obnova sítí technické infrastruktury (el. energie, plyn, voda) - (O 3.3)

Budování sítí i jejich rekonstrukce se může dostat do konfliktu s požadavky na ochranu přírody a krajiny a ochranu půdy. V případě významnějších záměrů lze předpokládat, že záměry budou muset být podrobeny posuzování vlivů na životní prostředí.

- Zvyšování efektivity stávajících zdrojů CZT a podpora legislativních změn směřujících k zajištění jejich palivové základny ze stávajících zdrojů (O 3.3)
- Podpora využití odpadního tepla z výroben elektrické energie (O 3.3)
- Rozvoj alternativních zdrojů energie, zejména pro místní využití (fotovoltaické elektrárny, geotermální elektrárny, energetické rychlerostoucí dřeviny) (O 3.3)
- Dořešení náhradního zásobování Šluknovského výběžku el. energií (O 3.3)

Přestože všechny uvedené aktivity v oblasti energetiky mají své pozitivní dopady, je nezbytné vzít v úvahu také potenciální negativní vlivy, kterými jsou vlivy na přírodu a krajinu (využití biomasy, introdukce nepůvodních dřevin, fotovoltaické a větrné elektrárny), vedení tras infrastruktury pro využití odpadního tepla nebo náhradního zásobování elektrickou energií, problematika dopravy paliva, vznikajících odpadů a podobně. Lze však předpokládat, že záměry budou podrobeny posuzování vlivů na životní prostředí.

- Rekultivace a následné revitalizace ploch devastovaných těžbou hnědého uhlí a dalších surovin (O 3.5)
- Revitalizace brownfields, krajiny poškozené těžbou a sanace ekologických zátěží (O 3.5)
- Vybudování udržitelného vodohospodářského systému v krajině poškozené těžbou (O 3.5)

Všechny uvedené oblasti intervence směřují k rekultivaci území postižených těžbou hnědého uhlí a průmyslovou činností. Přes jednoznačně celkové pozitivní dopady revitalizace je nutno vzít v úvahu potenciální dopady, týkající se vlivu na přírodu, klima a další referenční cíle životního prostředí. Vzhledem k charakteru a rozsahu projektů a záměrů v rámci této aktivity lze předpokládat při výběru a povolování jednotlivých záměrů také hodnocení vlivů na životní prostředí.

Závěr:

Výše uvedené aktivity mohou potenciálně mít negativní vliv na životní prostředí. Doporučení je obdobné, jako v případě samotné priority, tedy důsledné dodržování procedur dle stavebního zákona, ve vybraných případech také zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Dalším nástrojem je využití procedury hodnocení vlivů projektů, které by měly být podpořeny v rámci Programu z rozpočtu předkladatele, na životní prostředí.

Aktivity Priority 4 – Atraktivní města

Celkem 42 aktivit zahrnutých do Priority 4 zahrnuje různorodé aktivity, v nichž opět klíčovou roli z hlediska potenciálně negativního vlivu na životní prostředí sehrávají aktivity související s budováním a revitalizací městských částí.

Aktivity, jimž musí být věnována zvýšená pozornost z hlediska potenciálních vlivů na životní prostředí (v závorce číslo opatření):

- Koordinace rozvoje územní distribuce objektů občanské vybavenosti (mezi aktéry i s ohledem na další opatření – jako regenerace brownfieldů a cenných objektů), identifikace lokalit s nedostatečnou občanskou vybaveností a vytvoření předpokladů k jejich dovybavení (např. zařazení do ÚAP ÚK či ZÚR ÚK) - (O 4.1)

Vzhledem k tomu, že není uvedena lokalizace potenciálních lokalit, které by měly být dovybaveny občanskou vybaveností, je nezbytné věnovat pozornost potenciálním vlivům na přírodu a krajinu, ovzduší a hluk (i z hlediska vyvolané dopravy).

- Výstavba obchvatů měst na komunikacích ve správě kraje, protihluková opatření a opatření ke „zklidnění dopravy“ na komunikacích v městských intravilánech ve správě kraje (O 4.4)
- Podpora stabilizace tras konfliktních úseků plánovaných silničních obchvatů a průtahů (Bílina, Děčín) a jejich následné začlenění do ZÚR ÚK (O 4.4)
- Budování P+R parkovišť u vybraných uzlů a zastávek hromadné dopravy (O 4.4)

V případě budování silničních obchvatů je nutné vzít v úvahu jak pozitivní aspekty zlepšení dopravní infrastruktury, především z hlediska vlivů na ovzduší (snížení kongescí v dopravě) a hlukovou situaci (snížení hlukové zátěže obyvatel díky obchvatům měst, zklidnění dopravy a protihlukovým opatřením), tak i negativní vlivy na přírodu a krajinu (zejména fragmentace krajiny, zábor biotopů, hluk a emise ve volné krajině) a zábor zemědělské půdy. Obdobně i výstavba parkovišť, která nejsou lokalizována, může – kromě pozitivních dopadů – přinést i negativní vlivy na životní prostředí (příroda, zábor půdy a další). Vzhledem k charakteru záměrů, které by tato aktivita měla obsahovat lze očekávat jejich obligatorní posouzení dle zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Závěr:

Výše uvedené aktivity mohou potenciálně mít negativní vliv na životní prostředí. Doporučení je obdobné, jako v případě samotné priority, tedy důsledné dodržování procedur dle stavebního zákona, ve vybraných případech také zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Dalším nástrojem je využití procedury výběru a hodnocení vlivů projektů, které by měly být podpořeny v rámci Programu z rozpočtu předkladatele, na životní prostředí.

Aktivity Priority 5 – Životaschopné venkovské části kraje

Celkem 23 aktivit zahrnutých do Priority 5 zahrnuje různorodé aktivity, zaměřené na podporu hospodářské aktivity, služby a veřejnou vybavenost na venkově. Z hlediska ochrany přírody a krajiny hrají významnou roli také aktivity zaměřené na zemědělství a péči o krajinu.

- Rekonstrukce a regenerace obytných domů v malých obcích ze SF nebo jiných zdrojů (O 5.1)

Přestože se nejedná o novou výstavbu, je potřeba posoudit, zda regenerace nepřesáhne obvyklou míru a nedojde k ovlivnění okolních přírodních biotopů.

- Realizace strategických plánů LEADER+ místními akčními skupinami

Strategické plány MAS nejsou podrobovány posouzení vlivů koncepcí na životní prostředí SEA. Vzhledem k charakteru projektů nelze předpokládat významný negativní vliv projektů na životní prostředí, nicméně je z důvodu předběžné opatrnosti tato aktivita zařazena do skupiny, jíž je potřeba věnovat zvýšenou pozornost.

- Modernizace a přizpůsobování sítě silnic II. a III. tříd potřebám území a dle Pasportizace komunikací Ústeckého kraje (ve vazbě na opatření 3.2) - (O 5.2)
- Podpora rekonstrukce místních komunikací (O 5.2)

Projekty podporované v rámci této aktivity mohou mít potenciálně negativní vlivy na přírodu a krajinu v tom případě, dojde-li k úpravám v okolí modernizovaných a rekonstruovaných silnic. Ty však nejsou v Programu lokalizovány, a proto je potřeba uvedenou aktivitu zařadit do skupiny, jíž je potřeba věnovat zvýšenou pozornost.

- Podpora výstavby a rekonstrukce ČOV, kanalizací, vodovodů a další technické infrastruktury (O 5.2)

Tak jako v případě ostatních typů infrastruktury, i v tomto případě je potřeba věnovat pozornost vlivům výstavby na přírodu a krajinu, zábor půdy, případně další složky životního prostředí. Vzhledem k tomu, že aktivity nejsou v rámci kraje lokalizovány, je potřeba uvedenou aktivitu zařadit do skupiny, jíž je potřeba věnovat zvýšenou pozornost.

Závěr:

Aktivity uvedené v seznamu projektů v rámci Priority 5 nemají ve většině potenciálně negativní vliv na životní prostředí. Výjimkou mohou být pouze výše uvedené aktivity, kterým musí být věnována zvýšená pozornost.

Celkový závěr:

Z textu Programu není u žádné z aktivit jednoznačně zřejmé (až na výjimky), zda se v jejich rámci jedná o záměry či projekty připravované, aktuálně projednávané, či již projednané v rámci procesu EIA, nebo o projekty s upravenými parametry, či změněnou lokalizací oproti obecně známým projektům obdobného či totožného názvu. V koncepci nejsou (a nemohou být) uvedeny informace o kapacitách záměrů, formách záměru (přestavba, nová výstavba a podobně), vlivech na životní prostředí (objem emisí, přesné umístění, vedení liniové stavby a podobně). I v případě, že by takové informace v koncepci uvedeny byly, nelze to považovat z hlediska potenciálního dalšího schvalování konkrétního záměru prostřednictvím správních procedur za směrodatné. Rozhodnout o schválení / povolení takových projektů lze pouze v rámci schvalovacích procedur citovaných výše v tomto textu (řízení podle stavebního zákona či zákona č. 100/2001 Sb., naplnění požadavků zákona č. 114/1992 Sb.). Nelze totiž zaručit, že citované aktivity (tak jak jsou v koncepci uvedeny) jsou totožné s již projednávanými/připravovanými projekty, mají stejné parametry a lokalizaci a podobně). Nicméně všechny aktivity, které byly identifikovány jako potenciálně rizikové, umožňují předkladateli Programu, aby jim při projednávání byla věnována zvýšená pozornost.

Výše uvedených 37 aktivit z celkově 240 aktivit a intervencí, uvedených v Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020, si v procesech jejich schvalování zaslouží zvýšenou pozornost z hlediska jejich možných vlivů na životní prostředí.

6.5. Hodnocení vlivů Programu na referenční cíle v oblasti veřejného zdraví

Ústecký kraj má od roku 2006 zpracován a přijat vlastní strategický dokument pro veřejné zdraví „Zdravý kraj České republiky – Ústecký kraj“. Posouzení vlivů Programu na veřejné zdraví tedy tuto oblast detailně neřeší, ale cíle uvedeného dokumentu více méně zohledňuje. Vlivy Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 na veřejné zdraví byly vyhodnoceny v rámci specializované studie Hodnocení vlivů na veřejné zdraví „Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014 - 2020“ (Rychlíková a kol., 2013), která je nedílnou součástí Vyhodnocení jako jeho příloha číslo 5. Celkové hodnocení vlivů Programu na referenční cíle v oblasti veřejného zdraví je uvedeno v kapitole číslo 12 Vlivy koncepce na veřejné zdraví. Závěry hodnocení vlivů jednotlivých priorit a opatření na veřejné zdraví jsou uvedeny níže.

Priorita 1 - Konkurenceschopná a stabilizovaná ekonomika

Stabilizovaná a konkurenceschopná ekonomika bezpodmínečně potřebuje zdravého člověka se zdravými dětmi, včetně starších kolegů a rodičů se zkušenostmi. Naplnění opatření priority 1 musí jít ruku v ruce nejen s inovacemi a výzkumem v technických oborech, ale i ve veřejném zdraví, klinické medicíně a sociálních vědách v regionu. Prevence v těhotenství, včasné vyhledávání vad, náležitá péče o novorozence a péče o dítě je účinnější, než celoživotní řešení vzniklého problému – chronické nemoci či postižení a následné čerpání z veřejných zdrojů. Naplnění cílů zdraví je podmínkou opatření. Preventivní program veřejného zdraví byl úspěšně zpracován v roce 2006 a je nutné jej uvést v život. Jednou z aktivit musí být aktualizace a oživení programu „Zdravý kraj České republiky- Ústecký kraj“ směřující ke zlepšení zdrav obyvatel Ústeckého kraje s nejhrošími indikátory zdravotního stavu v České republice.

Priorita 2 - Sociální kapitál a kvalita veřejných služeb

Opatření priority 2 vedoucí k příležitostem zaměstnání vedou i ke snížení počtu sociálně vyloučených osob. Důležitá je zaměstnatelnost obyvatel také proto, že omezuje možné nevhodné aktivity. Zaměstnáním rodičů dochází ke zlepšování šancí, že se narodí zdravé děti a budou i během dětství nadále zdravé.

Podobně důležitým opatřením je vzdělávání, které může naplňovat oživenou zdravotní strategii ÚK šířením vědomí o zdravém životním stylu, prevencí civilizačních nemocí a obezity a protidrogové prevenci. Veřejná správa hraje důležitou úlohu ve vytvoření podmínek svými rozhodnutími a tak i její opatření naplňují cíl zdraví. U vyloučených skupin je zejména nutné provádět prevenci addikcí a prevenci sexuálně přenosných nemocí.

Priorita 3 - Infrastruktura a životní prostředí

Opatření 3.1.až 3.3. priority 3 vytvoří podmínky k realizaci cílů zdravotní strategie, mohou ale zhoršit kvalitu ovzduší a hlukovou situaci a negativně ovlivňovat zdraví. Proto je nutné individuální řešení staveb předem posoudit, aby bylo možno dodržet zákonné limity kvality ovzduší a hluku.

Důraz by měl být dán na odvedení dopravy z obytných zón měst a výstavbě obchvatů. Opatření 3.4. a 3.5. vedou ke stejnému cíli a shodují se s potřebami zdravotní strategie (Zdravé a bezpečné životní prostředí a revitalizace).

Priorita 4 - Atraktivní města

Valná část obyvatel Ústeckého kraje žije ve městech, a proto zlepšení podmínek měst může řešit i otázky zdravotních dopadů městského života a pozitivního ovlivnění zdraví. Občanská vybavenost by měla podpořit prevenci nejčastějších nemocí a prevenci příčin smrti. Je možné doporučit doplnění aktivit výsadbou městské zeleně, odolávající a zadržující znečištění ovzduší a bez alergizujících účinků.

Doprava ve městech, která v současnosti představuje jednoho z hlavních znečišťovatelů, by měla využívat pohony bez emisí znečišťujících látek. Individuální automobilová doprava, způsobující ranní a odpolední kongesce (dopravní zácpy) v intravilánech měst, by měla být nahrazena atraktivní, bezemisní a finančně dostupnou městskou hromadnou dopravou.

Priorita 5 Životaschopné venkovské části kraje

Charakteristika zdraví obyvatel ve venkovské části Ústeckého kraje není známa a epidemiologické studie z jiných částí světa pojednávající o příčinách smrti a nemocnosti se svými výsledky liší. Rodinný život se pravděpodobně příliš od života rodin ve městech neliší. Navrhovaná opatření pomohou život na venkově udržet. Zdravotnické služby by měly být, kromě diagnostiky a léčby, zaměřené také na prevenci nemocí dětí, úmrtnosti dospělých na hlavní příčiny smrti, prevenci sexuálně přenosných nemocí a prevenci závislostí (alkohol, drogy, hazardní hry).

7. PLÁNOVANÁ OPATŘENÍ PRO PŘEDCHÁZENÍ, SNÍŽENÍ NEBO KOMPENZACI VŠECH ZÁVAŽNÝCH NEGATIVNÍCH VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Charakter Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 neumožňuje - vzhledem k nezbytně obecnému charakteru cílů - identifikovat případné specifické negativní vlivy na životní prostředí a veřejné zdraví. Specifické environmentální vlivy bude možno reálně identifikovat až při hodnocení jednotlivých aktivit (případně záměrů a projektů) v rámci procedur dle stavebního zákona, respektive zákona č. 100/2001 Sb. a zákona č. 114/1992 Sb., v obou případech ve znění pozdějších předpisů. Případně v rámci schvalovacích procedur, souvisejících s financováním části projektů (viz například projekty financované ze strukturálních fondů příštího programového období).

Hlavním cílem hodnocení Programu v rámci procedury SEA proto bylo posouzení, zda je v návrhu Programu dostatečně integrována environmentální problematika, případně zda Program neobsahuje návrhy, které by mohly představovat potenciální významná rizika pro životní prostředí. Tabulková i slovní hodnocení provedená v tomto smyslu jsou uvedena v předcházející kapitole i v přílohách Vyhodnocení a na jejich základě byla navržena opatření pro předcházení, snížení nebo kompenzaci možných závažných negativních vlivů na životní prostředí. Tato opatření byla navržena jednak z hlediska obecné ochrany životního prostředí a jednak z hlediska možných vlivů na evropsky významné lokality a ptačí oblasti soustavy Natura 2000. Opatření z hlediska ochrany životního prostředí jsou uvedena v tabulce na následující straně a opatření z hlediska možných vlivů na soustavu Natura 2000 následují za tabulkou

Opatření pro předcházení, snížení nebo kompenzaci možných závažných negativních vlivů na životní prostředí by byla pouze deklaratorní, pokud by při využívání Programu nebyl zajištěn soulad intervencí s uvedenými požadavky. Tento soulad – a tím i dodržování deklarovaných cílů Programu i doporučení SEA - může být zajištěn pouze prostřednictvím důsledného hodnocení záměrů a projektů – a to tak, aby vybrané projekty přispívaly jak k naplňování cílů Programu, tak k naplňování referenčních cílů ochrany životního prostředí i veřejného zdraví, nebo aby alespoň nebyly s těmito cíli v rozporu.

Principy výběru záměrů/projektů i faktické provádění Programu by mělo za každých okolností zajistit, aby nebyly podpořeny projekty s významnými negativními vlivy na životní prostředí a naopak, aby podpora byla směřována na ty projekty, které mohou nejvíce přispět ke zlepšení stavu životního prostředí v Ústeckém kraji, případně aby projekty splňující environmentální kritéria byly při výběru významně preferovány. Projektem s pozitivním vlivem na životní prostředí je přitom třeba chápat takový projekt, jehož pozitivní vlivy budou významně větší než jeho případné negativní vlivy a současně případné negativní vlivy nebudou významné.

Návrh vlastních environmentálních kritérií (indikátorů) pro podporu projektů financovaných z rozpočtu Ústeckého kraje, které zajistí výše uvedené požadavky, a návrh na jejich začlenění do systému hodnocení a výběru projektů (týká se části projektů), je uveden v kapitole č. 11. Vzhledem k tomu, že řada projektů bude financována z dalších zdrojů (například strukturálních fondů budoucího programového období), bude hodnocení a výběr těchto projektů probíhat také podle procedur výběru v souladu s podmínkami financování z konkrétního zdroje.

Tabulka 7.1 Přehled opatření (doporučení) pro vybrané specifické strategické cíle vyžadující zvýšenou pozornost z hlediska ochrany životního prostředí (ŽP)

Priorita	Opatření specifického cíle	Možné negativní vlivy	Návrh opatření pro předcházení, snížení nebo kompenzaci případných negativních vlivů
1	1.1. Konkurenceschopnost regionální ekonomiky 1.2. Význam a efektivita výzkumu a vývoje	Rozvoj ekonomiky, promítající se do inovativních oborů, může přinést převážně pozitivní dopady. Případný negativní dopad může mít rozvoj infrastruktury pro malé a střední podnikání, transfer technologií i atrakce investic s vysokou přidanou hodnotou, zejména z hlediska lokalizace infrastruktury a podnikatelských záměrů s vlivy na přírodu a krajinu.	Lokalizace ploch pro rozvoj infrastruktury pro malé a střední podnikání, případně pro podnikání s vysokou přidanou hodnotou musí být zvážena z hlediska požadavků na ochranu ŽP, především ochrany přírody a krajiny a zemědělské půdy. Platí to i pro vlivy obslužné dopravy. Dle možností je účelná preference brownfields, nebo stávajících zón pro uvedené účely. Při podpoře činností, včetně inovativních, je vždy nezbytné srovnávat přínosy s potenciální zátěží životního prostředí, byť jde pochopitelně o pokrok ve srovnání se stávajícím zaměřením ekonomiky v kraji i s dosud používanými technologiemi. V případě umístování inovativních technologií by mělo být preferováno využívání brownfields.
1	1.4 Udržitelný cestovní ruch	Kromě pozitivních dopadů na referenční cíle ŽP je možné identifikovat potenciálně negativní dopady opatření na přírodu a krajinu při realizaci vybraných infrastrukturních projektů.	Při přípravě a výstavbě infrastruktury pro cestovní ruch je především potřeba posoudit vlivy výstavby na ŽP (zejména na přírodu a krajinu a zabor zemědělské půdy). Zvažovat je ale třeba také možné zvýšení návštěvnosti lokalit citlivých z hlediska ŽP.
3	3.1. Páteční infrastruktura kraje	Ze všech opatření PRÚK mohou mít nejzávažnější vlivy na vybrané referenční cíle životního prostředí aktivity opatření 3.1. Jedná se především o obchvaty měst, dokončení úseků, modernizace a zvýšení kapacity rychlostních silnic a silnice I. třídy. Na jedné straně je nutné vzít v úvahu pozitivní aspekty zlepšení dopravní infrastruktury, především z hlediska snížení bezpečnosti, vlivů na ovzduší a hlukovou situaci. Na druhou stranu se dopady mohou projevit v oblasti potenciálního tlaku na cenné části přírody a krajiny a zabor zemědělské půdy. Bez rizik není ani výstavba cyklostezek, přes jejich jinak prokazatelně pozitivní dopady. Problematický je záměr na zlepšení plavebních podmínek Labské vodní cesty s dopady na ochranu přírody a krajiny.	Pro všechny aktivity tohoto opatření platí společné pravidlo nezbytného posouzení vlivů záměrů na životní prostředí podle stavebního zákona, případně ve vybraných případech podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů a/nebo (především v lokalitách s vlivem na soustavu Natura 2000) také podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Dalším doporučením, popsáním v příslušné části Vyhodnocení, je využití navrženého postupu hodnocení vlivů projektů na ŽP, které by měly být podpořeny v rámci PRÚK z rozpočtu předkladatele.

3	3.3. Zásobování energiemi a infrastruktura životního prostředí	Potenciální negativní vlivy mohou vznikat v případě projektu výstavby vodohospodářské infrastruktury a projektů na energetické využívání odpadů.	Důsledné hodnocení vlivů zařízení na energetické využívání odpadů podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů. v případě projektů výstavby vodohospodářské infrastruktury aplikace procedur dle stavebního zákona, ve vybraných případech také zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.
3	3.4. Kvalita životního prostředí	Přestože toto opatření přináší nejvíce aktivit s pozitivním dopadem na životní prostředí, je potřeba zvážovat potenciální negativní dopady protipovodňových opatření na přírodu a krajinu. A to mimo jiné i v souvislosti s možným přehodnocením dosavadních opatření v této oblasti vzhledem k červnové epizodě povodní v Povodí Labe. Týká se to především vlivů případných „technických protipovodňových opatření“ na zvláště chráněná i další cenná území a předměty ochrany.	Důsledné hodnocení protipovodňových opatření z hlediska jejich vlivů na přírodu a krajinu, případně EVL a ptačí oblasti. Aplikace procedur dle stavebního zákona, ve vybraných případech také zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Hledání alternativ přírodně blízkých protipovodňových opatření. Ekonomické vyhodnocení účinku opatření ve srovnání s náklady.
4	4.4. Environmentálně šetrnější doprava ve městech	Přes jednoznačně pozitivní cíle opatření je třeba v případě budování obchvatů a stabilizace tras konfliktních úseků plánovaných silničních obchvatů vidět nejen pozitivní aspekty snížení vlivů na ovzduší (snížení kongescí v dopravě) a hluk, ale také potenciální tlak na cenné části přírody a zábor zemědělské půdy.	V případě obchvatů měst by mělo být pravidlem posouzení vlivů záměrů na životní prostředí podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů a/nebo (především v lokalitách s vlivem na soustavu Natura 2000) také podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Dalším doporučením, popsáním v příslušné části Vyhodnocení, je využití navrženého postupu hodnocení vlivů projektů na ŽP, které by měly být podpořeny v rámci PRÚK z rozpočtu předkladatele.
5	5.2. Služby a veřejná vybavenost na venkově	V případě realizace záměrů zaměřených na budování silniční infrastruktury a technické infrastruktury v oblasti zásobování vodou a čištění odpadních vod nelze a priori vyloučit případné nepříznivé vlivy na přírodu a krajinu a na půdu.	V případě budování infrastruktury je potřeba posoudit vliv záměrů na životní prostředí podle stavebního zákona, případně ve vybraných případech podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů a/nebo (především v lokalitách s vlivem na soustavu Natura 2000) také podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

Navrhovaná opatření pro předcházení, snížení nebo kompenzaci případných negativních vlivů koncepce na životní prostředí přitom vytvářejí způsob a míru integrace problematiky životního prostředí a jeho ochrany a veřejného zdraví v jednotlivých částech Programu.

Opatření z hlediska možných vlivů na soustavu Natura 2000

Pro vyloučení případného negativního vlivu realizace hodnoceného Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 na evropsky významné lokality (EVL) a ptačí oblasti (PO) soustavy chráněných území Natura 2000 je potřeba dodržet následující základní doporučení:

- Vzhledem k tomu, že hodnocený Program nepřináší u některých navržených aktivit a oblastí intervence dostatečně podrobné údaje, které by aktuálně umožnily přesně posoudit konkrétní míru a rozsah případného vlivu na jednotlivé EVL a PO, je potřeba u 50 aktivit a intervencí navržených v rámci všech pěti rozvojových priorit Programu, u nichž bylo stanoveno potenciální riziko negativního vlivu (viz Tabulka 1 v příloze 4 Vyhodnocení), přenést požadavek na posouzení vlivu konkrétních záměrů na EVL a PO dle § 45h,i ZOPK do dalších fází správních řízení (územní a stavební řízení apod.). V uvedených fázích rozhodování o využití území jsou již zpravidla k dispozici konkrétní informace, které umožňují podrobné vyhodnocení vlivu záměru na lokality soustavy Natura 2000. U konkrétních záměrů je zapotřebí požádat o stanovisko příslušný orgán ochrany přírody, zda může daný záměr, samostatně nebo ve spojení s jinými záměry, významně ovlivnit území evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti (§ 45i ZOPK).
- U těch potenciálně problematických záměrů (projektů) realizovaných v rámci jednotlivých aktivit a oblastí intervence, kde již proběhl proces EIA, respektive je zpracováno naturové hodnocení konkrétních záměrů dle §45i ZOPK, je nezbytné respektovat závěry zpracovaných naturových hodnocení.
- Při realizaci konkrétních záměrů (projektů) navržených v Programu je nezbytné odstranit či minimalizovat eventuální prostorovou kolizi záměru s předměty ochrany evropsky významných lokalit a ptačích oblastí, respektive s biotopy druhů a typy evropských stanovišť.

8. VÝČET DŮVODŮ PRO VÝBĚR ZKOUMANÝCH VARIANT A POPIS, JAK BYLO POSUZOVÁNÍ PROVEDENO, VČETNĚ PŘÍPADNÝCH PROBLÉMŮ PŘI SHROMAŽĎOVÁNÍ POŽADOVANÝCH ÚDAJŮ

8.1. Výběr zkoumaných variant

Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 je zpracován jednovariantně.

V rámci přípravy a zpracování Programu byla řešena dílčí variantní řešení, která po projednání vyústila v tento jednovariantní předkládaný text Programu. Varianty však mohou fakticky nastat při realizaci Programu, zejména prostřednictvím podpory konkrétních záměrů a projektů, naplňujících aktivitu/oblasti intervence. Je proto nezbytné, aby při výběru projektů byla dostatečně zohledněna environmentální kritéria, a aby systém monitorování implementace Programu obsahoval environmentální indikátory. A to jak při výběru projektů předkladatelem Programu, tak při výběru projektů v rámci rozhodnutí o jejich financování z jiných zdrojů, především strukturálních fondů.

Popis provedení posouzení vlivů koncepce na životní prostředí

Vyhodnocení vlivů Programu na životní prostředí bylo zpracováno na základě § 10e až § 10f zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, v rozsahu jeho přílohy č. 9. Obsah a rozsah Vyhodnocení dále vychází ze Závěru zjišťovacího řízení podle § 10d) citovaného zákona, vydaného Ministerstvem životního prostředí ČR, odborem posuzování vlivů na ŽP, dne 27.5.2013, pod č.j. 35712/ENV/13. Vyhodnocení využívá také podnětů a připomínek, zaslaných v rámci zjišťovacího řízení i mimo ně.

V souladu s požadavky zákona 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, je vyhodnocen také vliv Programu na veřejné zdraví. Podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, je rovněž vyhodnocen vliv Programu na evropsky významné lokality a ptačí oblasti soustavy chráněných území Natura 2000.

Vyhodnocení Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014 -2020 vychází z následujících zdrojů a metodických kroků:

- Analýza stavu životního prostředí dotčeného území, včetně charakteristik hlavních trendů vývoje
- Analýza relevantních strategických koncepčních rozvojových dokumentů na komunitární, národní i regionální úrovni
- Stanovení referenčního hodnotícího rámce (sada referenčních cílů ochrany životního prostředí), zpracovaná na základě vybraných koncepčních dokumentů (včetně doporučení výběru ze strany orgánů veřejné správy).
- Tabulkového a slovního hodnocení priorit a opatření koncepce
- Doporučení a návrhy úprav textu koncepce na základě výše uvedených kroků
- Návrhu environmentálních kritérií pro výběr podporovaných aktivit.
- Návrhu environmentálních indikátorů pro sledování vlivů realizace koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví.

Hodnocení analýzy, vize a jednotlivých priorit bylo provedeno slovně. Hodnocení opatření bylo provedeno v tabulce (porovnáním se třemi problémovými oblastmi ŽP – vlivy na ovzduší, úroveň hlukové zátěže a vlivy na přírodu a krajinu, do nichž se promítá také vliv na environmentální riziko povodní) a následně slovně komentováno. Hodnocení aktivit, příkladmo uvedených k naplňování opatření, bylo provedeno s použitím předem připravené podrobné matice vlivů, ve které bylo každé opatření hodnoceno nezávisle každým zúčastněným expertem týmu, vzhledem k daným referenčním cílům ochrany životního prostředí.

Pro praktické použití v matici vlivů bylo verbální hodnocení vlivů jednotlivých priorit a opatření na životní prostředí převedeno do numerického indexu. Index označuje odhadovanou velikost potenciálního pozitivního nebo negativního vlivu na životní prostředí a velikost tohoto vlivu je v matici vlivů vyjádřena číselnou 5-bodovou stupnicí (-2 až +2). Použitá stupnice hodnocení vlivů je uvedena v kapitole 6.3. Hodnocení vlivů priorit a opatření.

Každý zúčastněný expert provedl své vlastní hodnocení z hlediska vlivů na životní prostředí. Všechna hodnocení pak byla sumarizována a zprůměrnována, případně bylo použito rozmezí vlivu v případech, kdy projekty mohou mít podle konkrétních podmínek (umístění, rozsah, kapacity a podobně) různý dopad z hlediska vlivů na životní prostředí.

Problémy při shromažďování požadovaných údajů

Předkladatel i zpracovatel Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014 - 2020 poskytli zpracovateli Vyhodnocení SEA pro jeho hodnocení dostatečné množství relevantních údajů, týkajících se samotného Programu.

Určitým problémem, který je podrobně diskutován v příslušných částech Vyhodnocení, je uvedení příkladného výčtu aktivit (oblastí intervence) v rámci Programu, při současné absenci podrobných údajů o těchto projektech i možností jejich přesné identifikace, respektive odlišení od jiných možných verzí obecně známých projektů (jiná kapacita, lokalizace, objemy a podobně), k nimž existuje dokumentace v různých fázích schvalovacího procesu.

Vzhledem k tomu, že v Programu je uveden indikativní seznam aktivit (oblastí intervence), jejichž realizace bude podléhat jednak výběru při přidělování podpory v rámci Programu a jednak, v případě stavebních projektů, standardním procedurám schvalování podle stavebního zákona a ve vybraných případech také hodnocení záměrů dle zákona číslo 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, případně dle §45i, zákona č. 114/1992, o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, neměly tyto skutečnosti na výsledné hodnocení zásadní dopad a jeho výsledek neovlivnily.

9. STANOVENÍ MONITOROVACÍCH UKAZATELŮ (INDIKÁTORŮ) VLIVU KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

9.1. Monitorování vlivů realizace koncepce na životní prostředí

Návrh systému monitorování vlivů implementace Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014 - 2020 vychází ze skutečnosti, že obsah Programu musí být natolik obecný, aby umožnil intervence dané rámcem priorit a opatření. Nástrojem implementace Programu budou tedy až jednotlivé aktivity/oblasti intervence, podporované v rámci Programu a naplňující navržená opatření. Realizace těchto aktivit prostřednictvím skupin projektů či záměrů přitom může mít – dle jejich konkrétního charakteru – značně rozdílné dopady na životní prostředí a veřejné zdraví.

Při monitorování implementace Programu navíc často nelze rozlišit, zda a v jaké míře byl vývoj stavu životního prostředí a zejména pak veřejného zdraví ovlivněn intervencemi Programu, nebo intervencemi v rámci dalších koncepčních dokumentů v dotčeném území, případně jinými procesy probíhajícími mimo celý systém podpory ze strany Ústeckého kraje (například vlivy strukturálních fondů, programy bilaterální podpory, dynamika “přirozeného vývoje“, globální vlivy, dopady aktuální ekonomické krize a podobně).

Z tohoto důvodu byl při stanovování environmentálních kritérií přijat systém, který sladuje monitorování implementace Programu na strategické i projektové úrovni, zajišťuje dodržení souladu mezi cíli koncepce a dopadem podporovaných aktivit / projektů a současně v důsledku propojení referenčních cílů, indikátorů a environmentálních kritérií výběru podporovaných projektů umožňuje také praktické postupné sledování dopadů intervencí “zdola”, prostřednictvím agregace dat a údajů o dopadech aktivit / projektů.

Nastavení systému monitorovacích ukazatelů (indikátorů) pro sledování vlivu (monitorování) implementace Programu z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví a environmentálních kritérií lze považovat za důležitou součást hodnocení Programu v rámci procedury SEA.

9.2. Stanovení monitorovacích ukazatelů (indikátorů) životního prostředí

V rámci zpracování Vyhodnocení vlivů Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 na životní prostředí a veřejné zdraví byl identifikován výběrový seznam referenčních cílů ochrany životního prostředí a veřejného zdraví a následně z něj byla stanovena základní sada cílů, odpovídající charakteru Programu. Potenciální dopady realizace Programu jsou odhadovány prostřednictvím posouzení vlivů koncepce na naplňování těchto cílů (pozitivní, negativní či neutrální).

Pro sledování vlivů realizace Programu na jednotlivé referenční cíle ochrany životního prostředí a veřejného zdraví byly navrženy příslušné indikátory. Jejich sledování by mělo být prováděno v celém období platnosti Programu a vychází mimo jiné z požadavků ustanovení §10h) zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů (povinnost předkladatele koncepce).

Návrh mechanismu monitorování Programu předkladatelem je uveden v následujícím textu. Ústecký kraj, jako předkladatel koncepce, po schválení Programu zveřejní podle § 10 g, odst. 5, zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, opatření pro zajištění sledování a rozboru vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví dle § 10h uvedeného zákona.

Návrh mechanismu monitorování

Ústecký kraj bude 1 x za rok, vždy k výročí schválení koncepce, vyhodnocovat vlivy provádění Programu na životní prostředí a veřejné zdraví. Implementace Programu, především vlivy zařazených aktivit na životní prostředí a veřejné zdraví, bude hodnoceno na základě požadavků stanoviska příslušného úřadu k Vyhodnocení koncepce dle § 10 g) citovaného zákona a dále také na základě indikátorů referenčních cílů životního prostředí, tak jak byly stanoveny a schváleny v rámci dokumentu Vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví (kapitola č. 10 Vyhodnocení). Uvedené stanovisko i dokument Vyhodnocení budou zveřejněny na Internetových stránkách Ústeckého kraje v sekci, v níž je zveřejněn dotčený Program.

Pravidelné vyhodnocení vlivů Programu na životní prostředí a veřejné zdraví bude prováděno Krajským úřadem Ústeckého kraje v součinnosti s odborem, který garantoval zpracování koncepce, v tomto případě odborem regionálního rozvoje KÚ Ústeckého kraje. Výsledky hodnocení budou předkládány vedení Ústeckého kraje a následně zveřejňovány na Internetových stránkách Ústeckého kraje.

K tomu, aby bylo možné sledovat vlivy Programu pomocí navržených indikátorů, je nutné jejich sledování provázat s environmentálním hodnocením projektů, realizovaných v rámci Programu. Monitorováním a agregací dat z hodnocení jednotlivých projektů pak bude možné vyhodnotit celkový dopad realizace koncepce na referenční cíle ochrany životního prostředí a veřejného zdraví.

Je však potřeba upozornit, že aktivity (oblasti intervence) Programu jsou s rozpočtem předkladatele i jeho kompetencemi při schvalování projektů svázány volně. Jednotlivé aktivity zařazené v Programu pouze ukazují na způsob realizace opatření, neboť z prostředků předkladatele bude (spolu)financována jen část projektů a část aktivit bude financována z jiných zdrojů (například ze strukturálních fondů). V těchto případech budou použity systémy environmentálního hodnocení výběru projektů, tak jak byly nastaveny v rámci uvolňování finančních prostředků z těchto fondů.

V případě financování z jiných zdrojů (privátní zdroje a podobně), však budou nástroje environmentálního hodnocení projektů zastoupeny standardními procedurami hodnocení vlivů záměrů na životní prostředí (EIA), naturového hodnocení (hodnocení vlivů na EVL a PO soustavy chráněných území Natura 2000) nebo procedurami územního plánování v těch případech, kdy záměry pod výše uvedené zákony č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů a 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, nespadají.

V souvislosti s návrhem indikátorů je potřeba zmínit, že samotný Program navrhuje v rámci Opatření vlastní indikátory, které zahrnují také indikátory v oblasti životního prostředí. Tyto indikátory lze považovat za základní a v rámci schvalování koncepce i mechanismu jejího monitorování bude s týmem zpracovatelů Programu i předkladatelem koncepce projednáno doplnění indikátorové soustavy koncepce o ukazatele, uvedené v tomto Vyhodnocení.

Návrh environmentálních indikátorů

V následující tabulce jsou navrženy monitorovací ukazatele (indikátory) pro hodnocení vlivu Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 na životní prostředí, vycházející z referenčních cílů, formulovaných způsobem podrobně popsáním v kapitole č. 5.

Tabulka 9.1 Návrh environmentálních indikátorů

Referenční cíl	Indikátor	Jednotky/ způsob měření	Definice
Snižovat emise prioritních znečišťujících látek - oxidů dusíku, oxidů síry, tuhých znečišťujících látek (prachu) - především suspendovaných částic frakce PM ₁₀ , respektive PM _{2,5} a těkavých organických látek	Emise za všechny kategorie zdrojů: a) TZL b) NO _x c) VOC d) SO ₂	tis. tun/rok	Emise znečišťujících látek za časové období
Snižovat koncentrace suspendovaných částic v ovzduší (především frakce PM ₁₀ , respektive PM _{2,5}) a dalších škodlivin, pod úroveň platných limitů	Koncentrace suspendovaných částic velikosti PM ₁₀ a PM _{2,5}	µg/m ³	Průměrné koncentrace uvedených znečišťujících látek v ovzduší
Snižovat zátěž populace v sídlech z expozice hlukem	Hluková zátěž obyvatel	Počet obyvatel	Snížení počtu obyvatel, žijících v území s překročeným limitem hluku.
Chránit ohniska („hot-spots“) biodiverzity	Rozloha ohnisek biodiverzity	%	Přírůstek nebo úbytek plochy ohnisek biodiverzity v rámci programu (Pozn.: za ohniska biodiverzity lze považovat: 1. a 2. zóny NP a CHKO, NPR, PR, ÚSES a další).
Chránit krajinný ráz a funkci místní krajiny	Míra změny krajinného rázu	počet	Počet aktivit, jejichž implementace způsobila změnu krajinného rázu
Chránit zemědělskou půdu před zábořem i důsledky intenzivního hospodaření (větrná eroze)	Změna rozlohy zemědělské půdy / změna rozlohy půdy poškozené erozí	ha	Snížení rozlohy zemědělské půdy; snížení/zvýšení rozlohy půdy postižené erozí
Chránit povrchové a podzemní vody	Znečištění povrchových a podzemních vod	Počet	Počet havarijních znečištění povrchových a podzemních vod

Referenční cíl	Indikátor	Jednotky/ způsob měření	Definice
Snížit produkci odpadů, zejména nebezpečných, a likvidovat staré zátěže (včetně skládek odpadů)	Snížení produkce nebezpečných odpadů	%	Snížení produkce nebezpečných odpadů za sledované období (%)
Využít prvky systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) pro potřeby ochrany životního prostředí, především v oblasti snížení znečišťování ovzduší a nakládání s odpady	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta	Počet projektů	Počet projektů, zahrnujících EVVO pro podporu udržitelného kraje, zaměřených na řešení nejzávažnějších problémů životního prostředí (například znečištění ovzduší z lokálních topenišť, nakládání s odpady a další)

9.3. Stanovení monitorovacích ukazatelů (indikátorů) ochrany zdraví

Monitorovací ukazatele v oblasti veřejného zdraví jsou obsahem přílohy č. 5 Vyhodnocení. Je třeba poznamenat, že indikátory v oblasti veřejného zdraví se částečně prolínají s environmentálními indikátory (vliv na lidské zdraví prostřednictvím životního prostředí). Vzhledem k náročnému (dlouhodobému) sledování a obtížnému odlišení jiných vlivů na veřejné zdraví nesouvisejících s Programem jsou uvedené indikátory vlivu koncepce na oblasti veřejného zdraví doporučovány jako doplněk monitorovacího systému Programu rozvoje kraje.

Pro hodnocení vlivů na zdraví byly použity indikátory využívané Zdravými městy k vyhodnocování zdravých plánů a také k hodnocení místní Agendy 21. Je možno je využívat i k hodnocení pokroku při naplňování Programu.

10. POPIS PLÁNOVANÝCH OPATŘENÍ K ELIMINACI, MINIMALIZACI A KOMPENZACI NEGATIVNÍCH VLIVŮ ZJIŠTĚNÝCH PŘI PROVÁDĚNÍ KONCEPCE

10.1. Opatření k eliminaci, minimalizaci a kompenzaci negativních vlivů zjištěných při provádění koncepce

Základním opatřením k eliminaci, minimalizaci a kompenzaci negativních vlivů zjištěných při provádění Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 bude - vedle pečlivého a kvalifikovaného výběru podporovaných aktivit / projektů z hlediska jejich možných vlivů na životní prostředí (viz též kapitola 6 Vyhodnocení) - pravidelná kontrola (monitoring) realizace projektů.

V případě zjištění závažných negativních vlivů na životní prostředí nebo veřejné zdraví během realizace Programu je předkladatel na základě požadavků citovaného zákona povinen zajistit přijetí opatření k odvrácení nebo zmírnění takových vlivů a informovat o tom příslušný úřad, tedy Ministerstvo životního prostředí, dotčené správní úřady a současně rozhodnout o adekvátní změně Programu. Opatření mohou být různého charakteru, od zvýšení dohledu při výběru podporovaných projektů po uložení nápravných opatření, až po případné zastavení podpory.

10.2. Opatření k eliminaci, minimalizaci a kompenzaci negativních vlivů aktivit/oblastí intervence

Konkrétní vlivy Programu na životní prostředí a veřejné zdraví nastanou až v případě realizace aktivit / projektů, které jsou v koncepci příkladmo uvedeny, jako způsob naplňování opatření. Nejvýznamnějším opatřením k eliminaci, minimalizaci a kompenzaci negativních vlivů aktivit / projektů podporovaných v rámci Programu na životní prostředí proto bude posuzování aktivit / projektů z hlediska jejich možných vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví. A to podle jejich charakteru buď posouzením v rámci procedury EIA dle zákona číslo 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, nebo podle stavebního zákona v případech, kdy projekty nebudou citovanému zákonu podléhat.

V některých případech budou muset být aktivity / projekty posouzeny také podle zákona číslo 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů v souvislosti s jejich potenciálně významnými negativními vlivy na evropsky významné lokality, případně ptací oblasti soustavy chráněných území Natura 2000.

Možným nástrojem je také aplikace environmentálních kritérií výběru aktivit / projektů, nicméně vzhledem k tomu, že část projektů nebude financována z rozpočtu předkladatele, je tato možnost omezena.

Dalším opatřením je pravidelná kontrola (monitoring) realizace aktivit / projektů. V případě zjištění závažných nebo nepředpokládaných negativních vlivů na životní prostředí nebo veřejné zdraví během realizace aktivity / projektu budou přijata odpovídající opatření ze strany předkladatele pro eliminaci, minimalizaci a případně kompenzaci těchto vlivů.

11. STANOVENÍ INDIKÁTORŮ (KRITÉRIÍ) PRO VÝBĚR PODPOROVANÝCH PROJEKTŮ

11.1. Environmentální hodnocení aktivit / projektů

Environmentální hodnocení aktivit / projektů při jejich výběru je jednou z možností minimalizace negativních vlivů koncepce na životní prostředí. Toto hodnocení je omezeno na projekty, financované předkladatelem, nebo jiným nositelem aktivity / projektu, který uvedenou metodu implementuje do svých rozhodovacích kritérií. Stanovení environmentálních kritérií hodnocení aktivit / projektů a jejich zařazení do systému výběru je z tohoto důvodu jedním z nástrojů souladu podporovaných aktivit / projektů s deklaratorním charakterem priorit a opatření Programu.

Hodnocení aktivit / projektů dle navržených kritérií by mělo být prováděno jako součást schvalovacích procedur projektů, například při rozhodování o financování v rámci výběrových řízení. Na základě hodnocení aktivit / projektů dle environmentálních kritérií by měly být následně schváleny či doporučeny k realizaci pouze ty projekty, které nebudou mít negativní vliv na životní prostředí¹². Současně by měly být v případě věcně stejných projektů doporučeny k realizaci ty projekty, které budou hodnoceny jako příznivější z hlediska životního prostředí.

Uvedený nástroj je však oslaben tím, že část aktivit / projektů nebude financována z rozpočtu předkladatele a bude podléhat systémům výběru aktivit / projektů těch subjektů, které budou projekty financovat (například z prostředků budoucích strukturálních fondů). Část aktivit / projektů bude navíc financována privátními nositeli záměrů. Ale i u takových projektů se uplatní jako nástroj výběru projektů procedura posouzení vlivů záměrů na životní prostředí, naturového hodnocení nebo hodnocení v rámci stavebního řízení, tak jak je uvedeno v předchozích kapitolách Vyhodnocení.

Kritéria environmentálního hodnocení aktivit / projektů byla stanovena vzhledem k referenčním cílům ochrany životního prostředí a indikátorům vlivu koncepce na životní prostředí (viz výše). Environmentální hodnocení projektů pak má odpovědět na otázku, jakým způsobem může předkládaná aktivita / projekt ovlivnit životní prostředí ve smyslu referenčních cílů ochrany životního prostředí.

Hodnocení projektu z hlediska životního prostředí je navrhováno v podobě slovního hodnocení, to znamená konstatováním pro jednotlivá environmentální kritéria, že projekt na ně má *pozitivní/žádný/negativní* vliv.

11.2. Environmentální kritéria pro výběr projektů

Zpracovatel SEA navrhl pro jednotlivé referenční cíle ochrany životního prostředí (viz kapitola 5) environmentální kritéria, která jsou uvedena v následující tabulce. Tato kritéria by měla být začleněna do systému hodnocení projektů v rámci koncepce (platí pro projekty financované předkladatelem koncepce). Předkladatel koncepce přitom může provést jejich výběr, úpravu či změny dle svých potřeb a požadavků tak, aby kritéria co nejlépe reflektovala zaměření předkládaných a hodnocených projektů.

¹² Projektem, který nemá negativní vliv na životní prostředí je třeba chápat takový projekt, jehož pozitivní vlivy významně převažují nad jeho případnými vlivy negativními a současně žádný jeho případný negativní vliv na životní prostředí není nepřijatelný.

Tabulka 11.1. Referenční cíle a environmentální kritéria pro výběr projektů

Referenční cíl	Otázky pro hodnocení a výběr projektů z hlediska životního prostředí
Snižovat emise prioritních znečišťujících látek - oxidů dusíku, tuhých znečišťujících látek (především suspendovaných částic frakce PM ₁₀ a PM _{2,5}) a těkavých organických látek	Přispěje realizace projektu ke snížení emisí prioritních znečišťujících látek, především tuhých znečišťujících látek?
Snižovat koncentrace suspendovaných částic PM ₁₀ a PM _{2,5} a dalších škodlivin v ovzduší pod úroveň platných limitů	Přispěje realizace projektu ke snížení koncentrací suspendovaných částic v ovzduší?
Snižovat zátěž populace v sídlech z expozice hlukem	Sníží se počet obyvatel exponovaných nadměrným hlukem, zejména pro noční dobu?
Chránit ohniska („hot-spots“) biodiverzity	Má projekt významný pozitivní/negativní vliv na ohnisko biodiverzity? [ano/ne] Pomocné otázky: * Narušuje projekt ochranné podmínky ZCHÚ? [ano/ne] * Narušuje projekt územní integritu EVL a ptačích oblastí? [ano/ne] * Dojde k negativnímu ovlivnění nebo likvidaci biotopů s výskytem zvláště chráněných druhů? [ano/ne] * Dojde k negativnímu ovlivnění přírodních stanovišť? [ano/ne] * Dojde ke snížení průchodnosti krajiny a její fragmentaci? [ano/ne] <i>Pozn.: Za významná ohniska biodiverzity považovat maloplošná zvláště chráněná území, 1. zóny národních parků a chráněných krajinných oblastí, lokality soustavy Natura 2000, skladebné prvky územních systémů ekologické stability a podobně.</i>
Chránit krajinný ráz a funkci místní krajiny	Ovlivní projekt negativně krajinný ráz?
Chránit zemědělskou půdu před zábořem i důsledky intenzivního hospodaření (větrná eroze)	Dojde v rámci projektu ke snížení rozlohy zemědělské půdy? Dojde v rámci projektu ke snížení ohrožení zemědělské půdy erozí?
Chránit povrchové a podzemní vody	Může projekt ohrozit kvalitu povrchových a podzemních vod?
Snížit produkci odpadů, zejména nebezpečných, a likvidovat staré zátěže (včetně skládek odpadů)	Dojde v rámci projektu ke snížení/zvýšení produkce nebezpečných odpadů, případně dojde k likvidaci stávající skládky nebezpečných odpadů?
Využít prvky systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty pro potřeby ochrany životního prostředí, především v oblasti snížení znečištění ovzduší a nakládání s odpady	Přispěje projekt k podpoře využití EVVO pro potřeby ochrany životního prostředí, respektive pro projekty zaměřené na snížení emisí z lokálních topenišť, odpovídající nakládání s odpady a podobně?

11.3. Indikátory (kritéria) podpory projektů v oblasti veřejného zdraví

Na základě identifikace možných vlivů koncepce na veřejné zdraví byl navržen soubor kritérií (indikátorů) pro podporu aktivit (projektů), naplňujících specifické cíle Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020. Stejně jako v případě indikátorů pro hodnocení (monitorování) Programu je předkladateli koncepce doporučeno, aby uvedenou sadu indikátorů využil pro doplňující hodnocení projektů (v rámci možností daných, z hlediska vlivů na veřejné zdraví, krátkým obdobím sledování). Přehled indikátorů je uveden ve studii Hodnocení vlivů na veřejné zdraví „Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014 – 2020, která je přílohou číslo 5 Vyhodnocení.

12. VLIVY KONCEPCE NA VEŘEJNÉ ZDRAVÍ

Vlivy Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 na veřejné zdraví byly vyhodnoceny v rámci specializované studie Hodnocení vlivů na veřejné zdraví „Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014 - 2020“ podle zákona 100/2001 Sb. ve znění pozdější právní úpravy (Rychlíková a kol., 2013), která je nedílnou součástí Vyhodnocení jako jeho příloha číslo 5. V této kapitole je proto uvedeno jen stručné shrnutí výsledků studie.

Po inventuře strategických dokumentů týkajících se problematiky zdraví obyvatelstva byly pro hodnocení vlivů Programu na veřejné zdraví vybrány relevantní cíle zdravotních politik. S ohledem na charakter Programu se autoři hodnocení přiklonili k využití již zpracovaného krajského dokumentu „Zdravý kraj České republiky – Ústecký kraj“, který byl přijat Radou kraje v roce 2006 a který vychází z „Dlouhodobého programu zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR – Zdraví pro všechny v 21. století“. Zdravotní politika a její cíle se vztahem k hodnocenému Programu jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 12.1 Zdravotní politika a jejich cíle se vztahem k hodnocenému Programu

Cíle dokumentu „Zdravý kraj České republiky – Ústecký kraj“ použité pro hodnocení koncepce „Program rozvoje Ústeckého kraje“ (PR ÚK)	
číslo	Název cíle
1	CÍL 3: „Zdravý start do života“
2	CÍL 4: „Zdraví mladých“
3	CÍL 5: „Zdravé stárnutí“
4	CÍL 7: „Prevence infekčních nemocí“
5	CÍL 8 : „Prevence neinfekčních nemocí“
6	CÍL 9: „Snížení výskytu poranění způsobených násilím a úrazy“
7	CÍL 10: „Zdravé a bezpečné životní prostředí“
8	CÍL 11: „Zdravější životní styl“
9	CÍL 12: „Snížení škod způsobených alkoholem, drogami a tabákem“
10	CÍL 13 Zdravé místní životní podmínky
11	CÍL 19: Věda a výzkum v zájmu zdraví (přidáno nad rámec programu)

Metodika hodnocení vlivů na zdraví

Pro účely hodnocení vlivů Programu na veřejné zdraví byly vybrány cíle krajské na míru zpracované varianty „Zdraví pro 21. století“, která se ukazuje jako velmi dobře a nadčasově zpracovaný dokument. Hodnocení bylo provedeno na úrovni globálního cíle spolu se specifickými cíli a na úrovni priorit a opatření PRÚK. Pomocí matic byly tyto porovnány s relevantními cíli zdravotní politiky Ústeckého kraje – „Zdravý kraj české republiky – Ústecký kraj“.

Vlivy koncepce na veřejné zdraví a návrh doporučení

Zpracovaný Program může pozitivně ovlivnit veřejné zdraví. Nezmiňuje však prevenci a podporu zdraví obyvatel, zmíněnou strategii zdravotnictví, zdravotní rizika ani strategické hlukové plánování. To může být tím, že instituce zabývající se veřejným zdravím (KHS, Zdravotní ústav) nepatří do krajské hierarchie a subordinace a Krajský úřad na veřejné zdraví „nedosáhne“, protože instituce jsou řízeny Ministerstvem zdravotnictví.

Přes to je nezbytné se veřejným zdravím na úrovni kraje zabývat už jen proto, že se jedná o kraj s nejvyšší úmrtností, nemocností, s novorozenci s nízkou porodní váhou, kojeneckou úmrtností a šířícími se pohlavními chorobami a infekcemi, nejvíce nádorovými onemocněními. Spolu s nepříznivými ukazateli sociální struktury se pojí stejně nepříznivé zdravotní indikátory. Je nutno oživit a naplňovat strategii „Zdravý kraj České republiky – Ústecký kraj“, která byla přijata v roce 2006. Bez tohoto kroku bude naplňování „Programu rozvoje Ústeckého kraje“ v zajišťování veřejného zdraví nefunkční.

Je nutné odstranit příčiny disparit ve zdravotních indikátorech mezi okresy kraje spolu s odstraněním je třeba zajistit rovný přístup ke zdravotním službám, prevenci, podpoře zdraví, dostupnosti informací, možnosti komunikovat se specialisty ve veřejném zdraví i klinických oborech.

Dále je třeba:

- Podpořit Zdravá města v Ústeckém kraji tak, aby nedocházelo k jejich odcházení z Národní sítě Zdravých měst a upouštění od aktivit Zdravých měst. Podpořit vedení Zdravých měst a zainteresované občany,
- Zabývat se a podpořit povinnosti vyplývající ze Směrnice EP a R 49/2002/ES a zajímat se o hlukové mapování a Strategický akční protihlukový plán Ústecké aglomerace. Řešit v tomto smyslu hluk v intravilánech obcí a měst, pokud je k tomu kompetence (silnice II. a III.).
- Najít cestu k imigrantům a dalším vyloučeným skupinám. Zabývat se lidmi s jinou řečí a najít řeč vzájemně srozumitelnou. Naučit je, že vzdělání je důležité. Že práce rukama je také důležitá a že je krásné vyrobit něco, co je funkční. Negramotné naučit číst a psát.
- Přizpůsobit vzdělávání o veřejném zdraví a prevenci potřebám a potřebným, aby mu rozuměli a stanovit vysoké cíle.
- Zajistit vyučování o základech sanitace a osobní hygieny u vyloučených skupin a naučit je zdravě zacházet se svým tělem a zdravím. K tomu musí pomoci mediátoři, vzdělání specialisté, dobrovolníci.
- Podpořit výzkum zaměřený na nové technologie s využitím bohatství a podmínek kraje (nerosty, prameny, geografická poloha).
- Podpořit výzkum zaměřený na zdraví, veřejné zdraví a sociální podmínky, podpořit instituce v kraji. Hledat alternativy, podpořit kreativitu. Koordinovat a podpořit strategii vědy pro Podkrušnohoří, která bude rozumět potřebným a naučí je vnímat realitu.

13. NETECHNICKÉ SHRUTÍ VÝŠE UVEDENÝCH ÚDAJŮ

Předmětem tohoto Vyhodnocení vlivu koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví ve smyslu zákona 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, je Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020, zahrnující území Ústeckého kraje. Mapa dotčeného území je přílohou číslo 1 Vyhodnocení.

Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 (dále také Program, PRÚK, případně ve smyslu zákona 100/2001 Sb. koncepce) je základním koncepčním dokumentem rozvoje Ústeckého kraje. Program je zpracován jako střednědobý strategický dokument, který plní podmínky vyplývající ze zákona č. 248/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o podpoře regionálního rozvoje.

Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 však není takovým strategickým dokumentem, který by přímo zakládal financování konkrétních investičních záměrů v Ústeckém kraji, ale především stanovuje rámec pro další rozvoj, který je považován za prioritní. Seznam aktivit / oblastí intervence uvedených v Programu je tedy nutno považovat za příkladný, nikoliv taxativní výčet.

Vyhodnocení je provedeno v souladu s požadavky zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, a dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (posouzení vlivu koncepce na evropsky významné lokality a ptačí oblasti soustavy Natura 2000). Procedura posouzení koncepce probíhá v působnosti Ministerstva životního prostředí.

Vyhodnocení začíná stručným **Úvodem**.

První kapitola Vyhodnocení pojednává o obsahu a cílech Programu a jeho vztazích k jiným koncepcím. Program je ve své návrhové části členěn na několik úrovní, které vycházejí z doporučené metodiky pro zpracování strategických dokumentů.

Program se skládá z následujících hlavních částí:

Analytická část

- A1 Profil kraje
- A2 Analýza názorů významných subjektů
- A3 Analýza vnějších faktorů
- A4 SWOT analýza

Návrhová část

- B1 Strategická vize 2020
- B2 Identifikace rozvojových problémů
- B3 Stanovení cílů
- B4 Návrh prioritních os a opatření

Implementační část

- C1 Akční plán
- C2 Systém implementace PRÚK
- C3 Vyhodnocování a monitoring PRÚK

Zpracování „Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020“ bylo rozděleno do několika fází.

V úvodní části Programu byl popsán postup při jeho zpracování a vazba na další strategické dokumenty (platné koncepční dokumenty kraje, program rozvoje kraje, koncepční dokumenty obcí a mikroregionů v Ústeckém kraji).

V následující části byly zpracovány analytické podklady. Byl vytvořen detailní profil kraje, jehož součástí je také územní syntéza. Ta byla provedena na základě dostupných údajů za obce a za správní obvody obcí s rozšířenou působností. Součástí profilu jsou - kromě vlastního analytického textu - také grafy, tabulky, mapy a obrázky. Klíčové závěry každé kapitoly byly sumarizovány v krátkém strukturovaném přehledu na konci příslušné kapitoly.

Dílčí kapitolou v rámci profilu kraje je analýza názorů významných subjektů. S těmito subjekty byly provedeny řízené rozhovory. Výstup byl popsán výstižnou textovou charakteristikou, vycházející z informací získaných od respondentů, a je členěn tematicky.

Dalším analytickým výstupem je přehled a popis hlavních faktorů, které mají a budou mít vliv na rozvoj kraje, a které současně nemůže kraj přímo ovlivňovat. Analýza vnějších rozvojových faktorů je strukturována do 2 základních částí. Nejprve jsou stručně nastíněny globální vnější trendy, které podmíní v průběhu programovacího období celkový rámec rozvoje kraje – aniž by kraj sám (a z valné části ani sama Česká republika) mohl směřování a dopady těchto trendů jakkoli ovlivnit.

Druhá část je věnována rozboru jednotlivých faktorů vývoje „makroprostředí“ kraje, u nichž nicméně existuje – alespoň potenciálně – prostor pro aktivní reakci. Jedná se o faktory, respektive prostředí politicko-institucionální, ekonomické, sociální, technologické a environmentální. Jednotlivé oblasti reflektují dle relevance mezinárodní situaci a/nebo situaci v České republice.

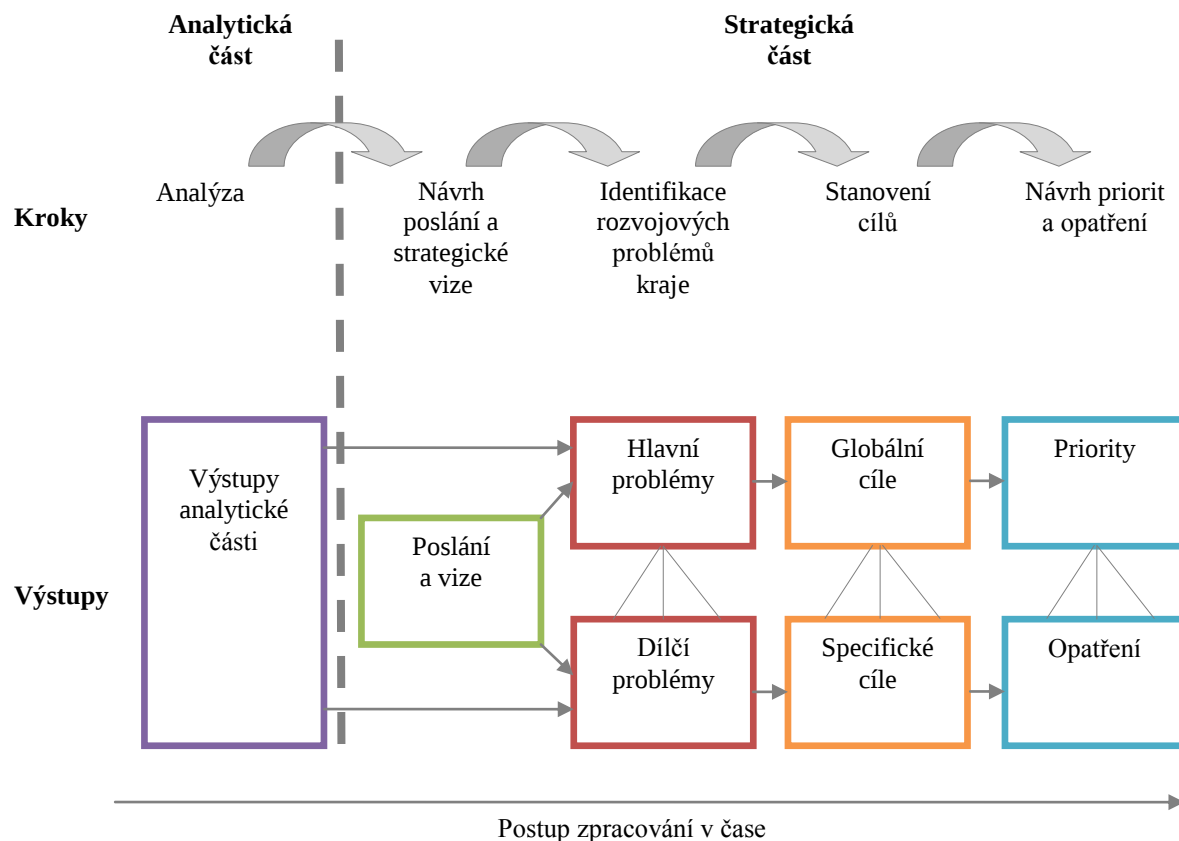
Shrnující (formalizovanou) částí analýzy byla SWOT analýza. Na základě informací z předchozích analytických výstupů byly definovány okruhy, které představují relativně ucelená témata. Jednotlivé problémové okruhy byly následně podrobeny SWOT analýze a z těchto dílčích SWOT analýz byla zpracována souhrnná SWOT analýza.

Klíčový výstup Programu z hlediska charakteru a zaměření budoucích intervencí kraje představuje jeho návrhová část. Příznačné pro strategickou část je její hierarchické uspořádání s tím, že v průběhu zpracování se postupuje od nejvyšší (nejobecnější) úrovně strategické vize k nejkonkrétnější úrovni opatření.

Toto členění odpovídá logice používané například v operačních programech nebo některých strategiích na národní úrovni. Výstupy strategické části tak zahrnují tyto části:

- strategická vize rozvoje kraje do roku 2020,
- identifikace rozvojových problémů,
- stanovení cílů,
- návrh priorit a opatření,
- formulace aktivit a intervencí

Provázanost jednotlivých kroků a výstupů strategické části přibližuje následující schéma a text.

Strategická vize popisuje stav kraje, jehož by mělo být v budoucnosti dosaženo (v roce 2020) a v tomto smyslu představuje zastřešující rámec celé strategické části. Vize je sice obecnou formulací žádoucího budoucího stavu, ale neměla by být chápána jako nepotřebná formalita. Diskusí a správnou formulací vize je možné si uvědomit, k čemu by měl rozvoj kraje směřovat, a tedy i které aktivity mají být realizovány v první řadě.

Formulace přiměřeně ambiciózních rozvojových cílů je prvním krokem po identifikaci hlavních a dílčích problémů. Dobře zvolené a naformulované cíle umožňují následně najít adekvátní řešení v podobě definic priorit a opatření. Pro potřeby PRŮK jsou navrženy cíle ve dvojstupňové hierarchii:

- globální cíle (odpovídající úrovni hlavních problémů),
- specifické cíle (odpovídající úrovni dílčích problémů).

Splnění zvolených globálních a specifických cílů je podmíněno realizací řady aktivit. Jejich formulace je dle míry obecnosti, respektive konkrétnosti provedena opět ve dvou úrovních:

- rozvojové priority (reagující na hlavní problémy, respektive naplňující globální cíle),
- rozvojová opatření (reagující na dílčí problémy, respektive naplňující specifické cíle).

Priority jsou zpravidla definovány jako tematické okruhy, které jsou pro další rozvoj kraje zvláště důležité. Strategický princip rozhodování předpokládá, že priority nemohou postihnout veškerou problematiku, témata a okruhy možných intervencí – je-li něco rozvojovou prioritou, pak logicky musí existovat také témata, která prioritami nejsou.

Ke každé z definovaných priorit je formulováno několik opatření. Opatření jsou v případě Programu formulována jako skupiny projektů a aktivit. Popis všech opatření je zpracován v jednotné struktuře, která obsahuje následující body:

- název opatření,
- cíl opatření (tj. specifický cíl),
- aktivity a intervence naplňující opatření (rozdělené podle role Ústeckého kraje při jejich plnění na aktivity realizované Ústeckým krajem jako subjektem a na aktivity, které jsou primárně úkolem jiných organizací a role Ústeckého kraje je spíše v roli iniciace, jednání, deklarace podpory apod.),
- ukazatele pro monitoring plnění opatření,
- nositelé opatření.

Vize

Rozvojová vize byla formulována následujícím mottem s charakteristikou strategické vize níže:

„Ústecký kraj – bohatství v rozmanitosti“

Vize je založena na 2 pilířích, popsaných v následujícím textu:

- hospodářský rozvoj provázaný s nezbytnou sociální soudržností a posílením lidského kapitálu regionu (vzájemně provázané úkoly směřující ke zvýšení hospodářské výkonnosti kraje a tím i k „restartování“ sociálně-ekonomické situace v kraji);
- infrastruktura, vybavenost a životní prostředí (nezbytné předpoklady pro sociálně-ekonomický rozvoj kraje).

Priority a opatření

Navrhované strategické intervence Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014 - 2020 k naplnění výše uvedené vize jsou popsány jako pět níže uvedených dlouhodobých priorit, z nichž každá obsahuje několik opatření

Priorita 1 – Konkurenceschopná a stabilizovaná ekonomika

Tato priorita je dále rozpracována do následujících opatření:

- Opatření 1.1 Konkurenceschopnost regionální ekonomiky
- Opatření 1.2 Význam a efektivita výzkumu a vývoje
- Opatření 1.3 Efektivita regionálního trhu práce
- Opatření 1.4 Udržitelný cestovní ruch

Priorita 2 – Sociální kapitál a kvalita veřejných služeb

Tato priorita je dále rozpracována do následujících opatření:

- Opatření 2.1 Eliminace a prevence sociálního vyloučení
- Opatření 2.2 Zefektivnění vzdělávacího systému
- Opatření 2.3 Sociální a zdravotnické služby
- Opatření 2.4 Kultura, sport a volný čas
- Opatření 2.5 Veřejná správa

Priorita 3 – Infrastruktura a životní prostředí

Tato priorita je dále rozpracována do následujících opatření:

- Opatření 3.1 Pátevní infrastruktura kraje
- Opatření 3.2 Dostupnost jednotlivých částí kraje
- Opatření 3.3 Zásobování energiemi a infrastruktura životního prostředí
- Opatření 3.4 Kvalita životního prostředí
- Opatření 3.5 Revitalizace devastovaných částí kraje

Priorita 4 – Atraktivní města

Tato priorita je dále rozpracována do následujících opatření:

- Opatření 4.1 Veřejná prostranství a občanská vybavenost
- Opatření 4.2 Revitalizace městských brownfieldů
- Opatření 4.3 Revitalizace upadajících rezidenčních lokalit
- Opatření 4.4 Environmentálně šetrnější doprava ve městech

Priorita 5 – Životaschopné venkovské části kraje

Tato priorita je dále rozpracována do následujících opatření:

- Opatření 5.1 Hospodářská aktivita na venkově
- Opatření 5.2 Služby a veřejná vybavenost na venkově
- Opatření 5.3 Zemědělství a péče o krajinu

Jednotlivá opatření obsahují příkladné (vzorové) aktivity a oblasti intervence, které podporují naplnění těchto opatření. Těchto aktivit a oblastí intervence je v Programu v současné době uvedeno 240. Současně je zřejmé, že se jejich počet může měnit v závislosti na dalších návrzích v průběhu platnosti koncepce do roku 2020.

Druhá kapitola Vyhodnocení podává informace o současném stavu životního prostředí v dotčeném území a jeho pravděpodobném vývoji bez provedení koncepce. V kapitole jsou popsány základní charakteristiky životního prostředí v dotčeném území ve všech relevantních sektorech životního prostředí:

- Ovzduší
- Hluk
- Příroda a krajina
- Staré ekologické zátěže
- Odpady
- Voda
- Půda
- Využití ploch v území
- Horninové prostředí a surovinové zdroje
- Kulturní památky
- Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta.
- Vývoj životního prostředí bez provedení koncepce

Třetí kapitola Vyhodnocení uvádí charakteristiky životního prostředí v oblastech, které by mohly být provedením koncepce významně zasaženy. V souvislosti s tím je třeba uvést, že v zájmovém území jsou uvažovány dvě skupiny „citlivých“ oblastí, v nichž je potřebné zvlášť důsledně vyhodnocovat potenciální dopady projektů podporovaných v rámci Programu z hlediska jejich možných nepříznivých vlivů na životní prostředí. Jedná se konkrétně o následující oblasti:

- Oblasti se zvláště zhoršeným stavem životního prostředí.
Jedná se především severní části kraje zasažené těžbou uhlí a zvýšenými koncentracemi znečišťujících látek v ovzduší a také o centra zejména velkých měst zasažená znečištěním ovzduší a hlukem.
- Oblasti se zvýšenými požadavky na ochranu přírody a krajiny.
Jedná se především o zvláště chráněná území (části 5 velkoplošných ZCHÚ v kraji) a o území evropsky významných lokalit a ptačích oblastí soustavy NATURA 2000 dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, případně další cenná přírodní území, která nejsou vyhlášena jako zvláště chráněná (přírodní parky, prvky ÚSES, významné krajinné prvky a další).

Ve čtvrté kapitole Vyhodnocení jsou diskutovány hlavní současné problémy životního prostředí, jak byly identifikovány zpracovatelem Vyhodnocení na základě analýzy stávajícího stavu životního prostředí a směřování strategických cílů Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020.

Ovzduší

- znečištění ovzduší ze stacionárních zdrojů, především suspendovanými částicemi frakce PM₁₀ a PM_{2,5}, oxidy dusíku, oxidem siřičitým, oxidem uhelnatým a přízemním ozónem, způsobené koncentrací velkých zdrojů znečišťování ovzduší (elektrárny, teplárny, povrchové doly a průmyslové provozy)
- znečištění ovzduší tuhými znečišťujícími látkami a těkavými organickými látkami (například benzo(a)pyrenu) v důsledku spalování nekvalitních paliv v zastaralých domácích topeništích
- emise z dopravy, včetně druhotného znečištění, a to zejména v kategorii suspendovaných částic frakce PM₁₀ a PM_{2,5}, ale i oxidů dusíku, oxidu uhelnatého, benzo(a)pyrenu v okolí komunikací zatížených intenzivní automobilovou dopravou a v sídlech, mimo jiné také v důsledku nevyhovující kvality a nedostatečné kapacity komunikací a v důsledku chybějících obchvatů obcí

Hluk

- hluk z automobilové dopravy v okolí komunikací, zatížených intenzivní automobilovou dopravou, zejména v intravilánech měst a obcí a podél zatížených komunikací
- hluk z povrchové těžby, především v severní části kraje

Příroda a krajina

- narušený vodní režim, snížená retenční schopnost krajiny, nedostatečně zabraňující zrychlenému odtoku v případě povodňových stavů
- velkoplošné terénní úpravy v důsledku těžby surovin, rekultivací po těžbě, výstavba obchodních a logistických středisek, průmyslových zón, průmyslových a liniových staveb
- vodní a větrná eroze

Voda

- stav znečištění vodních toků

Půda

- existence neobhospodařovaných pozemků s následnou ruderalizací krajiny a snižováním estetiky krajinného rázu
- pokračující úbytek zemědělské půdy v důsledku výstavby rezidenčních, průmyslových i liniových staveb, zvláště významný v kraji s nízkým podílem zemědělské půdy v důsledku velkoplošné těžby nerostných surovin.

Horninové prostředí, staré ekologické zátěže

- zabezpečení starých likvidovaných důlních děl z hlediska jejich vlivu na povrch
- devastace vytěžených a poddolovaných území, odstraňování a náprava škod,
- staré ekologické zátěže v lokalitách bývalých i dosud provozovaných průmyslových zařízení

Odpadové hospodářství

- odstraňování nebezpečných odpadů průmyslových výroby a ze sanací starých ekologických zátěží.

V kapitole 4 jsou rovněž popsány hlavní současné problémy v oblasti veřejného zdraví a problémy životního prostředí vztahující se k oblastem se zvláštním významem pro životní prostředí (zejména chráněná území soustavy Natura 2000).

V páté kapitole Vyhodnocení jsou stanoveny referenční cíle ochrany životního prostředí, které tvoří základní rámec pro vyhodnocení souladu cílů Programu s požadavky na ochranu životního prostředí. Referenční cíle, uvedené v následující tabulce, především umožňují posoudit, jak mohou jednotlivé priority a opatření, ale především aktivity (projekty) ovlivnit naplnění cílů ochrany životního prostředí, a zda je ovlivňují pozitivně, negativně nebo jsou vůči plnění cílů neutrální. V další tabulce jsou uvedeny referenční cíle, které byly použity pro hodnocení vlivů Programu na veřejné zdraví.

Tabulka 13.1 Referenční cíle ochrany životního prostředí

Referenční cíle ochrany životního prostředí pro PRÚK	
1	Snižovat emise prioritních znečišťujících látek - oxidů dusíku a síry, tuhých znečišťujících látek – především suspendovaných částic a těkavých organických látek
2	Snižovat koncentrace suspendovaných částic v ovzduší (především velikosti PM ₁₀ , respektive PM _{2,5}) a dalších škodlivin pod úroveň platných limitů
3	Snižovat zátěž populace v sídlech z expozice hlukem
4	Chránit ohniska („hot-spots“) biodiverzity (viz také podrobnější členění výše)
5	Chránit krajinný ráz a funkci místní krajiny
6	Chránit zemědělskou půdu před zábořem i důsledky intenzivního hospodaření (větrná eroze)
7	Chránit povrchové a podzemní vody
8	Snížit produkci odpadů, zejména nebezpečných, a likvidovat staré zátěže (včetně skládek odpadů)
9	Využít prvky systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) pro potřeby ochrany životního prostředí, především v oblasti snížení znečišťování ovzduší a nakládání s odpady

Tabulka 13.2 Zdravotní politika a její cíle se vztahem k hodnocené koncepci

Cíle dokumentu „Zdravý kraj České republiky – Ústecký kraj“ použité pro hodnocení koncepce „Program rozvoje Ústeckého kraje“ (PRÚK)	
Číslo	Název cíle
1	CÍL 3: „Zdravý start do života“
2	CÍL 4: „Zdraví mladých“
3	CÍL 5: „Zdravé stárnutí“
4	CÍL 7: „Prevence infekčních nemocí“
5	CÍL 8 : „Prevence neinfekčních nemocí“
6	CÍL 9: „Snížení výskytu poranění způsobených násilím a úrazy“
7	CÍL 10: „Zdravé a bezpečné životní prostředí“
8	CÍL 11: „Zdravější životní styl“
9	CÍL 12: „Snížení škod způsobených alkoholem, drogami a tabákem“
10	CÍL 13 Zdravé místní životní podmínky
11	CÍL 19: Věda a výzkum v zájmu zdraví (přidáno nad rámec programu)

Kapitola 6 dokumentu obsahuje vlastní vyhodnocení vlivu Programu na životní prostředí. Hodnocení je provedeno v několika úrovních (celkové hodnocení koncepce včetně hodnocení vize a cílů, hodnocení priorit a opatření a hodnocení aktivit / oblastí intervence, včetně určení aktivit s potenciálním významným negativním vlivem na životní prostředí) a jeho výsledky je možno shrnout následovně:

Hodnocení Programu jako celku

Při hodnocení vlivů Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 na životní prostředí je potřeba vzít v úvahu nejen potenciální dopady koncepce na životní prostředí ve smyslu zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ale také vzájemnou interakci stavu životního prostředí s deklarovanou ambicí rozvoje kraje v navržených scénářích. V této souvislosti se jedná především o současnou nevyhovující kvalitu životního prostředí v části Ústeckého kraje, která je nepochybně jedním z limitů dalšího rozvoje kraje, a to ať už přímo – omezením možností implementace aktivit, které by mohly mít negativní vliv na ŽP v silně zatíženém území části kraje, tak i zprostředkovaně – tedy možným negativním vývojem image oblasti, jako průmyslového území s nekvalitním (vnímáno „nezdravým“) životním prostředím.

A to přesto, že skutečnost je nebo může být postupně v celém kraji nebo aktuálně v některých jeho částech jiná. Například pro jižní části kraje (obzvláště Polabí a Poohří) je typický zemědělský charakter s tradičně velkou rozlohou sadů (především na jižně exponovaných svazích Českého Středohoří) a chmelnic (především na Žatecku, Lounsku, Litoměřicku a Roudnicku). Celou ¼ rozlohy kraje také tvoří velkoplošná zvláště chráněná území - NP České Švýcarsko a CHKO Labské pískovce, České středohoří, Lužické hory a Kokořínsko.

Působení fenoménu „průmyslové území s nekvalitním životním prostředím“ však stále přetrvává, přestože se stav životního prostředí v některých sektorech životního prostředí zlepšil, jak dokládá kapitola 2. Informace o současném stavu životního prostředí v dotčeném území a jeho pravděpodobný vývoj bez provedení koncepce.

Výše uvedené riziko dalšího setrvání nebo dokonce dalšího zhoršení stávajícího image kraje je přitom v přímém rozporu s rozvojovou vizí Programu „Ústecký kraj – bohatství v rozmanitosti“ která je založena na níže uvedených 2 pilířích:

- hospodářský rozvoj provázaný s nezbytnou sociální soudržností a posílením lidského kapitálu regionu (vzájemně provázané úkoly směřující ke zvýšení hospodářské výkonnosti kraje a tím i k „restartování“ sociálně-ekonomické situace v kraji);
- infrastruktura, vybavenost a životní prostředí (nezbytné předpoklady pro sociálně-ekonomický rozvoj kraje).

Hodnocení Analýzy

Profil kraje (část A1 Programu) popisuje všechny významné fenomény, mající vliv na rozvoj Ústeckého kraje. Problematicke životního prostředí věnuje analytická část Programu – podle názoru zpracovatelů vyhodnocení – ve srovnání s jinými částmi analýzy poněkud menší pozornost, než odpovídá jejímu významu. Za určitý nedostatek lze považovat zaměření především na problematiku ovzduší (byť ta patří mezi nejvýznamnější problémy životního prostředí Ústeckého kraje) na úkor pozornosti, věnované ostatním složkám životního prostředí. Pro účely Vyhodnocení však tato skutečnost nehraje významnou roli.

Pod prizmatem povodňové situace v červnu 2013 se ukazuje, že v analytické části Programu není dostatečně zdůrazněna problematika rizika povodní. Zpracovatelé Vyhodnocení však konstatují, že by – při dokončování Vyhodnocení dříve než v červnu 2013 – považovali rozsah, věnovaný této problematice za dostatečný, neboť by nedokázali predikovat opakování letošní výjimečné povodňové situace již po 11 letech od předchozí povodně obdobného charakteru. Proto je potřeba brát všechny zmínky o nedostatečném důrazu, věnovaném problematice povodní v tomto Vyhodnocení, s ohledem na uvedenou skutečnost. Nicméně Program bude schvalován v období krátce po povodních a je zřejmé, že tato problematika bude o to více v zájmu veřejnosti i dalších klíčových aktérů kraje.

Část Analýza vnějších faktorů (část A2 PRÚK) velmi podrobně hodnotí potenciál vnějších faktorů, ovlivňujících rozvoj Ústeckého kraje. Mezi hlavní faktory je zařazena i degradace životního prostředí a v části Environmentální prostředí jsou přehledně uvedena základní rizika v této oblasti (autoři Vyhodnocení mají pouze pochybnosti o samotném termínu „Environmentální prostředí“). V rámci popisu faktoru degradace životního prostředí jsou – na rozdíl od ostatního textu – zřetelně odhadnuta rizika klimatických změn, vedoucí mimo jiné i k nestandardnímu průběhu počasí (povodně, sucha).

Část Analýza názorů vybraných aktérů (část A3 PRÚK) vychází z uskutečněného kvalitativního průzkumu pomocí metody řízených rozhovorů se zástupci těchto aktérů, a tudíž pouze reflektuje jejich názory. Tato část proto není hodnocena.

Hodnocení SWOT analýzy

Obsah SWOT analýzy je přiměřený problematice stavu ŽP, jen ve slabých stránkách je podceňen vliv znečištění ovzduší tuhými znečišťujícími látkami, projevující se v koncentracích PM₁₀, případně PM_{2,5}, mimo jiné s dopady na lidské zdraví (jsou zdůrazňovány jiné škodliviny).

V rámci souhrnné SWOT analýzy byly všechny identifikované faktory klasifikovány podle jejich významu (to znamená podle důležitosti pro rozvoj kraje). Je vyhodnocen význam jednotlivých **silných a slabých stránek** a výroky jsou zařazeny do kategorie zjištění s velkým, středním a menším významem. Z výše uvedeného hlediska je význam silných a slabých stránek v oblasti životního prostředí vyhodnocen dostatečně a v souladu s názorem zpracovatelů Vyhodnocení.

V případě **příležitosti a hrozeb** byla zjištění klasifikována také podle pravděpodobnosti, s jakou může dojít k jejich naplnění. V této souvislosti se zpracovatelé Vyhodnocení neztotožňují zcela s hodnocením zjištění v oblasti EVVO, neboť zvýšení environmentálního vědomí obyvatel prostřednictvím EVVO je zařazeno do kategorie menší důležitosti pro rozvoj kraje. Dle názorů autorů Vyhodnocení je zvýšení environmentálního vědomí veřejnosti považováno za nezbytnou podmínku pozitivního vývoje v oblasti životního prostředí, neboť je zřejmé, že část problematiky životního prostředí (například znečišťování ovzduší z lokálních topenišť, problematika nakládání s odpady a další) jsou řešitelné především nástroji EVVO.

V případě výstupů **hrozeb** souhrnné SWOT analýzy se projevuje totéž, na co bylo upozorněno již v hodnocení Analýzy. „Další nárůst povodňových rizik v důsledku klimatických změn“ je zařazen do kategorie střední důležitosti pro rozvoj kraje, a při srovnání bodového hodnocení jen na 1/3 nejvýše hodnoceného zjištění (hrozby). Je zřejmé, že po epizodě z června 2013 by tato hrozba měla být přehodnocena a zařazena minimálně do kategorie velké, ne-li zásadní důležitosti pro řízení kraje.

Návrhy a doporučení zpracovatele SEA

Analýza

V případě, že by z jakéhokoliv důvodu v budoucnu došlo k úpravě Programu (například v rámci jeho aktualizace), doporučujeme doplnit profil v části týkající se životního prostředí, například s využitím kapitoly 2 Vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí a zdůraznit problematiku povodní.

SWOT analýza

Zpracovatelé Vyhodnocení ve svém doporučení explicitně neformulují ani neupravují výroky SWOT analýzy, neboť jsou jim známy principy tvorby strategických dokumentů a nemají ambice SWOT analýzu měnit bez znalostí celého procesu její tvorby. Doporučují však použít analýzu stavu životního prostředí Ústeckého kraje jako základ pro doplnění profilu a SWOT analýzy zpracovateli koncepce v budoucnosti v míře, kterou budou považovat za účelnou z hlediska cílů uvedených částí koncepce.

Nicméně však – i při zohlednění textu, uvedeného k tomuto tématu v hodnocení Analýzy – zpracovatelé Vyhodnocení navrhuje, aby byl přehodnocen význam hrozby „Další nárůst povodňových rizik v důsledku klimatických změn“ a toto zjištění bylo v souhrnné SWOT analýze zařazeno do kategorie velké nebo zásadní důležitosti pro řízení kraje.

Hodnocení vize Programu

Z hlediska vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví není vize Programu rozvoje Ústeckého kraje v rozporu s navrhovanými referenčními cíli ochrany životního prostředí a veřejného zdraví. Motto vize „Ústecký kraj – bohatství v rozmanitosti“ evokuje, že cílem Programu není jednostranný (pouze) ekonomický rozvoj.

Jeden ze dvou pilířů vize podmiňuje již ve svém názvu, „Infrastruktura, vybavenost a životní prostředí“, nezbytnost rozvoje kraje, kvalitním životním prostředím, jak vyplývá z podrobného rozpracování tohoto pilíře v textu Programu. I druhý pilíř „Hospodářský rozvoj a kapitál“ (v číslování Programu zařazen jako první) zřetelně deklaruje, že rozvoj kraje je podmíněn nabídkou atraktivnějšího území pro život schopných a vzdělaných lidí, což bez kvalitního životního prostředí není možné. Také přístup k zajištění energetických potřeb a podpora revitalizace brownfields ukazuje na vhodné nasměrování vize.

Návrhy a doporučení zpracovatele SEA

- K obsahu strategické vize nejsou doporučovány žádné změny či doplnění.
- Pouze v případě popisu pilíře „Infrastruktura, vybavenost a životní prostředí“ je potřeba zvážit, zda je cíl stanovený do roku 2020 „... kvalita ovzduší se mírnělepší...“ dostatečně ambiciózní, a zda nebude vhodné doplnit do popisu tohoto pilíře také pasáž, věnovanou problematice ochrany před povodněmi.

Hodnocení vlivů priorit a opatření

Jak již bylo uvedeno výše, priority a opatření jsou hodnoceny zejména vůči vlivu na tři problémové oblasti, kterým musí být - na základě analýzy a požadavků závěru zjišťovacího řízení – věnována zvláštní pozornost (kvalita ovzduší, hluk a příroda a krajina). Naproti tomu aktivity (oblasti intervence podporující opatření) jsou posuzovány vůči celé sadě referenčních cílů životního prostředí. Tedy hodnocením, nakolik tyto aktivity přispívají k naplňování referenčních cílů ochrany životního prostředí, či zda s nimi nejsou v rozporu. Pro hodnocení priorit, opatření a aktivit byla použita stupnice, která je uvedena v následující tabulce.

Tabulka 13.3 Stupnice hodnocení vlivů na životní prostředí (ŽP)

Stupnice hodnocení	
+ 2	silný pozitivní vliv opatření (aktivity) na oblast ŽP, respektive referenční cíl ŽP
+ 1	slabý pozitivní vliv opatření (aktivity) na oblast ŽP, respektive referenční cíl ŽP
0	bez vlivu (neutrální dopad)
- 1	slabý negativní vliv opatření (aktivity) na oblast ŽP, respektive referenční cíl ŽP
- 2	silný negativní vliv opatření (aktivity) na oblast ŽP, respektive referenční cíl ŽP
X	vliv nelze hodnotit

Hodnocení opatření se promítá do výsledného hodnocení příslušné priority. Obdobně je hodnocení opatření provázáno i s hodnocením aktivit, neboť aktivity (oblasti intervence) jsou příkladným vyjádřením formy naplňování opatření.

Hodnocení vlivů jednotlivých opatření na životní prostředí vychází jak z provedeného zkoumání, tak i z rozsáhlé diskuse týmu posuzovatele k vlivům Programu na naplňování referenčních cílů ochrany životního prostředí. Obecný popis postupu hodnocení je uveden v kapitole č. 9. K prioritám a k nim příslušným opatřením, je dále v této kapitole zpracován slovní komentář hodnocení. Tabelární forma agregovaného hodnocení je uvedena v příloze č. 6 Vyhodnocení. Pokud se týká jednotlivých aktivit, ty byly hodnoceny samostatně pomocí matic a pro přehlednost byly výsledky hodnocení zapracovány do souhrnné tabulky, která reprezentuje agregované hodnocení celého týmu zpracovatele SEA. Přehled projektů, které mohou mít potenciálně významný vliv na životní prostředí, a kterým je tedy potřeba věnovat pozornost při posuzování samotných projektů v rámci následných procedur dle zákona o posuzování vlivů na ŽP, zákona o ochraně přírody a krajiny, respektive stavebního zákona, je součástí přílohy č. 7.

Souhrnné vyhodnocení vlivu priorit a opatření na životní prostředí

Většina priorit i opatření je natolik obecně formulována (byť k nim v Programu existují i dílčí popisy), že nelze vždy zcela jednoznačně určit jejich potenciální vlivy na vybrané oblasti životního prostředí. Za určitých okolností (a dle jednotlivých aktivit a oblastí intervence, naplňujících příslušné opatření) může být vliv pozitivní, za jiných okolností negativní. Z vyhodnocení priorit a opatření nicméně vyplývají některé obecné skutečnosti, které jsou popsány v dalším textu. Nejsou v něm uvedena všechna opatření, ale pouze ta, která by za jistých okolností mohla podporovat aktivity s potenciálně negativními vlivy na životní prostředí, nebo ta, které vyžadují doplňující komentář.

Z tabelárně provedeného hodnocení vyplývá (viz příloha č. 6 Vyhodnocení), že **opatření Programu rozvoje Ústeckého kraje na období 2014-2020 nejsou v rozporu s požadavky na ochranu životního prostředí** a mezi navrženými opatřeními není žádné, které by mělo jednoznačně potenciálně významný negativní vliv na životní prostředí. Analogicky platí totéž pro priority, které opatření zastřešují. Jak již ovšem bylo uvedeno výše, i zde budou možné vlivy na životní prostředí záležet na konkrétním provedení a lokalizaci aktivit, kterými budou uvedená opatření naplňována, a na následných procedurách hodnocení aktivit/projektů, které musí schválení projektů s potenciálně významnými negativními vlivy na životní prostředí podmiňovat.

Hodnocení vlivů aktivit (oblastí intervence)

Opatření obsahují příkladný výčet aktivit a intervencí, které ilustrují naplňování opatření a které jsou rozdělené podle role Ústeckého kraje při jejich plnění. Jedná se na jedné straně o vlastní aktivity Ústeckého kraje, zpracované v konkrétnější podobě, a na druhé straně okruhy aktivit zajišťovaných primárně jinými subjekty v kraji, zpracované v abstraktnější podobě).

Uvedení aktivit do Programu však není zárukou jejich financování, ani jejich schválení nebo realizace. Současně je třeba zdůraznit, že v rámci Programu mohou být v budoucnu podporovány i jiné aktivity/intervence či jinými slovy také jiné projekty/záměry, které v Programu v současnosti uvedeny nejsou. Aktivity (nebo z nich odvozené projekty a záměry) budou muset podle svého charakteru projít výběrem v rámci Programu, a některé z nich také zákonnými procedurami dle stavebního zákona, případně zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, případně zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, popřípadě dalších.

Aktivita jsou v Programu charakterizovány většinou pouze jménem, všechny další charakteristiky se vztahují skupinově k opatření, která skupiny aktivit (intervencí) naplňují. Tyto charakteristiky jsou tedy společné pro všechny aktivity v rámci opatření, pokud nelze jednoznačně některou z charakteristik přiřadit ke konkrétní aktivitě dle jejího charakteru. V rámci opatření jsou tedy dále uvedeny tyto charakteristiky: příslušný specifický cíl společný pro všechny aktivity, ukazatelé pro monitoring plnění, a nositelé opatření (v části se jedná o Ústecký kraj, v části o jiné nositele).

Nejsou tedy uvedeny žádné specifické údaje typu kapacit projektu, jeho přesné lokalizace anebo podrobné charakteristiky či verze zpracované (projektové) dokumentace. Aktivita proto nelze jednoznačně konkretizovat, a tudíž ani nelze posoudit naprosto přesně jejich vlivy na životní prostředí, tak jako tomu je například ve výše zmíněných procedurách EIA, naturového hodnocení, územního či stavebního řízení a podobně.

Také je potřeba vzít v úvahu, že ani „obecně známé“ aktivity, k nimž existuje projektová dokumentace (například projekt splavnění Labe), která je k dispozici orgánům veřejné správy, případně i veřejnosti prostřednictvím informačních systémů, nemohou být jednoznačně ztotožněny s aktivitami uvedenými v Programu, neboť ten neobsahuje podrobnější informace, které by k takovému kroku mohly sloužit. Na druhou stranu však lze jednoznačně konstatovat, že forma příkladného výčtu aktivit a intervencí, jako skupin projektů, je zcela v souladu s principy strategického plánování a odpovídá metodice.

Úkolem zpracovatele SEA tedy není vyhodnotit jednoznačný vliv jednotlivých aktivit a intervencí (skupin projektů) na životní prostředí, neboť k tomu účelu nejsou (ani nemohou být) v Programu k dispozici dostatečné údaje jednoznačně identifikující každou aktivitu/intervenci, nemluvě o tom, že pod řadou aktivit se mohou skrývat různorodé projekty jak z hlediska územního, tak i z hlediska kapacit a dopadů na životní prostředí. Na základě principu předběžné opatrnosti proto upozorňujeme především na ty aktivity, které by mohly mít potenciálně (významný) negativní vliv na životní prostředí.

K uvedenému účelu slouží především porovnání potenciálních dopadů aktivit a intervencí se stanovenými referenčními cíli životního prostředí a odlišení těch aktivit, jimž musí být v patřičných zákonných procedurách věnována zvýšená pozornost. Dalším cílem je upozornit jak předkladatele koncepce, tak i nositele intervencí, aby při jejich schvalování očekávali větší nároky na posouzení vlivů na životní prostředí, respektive aby při jejich přípravě hledali taková řešení, která budou minimalizovat jejich vlivy na životní prostředí.

Obdobný postup zvolil i zpracovatel naturového hodnocení, který odlišil část z uvedených aktivit, u nichž sice nelze jednoznačně určit jejich vliv na evropsky významné lokality a ptačí oblasti, ale u kterých se dá předpokládat, že by potenciálně mohly mít negativní vliv. Projekty, vycházející z takových aktivit či intervencí proto budou ve stadiu schvalovacích řízení pravděpodobně vyžadovat naturové hodnocení podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 je zařazeno celkem 240 aktivit a intervencí.

Z toho je:

- 49 aktivit zařazeno do priority 1
- 71 aktivit zařazeno do priority 2
- 55 aktivit zařazeno do priority 3
- 42 aktivit zařazeno do priority 4
- 23 aktivit zařazeno do priority 5

Při vyhodnocování vlivů aktivit na životní prostředí a veřejné zdraví vycházel zpracovatel Vyhodnocení z jejich posouzení postupem, uvedeným v kapitole č. 6.3. Vyhodnocení. Posouzení vlivů aktivit tedy bylo provedeno vůči stanoveným referenčním cílům životního prostředí.

Protože uvedení všech 240 aktivit, které naplňují jednotlivá opatření Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020, by neúměrně (a bezdůvodně) zvýšilo počet stran Vyhodnocení a zneprůhlednilo souhrnné tabulky i text, jsou v textu níže explicitně uvedeny pouze ty aktivity, které by – dle autorů Vyhodnocení – mohly potenciálně mít negativní vliv na životní prostředí (respektive referenční cíle životního prostředí), nebo u nichž nelze vliv určit, ale z důvodu předběžné opatrnosti je na takovou aktivitu upozorněno.

Priorita 1

- Rozvoj infrastruktury pro zlepšení podmínek zejména malého a středního podnikání (O 1.1)
- Atrakce investic s vysokou přidanou hodnotou, které na sebe váží výzkum a vývoj (O 1.2)
- Realizace vybraných infrastrukturních projektů územně zacílených na části kraje s vysokým potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu (O 1.4)
- Realizace menších projektů turistické infrastruktury ve vybraných oblastech s potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu (O 1.4)
- Podpora turistické dopravy na vybraných železničních tratích a vodních tocích (O 1.4 ve vazbě na opatření 3.2)
- Rozvoj nových, inovativních a komplexních produktů cestovního ruchu (O 1.4)

Aktivity uvedené v seznamu projektů v rámci Priority 1 nemají potenciální negativní vliv na životní prostředí. Výjimkou mohou být výše uvedené aktivity, kterým musí být věnována zvýšená pozornost.

Priorita 2

- Výstavba sociálního bydlení dostupného pro osoby ze sociálně vyloučených lokalit, které jsou schopné dodržovat pravidla občanského soužití (O 2.1)

Aktivity uvedené v seznamu projektů v rámci Priority 2 nemají potenciální negativní vliv na životní prostředí. Výjimkou může být výše uvedená aktivita, které musí být věnována zvýšená pozornost.

Priorita 3

- Systematický rozvoj sítě páteřních cyklostezek včetně související infrastruktury (O 3.1)
- Nefinanční podpora rozvoje sítě lokálních cyklostezek (O 3.2)
- Budování silničních obchvatů měst zvláště na silnicích II. třídy (O 3.1)
- Dokončení chybějících úseků dálnice D8 a rychlostní silnice R7 (O 3.1)
- Modernizace a zvýšení kapacity silnice I/13 (O 3.1)
- Modernizace a přizpůsobování sítě silnic II. a III. tříd potřebám území a dle průběžně aktualizované Pasportizace komunikací Ústeckého kraje („Bílé knihy“) (O 3.2)
- Modernizace páteřních železničních tratí (O 3.1)

- Zlepšení plavebních podmínek Labské vodní cesty v úseku Ústí nad Labem – státní hranice pro nákladní, osobní i rekreační plavbu včetně související infrastruktury (O 3.1)
- Nefinanční podpora logistických center a terminálů pro kombinovanou dopravu vodní – silniční – železniční (O 3.1)
- Finanční podpora výstavby a obnovy vodohospodářské infrastruktury, zvyšování retenční schopnosti krajiny a zvyšování protipovodňové ochrany území z krajského Fondu vodního hospodářství (O 3.3)
- Podpora budování protierozních a protipovodňových opatření v krajině (O 3.4)
- Rozvoj infrastruktury pro třídění a znovuvyužití odpadu a integrovaných systémů nakládání s odpadem (O 3.3)
- Energetické využívání odpadu (O 3.3)
- Budování, rekonstrukce a obnova sítí technické infrastruktury (el. energie, plyn, voda) - (O 3.3)
- Zvyšování efektivity stávajících zdrojů CZT a podpora legislativních změn směřujících k zajištění jejich palivové základny ze stávajících zdrojů (O 3.3)
- Podpora využití odpadního tepla z výroben elektrické energie (O 3.3)
- Rozvoj alternativních zdrojů energie, zejména pro místní využití (fotovoltaické elektrárny, geotermální elektrárny, energetické rychlostoucí dřeviny) (O 3.3)
- Dořešení náhradního zásobování Šluknovského výběžku el. energií (O 3.3)
- Rekultivace a následné revitalizace ploch devastovaných těžbou hnědého uhlí a dalších surovin (O 3.5)
- Revitalizace brownfields, krajiny poškozené těžbou a sanace ekologických zátěží (O 3.5)
- Vybudování udržitelného vodohospodářského systému v krajině poškozené těžbou (O 3.5)

Výše uvedené vybrané aktivity mohou potenciálně mít negativní vliv na životní prostředí. Při výběru záměrů a projektů k podpoře z Programu v rámci výše uvedených aktivit je proto třeba dbát na důsledné dodržování procedur dle stavebního zákona, ve vybraných případech také zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Dalším nástrojem je využití procedury hodnocení vlivů projektů, které by měly být podpořeny v rámci Programu z rozpočtu předkladatele, na životní prostředí.

Priorita 4

- Koordinace rozvoje územní distribuce objektů občanské vybavenosti (mezi aktéry i s ohledem na další opatření – jako regenerace brownfieldů a cenných objektů), identifikace lokalit s nedostatečnou občanskou vybaveností a vytvoření předpokladů k jejich dovybavení (např. zařazení do ÚAP ÚK či ZÚR ÚK) - (O 4.1)
- Výstavba obchvatů měst na komunikacích ve správě kraje, protihluková opatření a opatření ke „zklidnění dopravy“ na komunikacích v městských intravilánech ve správě kraje (O 4.4)
- Podpora stabilizace tras konfliktních úseků plánovaných silničních obchvatů a průtahů (Bílina, Děčín) a jejich následné začlenění do ZÚR ÚK (O 4.4)
- Budování P+R parkovišť u vybraných uzlů a zastávek hromadné dopravy (O 4.4)

Výše uvedené vybrané aktivity mohou potenciálně mít negativní vliv na životní prostředí. Při výběru záměrů a projektů k podpoře z Programu v rámci výše uvedených aktivit je proto třeba dbát na důsledné dodržování procedur dle stavebního zákona, ve vybraných případech také zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Dalším nástrojem je využití procedury hodnocení vlivů projektů, které by měly být podpořeny v rámci Programu z rozpočtu předkladatele, na životní prostředí.

Priorita 5

- Rekonstrukce a regenerace obytných domů v malých obcích ze SF nebo jiných zdrojů (O 5.1)
- Realizace strategických plánů LEADER+ místními akčními skupinami
- Modernizace a přizpůsobování sítě silnic II. a III. tříd potřebám území a dle Pasportizace komunikací Ústeckého kraje (ve vazbě na opatření 3.2) - (O 5.2)
- Podpora rekonstrukce místních komunikací (O 5.2)
- Podpora výstavby a rekonstrukce ČOV, kanalizací, vodovodů a další technické infrastruktury (O 5.2)

Aktivity uvedené v seznamu projektů v rámci Priority 5 nemají ve většině potenciálně negativní vliv na životní prostředí. Výjimkou mohou být pouze výše uvedené aktivity, kterým musí být věnována zvýšená pozornost.

Celkový závěr

Z textu Programu není u žádné z aktivit jednoznačně zřejmé (až na výjimky), zda se v jejich rámci jedná o záměry či projekty připravované, aktuálně projednávané, či již projednané v rámci procesu EIA, nebo o projekty s upravenými parametry, či změněnou lokalizací oproti obecně známým projektům obdobného či totožného názvu. V koncepci nejsou (a nemohou být) uvedeny informace o kapacitách záměrů, formách záměru (přestavba, nová výstavba a podobně), vlivech na životní prostředí (objem emisí, přesné umístění, vedení liniové stavby a podobně). I v případě, že by takové informace v koncepci uvedeny byly, nelze to považovat z hlediska potenciálního dalšího schvalování konkrétního záměru prostřednictvím správních procedur za směrodatné.

Rozhodnout o schválení / povolení takových projektů lze pouze v rámci schvalovacích procedur citovaných výše v tomto textu (řízení podle stavebního zákona či zákona č. 100/2001 Sb., naplnění požadavků zákona č. 114/1992 Sb.). Nelze totiž zaručit, že citované aktivity (tak jak jsou v koncepci uvedeny) jsou totožné s již projednávanými/připravovanými projekty, mají stejné parametry a lokalizaci a podobně).

Nicméně všechny aktivity, které byly identifikovány jako potenciálně rizikové, umožňují předkladateli Programu, aby jim při projednávání byla věnována zvýšená pozornost. Výše uvedených 37 aktivit z celkově 240 aktivit a intervencí, uvedených v Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020, si v procesech jejich schvalování zaslouží zvýšenou pozornost z hlediska jejich možných vlivů na životní prostředí.

Hodnocení vlivů Programu na referenční cíle v oblasti veřejného zdraví

Ústecký kraj má od roku 2006 zpracován a přijat vlastní strategický dokument pro veřejné zdraví „Zdravý kraj České republiky – Ústecký kraj“. Posouzení vlivů Programu na veřejné zdraví tedy tuto oblast detailně neřeší, ale cíle uvedeného dokumentu více méně zohledňuje. Vlivy Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 na veřejné zdraví byly vyhodnoceny v rámci specializované studie Hodnocení vlivů na veřejné zdraví „Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014 - 2020“ (Rychlíková a kol., 2013), která je nedílnou součástí Vyhodnocení jako jeho příloha číslo 5. Celkové hodnocení vlivů Programu na referenční cíle v oblasti veřejného zdraví je uvedeno v kapitole číslo 12 Vlivy koncepce na veřejné zdraví.

V sedmé kapitole Vyhodnocení jsou navržena opatření pro předcházení, snížení nebo kompenzaci všech závažných negativních vlivů Programu na životní prostředí.

Hlavním cílem hodnocení Programu v rámci procedury SEA bylo posouzení, zda je v návrhu koncepce dostatečně integrována environmentální problematika, případně zda neobsahuje návrhy, které by mohly představovat potenciální rizika pro životní prostředí. Na základě tohoto hodnocení byla navržena opatření pro předcházení, snížení nebo kompenzaci možných závažných negativních vlivů na životní prostředí.

Tato opatření jsou uvedena v podrobné tabulce, zařazené v kapitole 7, kde je vždy k vybranému opatření uveden popis potenciálních negativních vlivů a současně návrh opatření předcházení, snížení nebo kompenzaci možných závažných negativních vlivů na životní prostředí.

V osmé kapitole Vyhodnocení je uvedena posuzovaná varianta a popis, jak bylo posuzování provedeno, včetně případných problémů při shromažďování požadovaných údajů. Z hlediska zkoumaných variant je možno konstatovat, že hodnocený Program je vázán k předmětnému území, a proto byla v rámci přípravy řešena v jedné variantě umístění. Nicméně je třeba zdůraznit, že hodnocený Program je výsledkem zvažování a hodnocení řady různých pracovních variant, které byly v průběhu přípravy koncepce projednávány s klíčovými aktéry rozvoje Ústeckého kraje.

Vyhodnocení vlivů Programu na životní prostředí bylo zpracováno na základě zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů a vychází ze Závěru zjišťovacího řízení podle § 10d) citovaného zákona. V souladu s požadavky zákona je vyhodnocen vliv koncepce na evropsky významné lokality a ptačí oblasti (soustava Natura 2000) a vliv koncepce na veřejné zdraví (příloha č. 4, respektive 5 Vyhodnocení).

Zpracovatel i předkladatel Programu poskytl zpracovateli SEA dostatečné množství relevantních údajů pro zpracování hodnocení, týkajících se samotné koncepce.

V deváté kapitole Vyhodnocení jsou navrženy monitorovací ukazatele (indikátory) pro hodnocení vlivu Programu na životní prostředí. Pro sledování vlivů implementace koncepce na jednotlivé referenční cíle ochrany životního prostředí a veřejného zdraví byly navrženy příslušné indikátory, které jsou uvedeny v tabulce na následující straně.

K tomu, aby bylo možno sledovat vliv Programu na životní prostředí pomocí navržených indikátorů, je nutné jejich sledování provázat s environmentálním hodnocením projektů, naplňujících specifické strategické cíle Programu, což je možné především u projektů, u nichž je nositelem předkladatel Programu.

Tabulka 13.4 Návrh environmentálních indikátorů

Referenční cíl	Indikátor	Jednotky/ způsob měření	Definice
Snižovat emise prioritních znečišťujících látek - oxidů dusíku, oxidů síry, tuhých znečišťujících látek (prachu) - především suspendovaných částic frakce PM ₁₀ , respektive PM _{2,5} a těkavých organických látek	Emise za všechny kategorie zdrojů: a) TZL b) NO _x c) VOC d) SO ₂	tis. tun/rok	Emise znečišťujících látek za časové období
Snižovat koncentrace suspendovaných částic v ovzduší (především frakce PM ₁₀ , respektive PM _{2,5}) a dalších škodlivin, pod úroveň platných limitů	Koncentrace suspendovaných částic velikosti PM ₁₀ a PM _{2,5}	µg/m ³	Průměrné koncentrace uvedených znečišťujících látek v ovzduší
Snižovat zátěž populace v sídlech z expozice hlukem	Hluková zátěž obyvatel	Počet obyvatel	Snížení počtu obyvatel, žijících v území s překročeným limitem hluku.
Chránit ohniska („hot-spots“) biodiverzity	Rozloha ohnisek biodiverzity	%	Přírůstek nebo úbytek plochy ohnisek biodiverzity v rámci programu (Pozn.: za ohniska biodiverzity lze považovat: 1. a 2. zóny NP a CHKO, NPR, PR, ÚSES a další).
Chránit krajinný ráz a funkci místní krajiny	Míra změny krajinného rázu	počet	Počet aktivit, jejichž implementace způsobila změnu krajinného rázu
Chránit zemědělskou půdu před zábořem i důsledky intenzivního hospodaření (větrná eroze)	Změna rozlohy zemědělské půdy / změna rozlohy půdy poškozené erozí	ha	Snížení rozlohy zemědělské půdy; snížení/zvýšení rozlohy půdy postižené erozí
Chránit povrchové a podzemní vody	Znečištění povrchových a podzemních vod	Počet	Počet havarijních znečištění povrchových a podzemních vod

Referenční cíl	Indikátor	Jednotky/ způsob měření	Definice
Snížit produkci odpadů, zejména nebezpečných, a likvidovat staré zátěže (včetně skládek odpadů)	Snížení produkce nebezpečných odpadů	%	Snížení produkce nebezpečných odpadů za sledované období (%)
Využít prvky systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty (EVVO) pro potřeby ochrany životního prostředí, především v oblasti snížení znečišťování ovzduší a nakládání s odpady	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta	Počet projektů	Počet projektů, zahrnujících EVVO pro podporu udržitelného kraje, zaměřených na řešení nejzávažnějších problémů životního prostředí (například znečištění ovzduší z lokálních topenišť, nakládání s odpady a další)

V případě zjištění závažných negativních vlivů na životní prostředí nebo veřejné zdraví během realizace koncepce je předkladatel na základě požadavků citovaného zákona povinen zajistit přijetí opatření k odvrácení nebo zmírnění takových vlivů a informovat o tom příslušný úřad, tedy Ministerstvo životního prostředí ČR, dotčené správní úřady a současně rozhodnout o adekvátní změně koncepce.

V desáté kapitole Vyhodnocení je uveden stručný popis opatření navrhovaných k eliminaci, minimalizaci a kompenzaci negativních vlivů zjištěných při provádění koncepce.

Základním opatřením k eliminaci, minimalizaci a kompenzaci negativních vlivů zjištěných při provádění Programu bude - vedle pečlivého a kvalifikovaného výběru podporovaných projektů z hlediska jejich možných vlivů na životní prostředí (viz též kapitola 6 Vyhodnocení) - pravidelná kontrola (monitoring) realizace projektů.

V případě zjištění závažných nebo nepředpokládaných negativních vlivů na životní prostředí nebo veřejné zdraví během realizace aktivity / projektu budou přijata odpovídající opatření ze strany předkladatele pro eliminaci, minimalizaci a případně kompenzaci těchto vlivů.

Nejvýznamnějším opatřením k eliminaci, minimalizaci a kompenzaci negativních vlivů aktivit / projektů Programu na životní prostředí proto bude posuzování projektů z hlediska jejich možných vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví. A to podle jejich charakteru buď posouzením v rámci procedury EIA dle zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, nebo podle stavebního zákona v případech, kdy projekty nebudou zákonu zákona č. 100/2001 Sb.

V některých případech budou muset být projekty posouzeny také podle zákona číslo 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů v souvislosti s potenciálními významnými negativními vlivy na EVL, případně ptačí oblasti (Natura 2000).

Možným nástrojem je také aplikace environmentálních kritérií výběru projektů, nicméně vzhledem k tomu, že větší část projektů nebude financována z rozpočtu předkladatele, je tato možnost omezena.

Jedenáctá kapitola vyhodnocení popisuje navržené indikátory (kritéria) pro výběr projektů. Environmentální hodnocení projektů by mělo být z hlediska vlivů implementace koncepce prováděno pomocí environmentálních indikátorů (kritérií) pro výběr projektu.

Zpracovatel Vyhodnocení navrhl pro jednotlivé referenční cíle ochrany životního prostředí (viz kapitola 6) environmentální kritéria, která jsou uvedena v následující tabulce. Tato kritéria by měla být začleněna do systému hodnocení projektů v rámci koncepce (platí pro projekty financované předkladatelem koncepce). Předkladatel koncepce přitom může provést jejich výběr, úpravu či změny dle svých potřeb a požadavků tak, aby kritéria co nejlépe reflektovala zaměření předkládaných a hodnocených projektů.

Tabulka 13.2. Referenční cíle a environmentální kritéria pro výběr projektů

Referenční cíl	Otázky pro hodnocení a výběr projektů z hlediska životního prostředí
Snižovat emise prioritních znečišťujících látek - oxidů dusíku, tuhých znečišťujících látek (především suspendovaných částic frakce PM ₁₀ a PM _{2,5}) a těkavých organických látek	Přispěje realizace projektu ke snížení emisí prioritních znečišťujících látek, především tuhých znečišťujících látek?
Snižovat koncentrace suspendovaných částic PM ₁₀ a PM _{2,5} a dalších škodlivin v ovzduší pod úroveň platných limitů	Přispěje realizace projektu ke snížení koncentrací suspendovaných částic v ovzduší?
Snižovat zátěž populace v sídlech z expozice hlukem	Sníží se počet obyvatel exponovaných nadměrným hlukem, zejména pro noční dobu?
Chránit ohniska („hot-spots“) biodiverzity	Má projekt významný pozitivní/negativní vliv na ohnisko biodiverzity? [ano/ne] Pomocné otázky: * Narušuje projekt ochranné podmínky ZCHÚ? [ano/ne] * Narušuje projekt územní integritu EVL a ptačích oblastí? [ano/ne] * Dojde k negativnímu ovlivnění nebo likvidaci biotopů s výskytem zvláště chráněných druhů? [ano/ne] * Dojde k negativnímu ovlivnění přírodních stanovišť? [ano/ne] * Dojde ke snížení průchodnosti krajiny a její fragmentaci? [ano/ne] <i>Pozn.: Za významná ohniska biodiverzity považovat maloplošná zvláště chráněná území, 1. zóny národních parků a chráněných krajinných oblastí, lokality soustavy Natura 2000, skladebné prvky územních systémů ekologické stability a podobně.</i>
Chránit krajinný ráz a funkci místní krajiny	Ovlivní projekt negativně krajinný ráz?
Chránit zemědělskou půdu před zábořem i důsledky intenzivního hospodaření (větrná eroze)	Dojde v rámci projektu ke snížení rozlohy zemědělské půdy? Dojde v rámci projektu ke snížení ohrožení zemědělské půdy erozí?
Chránit povrchové a podzemní vody	Může projekt ohrozit kvalitu povrchových a podzemních vod?

Referenční cíl	Otázky pro hodnocení a výběr projektů z hlediska životního prostředí
Snížit produkci odpadů, zejména nebezpečných, a likvidovat staré zátěže (včetně skládek odpadů)	Dojde v rámci projektu ke snížení/zvýšení produkce nebezpečných odpadů, případně dojde k likvidaci stávající skládky nebezpečných odpadů?
Využít prvky systému environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty pro potřeby ochrany životního prostředí, především v oblasti snížení znečišťování ovzduší a nakládání s odpady	Přispěje projekt k podpoře využití EVVO pro potřeby ochrany životního prostředí, respektive pro projekty zaměřené na snížení emisí z lokálních topenišť, odpovídající nakládání s odpady a podobně?

Ve dvanácté kapitole vyhodnocení jsou posouzeny vlivy Programu na veřejné zdraví. V uvedené kapitole a zejména v příloze č. 5 koncepce jsou uvedena doporučení, směřující k tomu, aby koncepce měla co nejmenší dopad na veřejné zdraví.

Třináctá kapitola pak obsahuje toto stručné shrnutí

Čtrnáctá kapitola obsahuje vypořádání připomínek, zaslaných k návrhu oznámení koncepce a zahrnutých do příloh Závěru zjišťovacího řízení.

Patnáctá kapitola obsahuje návrh stanoviska k návrhu koncepce dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

14. SOUHRNNÉ VYPOŘÁDÁNÍ VYJÁDRĚNÍ OBDRŽENÝCH KE KONCEPCI Z HLEDISKA VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A VEŘEJNÉ ZDRAVÍ

14.1. Přehled vyjádření obdržených k Programu

Zpracovateli Vyhodnocení byla prostřednictvím příslušného úřadu, Ministerstva životního prostředí ČR, odboru posuzování vlivů na životní prostředí, předána vyjádření obdržená k oznámení ve smyslu § 10 c, odstavec 3 zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Všechna předaná vyjádření jsou podle data jejich vydání přehledně uvedena v následující tabulce. Ve vypořádání jsou vyjádření rozdělena na vyjádření obsahující připomínky a doporučení, vyjádření obsahující pouze doporučení a vyjádření neobsahující ani připomínky ani doporučení.

Odesílatel vyjádření	Kontaktní adresa	Č.j.:	Ze dne
1. Obec Dobkovice, místostarosta obce	Dobkovice 101 407 03 Dobkovice	neuvedeno	neuvedeno
2. Ministerstvo životního prostředí – odbor ochrany ovzduší	Vršovická 65, 100 10 Praha 10 - Vršovice	901/780/13	25.4.2013
3. Ministerstvo životního prostředí – odbor ochrany vod	Vršovická 65, 100 10 Praha 10 - Vršovice	999/740/13	26.4.2013
4. AOPK, Správa Chráněné krajinné oblasti České Středohoří	Michalská 260/14 412 01 Litoměřice	SR/00605/CS/2013-2	26.4.2013
5. Občanské sdružení Krušno	431 83 Výsluní 147	neuvedeno	1.5.2013
6. Městský úřad Žatec, Stavební a vyvlastňovací úřad, životní prostředí	náměstí Svobody 1 438 24 Žatec	MUZA 11180/2013	3.5.2013
7. Česká inspekce životního prostředí, Oblastní inspektorát Ústí nad Labem	Výstupní 1644, 400 07 Ústí nad Labem	ČIŽP/44/IPP/1306498.001/13/UIV	6.5.2013
8. Městský úřad Roudnice nad Labem, odbor ŽP	Karlovo náměstí 21, 413 21 Roudnice nad Labem	MURCE/14794/2013	6.5.2013
9. Magistrát města Ústí nad Labem, odbor životního prostředí	Velká Hradební 8 401 00 Ústí nad Labem	MM/OŽP/OOS/V-13509/93225/2013/StrV	7.5.2013
10. Město Lovosice, starostka města	Školní 407/2, 410 30 Lovosice	MULOP001CJQ8/2013/Star.	7.5.2013
11. Obvodní Báňský úřad pro území kraje Ústeckého	U města Chersonu 1429 434 61 Most	SBS/12018/2013/OBÚ–04/1	7.5.2013
12. Město Litvínov odbor investic a regionálního rozvoje	se sídlem MÚ Litvínov náměstí Míru 11 436 01 Litvínov	OIRR/19358/2013	7.5.2013

Odesílatel vyjádření	Kontaktní adresa	Č.j.:	Ze dne
13. Krajský úřad Ústeckého kraje, zástupkyně ředitele pro přenesenou působnost	Velká Hradební 3118/48 400 02 Ústí nad Labem	JID 52566/2013	9.5.2013
14. Městský úřad Litoměřice, odbor životního prostředí	Mírové náměstí 15/7 412 01 Litoměřice	0026568/13/ŽP	9.5.2013
15. Obecní úřad ve Světcích - okres Teplice	Zámek čp. 1, 417 53 Světec	Ousv/460/2013	9.5.2013
16. Město Duchcov, organizační odbor MÚ	Nám. Republiky 5, 419 01 Duchcov	MD/2305/2013	9.5.2013
17. Městský úřad Podbořany, odbor ŽP	Mírová 615 441 17 Podbořany	OŽP-Vyj-073/13-Sla	10.5.2013
18. Město Žatec, Odbor rozvoje a majetku města	náměstí Svobody 1 438 24 Žatec	MUZA 11018/2013	13.5.2013
19. Město Chabařovice	Husovo náměstí 183 403 17 Chabařovice	192/SÚ/13	13.5.2013
20. Magistrát města Děčín, Tajemník	Mírové náměstí 1175/5 405 38 Děčín IV	OŽP/35138/2013/Str	15.5.2013
21. Krajská hygienická stanice Ústeckého kraje se sídlem v Ústí nad Labem	Moskevská 15, 400 01 Ústí nad Labem	KHSUL 17256/2013	15.5.2013
22. Ministerstvo životního prostředí – odbor zvláště chráněných částí přírody	Vršovická 65, 100 10 Praha 10 - Vršovice	956/620/13	16.5.2013
23. Magistrát města Ústí nad Labem – kanceláře tajemníka MmÚ	Velká Hradební 8 401 00 Ústí nad Labem	neuvedeno	20.5.2013

Premisa

Základní předpoklady, vztahující se k některým připomínkám uvedeným níže:

Jak je uvedeno v textu Vyhodnocení (kapitola 6) obsahuje Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 celkem 240 aktivit a oblastí intervencí, které naplňují opatření jednotlivých prioritních oblastí.

Je však třeba uvést, že tyto aktivity a intervence jsou v Programu uvedeny – v souladu s principy strategického plánování - jako aktivity a intervence indikativní či typové, které mají charakterizovat obsah opatření. V Programu tedy nejsou a ani nemohou být uvedeny bližší podrobnosti o jejich přesné lokalizaci, kapacitách, a dalších faktorech, které budou rozhodovat o jejich konkrétních vlivech na životní prostředí. Nejsou tedy uvedeny žádné specifické údaje, podrobné charakteristiky či odkazy na verze již zpracované (projektové) dokumentace.

Pod názvem aktivity nebo intervence uvedeným v Programu si tedy lze ve vybraných případech představit záměr, jehož dopad na životní prostředí může být rozdílný podle charakteru základních parametrů projektu, a jehož konkrétní lokalizace není (s ohledem na účel a charakter Programu) specifikována.

O financování, schválení nebo realizaci konkrétního provedení každého konkrétního záměru či projektu bude muset být teprve rozhodnuto na základě standardních procedur výběru projektů v rámci Programu a v případě stavebních projektů také územního a stavebního řízení, respektive v části případů nepochybně také na základě posouzení záměru ve smyslu zákona číslo 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, respektive dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (naturové hodnocení).

Současně je třeba zdůraznit, že v rámci Programu mohou být v budoucnu podporovány i jiné aktivity a intervence, které v Programu dosud uvedeny nejsou, pokud budou v souladu s parametry některého z opatření. Každá z těchto aktivit nebo intervencí bude muset projít nezbytnou procedurou, odpovídající jejich charakteru. Zařazení aktivity do Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 ani samotná procedura SEA nenahrazují výše uvedená řízení, týkající se posuzování a schvalování záměrů (projektů, staveb, činností či technologií).

Kromě výše uvedeného jsou v Programu uvedeny jako příklad naplňování priorit a opatření také aktivity či intervence, které již mohou být ve fázi realizace, a ke kterým mohou existovat pravomocná rozhodnutí dle stavebního zákona, projekty u nichž již mohly být ukončeny procedury posuzování vlivů na ŽP (EIA), respektive hodnocení jejich vlivů na lokality EVL a PO (Natura 2000), případně jsou uvedené procedury v běhu. Ani v takovém případě však nemůže proces SEA nahrazovat výše uvedené zákonné procedury a navrhopvat odlišná řešení bez relevantních podkladů, které byly podmínkou provádění výše uvedených procedur, řízení, nebo podkladem pro rozhodnutí.

Nezbytnost dodržování všech relevantních předpisů, byť vyplývá z legislativy ČR, je uvedena v závěrečném doporučení Vyhodnocení a je zdůrazněna i v tomto vypořádání. Nutnost posuzování všech projektů, které spadají pod zákon č. 100/2001 Sb. (EIA) je uvedena také v dalších kapitolách Vyhodnocení, stejně jako nezbytnost posoudit projekty podle § 45i zákona číslo 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, pokud to jejich charakter vyžaduje.

Úkolem zpracovatele SEA tedy není vyhodnotit vliv jednotlivých projektů na životní prostředí, neboť k tomu účelu nejsou v Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 k dispozici dostatečné údaje jednoznačně identifikující každý projekt (viz výše), ale na druhou stranu je na základě principu předběžné opatrnosti nezbytné upozornit na ty aktivity, které by dle názoru zpracovatelů Vyhodnocení mohly mít (významný) negativní vliv na životní prostředí.

K uvedenému účelu slouží především porovnání potenciálních dopadů aktivit se stanovenými referenčními cíli životního prostředí a odlišení těch aktivit, jimž musí být v patřičných zákonných procedurách věnována zvýšená pozornost. Dalším cílem je upozornit jak předkladatele koncepce, tak i nositele aktivit, aby při jejich schvalování očekávali větší nároky na posouzení vlivů na životní prostředí, respektive aby při jejich přípravě hledali taková řešení, která budou minimalizovat jejich vlivy na životní prostředí. Obdobný postup zvolil i zpracovatel naturového hodnocení.

Podstata příslušného vyjádření a vypořádání zpracovatele Vyhodnocení koncepce

V následujícím přehledu jsou postupně uvedeny podstatné relevantní údaje z vyjádření podaných ke zveřejněnému oznámení (jen vyjádření obsahujících náměty, připomínky a doporučení) a jejich vypořádání zpracovatelem Vyhodnocení. Zbývající vyjádření (vyjádření číslo 7, 9, 13, 17, 18 a 20 včetně) neobsahovala připomínky ani návrhy, a proto nejsou předmětem vypořádání. Připomínky byly předány předkladateli Programu.

14.2. Vypořádání vyjádření obsahujících připomínky a doporučení

Ad 1) Obec Dobkovice, místostarosta obce

Obec Dobkovice považuje za hlavní aspekty zvýšenou prašnost ovzduší, emise z vytápění a bytů tuhými palivy a ohrožení kvality pitné vody skládkou Orlík, která se nachází nad zdroji pitné vody pro obec. Vhodným řešením by bylo - výsadba zeleně, dotační výpomoc na koupi ekologických kotlů pro vytápění rodinných domů a bytů a dokončení plánované realizace propojení vodovodu z Děčína - Boletic.

Vypořádání vyjádření

Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 stanovuje především rámec pro další rozvoj a uvádí seznam indikativních a typových aktivit a oblastí intervence (skupin záměrů a projektů). Program tudíž neobsahuje jednotlivé konkrétní projekty.

V rámci opatření 3.3: Zásobování energiemi a infrastruktura životního prostředí jsou součástí Programu aktivity Podpora modernizace lokálních topenišť na pevná paliva a Finanční podpora výstavby a obnovy vodohospodářské infrastruktury. Po schválení Programu lze uvažovat o předložení žádosti o podporu z Programu zaměřenou na opatření uvedená ve vyjádření (dotační výpomoc na koupi ekologických kotlů pro vytápění rodinných domů a bytů a dokončení plánované realizace propojení vodovodu z Děčína - Boletic).

Poznámka:

Podporu na výměnu ekologických kotlů aktuálně rozšiřuje MŽP ČR vedle kraje Moravskoslezského i na další dotčené kraje.

Výsadba zeleně byla aktuálně podporována z prioritní osy 2.1. (Zlepšení kvality ovzduší), případně prioritní osy 6.3. (Obnova krajinných struktur) operačního programu ŽP 2007-2013.

Ad 2) Ministerstvo životního prostředí, ředitel odboru ochrany ovzduší

Ve vyjádření se uvádí:

- a) V kapitole C.3.1. Ovzduší je hodnocena imisní situace v Ústeckém kraji na základě hodnot naměřených na stanicích imisního monitoringu umístěných v tomto kraji. Dále je zde uvedena mapa ČR s vyznačením oblastí, kde byly v roce 2011 překročeny hodnoty imisních limitů. Pro informaci uvádíme, že hodnocení stávající úrovně znečištění ovzduší v ČR v současnosti také vychází z map úrovní znečištění konstruovaných v síti 1 x 1 km. Tyto mapy obsahují v každém čtverci hodnotu klouzavého pětiletého průměru koncentrací pro jednotlivé znečišťující látky. Každoročně je zveřejňuje MŽP prostřednictvím ČHMÚ na internetových stránkách. Předmětné mapy lze nalézt pod odkazem:
<http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/isko/ozko/11petileti/11petileti.zip>

- b) V kapitole C.3.1. Ovzduší na straně 14 je chybně uveden název imisního limitu pro benzo(a)pyren a dále pro troposférický ozon. Cílové imisní limity pro benzo(a)pyren a cílové imisní limity pro troposférický ozon se již nepoužívají a jsou nahrazeny názvem „imisní limit“ (viz příloha č. 1 k zákonu č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší).

Ve vyjádření nejsou uvedeny připomínky k Programu.

Vypořádání vyjádření

- Ad a) *Kapitola Vyhodnocení 2.1. Ovzduší byla doplněna o informaci o mapách úrovní znečištění konstruovaných v síti 1 x 1 km včetně odkazu:*
<http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/isko/ozko/11petileti/11petiletzip.html>
- Ad b) *Chybně uvedené názvy imisního limitu pro benzo(a)pyren a pro troposférický ozon nejsou ve Vyhodnocení používány (s výjimkou historických údajů před rokem 2012).*

Ad 3) Ministerstvo životního prostředí – odbor ochrany vod

- a) Požaduje se volit řešení konkrétních záměrů v rámci jednotlivých priorit tak, aby byla v souladu s legislativními požadavky ochrany vod a aby opatření 3.4 Kvalita životního prostředí byla v oblasti ochrany vod a povodňové ochrany v souladu s opatřeními v rámci příslušných plánů povodí.
- b) Vyhodnocení koncepce by se mělo soustředit mimo jiné na možnosti ovlivnění vodní složky životního prostředí.

Vypořádání vyjádření

- Ad a) *Soulad konkrétních záměrů s legislativními požadavky ochrany vod je bezpodmínečným předpokladem podpory jakéhokoli projektu v rámci Programu. Tento soulad bude ověřován jednak v průběhu výběru projektů k podpoře z Programu a jednak při jejich povolování během standardních procedur územního a stavebního řízení, kterými budou veškeré stavební projekty podporované v rámci Programu procházet. V relevantních případech také v rámci příslušných procedur dle zákonů č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů a 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Obdobně bude postupováno v případě zajištění souladu vybraných aktivit a intervencí opatření 3.4 Kvalita životního prostředí v oblasti ochrany vod a povodňové ochrany s opatřeními v rámci příslušných plánů povodí.*
- Ad b) *Vyhodnocení koncepce v části hodnocení vlivů na životní prostředí respektuje také možnost ovlivnění vodní složky životního prostředí. (viz referenční cíl ochrany životního prostředí číslo 7).*

Ad 4) AOPK, Správa Chráněné krajinné oblasti České Středohoří

- a) Správa CHKO považuje za nezbytné hodnotit ve vztahu k životnímu prostředí následující cíle:
- 1) Vybudovat kvalitní, dostatečně kapacitní a dlouhodobě udržitelnou infrastrukturu a zlepšit životní prostředí v kraji, a to v rozsahu všech specifických cílů.
 - 2) Zatraktivnit města z pohledu obyvatel, návštěvníků a investorů a zlepšit fyzické a sociální prostředí deprivovaných částí měst, a to pouze v rozsahu cíle „Snížit negativní dopady automobilové dopravy na prostředí měst“.

- 3) Stabilizovat znevýhodněné části kraje z hlediska jejich vybavenosti, ekonomického a sociálního rozvoje a využití krajiny, a to v rozsahu všech specifických cílů. Povaha uvedených cílů, zejména těch, které vyžadují záborů do volné krajiny, mají potenciální střet s CHKO České středohoří a předměty jeho ochrany. Problematická je zejména dopravní infrastruktura, technická infrastruktura a jakékoliv aktivity s vazbou na změnu vodního režimu, vzhledu krajiny, její fragmentaci, zásahy do biotopů s cennými společenstvy a druhy.
- b) Doporučuje se opatření v dopravě směřovat především k modernizaci dopravní infrastruktury, v ostatních případech plošných záměrů využívat takzvané brownfieldy a jiné obdobné plochy. V případě vodní dopravy, respektive zlepšení plavebních podmínek na Labi požadujeme uvažovat varianty řešení koncepce bez výstavby jezu.
- c) Správa CHKO považuje za nutné věnovat pozornost (vedle individuálního vlivu opatření) možné kumulaci dopadu koncepce (respektive opatření koncepcí uvažovaných) a dalších známých aktivit v prostoru EVL Dolní Ploučnice.

Vypořádání vyjádření

- Ad a1) Vybudování kvalitní infrastruktury se prolíná více prioritami Programu bez ohledu na název a obsah Priority č. 3 „Infrastruktura a životní prostředí“. Ve všech případech bylo provedeno hodnocení aktivit a intervencí spadajících pod uvedený cíl. V relevantních případech bylo provedeno hodnocení aktivit a intervencí spadajících pod uvedený cíl.
- Ad a2) Program věnuje problematice zlepšení fyzického a sociálního prostředí měst Prioritu č. 4 „Atraktivní města“. V jejím rámci je podstatná část problematiky věnována i snížení negativních dopadů automobilové dopravy na život měst v rámci opatření 4.4. Environmentálně šetrnější doprava ve městech“. Hodnocení opatření 4.4 bylo provedeno.
- Ad a3) V rámci Vyhodnocení bylo provedeno hodnocení aktivit a intervencí a na základě tohoto hodnocení bylo upozorněno na aktivity a oblasti intervence, které by mohly přinést potenciální střety s předměty ochrany CHKO (respektive by mohly být v rozporu s referenčními cíli životního prostředí, zaměřenými na ochranu přírody a krajiny).
Aktivity a oblasti intervence, které by mohly přinést potenciální střety s předměty ochrany CHKO, byly uvedeny v přehledu aktivit s potenciálně významným vlivem na životní prostředí. Tyto aktivity budou vyžadovat zvláštní pozornost při podpoře konkrétních projektů, kterými budou reprezentovány.
- Ad b) Doporučení Správy CHKO využili autoři Vyhodnocení k formulaci doporučení při hodnocení vlivů opatření a aktivit Programu na životní prostředí.
Program věnuje modernizaci dopravní infrastruktury využití brownfieldů, ať už pozůstatků těžby a průmyslové výroby, tak i rezidenčních brownfieldů, značnou pozornost.
Pokud jde o požadavek Správy CHKO uvažovat v případě vodní dopravy, respektive zlepšení plavebních podmínek na Labi pouze varianty řešení koncepce bez výstavby jezu, tento požadavek nemůže být řešen v rámci Vyhodnocení. Detaily, byť klíčové, projektů dotčené aktivity nemohou být řešeny v rámci SEA, ale pouze na základě procedury EIA, naturového hodnocení záměru a navazujícího územního a stavebního řízení. Cílem SEA není hodnotit konkrétní projekty, neboť součástí Programu není dokumentace k žádné z 240 aktivit a oblastí intervence, které jsou tvořeny skupinami projektů a záměrů.

Poznámka:

V programu není výstavba jezu na Labi explicitně uvedena (pouze je uvedena aktivita „Zlepšení plavebních podmínek Labské vodní cesty v úseku Ústí nad Labem – státní hranice pro nákladní, osobní i rekreační plavbu včetně související infrastruktury).

Ad c) V Programu nejsou a ani nemohou být uvedeny bližší podrobnosti o přesné lokalizaci, kapacitách, a dalších faktorech, které budou rozhodovat o konkrétních vlivech aktivit (projektů) na životní prostředí. Proto není v rámci Programu možné vyhodnotit kumulaci dopadu koncepce (respektive opatření koncepcí uvažovaných) a dalších známých aktivit v prostoru EVL Dolní Ploučnice.

Takové hodnocení bude možné až v případě konkrétních projektů, o jejichž financování, schválení nebo realizaci bude muset být teprve rozhodnuto na základě standardních procedur výběru projektů v rámci Programu a v případě stavebních projektů také územního a stavebního řízení, respektive v části případů nepochybně také na základě posouzení záměru ve smyslu zákona číslo 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, respektive dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (naturové hodnocení). Nicméně v naturovém hodnocení (Příloha č. 4 Vyhodnocení) jsou potenciální vlivy na EVL a PO v mezích možností uvedeny. V řadě případů však bylo možno uvést pouze to, že konkrétní vliv bude možno uvést až na základě zveřejnění dokumentace o konkrétním záměru v rámci standardního naturového hodnocení konkrétního záměru.

Ad 5) Občanské sdružení Krušno

Podstatou vyjádření občanského sdružení Krušno je:

- a) Nesouhlas se zvýšením decentralizace výroby elektrické energie a zvýšením různorodosti energetických zdrojů, kvůli nárokům na energetickou soustavu.
- b) Nesouhlas s výstavbou solárních a větrných elektráren.
- c) Vyjádření, že informace v kapitole oznámení C.3.1.1. Imisní situace vůbec nekorespondují s vývojem posledních let
- d) Nesouhlasný komentář k opatření ke zlepšení kvality ovzduší „Nahrazování (doplňování) bodových zdrojů znečišťování ovzduší alternativními zdroji energie“ uvedenému v rámci aktuální Integrovaného krajského programu ke zlepšení kvality ovzduší Ústeckého kraje.
- e) Názor, že k nejvýznamnějším zdrojům hluku patří větrné elektrárny.
- f) Požadavek na provedení měření hluku z větrných elektráren.
- g) Názor, že modernizace především velkých elektrárenských provozů přinese z hlediska životního prostředí více, než instalace nových obnovitelných zdrojů energie.
- h) Rozporování hodnocení z oznámení, že v rámci priority 5 není důvod předpokládat významné negativní vlivy na životní prostředí.

Vypořádání vyjádření

Ad a) Otázka centralizace či decentralizace výroby energie je strategické rozhodnutí, které v rámci Vyhodnocení vlivů PRÚK na životní prostředí nemůže zpracovatel Vyhodnocení zpochybňovat, protože je v souladu s nadřazenými strategickými dokumenty.

Například Státní energetická koncepcemi jiné uvádí (zkráceno):

- *Priorita I. Vyvážený mix zdrojů založený na jejich širokém portfoliu, efektivním využití všech dostupných tuzemských energetických zdrojů a udržení přebytkové výkonové bilance ES s dostatkem rezerv. Udržování dostupných strategických rezerv tuzemských forem energie.*
 - *Diverzifikovaný mix primárních zdrojů s touto strukturou (t toho obnovitelné a druhotné zdroje 17 – 22 %)*
 - *Podporovat rozvoj a efektivní využití obnovitelných zdrojů v souladu s ekonomickými možnostmi a přírodními geograficko-geologicko-klimatickými podmínkami ČR.*
 - *Do roku 2040 využít potenciál biomasy (v udržitelném rozsahu potravinové bezpečnosti a ochrany půdního fondu a krajiny), větrné elektrárny (s respektováním ochrany ŽP a krajiny) a solární energie na střechách a konstrukcích budov (s respektováním ochrany památek a měst).*
- Ad b) *V souvislosti s výstavbou solárních a větrných elektráren je třeba uvést, že Program předpokládá jejich podporu pouze pro místní využití. Navíc tato podpora nebude směřována také na podporu geotermálních elektráren a energetických rychlostoucích dřevin. Zpracovatelé vyhodnocení považují navrženou podporu za relevantní.*
- Ad c) *Informace v kapitole oznámení C.3.1.1. Imisní situace vycházejí z oficiálních údajů monitorovacích stanic a z výsledků hodnocení stavu imisní zátěže prováděných ČHMÚ a ministerstvem životního prostředí.*
- Ad d) *Jedná se o vyjádření názoru OS Krušno k aktuálnímu Integrovanému krajskému programu ke zlepšení kvality ovzduší Ústeckého kraje. Vyjádření není předmětem vypořádání, protože dotčený progra není předmětem tohoto Vyhodnocení.*
- Ad e) *Hodnocení, zda větrné elektrárny patří k nejvýznamnějším zdrojům hluku není předmětem Vyhodnocení PRÚK. Problematika hluku musí být řešena na úrovni jednotlivých konkrétních záměrů a projektů. Při posouzení konkrétních návrhů je nutno důsledně a konkrétně posoudit územní, technické, environmentální a ekonomické parametry.*
- Ad f) *V rámci Programu není navržena aktivita ani intervence, kterou by bylo možno pro daný účel využít. Cílem PRÚK není nahrazovat činnosti, k nimž jsou určeny orgány veřejné správy. Požadavek na měření hluku je nutno uplatnit buď v rámci projednávání konkrétního záměru, nebo obecně u místně příslušné hygienické stanice.*
- Ad g) *Jedná se o názor OS Krušno, který není doložen podklady, které by uvedený názor dokládaly. Předmětem Vyhodnocení je posouzení, zda předkládaný program může mít (významné) negativní vlivy na životní prostředí a zdraví veřejnosti, a proto v jeho rámci není možno provádět porovnání, zda by modernizace především velkých elektrárenských provozů přinesla z hlediska životního prostředí více, než instalace nových obnovitelných zdrojů energie*
- Ad h) *Názor zpracovatelů vyhodnocení, že v rámci priority 5 není důvod předpokládat významné negativní vlivy na životní prostředí, byl výsledkem hodnocení v rámci oznámení Programu a vycházel z předběžného hodnocení jednotlivých aktivit navržených v rámci priority číslo 5. Podrobné vyhodnocení vlivů Programu na životní prostředí je provedeno v rámci dokumentu Vyhodnocení. Ani v předkládaném Vyhodnocení nebyly na základě porovnání s referenčními cíli životními prostředí zjištěny významné vlivy opatření, aktivit či intervencí Priority 5 na životní prostředí*

Výjimkou je možný vliv realizace záměrů zaměřených na budování silniční infrastruktury a technické infrastruktury v oblasti zásobování vodou a čištění odpadních vod v rámci Opatření 5.2, kdy nelze a priori vyloučit případné nepříznivé vlivy na přírodu a krajinu a na půdu. Tyto vlivy však budou minimalizovány posouzením vlivů záměrů na životní prostředí podle stavebního zákona, případně ve vybraných případech podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů a/nebo (především v lokalitách s vlivem na soustavu Natura 2000) také podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Ad 8) Městský úřad Roudnice nad Labem, odbor ŽP

MÚ Roudnice nad Labem, odbor ŽP upozorňuje na skutečnost, že kapitola C.3.1. Ověřování neuvazuje se zdroji znečištění ovzduší mimo řešené území, které však v okrajových oblastech jako je Roudnicko, mohou být důležitější než velcí, avšak vzdálení znečišťovatelé na území Ústeckého kraje. Jde například o Elektrárnu Mělník, pískovnu Ledčice, velké hony zemědělské půdy mezi městy Kralupy a Slaný a podobně. Doporučuje se proto zohlednit meziregionální transfer imisí, například posouzením dat stanic ČHMÚ na území Středočeského kraje.

Vypořádání vyjádření

Meziregionální transfer imisí je dle názoru autorů Vyhodnocení v hodnocení kvality ovzduší zahrnut. Monitorovací stanice situované v Ústeckém kraji měří celkovou úroveň imisní zátěže v ovzduší, která zahrnuje i transport emisí z jiných krajů i ze vzdálenějších zdrojů. Stejně tak jsou zdroje emisí do ovzduší situované mimo území kraje zahrnuty do hodnocení kvality ovzduší prováděného ČHMÚ pomocí matematických modelů imisní zátěže znečišťujícími látkami v ovzduší. Znečištění ovzduší je považováno za jeden z hlavních problémů životního prostředí v kraji, a proto byly mezi referenční cíle životního prostředí zařazeny 2 cíle zaměřené na ochranu ovzduší.

Ad 11) Obvodní Báňský úřad, pro území kraje Ústeckého

Obvodní Báňský úřad požaduje provedení posouzení zejména s ohledem na to, zda do ploch stanovených DP a CHLÚ nejsou stanovovány rámce pro budoucí povolování záměrů.

Vypořádání vyjádření

Posouzení Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 ve smyslu zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, je provedeno v tomto Vyhodnocení.

V rámci Vyhodnocení nelze posoudit, zda do ploch stanovených DP a CHLÚ nejsou stanovovány rámce pro budoucí povolování záměrů, protože v Programu nejsou a ani nemohou být uvedeny bližší podrobnosti o jejich přesné lokalizaci. Koncepce explicitně neuvádí priority ani opatření, které by byly v rozporu s podmínkami dobývání nerostných surovin v dobývacích prostorech.

Při implementaci aktivit, ať už v Programu zařazených aktuálně nebo zařazených v budoucnu bude postupováno v souladu s principy stavebního zákona (územního plánování) i horního zákona. Případné střety mezi chráněnými zájmy v DP a CHLÚ a investičními záměry budou identifikovány v procesu výběru, přípravy a případné implementace záměrů či projektů a řešeny v souladu s principy výše uvedených zákonů.

Ochrana DP a CHLÚ tedy bude řešena při výběru záměrů a projektů k podpoře a při jejich povolování během standardních procedur posuzování vlivů záměrů na životní prostředí (EIA), respektive územního a stavebního řízení, kterými budou veškeré stavební projekty podporované v rámci Programu procházet. Obvodní Báňský úřad bude účastníkem těchto řízení.

Ad 12) Město Litvínov odbor investic a regionálního rozvoje

- a) Ve vyjádření se uvádí, že Program ve svých podkladových a analytických částech dle názoru Města Litvínov jednostranně hodnotí roli stanovených limitů těžby hnědého uhlí v pánevní oblasti. Opakovaně jsou limity těžby označovány jako hrozba pro Prioritu 1 (konkurence schopná a stabilizovaná ekonomika) a pro tuto prioritu je pokračující „rozumná těžba uhlí dokonce označovaná jako příležitost. V Oznámení koncepce v části D2 se přitom hodnocení vlivů Priority 1 a jejich navržených opatření realizace (např. 1.1) naopak uvádí, že není důvod předpokládat významné negativní vlivy na životní prostředí. Rozpor programu a Oznámení.
- b) Ve stejném duchu není naopak u Priority 3 (Infrastruktura a ŽP) problematika existence limitů těžby v příslušných analytických částech Programu zmiňována a ani hodnocena jako silná stránka, příležitost, hrozba z pohledu ŽP, což považujeme za nedostatek provedených analýz, který ovlivňuje celkový výsledek tohoto faktoru v Programu.
- c) Město Litvínov trvá na dodržování stávajícího právního pořádku ČR, který obsahuje mimo jiné vládou schválené platné limity těžby hnědého uhlí na Mostecku a nesouhlasí s jejich jakoukoliv změnou či jejím zvažováním, jako nástrojem vedoucím k potřebnému rozvoji kraje. Změna či prolomení stanovených limitů těžby by znamenala výrazné dopady na všechny již tak zatížené složky životního prostředí a rovněž by omezila celkový rozvoj všech zasažených regionů, především pak regionu Litvínovska.
- d) S ohledem na a v duchu žádosti o návrhy a doporučení k dalšímu posuzování vlivu na životní prostředí se ve vyjádření doporučuje zaměřit podrobnější vyhodnocení vlivu Koncepce na jednotlivé složky životního prostředí především s ohledem na dopady Priority 1 (Konkurenceschopná stabilizovaná ekonomika) a Priority 3 (Infrastruktura a ŽP) a jejich jednotlivých realizačních Opatření uvedených v posuzovaném Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014 - 2020.

Vypořádání vyjádření

Ad a) Na úvod vypořádání vyjádření Města Litvínov je třeba uvést, že analytická část Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 je souborem informací, který slouží pro přípravu návrhové a implementační části Programu. Předmětem hodnocení vlivu Programu na životní prostředí a veřejné zdraví je především jeho návrhová část, protože vlivy programu se projeví až při implementaci aktivit a intervencí (souborů projektů).

To, že při hodnocení vlivů Priority 1 a jejich navržených opatření realizace zpracovatelé Vyhodnocení uvádějí, že není důvod předpokládat významné negativní vlivy na životní prostředí vychází ze skutečnosti, že Program neuvažuje s prolomením limitů těžby hnědého uhlí a jediným cílem Opatření 1.1: Konkurenceschopnost regionální ekonomiky je z hlediska těžby uhlí vyjasnění postoje kraje k limitům (bez předjímání jaký tento postoj bude).

- Ad b) Existence limitů těžby není v analytických částech Programu zmiňována a ani hodnocena jako silná stránka, příležitost, hrozba z pohledu ŽP, protože v návrhové části Programu se neuvažuje žádná aktivita nebo intervence, jejímž smyslem by byla vlastní těžba hnědého uhlí, ale jen a pouze vyjasnění postoje kraje k limitům těžby.*
- Ad c) Program neuvažuje žádnou změnu nebo prolomení platných limitů těžby hnědého uhlí. Zvažování a vyjasnění postoje kraje k limitům je právem, případně povinností kraje, které mu nelze upřít.*
- Ad d) Zpracovatelé Vyhodnocení provedli hodnocení vlivů priority 1 (Konkurenceschopná stabilizovaná ekonomika) a Priority 3 (Infrastruktura a životní prostředí) na základě jednotlivých aktivit a intervencí uvedených v posuzovaném Programu. Aktivitám a intervencím, které by mohly mít negativní vlivy na životní prostředí, byla věnována zvýšená pozornost.*

Ad 19) Město Chabařovice

Ve vyjádření města Chabařovice se uvádí:

V bodě B.6. Hlavní cíle Programu je jedním z Globálních cílů zkvalitnění poskytovaných veřejných služeb a vytvoření podmínek pro kvalitní život všech skupin obyvatel, to znamená zkvalitnit nabídku kulturních, sportovních a volnočasových aktivit pro různé skupiny obyvatel.

Mezi statutárním městem Ústí nad Labem a městem Chabařovice došlo k rekultivaci hnědouhelného dolu a vzniku vodní nádrže (jezero Chabařovice). Celá lokalita včetně jezera byla rekultivována za účelem rekreačního využití. Rekreační využití jezera a blízkého okolí je však téměř nemožné vzhledem k stávajícímu Chráněnému ložiskovému území hnědého uhlí (CHLÚ). Pokud nedojde k úpravě hranic CHLÚ bude nejen město Chabařovice, ale i přilehlé okolí ochuzeno o tuto významnou rekreační lokalitu.

Vypořádání vyjádření

Program stanovuje především rámec pro další rozvoj a seznam aktivit a oblastí intervence (projektů) uvedených v Programu, a proto neobsahuje jednotlivé konkrétní záměry a projekty. Na druhou stranu lze po schválení Programu uvažovat o řešení podmínek provedení záměrů či projektů, které odpovídají obsahu aktivit a oblastí intervencí. Pokud jedním z projektů, podporovaných Programem bude, na základě rozhodnutí řídicího orgánu Programu, rozvoj území Chabařovického jezera, musí být součástí i řešení souvisejících podmínek.

Ad 21) Krajská hygienická stanice Ústeckého kraje

Ve vyjádření se uvádí, že z hlediska zdraví obyvatel Ústeckého kraje by tato koncepce měla jednoznačně vést ke zlepšení zdravotního stavu obyvatel a měla by více naplnit cíle zdravotních politik ČR, EU a WHO. Cíle 2 a 4 jsou třeba doplnit o takové specifické cíle, které povedou ke zlepšení zdravotního stavu alespoň vybraných skupin obyvatel – aby naplnily cíle zdravotních politik ČR, EU a WHO.

Předloženou koncepci Programu rozvoje Ústeckého kraje 2013 - 2020 nelze doporučit ke kladnému projednání bez doplnění o výše uvedené náležitosti a dalšího následného posouzení dle zák.č. 100/2001 Sb. ve znění pozdějších změn a doplňků.

Vypořádání vyjádření

Zpracovatelé Vyhodnocení nejsou přesvědčeni, že by cílem Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 muselo být zlepšení zdravotního stavu obyvatel. Ke zlepšení zdravotního stavu obyvatel je dle názoru zpracovatelů určena především Koncepcí zdravotnictví Ústeckého kraje. Program řeší řadu jiných priorit a opatření a cílem předkládaného Vyhodnocení je posoudit, zda Program může mít nepříznivé vlivy na zdraví (a životní prostředí).

K účelu posouzení vlivů na veřejné zdraví byla zpracována specializovaná studie „Hodnocení vlivů na veřejné zdraví Programu rozvoje Ústeckého kraje“ (Rychlíková a kol., 2013, která je přílohou č. 5 Vyhodnocení a její závěry jsou současně zapracovány do závěrů Vyhodnocení.

Program se věnuje problematice veřejného zdraví v rámci opatření 2.3 „Sociální a zdravotnické služby“ v rozsahu odpovídajícím, ostatním opatřením, která program naplňuje pomocí aktivit a intervencí. V rámci uvedeného opatření Program navrhuje následující aktivity a intervence zaměřené na veřejné zdraví:

- *Realizace Koncepcí zdravotnictví Ústeckého kraje při respektování jejich hlavních principů*
- *Optimalizace zdravotnických služeb za účelem snížení kapacit akutních lůžek a posílení kapacit lůžek následné a specializované péče*
- *Modernizace vybavenosti, zdravotnické techniky a infrastruktury poskytovatelů zdravotnických služeb*
- *Posílení sítě sociálně-zdravotnických zařízení*
- *Zohlednění potřeb specifických zdravotnických služeb pro seniory, matky s dětmi, zdravotně postižené a další specifické sociální skupiny.*

Kromě uvedeného opatření 2.3 mohou mít pozitivní dopady na veřejné zdraví také další opatření a aktivity uvedené v Programu (viz citovaná studie).

Ad 22) Ministerstvo životního prostředí, odbor zvláště chráněných částí přírody

Z hlediska doporučení k obsahu a rozsahu zpracování Vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví požaduje Ministerstvo životního prostředí, odbor zvláště chráněných částí přírody následující:

- a) Vyhodnotit, zda je koncepce (priority a navrhovaná opatření) v souladu s koncepčními dokumenty v ochraně přírody a krajiny národní úrovně, respektive zda koncepce naplňuje cíle stanovené ve schválených koncepčních dokumentech (Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR, Aktualizace Státního programu ochrany přírody a krajiny ČR, Státní politika životního prostředí ČR 2012 - 2020).
- b) Vyhodnotit vliv koncepce (navrhovaných opatření - zejména v oblasti priority č. 3 Infrastruktura a životní prostředí, opatření 3.1: Páteří infrastruktura kraje, které zahrnuje také nepřímou podporu jiných subjektů v oblasti výstavby infrastruktury, jako je například dokončení chybějících úseků dálnice D8, rychlostní silnice R7 a modernizace a zvýšení kapacity silnice I/13, dále také v oblasti priority č. 5 Životaschopné venkovské části kraje, opatření 5.2 : Služby a veřejná vybavenost na venkově, která zahrnuje podporu výstavby a rekonstrukce ČOV, kanalizace a vodovodů a opatření 5.4: Udržitelný cestovní ruch, které zahrnuje udržení a rozvoj činnosti

destinačních agentur ve 4 turistických regionech, na zvláště chráněná území. To znamená vyhodnotit vliv, zda koncepce respektuje limity využití území, respektive respektuje základní ochranné podmínky dané zákonem a bližší ochranné podmínky dané zřizovacím předpisem. Zároveň je nezbytné vyhodnotit, zda v důsledku realizace koncepce nemůže dojít k ohrožení předmětů a cílů ochrany dotčených zvláště chráněných území,

- c) S ohledem na výše uvedený bod vyhodnotit návrh opatření k předcházení, vyloučení, snížení nebo kompenzaci negativních vlivů na zvláště chráněná území.
- d) Porovnat a vyhodnotit případné varianty řešení ve vztahu k zájmům ochrany přírody a krajiny.

K samotnému textu předloženého oznámení nebyly z hlediska působnosti odboru zvláštní územní ochrany přírody a krajiny uplatněny žádné připomínky .

Vypořádání vyjádření

- Ad a) *Posouzení, zda koncepce naplňuje cíle stanovené ve schválených koncepčních dokumentech, bylo provedeno ve Vyhodnocení. Na základě provedeného hodnocení lze konstatovat, že Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 adekvátně ke svému charakteru a zaměření naplňuje cíle stanovené ve schválených koncepčních dokumentech. Uvedené dokumenty byly využity k formulaci a úpravě referenčních cílů životního prostředí, mezi nimiž figurují 2 cíle zaměřené na ochranu přírody a krajiny.*
- Ad b) *Vlivy koncepce (opatření) byly ve Vyhodnocení hodnoceny vůči referenčním cílům ochrany životního prostředí, jejichž součástí jsou referenční cíle, zaměřené na ochranu přírody a krajiny. Vzhledem k charakteru koncepce nelze hodnotit konkrétní aktivity a intervence (skupiny záměrů a projektů) na úrovni, jakou umožňuje posuzování vlivů záměrů na životní prostředí (EIA) na základě úplné dokumentace k záměru.
Součástí předkládaného Vyhodnocení je také specializované posouzení vlivu koncepce Program rozvoje Ústeckého kraje 2014 - 2020 na evropsky významné lokality a ptáčí oblasti podle §45i zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (Banaš, 2013). V rámci tohoto posouzení jsou provedena požadovaná hodnocení. Posouzení je uvedeno v příloze číslo 4 Vyhodnocení.*
- Ad c) *Součástí Vyhodnocení je návrh opatření k předcházení, vyloučení, snížení, zmírnění nebo kompenzaci negativních vlivů Programu. Program je takového charakteru (obecný charakter aktivit a intervencí bez specifikace jejich lokalizace a přesné specifikace), že návrh konkrétních opatření pro určitá území není možný a opatření jsou proto navržena v obecné poloze.*
- Ad d) *Koncepce je navrhována v jediné variantě, a proto není hodnocení variant relevantní.*

14.3. Vypořádání vyjádření obsahujících doporučení

Níže uvedená vyjádření obsahovala pouze doporučení k Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 a k tomu, jakým způsobem by mělo být provedeno Vyhodnocení, případně na jaké otázky by se mělo zaměřit. Vzhledem k tomu, že Program stanovuje především rámec pro další rozvoj, je nutno považovat seznam aktivit a oblastí intervence (skupin záměrů/projektů) uvedených v Programu za příkladný (indikativní), nikoliv taxativní výčet.

To znamená, že některé aktivity uvedené v Programu nutně nemusejí být ve finále podpořeny / realizovány a že v rámci Programu mohou naopak být v budoucnu podpořeny i jiné aktivity, než jsou aktuálně v Programu uvedeny.

K níže uvedeným vypořádáním jednotlivých vyjádření považuje zpracovatel Vyhodnocení za nezbytné uvést následující:

- Z hlediska potenciálních vlivů Programu na životní prostředí bude rozhodující výběr projektů, které budou v rámci Programu podpořeny. Zpracovatel SEA proto v rámci Vyhodnocení navrhl environmentální kritéria, která by měla být začleněna do systému hodnocení a výběru projektů k podpoře v rámci Programu.
- Dle doporučení zpracovatele Vyhodnocení by měly být na základě hodnocení jednotlivých aktivit podle navržených environmentálních kritérií schváleny či doporučeny k realizaci pouze ty projekty, jejichž pozitivní vlivy významně převáží nad jejich případnými vlivy negativními a současně žádný jejich případný negativní vliv na životní prostředí nebude významný.

Ad 6) Městský úřad Žatec, Stavební a vyvlastňovací úřad, životní prostředí

- a) Ochrana ovzduší:
Doporučuje se zaměřit Program na podporu modernizace lokálních topenišť na pevná paliva.
- b) Odpadové hospodářství:
Doporučuje se zaměřit Program na energetické využití odpadů a osvětovou aktivitu v oblasti energetických úspor a recyklace odpadu.
- c) Ochrana přírody:
MÚ Žatec podporuje při vyhodnocování koncepce rozšíření drobnějších ploch ponechaných řízené či přirozené sukcesi s doplněním či ponecháním stávajících zamokřených a podmáčených ploch na lokalitách po těžbě surovin.
Doporučuje se zaměřit Program koncepčně na rozšíření a obnovu zeleně rostoucí mimo les, která velkou měrou ovlivňuje ostatní složky životního prostředí a umožňuje zvýšit i druhovou diverzitu.
- d) Lesní hospodářství
Doporučuje se pokračovat v trendu lesnických rekultivací na plochách devastovaných těžbou nerostných surovin, případně v zalesňování nevyužitých nebo těžko přístupných zemědělských ploch.

Požaduje se, aby výše uvedená doporučení byla zohledněna v dalších stupních programu.

Vypořádání vyjádření:

- Ad a) Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 zahrnuje v rámci opatření číslo 3.3 aktivity zaměřené podporu modernizace lokálních topenišť na pevná paliva.*
- Ad a) Program zahrnuje v rámci opatření číslo 3.3 intervence zaměřené na podporu energetického využívání odpadů a na rozvoj infrastruktury pro třídění a znovuvyužití odpadů. V rámci opatření číslo 3.3 zahrnuje Program také osvětové aktivity v oblasti energetických úspor a recyklace odpadu, jejichž součástí se mohou stát rovněž osvětové aktivity, zaměřené na integrované systémy nakládání s odpadem.*
- Ad c) Program stanovuje především rámec pro další rozvoj kraje, a proto je nutno považovat seznam aktivit a oblastí intervence uvedených v Programu za indikativní, respektive příkladný, nikoliv taxativní výčet.*

To mimo jiné také znamená, že aktivity a intervence uvedené v Programu jsou nutné formulovány relativně obecně a že je omezen jejich počet. Proto v programu nejsou explicitně uvedena všechna opatření navrhovaná ve vyjádření

Nicméně je možno říci, že záměry navrhované ve vyjádření bude možno, v případě předložení vhodných projektů, podpořit v rámci opatření 3.4 Kvalita životního prostředí a opatření 3.5 Revitalizace devastovaných částí kraje.

- Ad d) Program rozvoje zahrnuje v rámci opatření číslo 3.4 Kvalita životního prostředí a opatření 3.5 Revitalizace devastovaných částí kraje aktivity a intervence, které pokrývají také problematiku lesnických rekultivací na plochách devastovaných těžbou nerostných surovin a zalesňování nevyužitých nebo těžko přístupných zemědělských ploch.

Ad 10) Město Lovosice

Doporučuje se zaměřit posuzování na oblast znečištění ovzduší, zatížení automobilovou dopravou a revitalizaci brownfieldů.

Vypořádání vyjádření:

Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 zahrnuje v rámci priority číslo 3 aktivity a oblasti intervence zaměřené jak na snižování znečištění ovzduší zatížení, tak na snižování zatížení automobilovou dopravou i na revitalizaci brownfieldů.

Seznam aktivit a oblastí intervence (skupin projektů) uvedených v Programu, je však potřeba považovat za indikativní, respektive příkladný, nikoliv taxativní výčet. Uvedený přístup umožňuje vybrat na základě hodnocení potenciálních vlivů aktivit na životní prostředí (pomocí environmentálních kritérií, která v rámci Vyhodnocení navrhl jeho zpracovatel) k podpoře v rámci Programu další aktivity, které dosud nejsou v Programu uvedeny.

Ad 14) Městský úřad Litoměřice, odbor životního prostředí

a) Odpadové hospodářství

Ve vyjádření se uvádí, že v opatření 3.3 předložené koncepce je zmíněna podpora energetického využití odpadů. V souvislosti s tím se upozorňuje, že energetické využití odpadů i při dodržení emisních limitů s velkou rezervou, sebou vždy nese i určitou zvýšenou produkci mixu emisí, které jsou v Ústeckém kraji velkým problémem. Z tohoto důvodu se doporučuje limitovat energetické využívání pouze na odpady produkované v Ústeckém kraji.

b) Ochrana ovzduší

Ve vyjádření se uvádí, že v předložené koncepci je v opatření 1.2 uveden požadavek zvýšení úrovně a aplikovatelnosti výsledků výzkumu a vývoje a zvýšení počtu podniků provozujících činnosti v oblasti výzkumu a vývoje. Toto opatření požadujeme zpřesnit na podporu vývojových a výzkumných podniků a institucí, se zaměřením na řešení problémů souvisejících s ochranou životního prostředí, těžbou nerostů a energetikou. Vzhledem k tomu, že Ústecký kraj má velmi vhodné geologické předpoklady pro využívání geotermální energie se požaduje doplnit tuto koncepci o podporu výzkumu a vývoje v tomto odvětví se zvláštním zaměřením na možnosti použití pro vytápění sídelních útvarů CZT jako alternativa proti lokálním topeništím.

Vypořádání vyjádření:

- Ad a) *Pro omezení energetického využívání odpadů pouze na odpady produkované v Ústeckém kraji není k dispozici právní nástroj, tím spíše v rámci SEA. Vzhledem k tomu, že se v případě energetického využívání odpadů bude jednat o nepřímou (nefinanční) podporu jiného subjektu, lze Ústeckému kraji pouze doporučit uzavření dobrovolné dohody, ve které by se investor / provozovatel zařízení za poskytnutou podporu zavázal energeticky využívat pouze odpady produkované v Ústeckém kraji. Takové doporučení by však na úrovni posuzování vlivů Programu na ŽP, tedy v situaci kdy není znám investor, lokalita, technologie, kapacita, území využívání odpadů a podobně, nebylo relevantní.*
- Ad b) *Jak již bylo uvedeno výše v úvodu této stati, stanovuje Program především rámec pro další rozvoj a seznam aktivit a oblastí intervence (projektů) uvedených v Programu je nutno považovat za příkladný, nikoliv taxativní výčet. Zpracovatel Vyhodnocení se proto nedomnívá, že je potřeba zužovat stávající opatření Programu pouze na výzkum a vývoj v požadovaném rozsah. Mimo jiné také proto, že problematika podpory výzkumu a vývoje v Ústeckém kraji bude podrobně řešena v připravované aktualizaci Regionální inovační strategie kraje. Problematika geotermální energie je zmíněna v opatření, zaměřeném na alternativní zdroje energie.*

Ad 15) Obecní úřad ve Světcích - okres Teplice

Ve vyjádření jsou uvedena doporučení:

- a) zaměřit se na zkvalitnění stavu ovzduší (prašnost, hlučnost) a zamezení nárůstu dalších faktorů, které budou stav ovzduší i nadále zhoršovat,
- b) z hlediska infrastruktury se zaměřit na zlepšení stavu vozovek a dopravního propojení venkovských sídel s městy, popřípadě na vytvoření dotačních titulů, kdy by malé obce nebo sdružení měly možnost čerpat finanční prostředky na zabezpečení linkové dopravy,
- c) vyhodnotit, zda přicházejí v úvahu varianty dosažení cílů koncepce lišící se svými vlivy na ŽP, které by měly být předmětem hodnocení a posouzení (program rozvoje kraje je zpracován jen v jedné variantě).

Vypořádání vyjádření:

- Ad a) *Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 zahrnuje v rámci opatření Programu aktivity a oblastí intervence zaměřené na snižování znečištění ovzduší a hluku a na omezení faktorů, které by mohly stav ovzduší a hlučnost nadále zhoršovat.*
- Ad b) *Program zahrnuje v rámci opatření 3.3 Programu aktivity a oblastí intervence umožňující podporu na zlepšení stavu vozovek a dopravního propojení venkovských sídel s městy. Program nepředpokládá vytvoření dotačních titulů, ze kterých by malé obce nebo sdružení měly možnost čerpat finanční prostředky na zabezpečení linkové dopravy. Dopravní obsluhu hradí Krajský úřad z prostředků určených k tomuto účelu.*
- Ad c) *Program je sice navržen v jedné variantě, ale protože je koncepčním dokumentem, stanovuje především rámec pro další rozvoj. Seznam aktivit a oblastí intervence (skupin projektů), uvedených v Programu, je proto třeba považovat za indikativní, respektive příkladný, nikoliv taxativní výčet. Uvedený přístup pak umožňuje vybrat k podpoře v rámci programu alternativní záměry/projekty, právě na základě jejich potenciálních vlivů na životní prostředí.*

Ad 16) Město Duchcov, organizační odbor MÚ

Doporučuje se zaměřit se na konkrétní opatření snížení znečištění ovzduší.

Vypořádání vyjádření:

V seznamu opatření Programu jsou v rámci opatření 3.3 uvedeny aktivity a oblastí intervence zaměřené na snížení znečištění ovzduší. Protože je Program koncepčním dokumentem, který stanovuje především rámec pro další rozvoj, je nutno považovat seznam aktivit a oblastí intervence (projektů) v Programu za indikativní, respektive příkladný, nikoliv taxativní výčet. Uvedený přístup umožňuje vybrat k podpoře v rámci programu také jiné aktivity, než jsou aktivity uvedené v Programu, a to na základě hodnocení jejich potenciálních vlivů na životní prostředí za pomoci environmentálních kritérií, která v rámci Vyhodnocení navrhl jeho zpracovatel.

Ad 23) Magistrát města Ústí nad Labem – kanceláře tajemníka MmÚ

Doporučuje se doplnit Část D „Předpokládané vlivy koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví ve vymezeném dotčeném území“:

- a) o konkrétní postupy a opatření, která bude nutno přijmout k naplnění jednotlivých priorit
- b) o předpokládanou výši finančních prostředků potřebných pro realizaci priorit programu a možnosti zajištění finančních prostředků na realizaci opatření

Vypořádání vyjádření:

- Ad a) Část D „Předpokládané vlivy koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví ve vymezeném dotčeném území“ byla v rámci oznámení zpracována jako předběžné zhodnocení priorit (globálních cílů) a opatření (specifických cílů) Programu. Podrobné hodnocení vlivů Programu na životní prostředí je, včetně vyhodnocení jednotlivých navrhovaných opatření, provedeno v souladu s požadavky zákona 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, v rámci tohoto Vyhodnocení..*
- Ad b) Výše finančních prostředků potřebných pro realizaci priorit programu není dosud stanovena a bude se odvíjet od finančních prostředků (dotací) poskytnutých z EU. Po schválení rozpočtu EU budou zpracovány akční plány, které budou řešit také otázku financování Programu.*

14.4. Vyjádření neobsahující ani připomínky ani doporučení

Níže uvedená vyjádření neobsahovala žádné námitky k Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 ani k oznámení dotčené koncepce na základě § 10c) zákona číslo 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, případně obsahovala souhlasná vyjádření:

- Ad 7) Česká inspekce životního prostředí, Oblastní inspektorát Ústí nad Labem
- Ad 9) Magistrát města Ústí nad Labem, odbor životního prostředí
- Ad 13) Krajský úřad Ústeckého kraje, zástupkyně ředitele pro přenesenou působnost
- Ad 17) Městský úřad Podbořany, odbor ŽP
- Ad 18) Město Žatec, Odbor rozvoje a majetku města
- Ad 20) Magistrát města Děčín, Tajemník.

15. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ VČETNĚ NÁVRHU STANOVISKA KE KONCEPCI

Na základě stávajících výstupů hodnocení vlivů Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 na životní prostředí lze konstatovat, že nebyly identifikovány takové negativní vlivy této koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví, které by znemožňovaly její schválení. To se týká celkového vyhodnocení koncepce, tak i vyhodnocení její vize, priorit, opatření a aktivit.

Je však třeba zdůraznit, že vzhledem k míře obecnosti Programu, zejména rozsahu informací o 240 aktivitách / oblastech intervence Ústeckého kraje, uvedených v koncepci, bude možné detailně stanovit jejich specifické vlivy na jednotlivé složky životního prostředí až při hodnocení jednotlivých realizovaných projektů, respektive při posuzování vlivů jednotlivých projektů na životní prostředí v rámci výběrových řízení a v rámci standardních procedur před jejich případnou realizací.

Vzhledem k tomu, že podrobná specifikace projektů není součástí Programu (není uvedena jejich přesná lokalizace, kapacity, rozsah a další faktory, které jsou k vyhodnocení projektů nezbytné), bude potřeba věnovat důkladnou pozornost jejich vyhodnocení v rámci výběrových řízení v rámci dotací i v rámci standardních procedur dle stavebního zákona a ve vybraných případech rovněž dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí (EIA), ve znění pozdějších předpisů, případně podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

„Přes výše uvedené však bylo na základě porovnání projektů uvedených v koncepci s navrženými referenčními cíli ochrany životního prostředí a na základě naturového hodnocení identifikováno v rámci Vyhodnocení 37 aktivit (v případě naturového hodnocení 50 aktivit), kterým je potřeba věnovat zvláštní pozornost z hlediska jejich možných vlivů na životní prostředí a specificky na evropsky významné lokality a ptačí oblasti soustavy Natura 2000. V případě všech ostatních aktivit uvedených v Programu bylo konstatováno, že nebudou mít negativní vlivy na životní prostředí“

Dalším důležitým prvkem Vyhodnocení Programu je návrh environmentálních kritérií pro následné vyhodnocení projektů, jejichž využití by mělo být další pojistkou, aby implementace koncepce neměla negativní vlivy na životní prostředí.

Návrh stanoviska:

Zpracovatel Vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí předkládá následující návrh stanoviska podle § 10 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65
100 10 Praha 10 – Vršovice

V Praze, dne: 2013

Č.j.:

STANOVISKO K NÁVRHU KONCEPCE

PROGRAM ROZVOJE ÚSTECKÉHO KRAJE 2014-2020

podle § 10 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí,
ve znění pozdějších předpisů.

Předkladatel koncepce: Ústecký kraj

Zpracovatelé posouzení: Ing. Bohumil Sulek, CSc., autorizovaná osoba dle zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů
RNDr. Marek **Banaš**, PhD., autorizovaná osoba k provádění posouzení dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (číslo osvědčení 57148/ENV/09)
Mgr. Barbora **Budayová**
RNDr. Radim **Misiaček**
Mgr. Lenka **Polachová**
MUDr. Eva **Rychlíková**, osvědčení o odborné způsobilosti pro oblast posuzování vlivů na veřejné zdraví č.j. 2611-OVZ-32.1-7.1.10.poř.č. 2/2010

Průběh posuzování:

Oznámení koncepce, zpracované v rozsahu přílohy č. 7 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 100/2001 Sb.“), bylo Ministerstvu životního prostředí předloženo předkladatelem koncepce 10.4.2013. Zjišťovací řízení bylo zahájeno zveřejněním oznámení koncepce Ústeckého krajem dne 18.4.2013 a rozesláním oznámení koncepce dotčeným správním úřadům a dotčeným územním samosprávným celkům.

Na základě vyjádření doručených k oznámení byl příslušným úřadem vydán dne 27.5.2013 Závěr zjišťovacího řízení, který mimo jiné stanovil obsah a rozsah vyhodnocení nejen v rozsahu základních zákonných požadavků, daných §§ 2 a 10b) a přílohou č. 9 zákona, ale také nad jeho rámec, se zaměřením na aspekty plynoucí ze zjišťovacího řízení.

Dne 2013 byl MŽP ČR předložen návrh koncepce „Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020“ (dále také koncepce), včetně Vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví, ve smyslu § 10f) citovaného zákona.

Postup zpracování koncepce byl projednáván s aktéry rozvoje Ústeckého kraje.

Stručný popis koncepce:

Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 se skládá z následujících hlavních částí:

Analytická část

- A1 Profil kraje
- A2 Analýza vnějších faktorů
- A3 Analýza názorů významných subjektů
- A4 SWOT analýza

Návrhová část

- Úvod a metodika
- Strategická vize kraje do roku 2020
- Problémová analýza
- Globální cíl a specifické cíle
- Priority a opatření
- Prioritní opatření a aktivity pro jednotlivé regiony Ústeckého kraje

Implementační část

- Úvod
- Projektový cyklus a akční plán
- Plánovací cyklus – návrh realizace a monitoringu PRÚK

Návrh „Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020“ lze nalézt na webových stránkách <http://www.kr-ustecky.cz> ; lišta vlevo: Doporučujeme, položka Program rozvoje Ústeckého kraje.

Přehledná struktura Programu

Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 definuje strategickou vizi kraje, pilíře vize, pět globálních cílů (úroveň priorit), které jsou dále rozpracovány do specifických cílů (úroveň opatření). Naplňování specifických cílů bude řešeno konkrétními aktivitami, a to v definovaném realizačním rámci a s využitím identifikovaných zdrojů financování.

Celkem bylo navrženo 21 specifických cílů, v rámci kterých byly rovněž identifikovány opatření a příkladné aktivity (skupiny potenciálních projektů), kterými by měly být cíle naplňovány.

Strategická vize

Strategická vize Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 je navržena jako obecná definice žádoucího stavu Ústeckého kraje k danému časovému horizontu. Vize je navržena v podobě krátkého sloganu (motta).

Mottem vize je slogan: **Ústecký kraj – bohatství v rozmanitosti**

K naplnění strategické vize kraje byly zvoleny dva pilíře

Pilíře vize

Specifikace strategické vize je provedena ve dvou oblastech představující dvě ústřední témata, která jsou pro budoucí rozvoj kraje nezbytná. Jedná se o tyto 2 pilíře vize:

- Hospodářský rozvoj a lidský kapitál
- Infrastruktura, vybavenost a životní prostředí

Globální cíle a specifické cíle

Navrhované strategické intervence Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 k naplnění výše uvedené vize a jejích pilířů jsou popsány jako pět níže uvedených globálních cílů, z nichž každý obsahuje několik specifických cílů (SC).

Globální cíl 1 - Stabilizovat výkonnost regionální ekonomiky a zastavit zaostávání konkurenceschopnosti kraje vůči ostatním částem Česka

- SC 1.1 Zvýšit konkurenceschopnost a inovační potenciál kraje
- SC 1.2 Zvýšit úroveň a aplikovatelnost výsledků výzkumu a vývoje a zvýšit počet podniků provozujících činnost v oblasti výzkumu a vývoje
- SC 1.3 Zvýšit akceschopnost trhu práce a subjektů, které na něm působí, a tím přispět ke zvýšení zaměstnanosti a zaměstnatelnosti
- SC 1.4 Využít potenciálu cestovního ruchu v ekonomickém rozvoji kraje.

Globální cíl 2 – Zkvalitněním poskytovaných veřejných služeb vytvořit podmínky pro kvalitní život všech skupin obyvatel

- SC 2.1 Omezit nebo odstranit problém sociálně slabých obyvatel a lidí žijících v sociálně vyloučených lokalitách přístupem založeným na tvorbě pracovních příležitostí, vzdělávání a dostupném systému sociálních služeb
- SC 2.2 Posílit význam a dopad vzdělávání na rozvoj sociálního kapitálu kraje
- SC 2.3 Vytvořit dostupný a kvalitní systém sociálních a zdravotnických služeb odpovídající potřebám obyvatel kraje
- SC 2.4 Zkvalitnit nabídku kulturních, sportovních a volnočasových aktivit pro různé skupiny obyvatel a zachovat a adekvátně využít architektonicky, historicky, kulturně i technicky cenné objekty a areály
- SC 2.5 Zvýšit kvalitu a efektivitu veřejné správy.

Globální cíl 3 - Vybudovat kvalitní, dostatečně kapacitní a dlouhodobě udržitelnou infrastrukturu a zlepšit životní prostředí v kraji

- SC 3.1 Dobudovat hlavní páteřní trasy silniční, železniční, vodní a cyklistické dopravy
- SC 3.2 Zlepšit technický stav, bezpečnost a zajistit optimální využití silniční, železniční a cyklistické infrastruktury v periferních částech Ústeckého kraje

- SC 3.3 Zvýšením diverzity energetických zdrojů a zlepšením technického stavu rozvodné sítě posílit stabilitu v zásobování energiemi
- SC 3.4 Odstranit významná ekologická rizika v krajině, zvýšit kvalitu vody ve vodních tocích, obnovit vodohospodářské systémy v krajině a zajistit udržitelné využití lesů
- SC 3.5 Systematicky a koncepčně rekultivovat krajinu poškozenou těžbou a lokality typu brownfields.

Globální cíl 4 - Zatraktivnit města z pohledu obyvatel, návštěvníků a investorů a zlepšit fyzické a sociální prostředí deprivovaných částí měst

- SC 4.1 Zlepšit technický stav a zvýšit využitelnost veřejných prostranství a objektů veřejné občanské vybavenosti
- SC 4.2 Zredukovat počet a rozsah brownfieldů, nalézt pro tyto plochy smysluplné využití a postupně realizovat jejich revitalizaci
- SC 4.3 Zamezit propadu fyzického stavu a sociálního statusu rezidenčních lokalit
- SC 4.4 Snižit negativní dopady automobilové dopravy na prostředí měst.

Globální cíl 5 - Stabilizovat znevýhodněné části kraje z hlediska jejich vybavenosti, ekonomického a sociálního rozvoje a využití krajiny

- SC 5.1 Zlepšit podmínky pro rozvoj místních podnikatelů, rozšířit nabídku pracovních příležitostí a posílit nabídku pro bydlení ve venkovských obcích
- SC 5.2 Zajistit odpovídající a udržitelnou nabídku služeb a veřejné vybavenosti
- SC 5.3 Zajistit odpovídající roli zemědělství v ekonomice venkovských obcí a při péči o krajinu.

Priority a opatření

Naplnění zvolených globálních a specifických cílů je podmíněno realizací řady aktivit. Jejich formulace je dle míry obecnosti, respektive konkrétnosti provedena opět ve dvou až třech úrovních:

- rozvojové priority (reagující na problémové okruhy, respektive naplňující globální cíle),
- rozvojová opatření (reagující na hlavní problémy, respektive naplňující specifické cíle),
- aktivity a okruhy aktivit v rámci jednotlivých opatření (volně reagující na dílčí problémy).

Priority jsou zpravidla definovány jako tematické okruhy, které jsou pro další rozvoj kraje zvláště důležité. Pro realizaci PRÚK je navrženo těchto 5 priorit:

1. Konkurenceschopná a stabilizovaná ekonomika
2. Sociální kapitál a kvalita veřejných služeb
3. Infrastruktura a životní prostředí
4. Atraktivní města
5. Životaschopné venkovské části kraje

Ke každé z definovaných priorit je formulováno několik opatření, která představují soubory aktivit a intervencí. K jednotlivým prioritám jsou navržena následující opatření:

Priorita 1 - Konkurenceschopná a stabilizovaná ekonomika

Opatření 1.1: Konkurenceschopnost regionální ekonomiky

Opatření 1.2: Význam a efektivita výzkumu a vývoje

Opatření 1.3: Efektivita regionálního trhu práce

Opatření 1.4: Udržitelný cestovní ruch

Priorita 2 - Sociální kapitál a kvalita veřejných služeb

- Opatření 2.1: Eliminace a prevence sociálního vyloučení
- Opatření 2.2: Zefektivnění vzdělávacího systému
- Opatření 2.3: Sociální a zdravotnické služby
- Opatření 2.4: Kultura, sport a volný čas
- Opatření 2.5: Veřejná správa

Priorita 3 - Infrastruktura a životní prostředí

- Opatření 3.1: Páteří infrastruktura kraje
- Opatření 3.2: Dostupnost jednotlivých částí kraje
- Opatření 3.3: Zásobování energiemi a infrastruktura životního prostředí
- Opatření 3.4: Kvalita životního prostředí
- Opatření 3.5: Revitalizace devastovaných částí kraje

Priorita 4 - Atraktivní města

- Opatření 4.1: Veřejná prostranství a občanská vybavenost
- Opatření 4.2: Revitalizace městských brownfieldů
- Opatření 4.3: Revitalizace upadajících rezidenčních lokalit
- Opatření 4.4: Environmentálně šetrnější doprava ve městech

Priorita 5 - Životaschopné venkovské části kraje

- Opatření 5.1: Hospodářská aktivita na venkově
- Opatření 5.2: Služby a veřejná vybavenost na venkově
- Opatření 5.3: Zemědělství a péče o krajinu

V kapitole 6. Návrhové části programu jsou uvedena prioritní opatření a aktivity pro jednotlivé regiony Ústeckého kraje. Kapitola 6. je tedy základním strategickým podkladem pro realizaci regionální politiky ze strany Ústeckého kraje.

Aktivity / oblasti intervence podporující naplnění opatření

Ke každému opatření je v návrhové části Programu stručně popsán cíl opatření a jsou uvedeny možné aktivity a intervence Ústeckého kraje (okruhy potenciálních záměrů a projektů) naplňující opatření podporující realizaci tohoto opatření a okruhy aktivit jiných subjektů, včetně nepřímé podpory ze strany Ústeckého kraje. Aktivity a intervence poskytují souhrnný přehled o významných aktivitách, které v kraji probíhají nebo se připravují.

Aktivity a intervence Ústeckého kraje uvedené v Programu je třeba považovat za (vzorové) aktivity a intervence, které podporují naplnění uvedených opatření. Vzhledem k tomu, že těchto aktivit je v současné době 240 (přitom je zřejmé, že jejich počet se může měnit v závislosti na dalších návrzích v průběhu platnosti koncepce do roku 2020), nejsou tyto aktivity ve Vyhodnocení uvedeny jmenovitě v plném rozsahu. Uvedeny jsou pouze ty, které autoři považují na základě hodnocení jako aktivity s potenciálním negativním vlivem na životní prostředí a veřejné zdraví, a tedy aktivity kterým musí být věnována zvláštní pozornost (viz kapitola 6 a příloha č. 7 Vyhodnocení a naturové hodnocení v příloze č. 4 vyhodnocení).

Indikátory dosažení

V rámci jednotlivých opatření byly identifikovány monitorovací ukazatele (indikátory), které budou sloužit pro sledování naplňování opatření (dosažení cílů).

Stručný popis posouzení:

Posouzení vlivů Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 na životní prostředí bylo provedeno v souladu s požadavky zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, a zpracováno v rozsahu přílohy č. 9 zákona č. 100/2001 Sb. a v souladu s požadavky Závěru zjišťovacího řízení. Pro posouzení byla využita metoda referenčních cílů ochrany životního prostředí, vytvořených na základě platných strategických dokumentů na regionální, národní i evropské úrovni. To znamená, že posouzení vlivů Programu na životní prostředí bylo provedeno porovnáváním možného vlivu globálních a strategických cílů a opatření Programu se stanovenými referenčními cíli ochrany životního prostředí.

Součástí posouzení Programu bylo hodnocení vlivů Programu na evropsky významné lokality a ptačí oblasti soustavy Natura 2000 a stav jejich ochrany dle §§ 45h) a i) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a posouzení vlivů Koncepce na veřejné zdraví a hodnocení vlivů Programu na veřejné zdraví podle zákona 100/2001 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Hodnocení vlivů Programu na soustavu Natura 2000 bylo zpracováno autorizovanou osobou k provádění posouzení dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Hodnocení vlivů na zdraví bylo zpracováno držitelkou osvědčení o odborné způsobilosti pro oblast posuzování vlivů na veřejné zdraví.

Závěry posouzení:

Na základě návrhu koncepce, oznámení a vyhodnocení koncepce podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, včetně vyhodnocení vlivů Programu na evropsky významné lokality a ptačí oblasti dle ustanovení § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, posouzení vlivů Programu na veřejné zdraví, závěru zjišťovacího řízení a vyjádření dotčených územně samosprávných celků, dotčených správních úřadů a veřejnosti a veřejného projednání

v y d á v á

Ministerstvo životního prostředí jako příslušný úřad podle § 21 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů

s o u h l a s n é s t a n o v i s k o

k návrhu koncepce

Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020

Souhlasné stanovisko k návrhu koncepce Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 se vydává při dodržení následujících podmínek:

A. Podmínky souhlasného stanoviska:

1. V rámci sledování dopadů realizace Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 monitorovat vlivy její realizace na životní prostředí, to znamená zejména:
 - zapracovat navržené environmentální indikátory do celkového systému sledování dopadů realizace Programu
 - pravidelně zveřejňovat výstupy monitoringu, to znamená průběžné vlivy realizace Programu
 - navázat systém monitoringu na rozhodování o podpoře výběru projektů, financovaných z rozpočtu předkladatele, s využitím environmentálních kritérií
 - zajistit dostatečnou informovanost investorů o environmentální problematice a o možných vazbách projektů na životní prostředí, především o nezbytnosti podrobit jejich přípravu posouzením vlivů na životní prostředí podle zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, případně hodnocením na EVL a ptačí oblasti podle zákona č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, v těch případech, kdy uvedeným povinnostem podporované projekty podléhají
 - při hodnocení vlivů projektů na životní prostředí soustředit pozornost především na ty projekty, které byly identifikovány v rámci Vyhodnocení vlivů Programu na ŽP (viz kapitola 6 a příloha č. 7 Vyhodnocení) a v rámci posouzení vlivů Programu na EVL a ptačí oblasti (naturové hodnocení v příloze č. 4 vyhodnocení).
2. Při podpoře jednotlivých projektů zohlednit doporučení pro snížení jejich potenciálních negativních vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví, která byla navržena v rámci Vyhodnocení vlivů Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020.
3. Při realizaci konkrétních aktivit navržených v Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 je nezbytné odstranit či minimalizovat eventuální prostorovou kolizi záměru s předměty ochrany evropsky významných lokalit a ptačích oblastí, respektive s biotopy druhů a typy evropských stanovišť i s předměty ochrany přírody a krajiny.

B. Podmínky souhlasného stanoviska z hlediska vlivů na lokality soustavy Natura 2000

Program rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 nebude mít významný negativní vliv na území evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti.

C. Doporučení

1. Podporovat naplňování referenčních cílů ochrany životního prostředí, vztahujících se k Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020
2. Dbát při realizaci Programu rozvoje Ústeckého kraje 2014-2020 především na problematiku ochrany ovzduší, omezování hluku a na ochranu přírody a krajiny (včetně lokalit EVL a ptačích oblastí), včetně požadavků na zachování či zvýšení retenční schopnosti krajiny s cílem snížit rizika a rozsah povodní. Plánované aktivity tak využít především ke zlepšení situace v uvedených oblastech.
3. Upravit Program v dílčích částech, tak jsou autory Vyhodnocení doporučovány v kapitole 6 Vyhodnocení.

Toto stanovisko není Rozhodnutím podle zákona č. 500/2004 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů. Toto stanovisko nenahrazuje vyjádření dotčených správních úřadů ani příslušná povolení podle zvláštních předpisů.

Datum vydání stanoviska:

Otisk razítka příslušného úřadu:

Jméno, příjmení a podpis pověřeného zástupce příslušného úřadu:

Ing. Jaroslava H o n o v á
vrchní ředitelka sekce
technické ochrany životního prostředí
pověřena řízením odboru
posuzování vlivů na životní prostředí
a integrované prevence

SEZNAM ZPRACOVATELŮ VYHODNOCENÍ KONCEPCE

Toto vyhodnocení koncepce bylo zpracováno v souladu s § 10c) zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, kolektivem autorů pod vedením Ing. Bohumila Sulka, CSc., který je odborně způsobilou osobou oprávněnou zpracovávat dokumentace a posudky podle téhož zákona.

Zhotovitel: SPF Group, v.o.s.
Masarykova 129/106
400 01 Ústí nad Labem

Odpovědný řešitel: Ing. Bohumil Sulek, CSc.
Držitel osvědčení odborné způsobilosti ke zpracování dokumentací a posudků ve smyslu § 19 zákona č. 100/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů; č. osvědčení: 11038/1710/OHRV/93.
Platnost osvědčení odborné způsobilosti prodloužena do 13.6.2016 Rozhodnutím o prodloužení autorizace ke zpracování dokumentace a posudku č.j.: 42243/ENV/11 vydaným MŽP dne 20.6.2011.

Řešitelé (členové týmu v abecedním pořadí):

Ing. Bohumil Sulek, CSc., vedoucí týmu

RNDr. Marek **Banaš**, PhD., autorizovaná osoba k provádění posouzení dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (číslo osvědčení 57148/ENV/09)

Mgr. Barbora **Budayová**

RNDr. Radim **Misiaček**

Mgr. Lenka **Polachová**

MUDr. Eva **Rychlíková**, osvědčení o odborné způsobilosti pro oblast posuzování vlivů na veřejné zdraví č.j. 2611-OVZ-32.1-7.1.10. poř.č. 2/2010

Rozdělovník:	1 - 2	Ministerstvo životního prostředí
	3 - 4	Ústecký kraj (předkladatel)
	5	SPF Group, v.o.s. (zpracovatel Vyhodnocení)
	6	Ing. Bohumil Sulek, CSc. (autorizovaná osoba)

Datum zpracování: 25. června 2013

SEZNAM POUŽITÝCH PODKLADŮ

Základní podklady

- Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů
- Metodika posuzování vlivů koncepcí na ŽP, vydaná MŽP, 2004
- Atlas klimatických oblastí; Quitt; 1975
- Culek, M.: Biogeografické členění České republiky. Enigma, Praha 1995
- Chytrý M. et al. (2001): Katalog biotopů České republiky. – AOPK ČR Praha.
- Fiedl, K. a kol.: Chráněná území v České republice, MŽP, Praha 1991
- Hejný, S. et Slavík, B.: Květena ČSR 1: 103-121. MŽP, Praha 1988
- Kolektiv: Atlas životního prostředí a zdraví obyvatelstva. Geografický ústav ČSAV Brno, FVŽP, Praha 1992
- Internetové stránky MŽP, Ústeckého kraje, ČHMÚ, ČSÚ, Informačního systému SEA, Českého zeměměřičského úřadu, Ekologického centra Most, a další
- Právní předpisy týkající se životního prostředí a ochrany zdraví obyvatel, normy a metodické pokyny MŽP.
- Zdraví 21 – Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu populace České republiky „Zdraví pro všechny v 21. století, Ministerstvo zdravotnictví, 2002
- Akční plán zdraví a životní prostředí České republiky, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo životního prostředí, 1998
- Znečištění ovzduší na území České republiky, ČHMÚ
- COM (2005) Zelená kniha: Prosazování zdravé stravy a fyzické aktivity: evropský rozměr prevence nadváhy, obezity a chronických chorob, Komise Evropských společenství, 2005
- Communication from the Commission to the Council, the European Parliament and the European Economic and Social Committee. A European Environment and Health Strategy
- Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1786/2002/ES ze dne 23. září 2002 kterým se přijímá Akční program společenství v oblasti veřejného zdraví (2003 – 2008), Off. Journ, L 271, 09/20/2002, p .0001 - 0012
- Children's and Environment Action Plan for Europe, WHO Europe, EUR/04/5046267/7, 25 June 2004
- European Charter on Environment and Health, WHO, Reg. Office for Europe, Copenhagen 1988
- Decission No 1786/2002/EC The European Parliament and of the Council of 23 September 2002, Off. Journ., of the EC, 9.10.2002 adopting a programme of Community action in the Field of Public Health (2003 – 2008)
- Národní program přípravy na stárnutí na období let 2003 - 2007, MPSV, 2003
- Hodnocení vlivů na zdraví -Health Impact Assessment (HIA) pro strategické hodnocení vlivů na životní prostředí, MŽP, MZ, SZÚ, 2006

Zdravotnická ročenka České republiky 2004, ÚZIS ČR 2005

Kristin Aunan.: Exposure - Response functions for health effects of air pollutants based on epidemiological findings, CICERO, University Oslo, ISSN – 4562

Fact sheet EURO/04/05, Berlin, Copenhagen, Rome, 14 April 2005

“Handbook on Environmental Assessment of Regional Development Plans and EU Structural Funds Programmes”.

Háková A., Klaudivová A., Sádlo J. (eds.) (2004): Zásady péče o nelesní biotopy v rámci soustavy Natura 2000. Planeta XII, 8/2004. MŽP ČR.

Kolektiv (2001): Péče o lokality soustavy Natura 2000: Ustanovení článku 6 směrnice o stanovištích 92/43/EHS, edice Planeta, IX/ 4.

Kolektiv (2001a): Hodnocení plánů a projektů, významně ovlivňujících lokality soustavy Natura 2000: Metodická příručka k ustanovení článků 6(3) a 6(4) směrnice o stanovištích 92/43/EHS, edice Planeta, XII/1.

Polák P., Saxa A. (eds). (2005): Priaznivý stav biotopov a druhov európskeho významu. ŠOP SR, Banská Bystrica, 736 s.

Směrnice Rady č. 92/43/EEC z 21.5.1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (NATURA 2000).

Dále byla použita spisová agenda týkající se posuzované koncepce a internetové zdroje:
<http://stanoviste.natura2000.cz> , <http://ptaci.natura2000.cz>, <http://www.mzp.cz>.

Šestá hodnotící zpráva o plnění nařízení vlády č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky, za rok 2010. Ministerstvo životního prostředí. , Praha, 2012, str.101. Dostupné z [www](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/plneni_narizeni_vlady/$FILE/OODP-Sesta_hodnotici_zprava_POH_CR_2010-120212.pdf):
[http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/plneni_narizeni_vlady/\\$FILE/OODP-Sesta_hodnotici_zprava_POH_CR_2010-120212.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/plneni_narizeni_vlady/$FILE/OODP-Sesta_hodnotici_zprava_POH_CR_2010-120212.pdf)

Statistická ročenka České republiky 2012. Český statistický úřad, Praha, 2012. ISBN 978-80-250-2253-5 Dostupné z [www](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/A6004C2345/$File/000112.pdf):
[http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/A6004C2345/\\$File/000112.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/A6004C2345/$File/000112.pdf)

Územně analytické podklady Ústeckého kraje, 1. aktualizace – 2011. Krajský úřad Ústeckého kraje, Ústí nad Labem, 2011. Dostupné z [www](http://www.kr-ustecky.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1663657):
http://www.kr-ustecky.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1663657

Integrovaný krajský program snížení emisí Ústeckého kraje, Integrovaný krajský program ke zlepšení ovzduší Ústeckého kraje, Empla AG, Hradec Králové, 2010 Dostupné z [www](http://portal.cenia.cz/eiasa/detail/SEA_MZP091K):
http://portal.cenia.cz/eiasa/detail/SEA_MZP091K

Ročenka životního prostředí Ústeckého kraje. Ústecký kraj, 2011. Dostupné z [www](http://www.kr-ustecky.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1671322):
http://www.kr-ustecky.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1671322

Další podklady

Bajer T., Kotulán J.: Vyhodnocování rozsahu (velikosti) a významnosti vlivů záměrů na obyvatelstvo. EIA č. 2/98. Příl.1. MŽP ČR a ČEÚ, Praha, 1998.

Bláha K., Cikrt M.: Základy hodnocení zdravotních rizik. Státní zdravotní ústav, Praha, 1996.

Macháček M.: Vyhodnocování rozsahu (velikosti) a významnosti záměrů na přírodu a krajinu. EIA č.3/98. Příl.1. MŽP ČR a ČEÚ, Praha, 1998.

Maňák J., Obršál. Z., Šára M.: Vyhodnocování rozsahu (velikosti) a významnosti záměrů na ovzduší a klima. EIA č.4/98. Příl.1. MŽP ČR a ČEÚ, Praha, 1998.